

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Sisäinen turvallisuus | Sisäministeriön julkaisuja 2020:12

Poliisibarometri 2020

Kansalaisten arviot poliisin toiminnasta ja Suomen sisäisen turvallisuuden tilasta

Sisäministeriön julkaisuja 2020:12

Poliisibarometri 2020

Kansalaisten arviot poliisin toiminnasta ja
Suomen sisäisen turvallisuuden tilasta

Sisäministeriö

ISBN PDF: 978-952-324-641-6

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2020

Kuvailulehti

Julkaisija	Sisäministeriö	15.7.2020	
Tekijät	Matti Vuorensyrjä & Jenita Rauta		
Julkaisun nimi	Poliisibarometri 2020 Kansalaisten arviot poliisin toiminnasta ja Suomen sisäisen turvallisuuden tilasta		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Sisäministeriön julkaisuja 2020:12		
Diaari/hankenumero		Teema	Sisäinen turvallisuus
ISBN PDF	978-952-324-641-6	ISSN PDF	2490-077X
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-641-6		
Sivumäärä	165	Kieli	suomi
Asiasanat	poliisi (organisaatiot), kansalaiset, luottamus, legitimiteetti, sisäinen turvallisuus, rikollisuus, rikoksen kohteeksi joutuminen, rikoksesta ilmoittaminen		
Tiivistelmä	<p>Poliisibarometri on käyntihaastatteluihin perustuva pitkän aikavälin seuranta- ja arviointitutkimus (1999–2020). Uusimman tutkimuksen aineisto kerättiin juuri ennen COVID-19 -pandemiaa 4.2.–3.3.2020. Taloustutkimus haastatteli tutkimusta varten 1082 henkilöä.</p> <p>Luottamus poliisin toimintaan on jonkin verran vähentynyt edelliseen tutkimukseen 2018 verrattuna. Myös poliisin vaikuttavuus on haastateltujen arvioiden perusteella heikentynyt; arvioinnin kohteena oli esimerkiksi se, kuinka hyvin poliisi on heidän käsityksensä mukaan onnistunut väkivaltarikosten ennalta estämisessä, ja se, kuinka hyvin poliisi on onnistunut asuntomurtojen selvittämisessä. Haastatellut silti kokivat, että poliisi on oikeudenmukainen ja kohtelee heitä hyvin. Kokemus poliisin oikeudenmukaisuudesta oli nyt jopa hieman paremmalla tasolla kuin kaksi vuotta sitten.</p> <p>Rikollisuus näyttää kääntyneen kasvuun 2010-luvun loppupuolella. Poliisibarometrin aineisto on rikollisuuden tutkimusta varten erittäin pieni, ja tältä osin on hyvä seurata myös muita tietolähteitä, mutta tulokset ovat sikäli huolestuttavia, että käänne havaitaan monissa eri rikoslajeissa ja myös jo aiemmissa aineistoissa, ei vain nyt kerättyssä uusimmassa aineistossa.</p> <p>Huolestuttavaa on myös se, että rikosprosessiin osallistuneiden asianomistajien ja todistajien uhkailu ja painostaminen on lisääntynyt. Tämä on yksi tutkimuksen avainhavainnoista.</p>		
Kustantaja	Sisäministeriö		
Julkaisun jakaja/myynti	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: vnjulkaisumyynti.fi		

Presentationsblad

Utgivare	Inrikesministeriet	15.7.2020	
Författare	Matti Vuorensyrjä & Jenita Rauta		
Publikationens titel	Polisbarometern 2020 Medborgarnas bedömningar av polisens verksamhet och Finlands inre säkerhet		
Publikationsseriens namn och nummer	Inrikesministeriets publikationer 2020:12		
Diarie-/ projektnummer		Tema	Inre säkerhet
ISBN PDF	978-952-324-641-6	ISSN PDF	2490-077X
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-641-6		
Sidantal	165	Språk	finska
Nyckelord	polisen (organisationer), medborgare, förtroende, legitimitet, inre säkerhet, brottslighet, brottsoffer, anmälan om brott		
Referat	<p>Polisbarometern är en långsiktig uppföljande undersökning och utvärdering (1999–2020) som grundar sig på besöksintervjuer. Materialet för den senaste undersökningen samlades in precis före covid-19-pandemin 4.2–3.3.2020. Taloustutkimus intervjuade 1 082 personer för undersökningen.</p> <p>Förtroendet för polisens verksamhet har minskat något jämfört med den föregående undersökningen 2018. Även polisens genomslagskraft har enligt de intervjuades bedömningar försämrats. Bedömningen gällde till exempelvis hur väl polisen enligt de intervjuades uppfattning har lyckats med att förebygga våldsbrott och utreda inbrott i bostäder. De intervjuade upplevde ändå att polisen är rättvis och behandlar dem väl. Upplevelsen av hur rättvis polisens verksamhet är var nu till och med på en lite bättre nivå än för två år sedan.</p> <p>Brottsligheten verkar ha börjat öka i slutet av 2010-talet. Materialet för polisbarometern är mycket litet för att undersöka brottslighet, och det är därför bra att följa även andra informationskällor. Resultaten är dock oroväckande på så sätt att ökningen gäller många olika brottstyper och märks inte bara i det nyaste, nu insamlade materialet, utan även i tidigare material.</p> <p>Det är också oroväckande att hot och påtryckningar riktade mot målsägande och vittnen som deltagit i straffprocessen har ökat. Det är en av de viktigaste observationerna i undersökningen.</p>		
Förläggare	Inrikesministeriet		
Distribution/ beställningar	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: vnjulkaisumyynti.fi		

Description sheet

Published by	Ministry of the Interior	15 July 2020	
Authors	Matti Vuorensyrjä & Jenita Rauta		
Title of publication	Police Barometer 2020 Citizens' Assessments of the Operation of the Police and the State of Internal Security in Finland		
Series and publication number	Publications of the Ministry of the Interior 2020:12		
Register number		Subject	Internal security
ISBN PDF	978-952-324-641-6	ISSN (PDF)	2490-077X
Website address (URN)	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-641-6		
Pages	165	Language	Finnish
Keywords	police (organisations), citizens, trust, legitimacy, internal security, crime, falling victim of a crime, reporting a criminal offence		
<p>Abstract</p> <p>The Police Barometer is a long-term follow-up and evaluation study based on face-to-face interviews (1999–2020). The latest research material was collected between 4 February and 3 March 2020, just before the COVID-19 pandemic. Taloustutkimus, a market research company, interviewed 1,082 people for the study.</p> <p>Trust in the police has slightly decreased compared to the previous 2018 study. According to interviewees' estimates, the police are also less effective. They evaluated, for example, how well the police have, in their opinion, succeeded in preventing violent crime and solving house burglaries. However, people still felt that the police were fair and treated them well. In fact, they evaluated the fairness of the police as being a bit higher than two years ago.</p> <p>Crime seems to have started to increase in the late 2010s. The number of observations in the Police Barometer study is very limited for any criminological research, and in this respect, it is good to follow other sources of information as well. Nevertheless, the results are worrying in that the turn for worse can be detected in many different types of crime and also in earlier cross-sectional data, not just in the latest data collected for the current study.</p> <p>It is also worrying that there has been an increase in intimidation and pressure on the injured parties and witnesses involved in criminal proceedings. This is one of the key findings of this study.</p>			
Publisher	Ministry of the Interior		
Distributed by/ publication sales	Online version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Publication sales: vnjulkaisumyynti.fi		

Sisältö

Esipuhe	9
Förord	12
Lyhennelmä	15
Förkortning	19
Summary	23
1. Johdanto	28
1.1. Tutkimuksen tavoitteet ja tausta	28
1.2. Aineisto ja menetelmät	31
1.3. Tutkimuksen rajoituksista	36
2. Poliisi, luottamus ja legitimizeetti	39
2.1. Luottamus viranomaisiin Suomessa	39
2.2. Poliisin legitimizeetti	42
2.3. Poliisi ja korruptio	50
3. Poliisipalvelujen saatavuus ja poliisin näkyvyys	53
3.1. Poliisin kyky kantaa vastuu yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta	53
3.2. Etäisyys lähimmälle poliisiasemalle	54
3.3. Poliisin toimintavalmiusaikoja koskevat arviot	55
3.4. Poliisin partiointi lähiympäristössä	58
4. Rikollisuuden kokemukset ja rikoksista ilmoittaminen	60
4.1. Rikollisuus lähiympäristössä	60
4.2. Huoli eri rikosilmiöistä	61
4.3. Rikoksen kohteeksi joutuminen	68
4.4. Todistajana tai asianomistajana rikosprosessissa	74
4.5. Rikoksesta ilmoittaminen ja ilmoittamatta jättäminen	77
4.6. Rikoksesta ilmoittamatta jättämisen syyt	81
5. Poliisin toimintaa koskevat arviot	87
5.1. Poliisikontaktit	87
5.2. Poliisin onnistuminen asiakaspalvelutilanteissa	89

5.3. Poliisin tehtävien priorisointi ja poliisin onnistuminen operatiivisissa tehtävissään	95
5.4. Poliisipalvelujen kehittymistä koskevat arviot.....	113
6. Tilanne- ja kehityskuva poliisibarometritutkimuksen ja muun tutkimuksen perusteella.....	116
6.1. Rikollisuus poliisibarometritutkimuksen ja muun pitkän aikavälin seuranta- ja arviointitutkimuksen perusteella	119
6.2. Luottamus poliisiin poliisibarometritutkimuksen ja muun pitkän aikavälin seuranta- ja arviointitutkimuksen perusteella	135
7. Päätelmät ja keskustelu.....	140
Lähteet ja tutkimuskirjallisuus	142
Liite A: Poliisibarometritutkimus 2020, tietosuojaseloste	145
Liite B: Poliisibarometritutkimus 2020, haastattelulomake	148
Loppuviitteet	163

ESIPUHE

Arvoisa lukija,

Poliisibarometritutkimuksella on saatu tietoa kansalaisten suhtautumisesta poliisiin jo yli 20 vuoden ajalta ja keväällä 2020 toteutetun tutkimuksen tulokset ovat monin paikoin samansuuntaisia aiempaan vuonna 2018 tehtyyn tutkimukseen verrattuna. Maailma on kuitenkin muuttunut ja vahvasti globalisoitunut, minkä vuoksi myös tutkimuksen haasteena onkin sen kehittäminen vastaamaan muutoksia ja uusia ilmiöitä, mutta turvaamaan sen vertailtavuus aiempiin tutkimuksiin nähden.

Poliisin jatkuvana kehittämisen kohteena on poliisin palvelujen saatavuuden turvaaminen yhdenvertaisesti kaikille kansalaisille. Haastatelluista noin 84 % katsoi, että poliisi kykenee kantamaan vastuun joko kokonaan tai pääosin yleisen järjestyksen ja turvallisuuden takamisesta. Noin 15 % taas ajatteli, että poliisi kykenee kantamaan vastuun yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta vain melko pieneltä osin tai ei juuri lainkaan. Vastausjakauma on jonkin verran polarisoituneempi kuin 2010-luvun tutkimuksissa keskimäärin. Tähän vaikuttaa palvelujen saatavuuden epätasainen jakautuminen ruuhka-alueilla ja vastaavasti harvaanasutuilla alueilla. Haastateltavat kokivat entistä enemmän, että poliisin näkyvyys on heikentynyt ja kontaktit poliisiin ovat vähentyneet verkkokontaktia lukuun ottamatta. Arviot poliisipalveluiden heikentymisestä ovat myös kasvaneet kahden viimeisen vuoden aikana, vaikka esimerkiksi sähköiset asiointipalvelut ovat lisääntyneet.

Suomessa todettiin maaliskuussa 2020 vallitsevan valmiuslaissa tarkoitetut poikkeusolot joulukuussa 2019 Kiinasta käynnistyneen uuden koronaviruksen aiheuttaman COVID-19-tartuntatautiepidemian vuoksi. Tartuntatautiepidemian leviämisen estämiseksi myös ihmisten liikkumista ja muita perusvapauksia jouduttiin lainsäädännöllä rajoittamaan. Vaikka tutkimus on suoritettu ennen tartuntatautilanteen puhkeamista Suomessa, jouduttiin myös siihen mahdollisuuteen varautumaan, että tilanne myös Suomessa aktualisoituisi. Poikkeusoloissa viranomaistoiminnan legitimitteetti ja luottamus viranomaistoiminnan laillisuuteen ja oikeudenmukaisuuteen sekä toimivallan rajoihin nousivat erityisesti keskiöön ja perusoikeuksien mahdollisimman laaja turvaaminen onkin

koetuksella. Poliisilla on ollut keskeinen rooli poikkeusolojen lainsäädännön toimeenpanijana ja se on asettanut aivan uudenlaisia haasteita niin lainsäädäntötyössä kuin lainsäädännön tulkitsemisessa tosiasiallisessa poliisitoiminnassa. Tutkimuksen perusteella luottamus poliisin toimintaan on kuitenkin edelleen vahva, vaikkakin se on laskenut vuodesta 2018 neljällä prosenttiyksiköllä ollen vuonna 2020 91 %. Myös haastateltavien arviot poliisin arvojen ja oikeudenmukaisuuskäsitysten legitimitetistä on pysynyt ennallaan, vaikka poliisin toiminnan vaikuttavuus on haastateltavien arvioiden mukaan jonkin verran heikentynyt.

Rikosprosessissa asianomistajina ja todistajina toimineiden henkilöiden painostaminen ja uhkailu on viime vuosien aikana lisääntynyt huolestuttavasti ja painostamista koetaan erityisesti rikoksesta epäillyn henkilön taholta. Noin 73 % niistä haastatelluista henkilöistä, jotka ovat toimineet todistajina tai asianomistajina rikosprosessissa, vastasivat, että eivät ole kokeneet uhkailua tai painostusta lainkaan, mikä on alhaisin luku tehtyjen barometritutkimusten aikana. Kasvu voi liittyä laajemminkin viranomaisiin kohdistuvaan epäasialliseen vaikuttamiseen, painostamiseen ja uhkaamiseen, niin sanottuun maalittamiseen. Maalittaminen on huolestuttava ilmiö, jolla pyritään vaikuttamaan koko demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusjärjestelmän ytimeen, muun muassa poliisitoimintaan, syyteharkintaan ja lainkäyttöön. Maalittamisella voidaan pyrkiä vaikuttamaan päätöksentekoon, mutta myös laajemmin luomaan epäluottamusta poliisia kohtaan sekä saada ihmiset kyseenalaistamaan poliisin puolueettomuutta ja toiminnan hyväksyttävyyttä. Maalittamisen voidaan katsoa olevan vakava uhka oikeusvaltion perusteille ja viranomaisten toiminnan turvaamiselle, minkä vuoksi tiedon kerääminen, toimintaan reagoiminen ja puuttuminen ovat ensiarvoisen tärkeitä.

Yhtenä merkittävänä ja jokseenkin pysyvänä ilmiönä on viimeisimpien vuosien aikana noussut poliisin toiminnassa esiintyvä korruptio ja epäeettinen toiminta, jotka barometrin mukaan ovat pysyneet kielteisinä ja korkealla tasolla jo vuodesta 2012 lähtien. Luottamuksen palauttaminen korruption ja epäeettisen toiminnan kitkemiseksi on hidasta ja se edellyttää jokaiselta virkamieheltä huomion kiinnittämistä eettisesti laadukkaaseen toimintaan.

Kansainvälisen turvallisuusympäristön muutos on ollut jatkuvaa ja se on tuonut mukanaan myös uusia uhkia kuten tietoverkkorikollisuuden. Sitä lukuun ottamatta huoli eri rikosilmiöistä on kuitenkin vähentynyt merkittävästi koko 2010-luvun ajan. Esimerkiksi terrorismin uhasta on tullut pysyvä huolenaihe ja vihapuhetta yhteiskunnan ilmiönä tutkitaan laaja-alaisesti eri viranomaisten toimesta. Haastateltavien arvioita viharikoksista on saatu jo muutaman aiemman tutkimuskierroksen pohjalta, ja kiinnostavaa onkin se, että huoli näistä ilmiöistä on vähentynyt viimeisten vuosien aikana, vaikka yhteiskunnallinen keskustelu on lisääntynyt.

Kokonaisuudessaan tutkimustulosten perusteella voidaan todeta, että poliisi on onnistunut tärkeimmissä tehtävissään hyvin ja poliisityötä arvostetaan. Tutkimuksella on tärkeä merkitys myös siihen, että poliisityöhön halutaan hakeutua ja työssä jaksetaan. Tutkimuksen tulokset kannustavat myös poliisia laadukkaaseen toimintaan, jossa lakisääteisten tehtävien lisäksi huolehditaan siitä, että poliisiin voi edelleen luottaa ja poliisi on kaikkien ihmisten saavutettavissa.

Helsingissä 18.5.2020

Tero Kurenmaa
Ylijohtaja
Sisäministeriön poliisiosasto

Stefan Gerkman
Poliisijohtaja
Sisäministeriön poliisiosasto

FÖRORD

Bästa läsare!

Polisbarometern har redan i 20 år gett information om hur medborgarna förhåller sig till polisen. Resultaten våren 2020 är i mångt och mycket i samma riktning som i enkäten 2018. Världen har dock förändrats och i hög grad globaliserats. En av utmaningarna är därför att utveckla enkäten för att svara mot förändringar och nya fenomen men samtidigt säkerställa att en jämförelse kan göras med tidigare polisbarometrar.

Inom polisen pågår en ständig utveckling som syftar till att alla medborgare ska ha lika tillgång till polisens tjänster. Cirka 84 procent av de tillfrågade anser att polisen antingen helt eller till största delen klarar av att trygga allmän ordning och säkerhet. Däremot anser cirka 15 procent att polisen bara till en rätt liten del eller knappt alls klarar av att trygga allmän ordning och säkerhet. Svarsfördelningen är i viss mån mer polariserad sett till enkäterna i snitt under 2010-talet. Det här beror på ojämn fördelning av tillgången till tjänster i å ena sidan tätorter och å andra sidan glest befolkade regioner. Enkättagarna ansåg i högre grad än tidigare att polisen har blivit mindre synlig och att alla kontakter med polisen har minskat, bortsett från kontakterna via webben. Andelen av enkättagare som anser att polisens tjänster har blivit sämre under de senaste två åren har ökat, även om till exempel möjligheten att sköta ärenden elektroniskt även har ökat.

I mars 2020 konstaterades att det i Finland råder undantagstillstånd i enlighet med beredskapslagen på grund av den epidemi som i december 2019 började i Kina med anledning av det nya coronaviruset. I syfte att mildra spridningen av den smittsamma sjukdomen covid-19 var det nödvändigt att med lagstiftning begränsa människornas rörlighet och andra grundläggande friheter. Även om enkäten genomfördes innan smittspridningen var ett faktum i Finland, var det även nödvändigt att förbereda sig för den möjligheten att epidemin blir aktuell även i Finland. Myndighetsverksamhetens legitimitet och förtroendet för lagligheten och rättvisan i myndigheternas verksamhet liksom gränserna för befogenheterna lyfts tydligare fram under exceptionella förhållanden. Att trygga grundläggande rättigheter i så hög grad som möjligt sätts således på prov. Polisen har spelat en nyckelroll

när det gäller att verkställa den lagstiftning som varit i kraft under undantagstillståndet. Både lagstiftningsarbetet liksom tolkningen av lagstiftningen i polisarbetet har ställts inför helt nya utmaningar. Enkäten visar dock att det fortfarande finns ett starkt förtroende för polisens arbete, även om det jämfört med 2018 har sjunkit med fyra procentenheter till 91 procent 2020. Enkättagarna såg polisens legitimitet i fråga om värderingar och rättvisepuffattning som oförändrad, även om de tillfrågade ansåg att resultaten av polisverksamheten i viss mån har minskat.

Under de senaste åren har påtryckningar och hot mot personer som medverkar i egenkap av målsäganden och vittnen ökat alarmerande. Det är i synnerhet brottsmisstänkta som står bakom sådana påtryckningar och hot. Cirka 73 procent av de enkättagarna som har varit vittne eller målsägande i en brottsprocess ansåg att de inte alls har blivit utsatta för hot eller påtryckningar. Det här är det lägsta procenttalet under den tid polisbarometrarna har genomförts. Ökningen kan omfatta också andra myndigheter som utsetts för osakliga påtryckningar, hot och så kallade riktade trakasserier (att bli måltavla) som myndigheterna utsetts för. Riktade trakasserier är ett fenomen som väcker oro eftersom de är avsedda att påverka kärnan i det demokratiska samhället och rättssystemet såsom polisarbetet, åtalsprövning och rättsskipning. Riktade trakasserier kan användas för att försöka påverka beslutsfattandet, men även i ett bredare perspektiv för att skapa misstro mot polisen och få människor att ifrågasätta om polisen är opartisk och verksamheten godtagbar. Riktade trakasserier kan således ses som ett allvarligt hot mot rättsstatens grunder och förmågan att trygga myndigheternas verksamhet. Därför är det av största vikt att samla in information, liksom att reagera och ingripa när sådant uppdagas.

De senaste åren har korruption och oetisk verksamhet inom polisen varit ett betydande och i viss mån bestående fenomen som enligt polisbarometern har utvecklats i negativ riktning och legat på hög nivå sedan 2012. Då korruption och oetisk verksamhet rensas bort går det långsamt att återställa förtroendet. Det kräver att varje tjänsteman är uppmärksam på att verksamheten etiskt sett håller en hög kvalitet.

En ständig förändring har pågått i den internationella säkerhetsmiljön och även medfört nya hot såsom cyberbrottslighet. Bortsett från detta har ändå oron för olika brottsföreteelser avsevärt minskat under 2010-talet. Till exempel har hotet om terrorism blivit ett bestående orosmoment och hatretorik är ett samhällsfenomen som granskas på bred front av olika myndigheter. Uppgifter om vad enkättagarna anser om hatbrott har redan samlats in i samband med några av de tidigare polisbarometrarna, och det intressanta är att oron över dessa fenomen har minskat de senaste åren, trots att vi ser en ökad samhällsdebatt kring dem.

Sammantaget visar enkätresultaten att polisen har lyckats bra i sina viktigaste uppgifter och att man värdesätter polisarbetet. Polisbarometern spelar även en viktig roll med tanke

på att man vill söka sig till polisyrket och orkar i arbetet. Resultaten av enkäten uppmunt-
rar även polisen att skapa en verksamhet av hög kvalitet som bygger på att man sköter
sina lagstadgade uppgifter och samtidigt strävar till att upprätthålla allmänhetens tilltro
till polisen så att polisen är tillgänglig för alla människor.

Helsingfors den 18 maj 2020

Tero Kurenmaa
överdirektör
Inrikesministeriets polisavdelning

Stefan Gerkman
polisdirektör
Inrikesministeriets polisavdelning

POLIISIBAROMETRI 2020

Kansalaisten arviot poliisin toiminnasta ja Suomen sisäisen turvallisuuden tilasta

Lyhennelmä

Poliisibarometri on haastattelututkimus, jossa tutkitaan kansalaisten¹ arvioita poliisin toiminnasta ja Suomen sisäisen turvallisuuden tilasta. Tutkimus on toteutettu toisistaan erillisinä poikkileikkaustutkimuksina 11 kertaa vuosien 1999–2020 välisenä aikana. Otantamenetelmänä on koko tutkimussarjan ajan käytetty kiintiöpoimintaa, haastattelut on toteutettu tietokoneavusteisina kasvokkaisina käyntihaastatteluina ja otoskoko on jokaisella tutkimuskerralla ollut noin 1 000 henkilöä. Aineistoa on aina myös painotettu erillisiin painokriteereihin perustuen, jotta sen koostumus vastaisi perusjoukkoa mahdollisimman hyvin.

Uusimman poliisibarometritutkimuksen tulokset kuvastavat tutkimusajankohdan eli 4.2.–3.3.2020 välisen ajan tilannetta Suomessa. Tutkimukseen haastateltiin henkilökohtaisina käyntihaastatteluina yhteensä 1 082:a Manner-Suomessa asuvaa 15–79 -vuotiasta henkilöä.

Tutkimuksen tiedonkeruu ajoittui COVID-19 -pandemiaa edeltävään aikaan. Henkilökohtaiset haastattelut, joissa tutkimushaastattelija käy haastateltavan henkilön kotona, olivat Suomessa mahdollisia vielä helmikuun 2020 aikana. Kuukautta myöhemmin tilanne oli kokonaan toinen, haastatteluja ei olisi voitu enää tehdä tätä tutkimusta varten. Tämä tarkoittaa kuitenkin samalla sitä, että tutkimuksessa haastateltujen henkilöiden arviot poliisin toiminnasta, rikoksen kohteeksi joutumisesta ja yleisemminkin rikollisuudesta Suomessa, ovat ”normaalitilanteen” arvioita ja siten vertailukelpoisia suhteessa tutkimussarjan aiempiin vastaaviin arvioihin.

Poliisin toimintaa koskevat kansalaisarviot

Luottamus poliisin toimintaan on jonkin verran vähentynyt edellisestä mittauksesta. Noin 91 % tässä tutkimuksessa haastatelluista henkilöistä vastasi luottavansa poliisin toimintaan melko tai erittäin paljon, kun vastaava osuus vuoden 2018 tutkimuksessa oli noin 95 %. Poliisin toimintaan luotettiin jonkin verran vähemmän kuin pelastustoimen,

hätäkeskusten tai rajavartiolaitoksen toimintaan, mutta jonkin verran enemmän kuin puolustusvoimien, tullin tai oikeuslaitoksen toimintaan. Pelastustoimeen luotettiin tässä tutkimuksista julkisista ja yksityisistä toimijoista kaikkein eniten, kuten aiemmissakin tutkimuksissa. Noin 99 % tässä tutkimuksessa haastatelluista henkilöistä vastasi luottavansa pelastustoimeen melko tai erittäin paljon.

Poliisin legitimizeetti² koettiin kuitenkin joiltakin osin jopa paremmaksi kuin aiemmin. Legitimizeetin eri ulottuvuuksista *luottamus poliisin oikeudenmukaisuuteen* näyttää jonkin verran vahvistuneen. Tässä legitimizeettimittarin osassa haastateltavilta kysyttiin, tekeekö poliisi oikeudenmukaisia ja puolueettomia päätöksiä, kohteleeko poliisi kansalaisia kunnioittavasti ja perusteleeko poliisi päätöksiään, jos sitä poliisilta pyydetään. *Luottamus poliisitoiminnan vaikuttavuuteen* näyttää sen sijaan jonkin verran vähentyneen viime vuosien aikana. Tässä legitimizeettimittarin osassa haastateltavilta pyydettiin arvioita siitä, kuinka hyvin poliisi on heidän käsityksensä mukaan onnistunut esimerkiksi väkivaltarikosten ennalta estämisessä ja asuntomurtojen selvittämisessä.

Noin 39 % vuoden 2020 poliisibarometriin vastanneista henkilöistä piti melko tai erittäin todennäköisenä, että poliisin sisällä esiintyy korruptiota tai epäeettistä toimintaa. Arviot poliisin sisäisestä korruptiosta muuttuivat tutkimusvuosien 2012 ja 2014 välisenä aikana selvästi kielteiseen suuntaan ja arviot ovat jääneet uudelle aiempaa huonommalle tasolle. Tutkimusvuosina 2007–2012 poliisin sisäistä korruptiota piti melko tai erittäin todennäköisenä noin 26–27 % vastaajista. Vuosina 2014–2020 vastaavat osuudet ovat olleet noin 39–42 %.

Haastateltujen henkilöiden arviot poliisin tärkeimmistä tehtävistä ovat pitkälti samoja kuin aiemmin. Tärkeintä heidän näkemyksensä mukaan on, että henkeä ja terveyttä sekä henkilökohtaista vapautta ja koskemattomuutta loukkaavat rikokset kyetään estämään, ja jos niitä tapahtuu, selvittämään. Haastateltavilta pyydettiin arvioita yhteensä 18 eri tehtävästä. Vastaajien näkemyksen mukaan poliisin tärkeimpiä tehtäviä ovat kiireellisiin hälytyksiin vastaaminen (94 % katsoo, että tämä on erittäin tärkeää), väkivaltarikosten selvittäminen ja torjunta (88 %), lähisuhdeväkivaltaan puuttuminen (79 %) ja terrorismin torjunta (81 %). Poliisi on vastaajien arvioiden mukaan onnistunut näissä tehtävissä keskimääräistä paremmin, poikkeuksena kuitenkin lähisuhdeväkivaltaan puuttuminen, jossa vastaajien arviot poliisin onnistumisesta olivat jonkin verran kaikkien tehtävien keskimääräisiä tehtäväkohtaisia arvioita heikommalla tasolla.

Rikollisuus

Haastatelluilta henkilöiltä kysyttiin, kuinka vakavana ongelmana he pitävät rikollisuutta omassa lähiympäristössään. Arviot olivat samalla tasolla kuin edellisessä tutkimuksessa. Noin 79 % tutkimuksessa haastatelluista henkilöistä vastasi, että rikollisuustilanne ei ole

kovin vakava tai ei juuri lainkaan vakava heidän lähiympäristössään. Noin 20 % piti lähiympäristönsä rikollisuustilannetta melko (15 %) tai erittäin vakavana (5 %).

Rikollisuustilanne ei ole kuitenkaan tämän tutkimuksen perusteella ennallaan. Pitkällä aikavälillä rikollisuuden – erityisen selvästi esimerkiksi henkirikosten ja omaisuusrikosten – tiedetään vähentyneen Suomessa. Poliisibarometritutkimusten perusteella näyttää kuitenkin siltä, että aivan viime vuosien aikana niin omaisuusrikokset, pahoinpitelyt kuin seksuaalirikoksetkin ovat kääntyneet Suomessa kasvuun. Käänte ajoin 2010-luvun loppupuolelle ja se havaitaan ainakin omaisuuden varastamistapauksissa, omaisuuden vahingoittamistapauksissa, asuntomurroissa tai niiden yrityksissä, pahoinpitelyissä sekä seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan tapauksissa.

Haastatelluilta kysyttiin rikoslajeittain, ovatko he joutuneet jonkin tietyn rikoksen uhriksi tai kohteeksi. Kysymyksiä oli yhdeksästä eri rikoslajista.

Poliisibarometritutkimuksen aineisto on rikollisuuden tutkimusta silmällä pitäen havaintomäärittäen erittäin pieni. Tästä syystä tässä tutkimuksessa tarkastellaan pääasiassa niiden haastateltujen henkilöiden osuuksia kaikista haastatelluista, jotka ovat joutuneet jonkin tietyn rikoksen kohteeksi *neljän viimeksi kuluneen vuoden aikana*.

Neljän viimeksi kuluneen vuoden aikana omaisuuden varastamisen kohteeksi oli joutunut noin 14,6 % kaikista tässä tutkimuksessa (2020) haastatelluista henkilöistä (2018: 11,2 %; 2016: 12,4 %; 2014: 14,2 %). Noin 11,2 % haastatelluista vastasi, että hänen omaisuuttaan oli vahingoitettu neljän viimeksi kuluneen vuoden aikana (2018: 9,6 %; 2016: 7,8 %; 2014: 10,1 %). Pahoinpitelyn kohteeksi oli neljän viimeksi kuluneen vuoden aikana joutunut noin 5,6 % kaikista haastatelluista (2018: 4,2 %; 2016: 4,7 %; 2014: 4,6 %). Asuntomurron tai sen yrityksen kohteeksi oli vastaavan ajanjakson kuluessa joutunut noin 4,8 % haastatelluista (2018: 2,4 %; 2016: 2,4 %; 2014: 2,2 %). Seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan kohteeksi neljän viimeksi kuluneen vuoden aikana oli joutunut noin 4,9 % kaikista tutkimuksessa haastatelluista henkilöistä (2018: 4,6 %; 2016: 3,6 %; 2014: 2,4 %).

Näissä luvuissa ja vastaavissa aikasarjoissa on merkittävää tilastollista epävarmuutta. Näin on erityisesti asuntomurtojen tai niiden yritysten sekä seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan tapausten osalta, koska näissä rikoslajeissa rikoksen kohteeksi joutuneiden määrät ovat etenkin varhaisempina tutkimusvuosina olleet niin pieniä. Kokonaisuudessaan muutos näyttää kuitenkin laadultaan systemaattiselta ja on verrattain kattava suhteessa eri rikoslajeihin. Muutos on joiltakin osin havaittavissa myös Tilastokeskuksen luvuissa. Esimerkiksi viranomaisten tietoon tulleen seksuaalirikollisuuden määrä on 2010-luvun kuluessa selvästi kasvanut (Tilastokeskuksen Rikos- ja pakkokeinotilasto).

Omaisuusrikokset ovat pitkällä aikavälillä vähentyneet, mutta poliisibarometritutkimusten perusteella yhä suurempi osa niistä ilmoitetaan poliisille. Ilmoittamisalttius on kasvanut 2010-luvun kuluessa systemaattisesti niin autovarkauksissa ja niiden yrityksissä (uusimassa tutkimuksessa niistä ilmoitettiin poliisille 88 %), asuntomurroissa ja niiden yrityksissä (82 %) kuin omaisuuden varastamistapauksissakin (71 %). On näin ollen hyvin todennäköistä, että Tilastokeskuksen Rikos- ja pakkokeinotilastossa havaittava omaisuusrikollisuuden merkittävä väheneminen on ollut pitkällä aikavälillä todellisuudessa vielä paljon voimakkaampi ilmiö kuin viranomaisten tietoon tulleen rikollisuuden perusteella on voitu päätellä.

Asianomistajina ja todistajina rikosprosessissa toimineiden henkilöiden painostaminen ja uhkailu on viime vuosien aikana ainakin jonkin verran lisääntynyt. Yhteensä 306 henkilöä tässä tutkimuksessa haastatelluista 1082 henkilöstä on ollut mukana rikosprosessissa joko asianomistajana tai todistajana. Heistä noin 73 % vastasi, että ei ole kokenut uhkailua tai painostamista rikosprosessin aikana lainkaan (2018: 80 %). Niiden asianomistajina ja todistajina toimineiden osuus, joita ei ole uhkailtu tai painostettu rikosprosessin aikana lainkaan, on laskenut 2010-luvun kuluessa suhteellisen tasaisesti ja oli nyt poliisibarometritutkimuksen mittaushistorian pienin. Vuonna 2010 se oli 88 %.

Uhkailu tai painostaminen on yleisintä vastaajan eli rikoksesta epäillyn henkilön taholta. Tällaisen painostuksen tai uhkailun kohteeksi kertoi joutuneensa 17 % (2018: 12 %) rikosprosessissa todistajina tai asianomistajina mukana olleista henkilöistä. Vastaajan asiamiehen uhkailun tai painostuksen kohteeksi oli joutunut 3 % tähän kysymykseen vastanneista henkilöistä (2018: 2 %). Jokin muu taho oli uhkaillut tai painostanut noin 6 %:a todistajina tai asianomistajina toimineista (2018: 4 %).

On mahdollista, että laeista piittaamaton tai lakien rajoja kokeileva uhkailu ja painostaminen on yleistynyt Suomessa myös laajemmin. Vastaaventyypinen keskustelu heräsi vuoden 2019 aikana viranomaisiin kohdistuneesta uhkailusta ja painostamisesta, niin sanottu *maalittamisesta*. Viranomaisten lisäksi systemaattisen maalittamisen kohteeksi ovat joutuneet myös poliitikot, toimittajat sekä sellaiset tutkijat, joiden tutkimusaihe jakaa voimakkaasti kansalaismielipiteitä.

POLISBAROMETERN 2020

Medborgarnas bedömningar av polisens verksamhet och Finlands inre säkerhet

Förkortning

Polisbarometern är en intervjuundersökning där man undersöker medborgarnas³ bedömningar av polisens verksamhet och Finlands inre säkerhet. Undersökningen har genomförts som separata tvärsektionsstudier totalt 11 gånger mellan 1999 och 2020. Urvalsmetoden under hela undersökningsserien har varit kvoturval, intervjuerna har genomförts som datorstödda besöksintervjuer ansikte mot ansikte och urvalsstorleken har vid varje undersökning varit ungefär 1000 personer. Betoningen i materialet har också alltid grundats på vissa kriterier för att substansen ska motsvara basgruppen så bra som möjligt.

Resultaten från den senaste undersökningen i polisbarometern beskriver situationen i Finland vid undersökningstidpunkten, dvs. 4.2.–3.3.2020. I samband med undersökningen genomfördes totalt 1082 besöksintervjuer med personer i åldern 15 till 79 år som bor i Fastlandsfinland.

Materialinsamlingen för undersökningen gjordes före COVID-19-pandemin. I februari 2020 var det i Finland möjligt att genomföra personliga intervjuer där intervjuaren besöker informanten hemma. En månad senare var situationen en helt annan och det skulle inte längre ha varit möjligt att genomföra intervjuer för den här undersökningen. Detta innebär dock samtidigt att de intervjuade personernas bedömningar om polisens verksamhet, om att falla offer för brott samt i allmänhet om brottsligheten i Finland är bedömningar av en "normal situation" och därmed jämförbara med tidigare motsvarande bedömningar i undersökningsserien.

Medborgarnas bedömningar om polisens verksamhet

Förtroendet för polisens verksamhet har minskat en aning jämfört med föregående mätning. Ungefär 91 % av de intervjuade personerna i den här undersökningen svarade att de litar på polisens verksamhet ganska eller synnerligen mycket, medan motsvarande andel i undersökningen år 2018 var ungefär 95 %. Man litade lite mindre på polisens verksamhet än på brand- och räddningsväsendets, nödcentralernas eller gränsbevakningsväsendets

verksamhet, men en aning mer än på försvarsmaktens, tullens eller rättsväsendets verksamhet. Av de undersökta offentliga och privata aktörerna litade man mest på brand- och räddningsväsendet, liksom i de tidigare undersökningarna. Ungefär 99 % av de intervjuade personerna i denna undersökning svarade att de litar ganska eller synnerligen mycket på brand- och räddningsväsendet.

Polisens legitimitet⁴ upplevdes dock till och med vara bättre än tidigare till vissa delar. Av legitimitetens olika dimensioner verkar *förtroendet för att polisen är rättvis* ha förstärkts en aning. I denna del för mätning av legitimitet tillfrågades intervjupersonerna om polisen fattar rättvisa och opartiska beslut, om polisen bemöter alla medborgare på ett respektfullt sätt och om polisen förklarar sina beslut om man ber polisen om det. *Förtroendet för polisarbetets genomslagskraft* verkar däremot ha minskat lite under de senaste åren. I denna del för mätning av legitimitet ombads intervjupersonerna bedöma hur bra de anser att polisen exempelvis har lyckats i förebyggande av våldsbrott och i utredning av inbrott i bostäder.

Ungefär 39 % av personerna som svarade på polisbarometern år 2020 ansåg det ganska eller mycket sannolikt att det inom polisen förekommer korruption eller oetisk verksamhet. Bedömningarna om korruption inom polisen utvecklades i en tydlig negativ riktning under perioden 2012–2014 och bedömningarna har stannat på en ny och sämre nivå än tidigare. Undersökningsåren 2007–2012 ansåg ca 26–27 % av de svarande att det var ganska eller mycket sannolikt att det fanns korruption inom polisen. Åren 2014–2020 har de motsvarande andelarna varit ca 39–42 %.

De intervjuade personernas bedömningar om polisens viktigaste uppgifter är i stor utsträckning samma som förut. Det viktigaste enligt deras uppfattning är att man lyckas förhindra brott mot liv och hälsa samt mot individens frihet och integritet och om sådana ändå sker, att man lyckas utreda dem. De intervjuade ombads bedöma sammanlagt 18 olika uppgifter. Enligt de svarandes uppfattning är polisens viktigaste uppgifter att svara på brådskande larm (94 % anser att detta är mycket viktigt), utredning och bekämpning av våldsbrott (88 %), ingripande i våld mot närstående (79 %) och bekämpning av terrorism (81 %). De svarande bedömer att polisen har lyckats bättre än genomsnittet i dessa uppgifter, dock med undantag för ingripande i våld mot närstående, där de svarande bedömde att polisen lyckats lite sämre än genomsnittet för alla uppdragsspecifika bedömningar.

Brottslighet

De intervjuade personerna tillfrågades hur pass allvarligt problem de ansåg att brottslighet är i den egna närmiljön. Bedömningarna låg på samma nivå som i den föregående undersökningen. Ca 79 % av de intervjuade personerna svarade att brottsligheten inte är

så allvarlig eller inte alls allvarlig i deras närområde. Ca 20 % ansåg att brottsligheten var ganska (15 %) eller mycket allvarlig (5 %).

Brottsligheten ligger dock inte på samma nivå enligt denna undersökning. Man vet att brottsligheten – speciellt exempelvis brott mot liv och egendomsbrott – har minskat i Finland under en längre tidsperiod. Enligt undersökningarna i polisbarometern ser det ändå ut som att såväl egendomsbrott, misshandel som sexualbrott har ökat under de senaste åren i Finland. Vändningen inföll i slutet av 2010-talet och den syns åtminstone i stöld av egendom, skadegörelse på egendom, inbrott i bostäder eller försök till inbrott, misshandel samt i fall med sexuellt antastande eller våld.

De intervjuade tillfrågades specifikt om de har fallit offer eller blivit föremål för en viss brottstyp. Frågorna gällde nio olika brottstyper.

Med tanke på forskning av brottslighet är undersökningsmaterialet i polisbarometern mycket litet vad gäller antalet observationer. Därför granskar den här undersökningen huvudsakligen andelen personer av alla intervjuade som har fallit offer för ett visst brott *under de fyra senaste åren*.

Ca 14,6 % av alla de intervjuade personerna i den här undersökningen (2020) hade fallit offer för stöld av egendom under de senaste fyra åren (2018: 11,2 %; 2016: 12,4 %; 2014: 14,2 %). Ca 11,2 % av de intervjuade svarade att hens egendom hade skadats under de senaste fyra åren (2018: 9,6 %; 2016: 7,8 %; 2014: 10,1 %). Ca 5,6 % av alla intervjuade hade utsatts för misshandel under de senaste fyra åren (2018: 4,2 %; 2016: 4,7 %; 2014: 4,6 %). Ca 4,8 % hade fallit offer för lägenhetsinbrott eller försök till inbrott under motsvarande tid (2018: 2,4 %; 2016: 2,4 %; 2014: 2,2 %). Ca 4,9 % av alla de intervjuade personerna i den här undersökningen hade utsatts för sexuellt antastande eller våld under de senaste fyra åren (2018: 4,6 %; 2016: 3,6 %; 2014: 2,4 %).

Det finns en betydande statistisk osäkerhet i dessa siffror och motsvarande tidsserier. Det gäller främst lägenhetsinbrott eller försök till inbrott samt sexuellt antastande eller våld, eftersom antalet offer i dessa brottstyper har varit så lågt särskilt under de första åren då undersökningen genomfördes. Som helhet verkar förändringen dock systematisk till kvaliteten och den är relativt täckande i förhållande till olika brottstyper. Förändringen är till vissa delar synlig även i Statistikcentralens uppgifter. Exempelvis har antalet sexualbrott som kommit till myndigheternas kännedom ökat klart under 2010-talet (Statistikcentralens statistik över Brotts och tvångsmedel).

Egendomsbrotten har minskat på längre sikt, men enligt undersökningarna i polisbarometern anmäls allt fler av dem till polisen. Benägenheten att anmäla har ökat systematiskt under 2010-talet i såväl bilstölder och försök till dessa (enligt den nyaste undersökningen

anmäldes 88 % till polisen), lägenhetsinbrott och försök till dessa (82 %) som stöld av egendom (71 %). Det är därför mycket sannolikt att den betydande minskningen av egendomsbrott som syns i Statistikcentralens statistik över Brott och tvångsmedel i verkligheten har varit ett mycket större fenomen över en längre period än vad man kan ha kunnat utläsa av brottsligheten som kommit till myndighetens kännedom.

Påtryckning och hot mot personer som är målsägande och vittne i brottsprocesser har under de senaste åren ökat en aning. Sammanlagt 306 personer av de 1082 intervjuade i den här undersökningen har varit med i en brottsprocess antingen som målsägande eller vittne. Ca 73 % av dessa svarade att de inte alls har upplevt hot eller påtryckning under en brottsprocess (2018: 80 %). Andelen som har varit målsägande eller vittne och som inte alls har utsatts för hot eller påtryckning under en brottsprocess har sjunkit relativt jämnt under 2010-talet och är nu minst under polisbarometerns mätningshistoria. År 2010 var andelen 88 %.

Hot eller påtryckning var vanligast från den svarandes håll, dvs. personen som misstänktes för brott. Ca 17 % av personerna som varit vittne eller målsägande i en brottsprocess uppgav sig har utsatts för påtryckning eller hot av denna typ (2018: 12 %). Ca 3 % av personerna som svarade på den här frågan hade utsatts för hot eller påtryckning från den svarandes ombud (2018: 2 %). Någon annan hade hotat eller utövat påtryckning på 6 % av dem som varit vittne eller målsägande (2018: 4 %).

Det är möjligt att hot och påtryckning som nonchalerar lagen eller testar gränserna har blivit vanligare även i större utsträckning i Finland. En motsvarande diskussion uppstod år 2019 om hot och påtryckning som riktades mot myndigheter, så kallade *riktade trakasserier*. Utöver myndigheter har systematiska riktade trakasserier riktats mot politiker, redaktörer samt forskare vars forskningstema starkt delar medborgarnas åsikter.

POLICE BAROMETER 2020**Citizens' assessments of the operation of the police and the state of internal security in Finland**

Summary

The aim of the Police Barometer interview study is to analyze citizens' assessments of the operation of the Finnish Police and the internal security situation in the country.⁵ The study has been conducted 11 times, as a separate cross-sectional interview study, between 1999 and 2020. Quota sampling has been used as the sampling technique throughout the research series; the interviews have always been conducted as face-to-face computer assisted personal interviews; and the sample size has been about one thousand (1,000) persons in each of the cross-sectional studies. Each time, the data have also been weighted with the help of distinct study-weights based on specific weighting criteria, in order to improve the representativeness of the data with respect to the target population.

The results of the latest Police Barometer study reflect the situation in Finland at the time of the investigation, i.e. between 4th of February and 3rd of March 2020. Face-to-face interviews were conducted with a total of 1,082 people aged 15–79 and living in mainland Finland.

The data acquisition of the study took place before the COVID-19 pandemic. Personal interviews, during the course of which the research interviewers visited the homes of the interviewees, were possible in Finland still in February 2020. Only a month later, the situation was quite different. It would not have been possible to implement the interviews of the study anymore. Note that this means, at the same time, that the assessments by the respondents of the operation of the police, as well as of their own victimization and the state of crime situation in Finland in general, reflect the "normal situation" rather than conditions under COVID-19 pandemic, and are, therefore, comparable to the earlier data from the Police Barometer research series.

Citizens' assessments of the police

Trust in the operation of the police has been reduced a bit from the previous study to the current one. Approximately 91% of the persons interviewed in this study answered that they trust fairly much or very much in the operation of the police, while in the previous study in 2018 the corresponding share was approximately 95 %. Trust in the operation of the police was slightly lower than trust in the operation of the fire and rescue service, the Emergency Response Centers, or the Border Guard, but it was slightly higher than trust in the operation of the Defense Forces, the Customs authority, or the judicial system/the courts. Trust in the operation of the fire and rescue service was higher than trust in any of the other public or private organizations entailed in the study, a finding that corresponds to earlier Police Barometer studies. Approximately 99% of the persons interviewed in the current study stated that they trust fairly much or very much in the operation of the Finnish fire and rescue service.

In part, however, the perceived legitimacy⁶ of the police was observed to be even better than before. Trust in *procedural fairness of the police*, as one of the key dimensions of legitimacy, appears to have improved in recent years. In this part of the inventory the interviewees were asked whether or not the police make fair, impartial decisions in the cases they deal with; do the police generally treat people in Finland with respect, and; when dealing with people, do the police generally explain their decisions and actions when asked to do so. Contrary to this, *trust in police effectiveness* appears to have decreased, at least to a certain degree, during the last few years. In this part of the inventory, the interviewees were asked how successful the police have been at preventing crimes where violence is used or threatened, and; how successful the police have been at catching people who commit house burglaries in Finland.

Approximately 39 % of the persons who responded to the Police Barometer 2020 found it fairly likely or very likely that there is some corruption or unethical conduct among the police. Citizens' assessments concerning internal police corruption turned in a negative direction between 2012 and 2014. The assessments have settled at the new, worse level, since then. During 2007–2012, approximately 26–27 % of respondents considered the existence of police internal corruption fairly or very likely. During 2014–2020, the corresponding rates have ranged between 39 % and 42 %.

The most important operational duties of the police, according to interviewees' estimates, are largely the same as in earlier studies. What is most important, in their opinion, is that offenses that endanger life and health, or personal freedom and integrity, should, if possible, be prevented and (if they occur) investigated. The interviewees were asked about a total of 18 different tasks of the police. According to the respondents, the most important police functions are emergency response (94 % deem this to be very important), the investigation and prevention of violent crimes (88 %), intervention in

cases of domestic violence (79 %) and counter-terrorism (81 %). According to respondents' estimates, the police have been more successful in these tasks than in other tasks on average, with the exception of intervention in cases of domestic violence, where the estimates by the respondents are slightly below average.

Crime

Interviewees were asked in the study how serious a problem they consider crime to be in their neighborhood. The estimates were exactly the same as in the previous study. About 79 % of the interviewees stated that the crime situation is not very serious or not serious at all in their neighborhoods. About 20% considered the crime situation in their neighborhood to be quite serious (15 %) or very serious (5 %).

Nevertheless, the crime situation has not remained unchanged, on the basis of the findings from the current study. It is known that, in the long run, crime rates have been contracting in Finland – especially clearly so in cases of, e.g., homicides, and crimes against property – yet on the basis of the Police Barometer interviews it appears that, during the last few years, crimes against property, assaults, as well as sexual offences have all, anew, taken an upward turn. The change appears to have taken place in the latter part of the 2010s and can be observed in cases of theft of property, damage to property, burglary or attempted burglary, assault, as well as in cases of sexual harassment or violence.

The interviewees were asked, by type of crime, whether or not they themselves have been the victims or target of a crime. There were questions on nine different categories of crime.

The number of observations in the Police Barometer data is very limited, as regards the purposes of analyzing crime. For this reason, the current study focuses on those interviewees who have been the victims or target of some specific crime *during the last four years*, thus computing and using shares of victimized interviewees to all interviewees of the study (%).

During the last four years, approximately 14.6 % of all persons interviewed in the current study (2020) had ended up victims or targets of theft of property (2018: 11.2 %; 2016: 12.4 %; 2014: 14.2 %). Approximately 11.2 % of the interviewees stated that their property had been damaged during the last four years (2018: 9.6 %; 2016: 7.8 %; 2014: 10.1 %). Approximately 5.6 % of the interviewees had been victims or targets of assault during the last four years (2018: 4.2 %; 2016: 4.7 %; 2014: 4.6 %). Around 4.8 % had been victims or targets of burglary or attempted burglary during the last four years (2018: 2.4 %; 2016: 2.4 %; 2014: 2.2 %). Finally, approximately 4.9 % of all persons interviewed in the study had been victims or targets of sexual harassment or violence during the last four years (2018: 4.6 %; 2016: 3.6 %; 2014: 2.4 %).

There is significant statistical uncertainty to these figures, and to the corresponding time series data. This applies particularly to burglaries or attempted burglaries, and to sexual harassment or violence, because in these crime categories, the numbers of victims or targets of crime are so limited, especially in the earlier years of the time series. Overall, however, the recent changes seem to be qualitatively systematic and apply rather comprehensively to different categories of crime. Some of these changes can be detected also in figures provided by Statistics Finland. The number of sexual offences reported to public authorities, for example, has clearly increased during the 2010s (Statistics on offences and coercive measures, Statistics Finland).

In the long run, crime against property has significantly decreased in Finland, but, according to Police Barometer studies, an ever-higher proportion of these crimes are reported to the police. The propensity to report has been growing systematically in the 2010s in car thefts or attempted car thefts (in the latest study about 88 % of these crimes were reported to the police), in burglaries or attempted burglaries (82 %), as well as in thefts of property (71 %). It is very likely, therefore, that the decreasing trend in crime against property that one can detect in Statistics on offences and coercive measures by Statistics Finland has been an even stronger phenomenon, in the long run, than one could actually infer merely by taking a look at reported crime.

Threatening or putting pressure on people who participate in a criminal procedure as witnesses or plaintiffs (victims) has increased, at least to a certain degree, in recent years. Of the total 1,082 persons interviewed in the current study, 306 stated that they have participated in a criminal procedure either as a witness or as a plaintiff. Approximately 73 % of these people stated that they have not experienced any threats or pressure at all, in the course of the criminal procedure (2018: 80 %). The share of plaintiffs and witnesses who have not experienced threats or pressure at all has been steadily decreasing during the 2010s. In 2020 the share reached its all-time low, i.e. the lowest level in the history of Police Barometer measurements. In 2010 it was 88 %.

Threats or pressure most commonly come from the defendant, i.e. from the person suspected of a crime. Approximately 17% (2018: 12 %) of persons who had participated in a criminal procedure as witnesses or plaintiffs had experienced such threats or pressure. Approximately 3 % (2018: 2 %) had experienced threats or pressure by the attorney of the defendant, and about 6 % by someone else (2018: 4 %).

It is quite possible that threatening other people, or putting pressure on them – either fully disregarding law, or testing the boundaries of law – has become more frequent in Finland in recent years, also in a more comprehensive sense of this notion. A similar kind of discussion was raised in Finland during 2019 on threats and pressure put on public authorities, a phenomenon called *targeting*. In addition to public authorities, politicians,

journalists, and academics whose research topics involve themata that sharply divide public opinion, are also known to have ended up victims of systematical harassment and targeting.

1. Johdanto

1.1. Tutkimuksen tavoitteet ja tausta

Poliisibarometritutkimus on haastattelututkimusten sarja, joka on jatkunut eheänä, ajallisesti vertailukelpoisena kokonaisuutena 1990-luvun loppupuolelta 2020-luvulle saakka. Tutkimus toteutetaan kahden vuoden välein ja sen kohteena ovat Manner-Suomessa asuvat 15–79 -vuotiaat henkilöt. Tutkimus perustuu tietokoneavusteisiin kasvokkain käyn-tihaastatteluihin ja se toteutetaan kiintiöpoiminnan avulla. Tutkimussarjassa on vuosien 1999–2020 välisenä aikana haastateltu yhteensä 11 234 henkilöä. Tämän vuoden tutkimuksessa haastateltuja oli 1 082.

Poliisibarometritutkimus antaa sekä kansalaisille että poliisille sellaista tietoa, jota ei saada muista tietolähteistä. Tutkimuksessa on kaksi tiedontarpeiden näkökulmasta keskeistä asiakokonaisuutta.

1. Kansalaisilta⁷ pyydetään arvioita poliisin toiminnasta ja poliisipalveluista. Luottavatko he turvallisuusalan toimijoiden – pelastustoimen, hätäkeskusten, poliisin, oikeuslaitoksen jne. – toimintaan Suomessa? Kokevatko kansalaiset, että poliisin toiminta julkisen vallan käyttäjänä on oikeutettua (legitiimiä), niin että se perustuu kansalaisten antamaan demokraattiseen mandaattiin, noudattaa lakia ja vallankäytön laillisuusperiaatetta, ja toimii tosiasiallisesti kansalaisten hyväksi? Mikä on kansalaisten näkemys poliisipalvelujen saatavuudesta? Miten tärkeiksi he kokevat poliisin eri tehtävät ja mitä he ajattelevat poliisin onnistumisesta operatiivisissa tehtävissään? Onko poliisi toiminut asiakaspalvelutilanteissa asianmukaisesti? Arvelevatko kansalaiset, että poliisissa on korruptiota?

Uusimman haastattelututkimuksen perusteella kansalaiset luottavat edelleen poliisiin ja myös muihin viranomaisiin Suomessa, vaikka luottamus onkin nyt jonkin verran alemmalla tasolla kuin edellisessä tutkimuksessa. Noin 91 % haastatelluista henkilöistä vastasi, että luottaa poliisin toimintaan melko tai erittäin paljon (2018: 95 %).

Havainto, jonka mukaan kansalaiset Suomessa luottavat poliisiin ja muihin viranomaisiin, on systemaattinen. Se toistuu poliisibarometritutkimuksen lisäksi myös muissa tutkimuksissa, joiden otokset, otantamenetelmät, mittausinstrumentit ja mittausajankohdat eroavat poliisibarometritutkimuksesta,⁸ ja on ajallisesti vakaa niin poliisibarometritutkimuksissa (2001–2020) kuin muissakin tutkimuksissa. Lisäksi havainto on kansainvälisessä vertailututkimuksessa säännönmukainen sillä tavoin, että se erottaa Suomen useimmista muista maista,⁹ ja se vastaa havaintoja maailman eri maiden välisistä eroista kriteerivaliditeetin näkökulmasta tärkeimmissä muissa indikaattoreissa. Näitä ovat varsinaisten luottamus- ja legitimizeettimittareiden lisäksi muun muassa komparatiiviset demokratiamittaukset; komparatiiviset tutkimukset, joissa on pyritty mittaamaan vallankäytön laillisuusperiaatteen toteutumista eri maissa (*the rule of law*); ja esimerkiksi lehdistönvapauden komparatiiviset mittaukset maailman eri maissa.¹⁰

Luottamus ja legitimizeetti ovat tutkimuksen perusteella vahvoja. Tilanne voi silti muuttua pitkäänkin vakaina säilyneissä yhteiskunnissa, kuten Pohjoismaissa. Luottamus ja legitimizeetti ovat tärkeitä jatkuvan seuranta- ja arviointitutkimuksen kohteita.

2. Kansalaisilta pyydetään arvioita myös heidän omista turvallisuus- ja rikollisuuskokeuksistaan. Kokevatko haastateltavat, että rikollisuus on vakava ongelma heidän omassa lähiympäristössään? Kuinka suuri osa haastatelluista on joutunut rikoksen kohteeksi – esimerkiksi asuntomurron tai sen yrityksen, pahoinpitelyn, tai seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan kohteeksi – ja kuinka moni ilmoitti rikoksesta poliisille? Jos haastatellut ovat toimineet asianomistajina tai todistajina rikosprosessissa, onko heitä painostettu tai uhkailtu rikosprosessin aikana?

Merkittävä osa rikoksista niin Suomessa kuin muissakin maissa jää piilorikollisuudeksi. Piilorikollisuudeksi jäävät rikostapaukset eivät tule poliisiin eivätkä muiden viranomaisten tietoon. Ilmiö vaihtelee rikoslajeittain ja myös ilmoittamatta jättämisen syyt ovat rikoslajeittain erilaisia. Rikoksen kohteeksi joutumista tutkitaan poliisibarometrin lisäksi myös Kansallisessa rikosuhritutkimuksessa (KRT, ks. Danielsson (toim.), 2019) ja Helsingin turvallisuustutkimuksessa (Keskinen & Laihin, 2015). Poliisibarometritutkimus täydentää omalta osaltaan tätä kokonaisuutta, vaikkakin edellä mainittuja tutkimuksia merkittävästi pienempään, vain noin 1 000 haastatellun henkilön aineistoon tukeutuen.

Rikollisuus on yleisesti ottaen pitkällä aikavälillä vähentynyt Suomessa. Pitkän aikavälin kehityssuunta on ollut erityisen selvä henkirikoksissa (Lehti & Suonpää, 2019, ks. myös Ylikangas, 1999) ja omaisuusrikoksissa (Danielsson & Ellonen, 2019).

Omaisuusrikokset ovat pitkällä aikavälillä vähentyneet myös poliisibarometritutkimusten perusteella. Aivan viime vuosien aikana kehityssuunta näyttää kuitenkin kääntyneen. Omaisuuden varastamistapauksia, omaisuuden vahingoittamistapauksia sekä

asuntomurtoja tai niiden yrityksiä oli uusimmassa poliisibarometriaineistossa (2020) enemmän kuin vielä 2010-luvun puolessa välissä. Samanlainen käänne havaitaan pahoinpitelyissä ja seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan tapauksissa. Määrät ovat poliisibarometriaineistossa nyt korkeampia kuin vielä 2010-luvun puolivälissä. Autovarkaudet ja niiden yritykset ovat selvä poikkeus tästä säännöstä. Ne ovat pitkällä aikavälillä vähentyneet merkittävästi ja tämä kehitys on jatkunut samanlaisena myös 2010-luvun loppupuolella.

Kumpikin edellä mainituista tutkimuksen aihealueista ovat tärkeitä sekä poliisin itsensä tiedontarpeiden näkökulmasta että kansalaisten ja yleisemminkin kansalaisyhteiskunnan ja toimivan demokratian kannalta. Tietoa näiltä aihealueilta kertyy jatkuvasti, useasta eri lähteestä ja tutkimushankkeesta, mutta poliisibarometritutkimus on tietojemme mukaan ainoa pitkän aikavälin systemaattinen seuranta- ja arviointitutkimus, joka on Suomessa keskittynyt analysoimaan yhdessä ja samassa asiayhteydessä näitä molempia sisäisen turvallisuuden kannalta keskeisiä aihealueita.

Tämä nyt käsillä oleva perusraportti noudattaa samaa rakennetta ja osin myös samaa tekstikonaisuutta kuin tutkimussarjan aiemmat raportit. Tavoitteena on, että raporttia voi käyttää modulaarisesti, niin että lukija löytää vakioraportin tulokset aina samasta rakennepaikasta ja samalla tavalla kuvattuina kuin aiempina tutkimusvuosina. Haastattelututkimuksen tulokset kuvataan tässä perusraportissa jakaumina ja keskiarvoina. Aina silloin, kun vertailukelpoisia tietoja on saatavilla, kuvauksessa hyödynnetään myös koko sitä noin 20 vuoden mittaista aikasarjaa, joka perustuu aiempaan vastaavaan tutkimukseen.

Tutkimusaineiston avulla tehdään tämän perusraportin lisäksi myös tieteelliseen tiedontuotantoon tähtäävää vertaisarvioitua tutkimusta. Alkuvaiheessa tutkimusta tehdään aina Poliisiammattikorkeakoulussa, joka vastaa poliisibarometrihankkeen toteutuksesta, mutta myöhemmin, kun aineisto on arkistoitu, aineistolla voidaan tehdä tutkimusta myös muissa korkeakouluissa ja tutkimuslaitoksissa.

Poliisibarometritutkimusten tutkimussarjan (1999–2020) tiedontuotanto on tieteellisesti avointa. Aineistot arkistoidaan Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon (*Finnish Social Scientific Data Archive, FSD*). Arkistoidut aineistot ovat tiedeyhteisön vapaassa jatkotutkimuskäytössä ja opetuskäytössä. Myös tämän tutkimuksen haastatteluaineisto arkistoidaan tietoarkistoon.

1.2. Aineisto ja menetelmät

Aineiston hankinta

Poliisibarometritutkimus 2020 toteutettiin henkilökohtaisina käyntihaastatteluina 4.2.–3.3.2020 välisenä aikana. Tutkimuksessa haastateltiin yhteensä 1 082 henkilöä, joista 80 henkilöä ruotsiksi tai englanniksi. Kohdejoukkona oli Suomen 15–79 -vuotias väestö Ahvenanmaan maakuntaa lukuun ottamatta. Tutkimuksen kenttähaastattelut toteutti Taloustutkimus Oy.

Haastattelulomakkeet käännettiin vuoden 2018 tutkimusta varten ruotsiksi ja englanniksi kaksisuuntaisina käännöksinä. Tutkimukseen osallistuvilla henkilöillä on haluttu antaa mahdollisuus vastata tutkimuksen haastattelukysymyksiin valintansa mukaan joko ruotsiksi (kaksikielisissä kunnissa) tai englanniksi (suurimmissa, yli 100 000 asukkaan kaupungeissa) sen lisäksi, että haastattelukysymyksiin on voinut vastata suomeksi. Tätä vuonna 2018 aloitettua käytäntöä jatkettiin myös tässä tutkimuksessa.

Vuoden 2020 poliisibarometritutkimuksessa haastatteluja toteutettiin 93 paikkakunnalla, joista 51 oli kaupunkeja ja 42 kuntia. Kenttähaastatteluja oli toteuttamassa yhteensä 59 Taloustutkimus Oy:n tutkimushaastattelijaa.

Tutkimuksen otannassa käytettiin aiempien tutkimusvuosien tapaan kiintiöpoimintaa. Kiintiöinä olivat tutkimuksen kohderyhmän valtakunnalliset ikä-, sukupuoli-, suuralue- ja kuntatyyppijakaumat.

Otoskiintiöintimenettelyn lisäksi aineistoa on painotettu kohderyhmää vastaavaksi erillisten painokerrointen avulla. Painokerrointen laskennassa kriteerimuuttujia ovat olleet ikä, sukupuoli, kotitalouden kokoluokka (yhden, kahden, kolmen jne. hengen taloudet) ja alue. Alueen komponentti on laskettu maakuntien perusteella. Pääkaupunkiseutu on poikkeuksellisesti oma painotusalueensa, minkä lisäksi on erikseen painotettu muun Uudenmaan aluetta. Havaintojen painotetut lukumäärät vastaavat Suomen 15–79 -vuotiasta väestöä tuhansina (SVT 31.12.2018). Painotetussa aineistossa N (painotettu) = 4 310, joka siis edustaa kohdejoukon lukumäärää tuhansina (4 310 000). Kun tässä tutkimuksessa raportoidaan tutkimuksen sisällöllisiä tuloksia, käytössä ovat systemaattisesti Taloustutkimus Oy:ssä laaditut painokertoimet ja siis painotettu aineisto. Milloin näin ei ole – kun esimerkiksi havaintomäärien riittävyys tarkistetaan painottamattoman aineiston avulla – tämä ilmoitetaan erikseen.

Tulokset raportoidaan pääsääntöisesti koko aineistosta, eikä kokonaishavaintomääriä (N) raportoida kaikkien kuvioiden ja taulukoiden yhteydessä erikseen. Nämä tiedot on esitetty kootusti Taulukossa 1.1. Joissakin tapauksissa tulokset kuitenkin raportoidaan osa-aineistosta, esimerkiksi silloin, kun tutkitaan rikoksista ilmoittamatta jättämisen syitä, koska

kaikki tutkimukseen haastatellut henkilöt eivät ole joutuneet rikoksen kohteiksi eivätkä he ole siten tehneet myöskään valintaa siitä, ilmoittavatko rikoksen poliisille vai eivät. Kun analysoitavana on tällä tavoin rajattu osa-aineisto, havaintomäärä ($n < N$) raportoidaan analyysin ohessa erikseen.

Taulukko 1.1. Havaintomäärät poliisibarometritutkimuksissa 1999–2020

Vuosi	<i>N</i> (painottamaton)
1999	997
2001	986
2003	1 005
2005	1 012
2007	989
2010	1 027
2012	1 018
2014	1 015
2016	1 007
2018	1 096
2020	1 082
YHTEENSÄ	11 234

Aineistokuvaus

Aineisto kuvataan tässä jaksossa tutkimuksen keskeisten taustamuuttujien mukaan. Taustamuuttujista voidaan tässä yleisesti huomauttaa, että näiden muuttujien joukkoa on rajattu tätä tutkimusta varten aiempaa merkittävästi suppeammaksi. Myös taustamuuttujien sisältöä on yksinkertaistettu. Ajatuksena on ollut toteuttaa tutkimus siten, että tutkimuksen aineisto on lähtökohtaisesti anonyymi Yhteiskuntatieteellisen Tietoarkiston anonyymiteetin käsitteelle antaman määritelmän mukaisesti (Tietoarkisto, 2020; ks. tämän tutkimuksen tietosuojaseloste, liite A; ks. myös haastattelulomake, liite B).

Ikä on yksi kiintiöpoiminnan kriteereistä, joten aineisto vastaa ikäjakaumaltaan perusjoukon ikäjakaumaa. Aineisto jaotellaan tässä tutkimuksessa nuoriin henkilöihin (15–29 -vuotiaat; 24,2 %), nuorempiin työikäisiin (30–49 -vuotiaat; 29,7 %), kokeneisiin työikäisiin (50–64 -vuotiaat; 24,9 %) ja eläkeikäisiin (65–79 -vuotiaat; 21,2 %). Nuorempien työikäisten ryhmä on määrittelyltään laajempi ja siten myös kooltaan jonkin verran suurempi kuin muut ryhmät. Vastaajista 50,1 % on naisia, 49,9 % miehiä. Korkein suoritettu

tutkinto on tavallisimmin jokin toisen asteen tutkinto (ylioppilastutkinto, ammattikoulututkinto tai opistotason tutkinto, 54,5 %). Suuralueista kookkain tässä aineistossa on Helsinki-Uusimaa (30,8 % vastaajista). (Taulukko 1.2.)

Aineiston vuosituloryhmistä (brutto) lukumääräisesti suurimpia ovat kaksi keskimmäistä tuloryhmää (10 001–25 000 €, 30,5 %; 25 001–50 000 €, 30,3 %). Alle 10 001 € vuodessa ansaitsevia on aineistossa 15,4 % ja yli 50 000 € ansaitsevia 10,0 %. Työllisiä on aineistossa 49,5 %. Jos eläkeikäiset (65–79 -vuotiaat) rajataan tarkastelun ulkopuolelle, työllisiä on 61,3 %. Jos tämän lisäksi vielä nuoret henkilöt (15–29 -vuotiaat) rajataan tarkastelun ulkopuolelle, työllisiä on 69,1 %. Työttömiä on vastaavasti 8,1 % (rajausten mukaisissa tarkasteluissa 10,1 % ja 8,8 %). Työvoiman ulkopuolella olevia on 42,4 % (rajausten mukaisissa tarkasteluissa 28,6 % ja 22,1 %). (Taulukko 1.3.; Taulukko 1.4.)

Kun vastaajille esitettiin kysymys, "Oletteko Te itse tai joku muu perheestänne tai lähisukulaistanne poliisin palveluksessa?", 7,7 % vastasi kyllä ja 92,3 % ei (Taulukko 1.5.). Poliisien ja heidän lähisukulaistensa osuus haastatelluista oli nyt jonkin verran pienempi kuin edellisessä tutkimuksessa vuonna 2018 (9,2 %).

Taulukko 1.2. Poliisibarometrin 2020 aineistokuvaus: haastateltujen ikä, sukupuoli, koulutus ja suuralue

	<i>N</i> (painottamaton)	Prosenttiosuus (%)	<i>N</i> (painotettu)	Prosenttiosuus (%)
IKÄ				
15-29 vuotta	243	22,5 %	1 043	24,2 %
30-49 vuotta	310	28,7 %	1 280	29,7 %
50-64 vuotta	252	23,3 %	1 074	24,9 %
65-79 vuotta	277	25,6 %	912	21,2 %
SUKUPUOLI				
Nainen	561	51,8 %	2 158	50,1 %
Mies	521	48,2 %	2 152	49,9 %
KOULUTUS				
Peruskoulun päättötutkinto tai keski-, kansa- tai kansalaiskoulututkinto	188	17,4 %	650	15,1 %
Ylioppilastutkinto, ammattikoulututkinto tai opistotason tutkinto	574	53,0 %	2 348	54,5 %
Ammattikorkeakoulu-, ylempi ammattikorkeakoulu- tai yliopistotason tutkinto	313	28,9 %	1 282	29,8 %
En osaa sanoa/en halua sanoa	7	0,6 %	29	0,7 %
SUURALUE				
Helsinki-Uusimaa	367	33,9 %	1 327	30,8 %
Etelä-Suomi	235	21,7 %	922	21,4 %
Länsi-Suomi	248	22,9 %	1 171	27,2 %
Pohjois- ja Itä-Suomi	232	21,4 %	889	20,6 %
KOKO AINEISTO	1 082	100,0 %	4 310	100,0 %

Taulukko 1.3. Poliisibarometrin 2020 aineistokuvaus: haastateltujen vuositulot (brutto)*

	Painottamaton	Painotettu
Alle 10 001 euroa/vuosi	16,3 %	15,4 %
10 001–25 000 euroa/vuosi	32,2 %	30,5 %
25 001–50 000 euroa/vuosi	28,3 %	30,3 %
Yli 50 000 euroa/vuosi	9,4 %	10,0 %
En osaa sanoa/en halua sanoa	13,9 %	13,9 %
Yhteensä	100,0 %	100,0 %
<i>N</i> (painotettu)		4 310
<i>N</i> (painottamaton)	1 082	

* Vastaajan tulot. Mihin näistä tuloluokista kuulutte, kun Teidän henkilökohtaiset tulonne vuodessa lasketaan yhteen veroja vähentämättä?

Taulukko 1.4. Poliisibarometrin 2020 aineistokuvaus: haastateltujen pääasiallinen työmarkkina-asema

	Painottamaton	Painotettu	Painotettu (15–64-vuotiaat)	Painotettu (30–64-vuotiaat)
Työllinen (palkkatyötä tekevät, yrittäjät jne.)	45,7 %	49,5 %	61,3 %	69,1 %
Työtön	7,3 %	8,1 %	10,1 %	8,8 %
Työvoiman ulkopuolella (päätoimiset opiskelijat, eläkeläiset, vanhempainvapaalla olevat jne.)	47,0 %	42,4 %	28,6 %	22,1 %
Yhteensä	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
<i>N</i> (painotettu)		4 310	3 398	2 355
<i>N</i> (painottamaton)	1 082			

Taulukko 1.5. Poliisibarometrin 2020 aineistokuvaus: ”Oletteko Te itse tai joku muu perheestänne tai lähisukulaisistanne poliisin palveluksessa?”

	Painottamaton	Painotettu
Kyllä	8,5 %	7,7 %
Ei	91,5 %	92,3 %
Yhteensä	100,0 %	100,0 %
<i>N</i> (painotettu)		4 310
<i>N</i> (painottamaton)	1 082	

1.3. Tutkimuksen rajoituksista

Tässä luvussa käsitellään lyhyesti tämän tutkimuksen keskeisiä rajoituksia. Tutkimuksen aineistoperustan lähtökohtaista *subjektiivisuutta* sekä *haastattelulomakkeiden eri kieliversioiden* (ruotsi, englanti) sisällyttämistä hankkeeseen vuodesta 2018 alkaen on käsitelty vuosien 2016 ja 2018 tutkimusraporteissa, eikä näihin kysymyksiin palata tässä (ks. Vuorensyrjä & Fagerlund, 2016; 2018). Tässä viitataan neljään sellaiseen poliisibarometritutkimusta koskevaan rajoitteeseen, joista tämän raportin käyttäjän on oltava tietoinen.

1. *Poliisit ja poliisin lähisukulaiset tutkimuksen kohteena.* Poliisibarometritutkimusten aikasarjassa on katkos, joka aiheutui vuosina 2012–2014 siitä, että kohdejoukko määriteltiin tutkimusta varten eri tavalla kuin muina tutkimusvuosina. Vuosina 1999–2010 sekä vuosina 2016–2020 tutkimuksen vastaajilta on kysytty yhtenä taustakysymyksenä, ”Oletteko Te itse tai joku muu perheestänne tai lähisukulaisistanne poliisin palveluksessa?” Vuosien 2012 ja 2014 tutkimuksissa tästä käytännöstä poikettiin ja tämä aiemmin *taustakysymyksenä* esitetty kysymys esitettiin koko tutkimuksen alussa *seulontakysymyksenä*. Vuosina 2012 ja 2014, mikäli henkilö (potentiaalinen vastaaja) ilmoitti, että joko hän itse tai hänen lähisukulaisensa toimivat poliisin palveluksessa, häneltä ei kysytty muita kysymyksiä. Käyntihaastatteluja tehnyt kenttätutkija siirtyi seuraavaan osoitteeseen. Poliisit ja poliisien lähisukulaiset valikoituivat tutkimuksen kohdejoukon ulkopuolelle.

Vuosien 2012 ja 2014 kohdejoukko poikkeaa tästä syystä muiden tutkimusvuosien kohdejoukosta ja tämä on otettava huomioon tässä tutkimuksessa raportoitujen aikasarjojen tulkinnessa. Tässä tutkimuksessa tätä mahdollista vinoumaa kontrolloidaan siten, että tärkeimpien poliisia koskevien arvioiden yhteydessä tutkitaan koko aineiston rinnalla myös sellaista osa-aineistoa, josta poliisit ja heidän lähisukulaisensa on rajattu aineiston ulkopuolelle.

Aiemman tutkimuksen perusteella vinouma on vähäinen. Osassa kysymyksiä sitä ei ole lainkaan. Poliiseja tai heidän lähisukulaisiaan on koko perusjoukkoon nähden suhteellisen vähän (Taulukko 1.5.), minkä lisäksi heidän vastaustensa on todettu olevan samanlaisia tai lähes samanlaisia kuin muiden haastateltujen henkilöiden vastaukset (Vuorensyrjä & Fagerlund, 2016; 2018; tämä tutkimus).

2. *Aineistolähteet.* Tutkimuksessa esitettävät aikasarjat perustuvat sekä empiirisiin haastattelututkimusaineistoihin että aiempina vuosina raportoituihin tuloksiin. Vuosien 1999–2007 tulokset on saatu tähän raporttiin Käyhkön ja Hannosen (2015) poliisibarometriraportista.¹¹ Vuosien 2010–2014 tulokset perustuvat niihin empiirisiin tutkimusaineistoihin, jotka on arkistoitu Yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon. Vuosien 2016–2020 tulokset perustuvat niihin empiirisiin tutkimusaineistoihin, jotka on kerätty

Poliisiammattikorkeakoulun toteutusvastuun aikana ja joista osa on jo arkistoitu Yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon.

Vuosia 1999–2007 koskevassa peruseräraportoinnissa ei tukeuduta empiirisiin alkuperäisaineistoihin, koska Yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon arkistoituja aineistoja tutkittaessa on havaittu, että näiden tutkimusvuosien aineistoihin ei ole syystä tai toisesta sisällytetty painokertoimia, joiden avulla aineisto saadaan vastaamaan kohdejoukon ikä-, sukupuoli- ja aluejakautumia. On kuitenkin hyvin todennäköistä – sekä vuoden 2018 poliisibarometri-tutkimuksen yhteydessä tekemämme laajan aineistokartoituksen että varhaisia poliisibarometritutkimuksia toteuttaneiden markkinatutkimuslaitosten antamien tietojen perusteella – että näissä poliisibarometritutkimusten sarjan varhaisissa tutkimuksissa on käytetty painokertoimia ja että tulokset on alun perin raportoitu painotetuista aineistosta. Näistä syistä on perusteltua käyttää vuosien 1999–2007 tulosten raportoinnissa Käyhkön ja Hannosen (2015) aiemmin raportoimia tietoja.

3. *Kiintiöpoiminta*. Tutkimus perustuu kiintiöpoimintaan. Menettely on kustannustehokas ja yleensä luotettava tiedonkeruutapa, mutta se ei ole tutkimuksellisesti yhtä tyydyttävä kuin *yksinkertainen satunnaisotanta*.

Kiintiöpoiminnassa varmistetaan, että aineistoon saadaan riittävä määrä havaintoyksiköitä ennalta määriteltäviin kiintiöihin. Kiintiöt ”täytetään” haastateltavilla henkilöillä. Tämän tutkimuksen tapauksessa kiintiöinä käytettiin tutkimuksen kohderyhmän valtakunnallisia ikä-, sukupuoli- ja aluejakautumia. Lisäksi aineistoon rakennettiin painokertoimet, joiden avulla aineisto saadaan vastaamaan kohdejoukon ikä- ja sukupuolijakautumia, aluejakautumaa sekä kotitalouden koon jakaumaa.

Tutkimuksen edustavuus on kiintiöpoiminnassa tavallisesti kohtuullisen hyvä, mutta ei yhtä varma kuin yksinkertaisessa satunnaisotannassa, joka on puhtaan satunnainen. Yksinkertaisessa satunnaisotannassa jokaisen perusjoukkoon kuuluvan henkilön todennäköisyys päätyä otokseen on täsmälleen yhtä suuri. Kiintiöpoiminnassa on satunnaisia elementtejä, mutta otosta ei voida mieltää täysin satunnaisena yksinkertaisen satunnaisotannan tapaan. Tämä on tilastollisen päättelyn näkökulmasta ratkaisevaa, sillä jos otantavirhe ei ole satunnainen, vaan siinä on sellaista systemaattista valikoituneisuutta, jota ei täysin tunneta eikä voida eliminoida, havaintojen yleistettävyyttä (otoksesta perusjoukkoon) koskevat päätelmät (rajoineen) eivät voi perustua satunnaisuuden lakeja koskevaan tilastotieteelliseen tietoon ja ymmärrykseen.

Yhtenä keskeisenä ongelmana kiintiöpoimintaan perustuvassa suhteellisen suoraviivaisessa otantatavassa on, että kohdejoukon henkilöiden tavoitettavuus vaihtelee. Erot tavoitettavuudessa, ja yleisemmin havaintoaineiston valikoituneisuus, voivat vinouttaa aineistoa ja tutkimuksen tuloksia.

4. *Yhteiskunnan marginaalissa elävät henkilöt, aineiston muut mahdolliset puutteet ja vinoumat.* Vaikka aineisto vastaisi kohdejoukkoa joidenkin tiettyjen kriteerimuuttujien kuten iän, sukupuolen tai aluemuuttujien kriteerein, se voi silti olla vastaamatta jättäneiden henkilöiden systemaattisen valikoituneisuuden vuoksi vinoutunut. Voi toisin sanoen olla muita tekijöitä kuin edellä mainitut kriteeritekijät, jotka erottavat vastanneita ja vastaamatta jättäneitä systemaattisella tavalla toisistaan ja joita ei ole voitu tässä tutkimuksessa kontrolloida.

Aineistossa ovat lähes varmasti aliedustettuina tai aineistosta puuttuvat kokonaan yhteiskunnan marginaalissa elävät vähäosaiset ihmiset. Heitä ovat esimerkiksi asunnottomat, päihderiippuvaiset ja mielenterveyden ongelmista kärsivät ihmiset. Myös monet muut asiat, kuten persoonallisuus, henkilön elämäntilanne, tai henkilön yleinen aktiivisuus elämässä, joka vaihtelee elinkaaren mukana, voivat vaikuttaa systemaattisella tavalla tutkimuksen perusjoukkoon kuuluvien henkilöiden vastausmahdollisuuksiin tai vastausalttiuteen, ja siten vinouttaa aineistoa ja tuloksia.

2. Poliisi, luottamus ja legitimizeetti

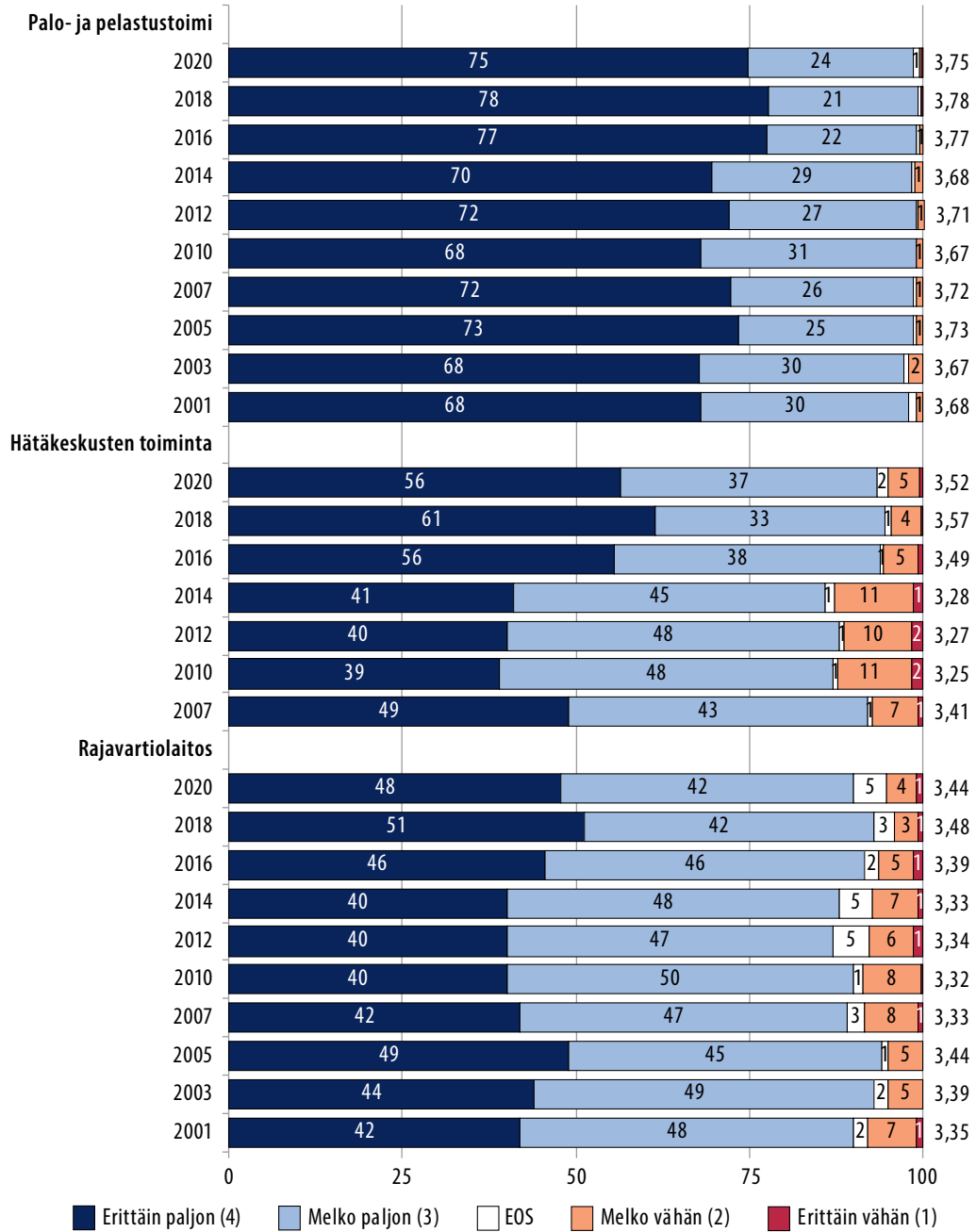
2.1. Luottamus viranomaisiin Suomessa

Tutkimuksessa haastatelluilta henkilöiltä kysyttiin, "Missä määrin luotatte seuraavien viranomaisten tai tahojen toimintaan?" [1 = Erittäin vähän; 2 = Melko vähän; 3 = Melko paljon; 4 = Erittäin paljon; En osaa sanoa] Arvioitavina olivat muun muassa poliisi, hätäkeskukset sekä puolustusvoimat.

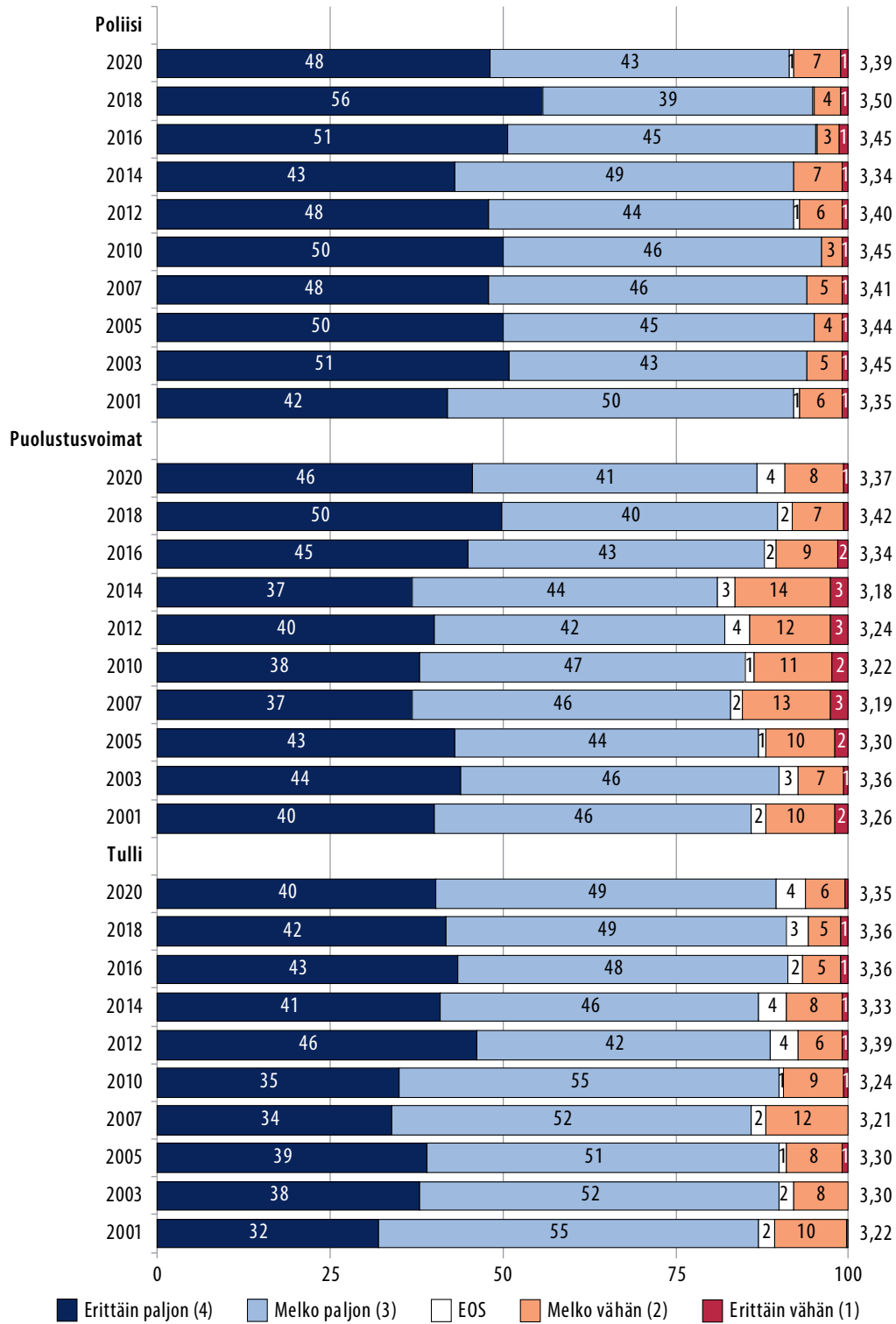
Luottamus palo- ja pelastusalan ammattilaisten ja sopimuspalokuntien toimintaan on vahvinta,¹² kuten aiemmissakin tutkimuksissa. Noin 99 % haastatelluista henkilöistä luottaa pelastustoimeen melko tai erittäin paljon (2018: 99 %). Seuraavaksi eniten haastatellut luottavat hätäkeskusten toimintaan (93 %; 2018: 94 %), rajavartiolaitokseen (90 %; 2018: 93 %), poliisiin (91 %; 2018: 95 %), puolustusvoimiin (87 %; 2018: 90 %) ja tulliin (89 %; 2018: 91 %). Luottamus viranomaisiin näyttää jonkin verran vähentyneen viime vuosien aikana, pelastustoimea lukuun ottamatta. On kuitenkin huomattava, että tätä edeltäneellä tutkimuskerralla (2018) luottamus Suomen viranomaisiin oli koko tutkimussarjan mittaushistoriaan verrattuna korkeimmalla tasollaan. (Kuviot 2.1a.–2.1c.)

Kuvioiden 2.1a.–2.1c. vaakapylväsdiagrammit kuvaavat vastausjakaumien prosenttiosuuksia (%). Näissä kuvioissa, kuten muissakin tämän raportin kuvioissa, muuttujakohtaiset keskiarvot on kirjattu jokaisen vaakapylväsdiagrammin oikeaan pätyyn. "En osaa sanoa"-vaihtoehto (EOS) on mukana jakaumakuvauksissa, mutta ei keskiarvojen laskennassa.¹³

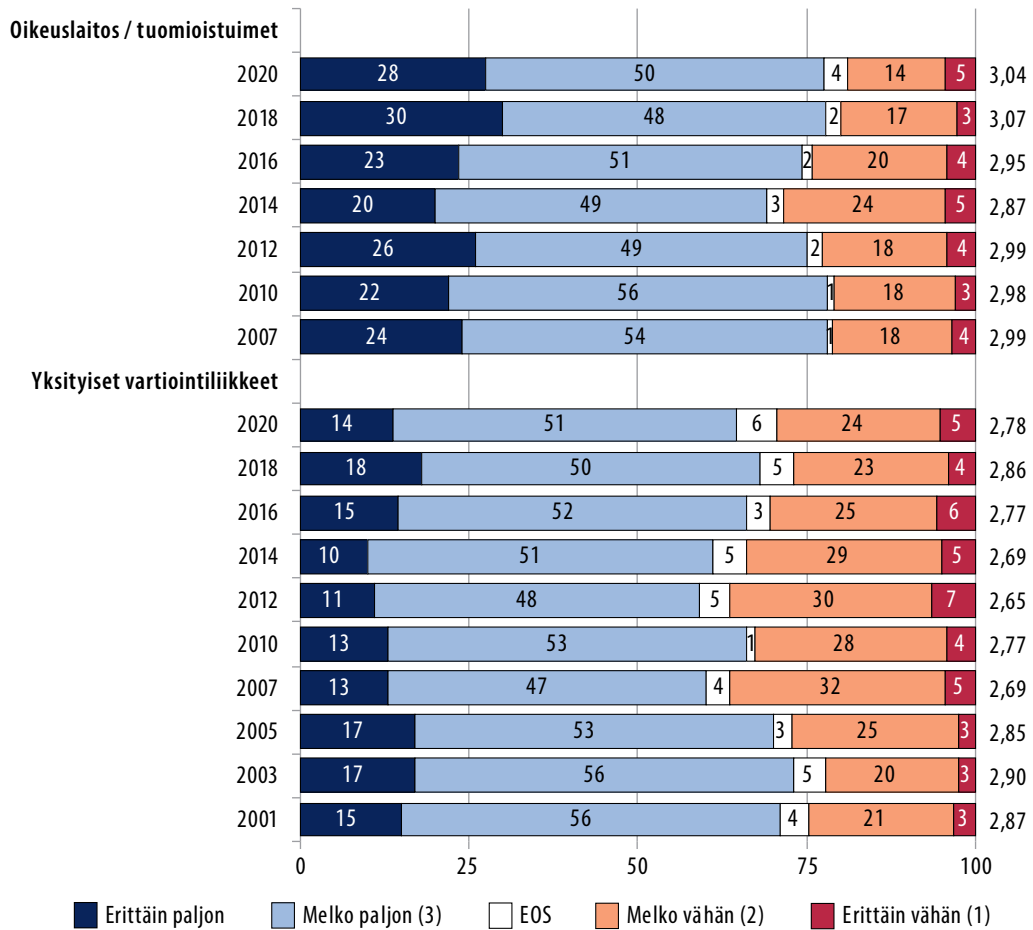
Tulokset ovat poliisia koskevien arvioiden osalta käytännössä samoja, kun tarkastelu rajataan niiden vastaajien joukkoon, jotka eivät ole poliiseja eivätkä heidän lähisukulaisiaan. Näin rajatussa aineistossa melko tai erittäin paljon poliisin toimintaan luottavia oli 91 % ja Kuviota 2.1b. vastaavat prosenttiosuudet olivat poliisia koskevissa arvioissa: 47 % (Erittäin paljon), 44 % (Melko paljon), 7 % (Melko vähän), 1 % (Erittäin vähän) ja noin 1 % (En osaa sanoa) (*n* (painotettu) = 3 979).

Kuvio 2.1a. Missä määrin luotatte seuraavien viranomaisten tai tahojen toimintaan? (%)

Kuvio 2.1b. Missä määrin luotatte seuraavien viranomaisten tai tahojen toimintaan? (%)

Kuvio 2.1c. Missä määrin luotatte seuraavien viranomaisten tai tahojen toimintaan? (%)

2.2. Poliisin legitimitiitti

Luottamuksen ja legitimitiitin käsitteet ja mittaaminen

Poliisibarometritutkimusten sarjassa on noin 20 vuoden ajan tutkittu kansalaisten luottamusta eri viranomaistahojen toimintaan Suomessa. Tutkimus on perustunut edellisessä luvussa kuvattuun luottamusta koskevaan kysymyssarjaan. Vuoden 2018 poliisibarometritutkimuksesta alkaen tätä kuvaa on vähitellen pyritty syventämään poliisin vaikuttavuutta, poliisin oikeudenmukaisuutta sekä poliisin ja kansalaisten arvojen keskinäistä vastavuutta koskevilla kysymyksillä. Yleisesti voidaan puhua *poliisin legitimitiitin* eri puolista.

Legitimitiitin mittaustapa perustuu 2010-luvun alkupuolella European Social Survey -hankkeen (ESS, Round 5) yhteydessä kehitettyyn kysymyssarjaan, jonka avulla voidaan tutkia luottamuksen ja legitimitiitin ilmiökokonaisuutta.¹⁴ Tutkimuksessa ovat mukana

Jacksonin ym. (2013) kuvaaman neljän latentin muuttujan muuttujakokonaisuudet ja niitä vastaavat indikaattorimuuttujat (yhteensä 11 muuttujaa).¹⁵

1. *Luottamus poliisin oikeudenmukaisuuteen*: tekeekö poliisi oikeudenmukaisia ja puolueettomia päätöksiä, kohtelee poliisi kansalaisia kunnioittavasti ja perustelee se päätöksiään (3 kysymystä).¹⁶
2. *Luottamus poliisin vaikuttavuuteen*: ovatko poliisitoiminnan tosiasialliset vaikutukset tavoiteltujen hyötyvaikutusten mukaisia, esimerkiksi väkivaltarikosten ennalta estämisessä, asuntomurtojen selvittämisessä ja kiireellisissä hälytystehtävissä (2 kysymystä).¹⁷
3. *Poliisin päätöksenteon legitimitetti*: kokevatko kansalaiset, että heillä on velvollisuus toimia poliisin päätöksenteon ja käskyjen mukaisesti (3 kysymystä).¹⁸
4. *Poliisin arvojen ja oikeudenmukaisuuskäsitysten legitimitetti*: ovatko kansalaisten omat arvot ja oikeudenmukaisuuskäsitykset yhdenmukaisia suhteessa niihin arvoihin ja menettelytapoihin, joita poliisin toiminta ilmentää (3 kysymystä).¹⁹ (Ks. Jackson ym., 2013.)

Luottamuksen käsitteeseen sisältyvät ESS-hankkeessa omaksutun määritelmän mukaan arviot sekä luottamuksen kohteen halusta että kyvystä toimia keskeisissä tehtävissään tavalla, jota luottamus edellyttää. Yleisesti voitaneen sanoa, että poliisin tehtävänä on tuottaa *oikeutta* osana oikeusjärjestelmän laajempaa kokonaisuutta, ja siten myös *oikeusvarmuutta* ja *turvallisuutta* yhtäläisesti kaikille kansalaisille. Poliisilain (2011/872) mukaan tehtäviin kuuluvat ensisijaisesti oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen ja kansallisen turvallisuuden suojaaminen, yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta huolehtiminen sekä rikosten ennalta estäminen ja tapahtuneiden rikosten selvittäminen.

Tärkeä perusedellytys luottamuksen näkökulmasta on, että poliisi on omissa toimissaan oikeudenmukainen. Poliisin on noudatettava kaikissa toimissaan lakia (*legality*) ja vallankäytön laillisuusperiaatetta (*the rule of law*) [1. *Luottamus poliisin oikeudenmukaisuuteen*]. Toiminnan kokonaisvaltaisen oikeudenmukaisuuden lisäksi tärkeätä on, että poliisitoiminnan vaikuttavuus on hyvä. Poliisin on kyettävä tosiasiallisesti huolehtimaan niistä tehtävistä, jotka sille on annettu. ESS-tutkimushankkeessa 2010 poliisin tärkeimpinä tehtävinä kuvattiin kiireellisiä hälytystehtäviä sekä kansalaisten näkökulmasta vakavimpien rikosten kuten väkivallan ja murtovarkauksien ennalta estämistä ja toteutuneiden rikosten selvittämistä [2. *Luottamus poliisin vaikuttavuuteen*]. Nämä tehtävät koetaan poliisin tärkeimmiksi tehtäviksi myös Suomessa (ks. luku 5.3.; ks. myös Vuorensyrjä & Fagerlund, 2016; 2018).

Legitimiteetin käsite on luottamuksen käsitettä laajempi. Käsitteitä yhdistää toisiinsa etenkin lain- ja oikeudenmukaisuuden vaatimus, joka läpäisee ne molemmat. *Legitimiteetti* viittaa tässä tutkimuksessa kansalaisten kokemukseen siitä, että julkisen vallan käyttö on

oikeutettua. Perustuslaillisessa liberaalissa demokratiassa legitimizeetti palautuu julkisen vallankäytön perustaan, joka on keskenään poliittisesti ja lain edessä yhdenvertaisissa kansalaisissa. *Lain* valtaa kiteyttävä ja valtaa välittävä funktio on tässä keskeinen. Valta on kansalla, jota edustaa lainsäädäntövaltaa käyttävä parlamentti, ja kaiken vallankäytön on perustuttava lakiin (vallankäytön laillisuusperiaate), mikä sitoo niin toimeenpanovaltaa, tuomiovaltaa kuin lainsäädäntövaltaa itseäänkin. Kun poliisi instituutioon on osa laajempaa legitiimiä valtio- ja oikeusjärjestystä, ja kun poliisi itse toimii tavalla, joka osoittaa, että se noudattaa lakia, ja sitoutuu vallankäytön laillisuusperiaatteeseen ja sen käsitteellisesti laajaan järjestelmäperustaan (demokratia, yksilöiden yhdenvertaiset poliittiset oikeudet, vapausoikeudet ja ihmisoikeudet),²⁰ poliisin toiminta julkisen vallan käyttäjänä voidaan kokea oikeutetuksi. Kokemuksellisen hyväksynnän loogisena korollarina on, että tavoitteet ja menettelytavat voidaan nähdä pitkälti yhteisinä – kaikille kansalaisille – ja että julkista valtaa käyttävän viranomaisen ohjeita ja määräyksiä voidaan nähdä järkeväksi noudattaa. [3. *Poliisin päätöksenteon legitimizeetti*] [4. *Poliisin arvojen ja oikeudenmukaisuuskäsitysten legitimizeetti*] (Ks. Tamanaha, 2004; Vuorensyrjä, 2019; vrt. Jackson ym. 2011; 2013; Hough ym., 2013; Tyler, 1990/2006; Tyler ym., 2015.)

Luottamus

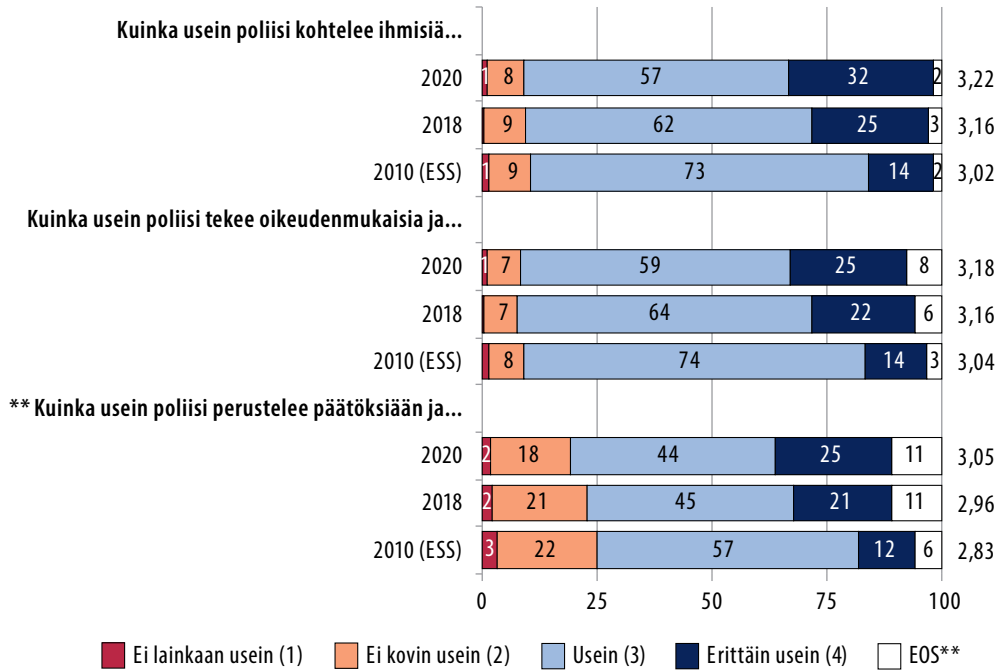
Luottamusta poliisin oikeudenmukaisuuteen kysyttiin haastateltavilta seuraavien kolmen kysymyksen avulla:

”Kuinka usein Suomen poliisi yleisesti ottaen kohtelee ihmisiä kunnioittavasti?”

”Kuinka usein suunnilleen poliisi tekee oikeudenmukaisia ja puolueettomia päätöksiä tilanteissa, joita se hoitaa?” [1 = Ei lainkaan usein; 2 = Ei kovin usein; 3 = Usein; 4 = Erittäin usein; En osaa sanoa]

”Kuinka usein sanoisitte Suomen poliisin yleensä perustelevan päätöksiään ja toimenpiteitään tilanteissa, joissa he ovat ihmisten kanssa tekemisissä, jos heiltä sitä pyydetään?” [1 = Ei lainkaan usein; 2 = Ei kovin usein; 3 = Usein; 4 = Erittäin usein; Kukaan ei koskaan pyydä poliisia perustelemaan päätöksiään tai toimenpiteitään; En osaa sanoa]

Noin 84–89 % tässä tutkimuksessa haastatelluista henkilöistä (2018: 86–87 %) arvioi, että poliisi usein tai erittäin usein kohtelee ihmisiä kunnioittavasti ja tekee oikeudenmukaisia ja puolueettomia päätöksiä. Vastaavasti noin 8–9 % haastatelluista arvioi, että näin ei tapahdu kovinkaan usein tai ei ehkä juuri koskaan (2018: 7–9 %). Myönteisten vastausten sisäisessä jakaumassa havaitaan siirtymä kohti asteikon myönteisimmän pään arvioita (”Erittäin usein”), mikä heijastuu samalla myös keskiarvoihin. Näyttää siltä, että *luottamus poliisin oikeudenmukaisuuteen* on jonkin verran lisääntynyt viime vuosien aikana.

Kuvio 2.2. Luottamus poliisin oikeudenmukaisuuteen (%)

2018–2020: Poliisibarometri 2018–2020

2010 (ESS): European Social Survey Round 5 (2010), Suomen osa-aineisto, analyysipainot.

** Kuvion kolmannessa kysymyksessä EOS-vaihtoehto sisältää myös vastaukset, joissa haastateltu arvioi, että ”Kukaan ei koskaan pyydä poliisia perustelevaan päätöksiään tai toimenpiteitään”, Heitä oli ESS-kyselyssä 2010 noin 1,6 % kaikista vastaajista ja poliisibarometrissa 2020 (2018) noin 2,8 % (3,3 %) kaikista vastaajista.

”Kuinka usein Suomen poliisi yleisesti ottaen kohtelee ihmisiä kunnioittavasti?”

”Kuinka usein suunnilleen poliisi tekee oikeudenmukaisia ja puolueettomia päätöksiä tilanteissa, joita se hoitaa?” [1 = Ei lainkaan usein; 2 = Ei kovin usein; 3 = Usein; 4 = Erittäin usein; EOS]

”Kuinka usein sanoitte Suomen poliisin yleensä perustelevan päätöksiään ja toimenpiteitään tilanteissa joissa he ovat ihmisten kanssa tekemisissä, jos heiltä sitä pyydetään?” [1 = Ei lainkaan usein; 2 = Ei kovin usein; 3 = Usein; 4 = Erittäin usein; Kukaan ei koskaan pyydä poliisia perustelevaan päätöksiään tai toimenpiteitään; EOS]

Luottamusta poliisin vaikuttavuuteen tutkittiin kahden kysymyksen avulla. Haastateltavilta kysyttiin Osgood-asteikolliset kysymykset väkivaltarikollisuuden ehkäisemisestä ja murto-varkaiden kiinni saamisesta Suomessa. Osgood-asteikollisissa kysymyksissä kuvataan asteikon molemmat ääripäät, mutta ei asteikon muita arvoja.

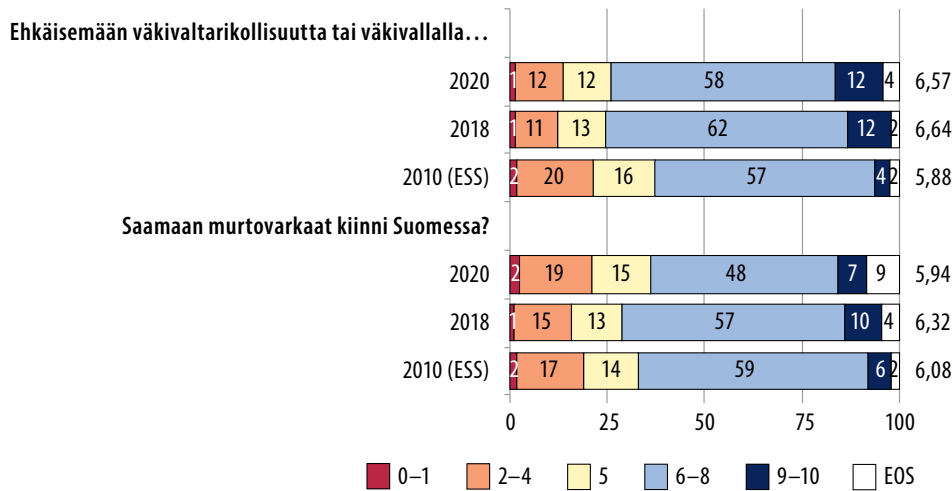
”Kuulemanne tai omien kokemustenne perusteella ...

Kuinka hyvin poliisi mielestänne onnistuu ehkäisemään väkivaltarikollisuutta tai väkivallalla uhkailua Suomessa? _____ (0–10)

Kuinka hyvin poliisi mielestänne onnistuu saamaan
murtovargaat kiinni Suomessa? _____ (0–10)

ERITTÄIN HUONOSTI 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ERITTÄIN HYVIN
(12 = EN OSAA SANOA)”

Noin 70 % (2018: 74 %) vastaajista ajatteli, että poliisi onnistuu ehkäisemään väkivaltarikollisuutta tai väkivallalla uhkailua Suomessa kohtuullisen hyvin (vastaukset Osgood-asteikolla 6–10). Arviot ovat jonkin verran kielteisempiä kuin vuonna 2018. Murtovarkauksien selvittämisen osalta ero vuoden 2018 tuloksiin on samansuuntainen, mutta mittakaavaltaan selvästi suurempi. Vuonna 2020 noin 55 % (2018: 67 %) vastaajista ajatteli, että poliisi onnistuu kohtuullisen hyvin saamaan murtovargaat kiinni (vastaukset Osgood-asteikolla 6–10). Tämän perusteella näyttää siltä, että *luottamus poliisin vaikuttavuuteen* on heikentynyt viime vuosien aikana. Näin on etenkin murtovarkauksien selvittämisen osalta.

Kuvio 2.3. Luottamus poliisin vaikuttavuuteen (%)

2018–2020: Poliisibarometri 2018–2020

2010 (ESS): European Social Survey Round 5 (2010), Suomen osa-aineisto, analyysipainot.

”Kuinka hyvin poliisi mielestänne onnistuu ...

”Ehkäisemään väkivaltarikollisuutta tai väkivallalla uhkailua Suomessa?”

”Saamaan murtovargaat kiinni Suomessa?”

[0 = Erittäin huonosti, ...,10 = Erittäin hyvin]

Legitimiteetti

Poliisin päätöksenteon legitimiteetistä kysyttiin seuraavat Osgood-asteikolliset kysymykset.

”Seuraavat kysymykset koskevat sitä, mitä velvollisuuksia Teillä mielestänne on Suomen poliisia kohtaan. (...)

Missä määrin teillä mielestänne on velvollisuus...

Tukea poliisin tekemiä päätöksiä silloinkin, kun olette niistä eri mieltä? (0–10)

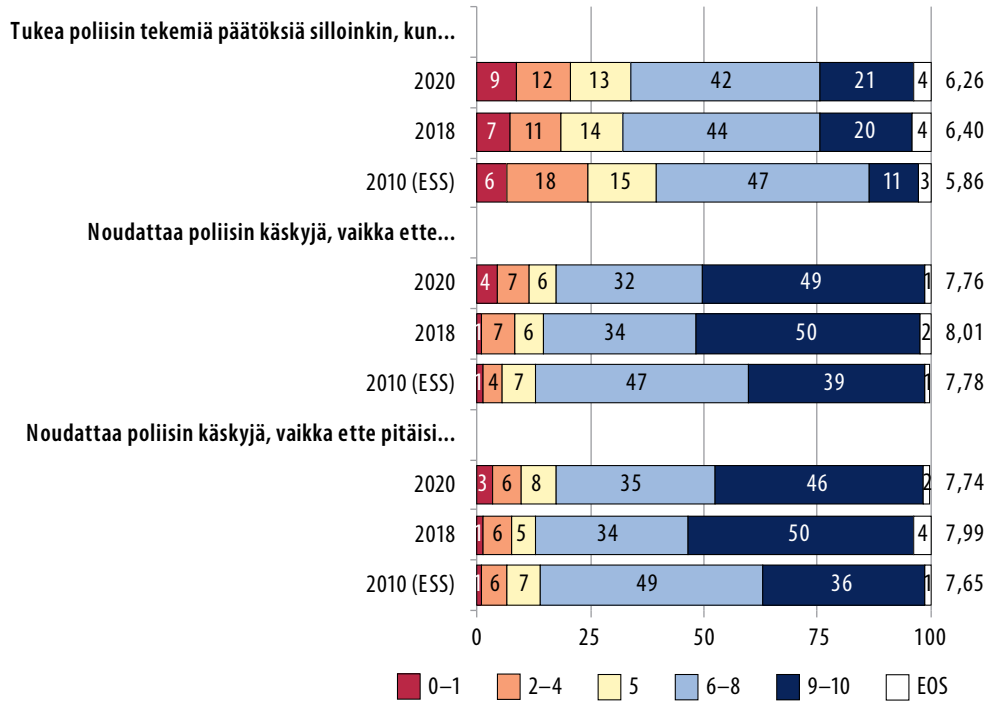
Noudattaa poliisin käskyjä, vaikka ette ymmärtäisi tai hyväksyisi niiden perusteita? (0–10)

Noudattaa poliisin käskyjä, vaikka ette pitäisi tavasta, jolla poliisi teitä kohtelee? (0–10)

EI LAINKAAN VELVOLLISUUTENI 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 TÄYSIN MINUN VELVOLLISUUTENI (12 = EN OSAA SANOA)”

Selvästi yli puolet haastatelluista henkilöistä katsoi velvollisuudekseen noudattaa poliisin käskyjä, vaikka ei ymmärtäisi tai täysin hyväksyisi käskyjen perusteita, tai ei pitäisi tavasta, jolla poliisi heitä kohtelee. Vastauksia asteikon keskikohdan hyväksyvällä puolella (Osgood-asteikko: 6–10) oli molemmissa näistä kysymyksistä noin 81 % (2018: molemmissa näistä kysymyksistä noin 84 %). Kielteisten vastausten osuus (Osgood-asteikko: 0–4) on kasvanut noin 7–8 %:sta noin 9–11 %:iin.

Suhtautuminen poliisin päätöksenteon tukemiseen sellaisissa tapauksissa, joissa henkilö itse on poliisin päätöksistä eri mieltä, oli edellisiin kysymyksiin verrattuna selvästi kriittisempää, kuten aiemmissakin tutkimuksissa. Vastauksia asteikon keskikohdan hyväksyvällä puolella (Osgood-asteikko: 6–10) oli noin 63 % (2018: 64 %). Kielteisten vastausten osuus on kasvanut noin 18 %:sta noin 21 %:iin. Tämän perusteella näyttää siltä, että *poliisin päätöksenteon legitimiteetti* on ennallaan, tai jonkin verran heikentynyt vuodesta 2018 vuoteen 2020.

Kuvio 2.4. Poliisin päätöksenteon legitimitetti (%)

2018–2020: Poliisibarometri 2018–2020

2010 (ESS): European Social Survey Round 5 (2010), Suomen osa-aineisto, analyysipainot.

”Missä määrin teillä mielestänne on velvollisuus...”

”Tukea poliisin tekemiä päätöksiä silloinkin, kun olette niistä eri mieltä?”

”Noudattaa poliisin käskyjä, vaikka ette ymmärtäisi tai hyväksyisi niiden perusteita?”

”Noudattaa poliisin käskyjä, vaikka ette pitäisi tavasta, jolla poliisi teitä kohtelee?”

[0 = Ei lainkaan velvollisuuteni, ..., 10 = Täysin minun velvollisuuteni]

Poliisin arvojen ja oikeudenmukaisuuskäsitysten legitimitetistä vastaajilta kysyttiin, missä määrin he ovat samaa tai eri mieltä seuraavien väittämien kanssa:

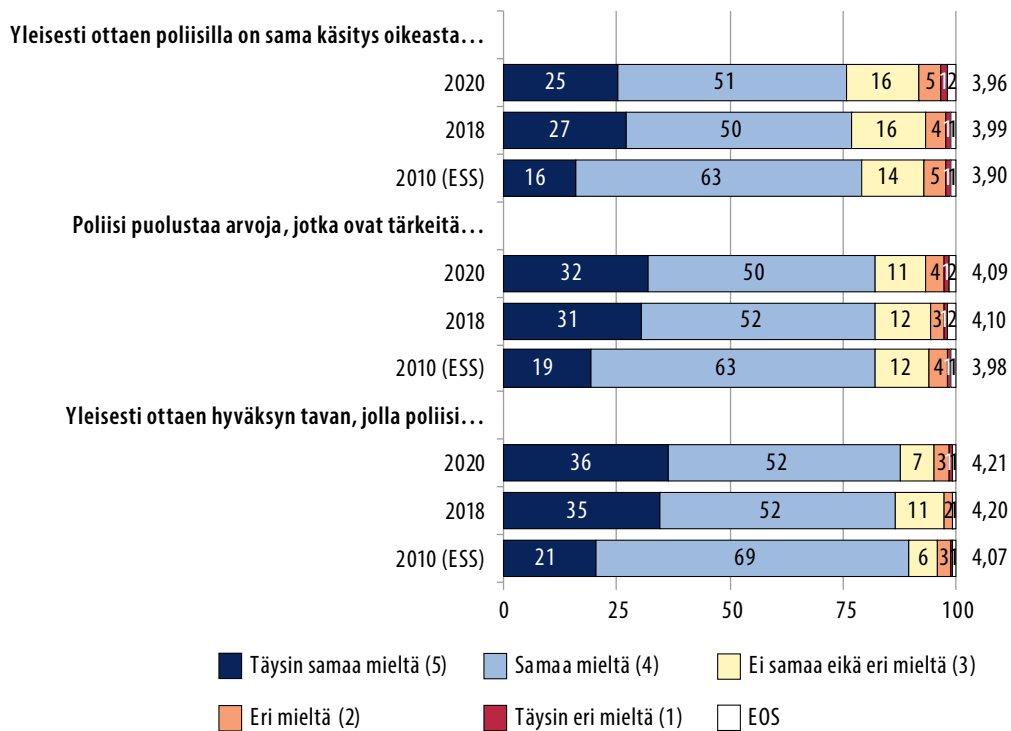
”Yleisesti ottaen poliisilla on sama käsitys oikeasta ja väärästä kuin minulla”

”Poliisi puolustaa arvoja, jotka ovat tärkeitä kaltaisilleni ihmisille”

”Yleisesti ottaen hyväksyn tavan, jolla poliisi tavallisesti toimii”

[1 = Täysin eri mieltä; 2 = Eri mieltä; 3 = Ei samaa eikä eri mieltä; 4 = Samaa mieltä; 5 = Täysin samaa mieltä; En osaa sanoa]

Täysin samaa mieltä tai samaa mieltä näiden väitteiden kanssa oli 76–88 % vastaajista (2018: 77–87 %). Kielteisten vastausten osuus on kasvanut noin 2–5 %:sta (2018) noin 4–6 %:iin (2020). Sekä jakauma- että keskiarvotarkastelu viittaavat siihen, että tilanne ei ole merkittävästi muuttunut vuodesta 2018 vuoteen 2020. Kansalaisten arviot *poliisin arvojen ja oikeudenmukaisuuskäsitysten legitimitetistä* ovat tämän perusteella käytännössä ennallaan. Kansalaiset näkevät poliisin arvot ja oikeudenmukaisuuskäsitykset edelleen pitkälti samansuuntaisia kuin heidän omat vastaavat arvonsa ja käsityksensä.

Kuvio 2.5. Poliisin arvojen ja oikeudenmukaisuuskäsitysten legitimitetti (%)

2018–2020: Poliisibarometri 2018–2020

2010 (ESS): European Social Survey Round 5 (2010), Suomen osa-aineisto, analyysipainot.

”Missä määrin olette samaa tai eri mieltä seuraavien Suomen poliisia koskevien väittämien kanssa?”

”Yleisesti ottaen poliisilla on sama käsitys oikeasta ja väärästä kuin minulla”

”Poliisi puolustaa arvoja, jotka ovat tärkeitä kaltaisilleni ihmisille”

”Yleisesti ottaen hyväksyn tavan, jolla poliisi tavallisesti toimii”

[1 = Täysin eri mieltä; 2 = Eri mieltä; 3 = Ei samaa eikä eri mieltä; 4 = Samaa mieltä; 5 = Täysin samaa mieltä; EOS]

2.3. Poliisi ja korruptio

Haastatelluilta kysyttiin tutkimuksessa neljä erillistä kysymyssarjaa korruptiosta. Näistä kolme kysymyssarjaa raportoidaan Poliisiammattikorkeakoulun koordinoimassa KORSI-erillishankkeessa, jossa tutkitaan korruption indikaattoreita ja korruption eri ilmenemismuotoja Suomessa. Tässä tutkimuksessa raportoidaan vain poliisibarometritutkimuksessa aiemminkin mukana olleen kahden kysymyksen tulokset.

Ensimmäinen näistä kysymyksistä koski poliisin sisäistä korruptiota. ”Miten todennäköisenä pidätte, että poliisin sisällä esiintyy korruptiota tai epäeettistä toimintaa kuten esimerkiksi sisäisiä varkauksia, petoksia tai omaisuuden väärinkäyttöä?” Toinen kysymys koski kansalaisten, yritysten ja muiden yhteiskunnallisten tahojen poliisiin kohdistamaa epäeettistä toimintaa, kuten korruptio- tai lahjontayrityksiä. ”Miten todennäköisenä pidätte, että kansalaiset, yritykset tai muut tahot yrittävät korruptoida tai häiritä poliisin toimintaa epäeettisellä tavalla?” [Asteikko oli molemmissa kysymyksissä sama, 1 = Erittäin todennäköisenä; 2 = Melko todennäköisenä; 3 = Melko epätodennäköisenä; 4 = Erittäin epätodennäköisenä; En osaa sanoa]

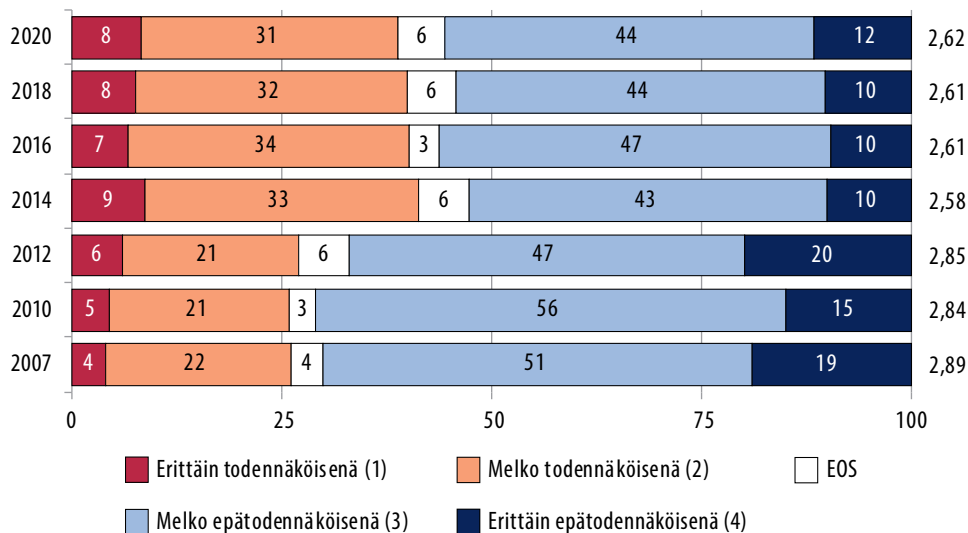
Noin 39 % tutkimuksessa haastatelluista henkilöistä piti melko tai erittäin todennäköisenä, että poliisin sisällä esiintyy korruptiota tai epäeettistä toimintaa (2018: 40 %; 2016: 41 %; 2014: 42 %). Arvioiden taso muuttui merkittäväällä tavalla tutkimusvuosien 2012 ja 2014 välisenä aikana. Tutkimusvuosina 2007–2012 poliisin sisäistä korruptiota piti melko tai erittäin todennäköisenä noin 26–27 % haastatelluista henkilöistä. Vuosina 2014–2020 vastaavat osuudet ovat olleet noin 39–42 %.

Asiaa voidaan tarkastella myös myönteisten vastausten näkökulmasta. Tutkimusvuosina 2007–2012 poliisin sisäistä korruptiota piti melko tai erittäin epätodennäköisenä noin 67–71 % haastatelluista henkilöistä. Vuosina 2014–2020 vastaavat osuudet ovat olleet noin 53–57 % haastatelluista.

Asiaa tutkittiin avovastausten avulla vuoden 2018 poliisibarometritutkimuksessa. Avovastausaineiston analyysin perusteella näytti siltä, että Helsingin huume poliisin entisen päällikön Jari Aarnion oikeusjuttu oli vuonna 2018 kansalaisilla edelleen mielessä. Aarnion juttu tuli julkisuuteen vuonna 2013. Sen eri vaiheiden käsittely on jatkunut vuoteen 2020 saakka. (Ks. Vuorensyrjä & Fagerlund, 2018.)

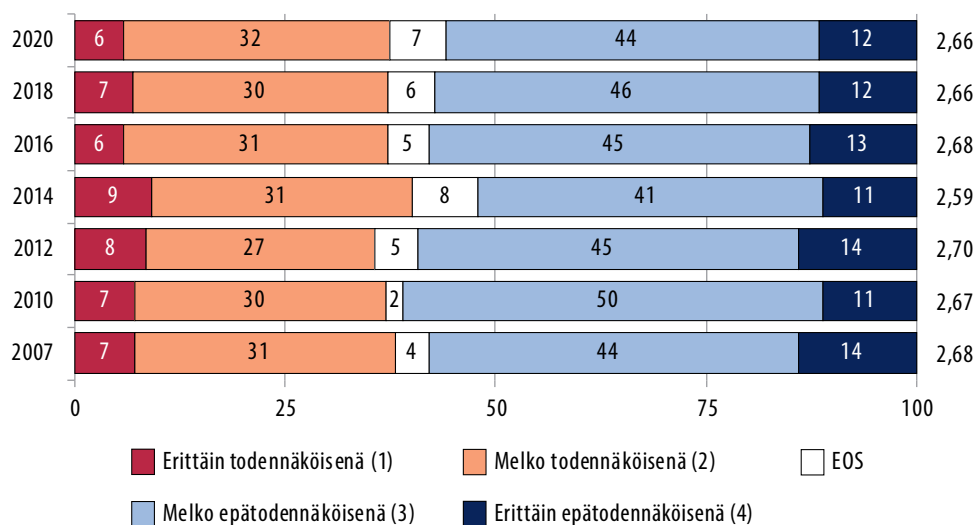
Kansalaisarvioiden palautuminen entiselle tasolle on ollut erittäin hidasta, jos sitä on ylipäätään tapahtunut. On itse asiassa mahdollista, että sitä ei tule tapahtumaan edes pitkällä aikavälillä.

Tällaista mahdollisuutta koskeva arvio voidaan esittää sillä perusteella, että ennen tutkimusvuotta 2014 poliisilähtöinen korruptio ja kansalaislähtöinen korruptio nähtiin kokonaan eri tavoin, mutta tutkimusvuodesta 2014 alkaen tällaista eroa ei ole enää ollut (vrt. Kuviot 2.6. ja 2.7.). Näyttää siltä, että poliisilähtöistä korruptiota ja kansalaislähtöistä korruptiota tarkastellaan nyt keskenään lähtökohtaisesti samanlaisina ilmiöinä; toisin kuin vielä ennen vuoden 2014 tutkimusta, vuoden 2014 tutkimuksesta alkaen arvioiden jakaumat Kuvioissa 2.6. ja 2.7. ovat muistuttaneet läheisellä tavalla toisiaan. Keskiarvot ovat käytännössä samat. Näyttää toisin sanoen siltä, että poliisia arvioidaan nyt samalla tavalla ja samoin kriteerein kuin kansalaisia muutoinkin.

Kuvio 2.6. Miten todennäköisenä pidätte, että poliisin sisällä esiintyy korruptiota tai epäeettistä toimintaa kuten esim. sisäisiä varkauksia, petoksia tai omaisuuden väärinkäyttöä? (%)

Edellä jo viitattiin Kuvion 2.7. tuloksiin. Haastatelluilta kysyttiin, kuinka todennäköistä heidän arvioidensa mukaan on, että kansalaiset tai muut yhteiskunnalliset toimijat yrittävät vaikuttaa epäeettisellä tavalla poliisin toimintaan. Noin 38 % haastatelluista (2018: 37 %) piti melko tai erittäin todennäköisenä, että kansalaiset, yritykset tai muut tahot yrittävät korruptoida tai häiritä poliisin toimintaa epäeettisellä tavalla. Melko tai erittäin epätodennäköisenä tätä piti 56 % vastaajista (2018: 58 %). Arvioiden taso on pysynyt pitkään käytännössä ennallaan.

Kuvio 2.7. Miten todennäköisenä pidätte, että kansalaiset, yritykset tai muut tahot yrittävät korruptoida tai häiritä poliisin toimintaa epäeettisellä tavalla? (%)

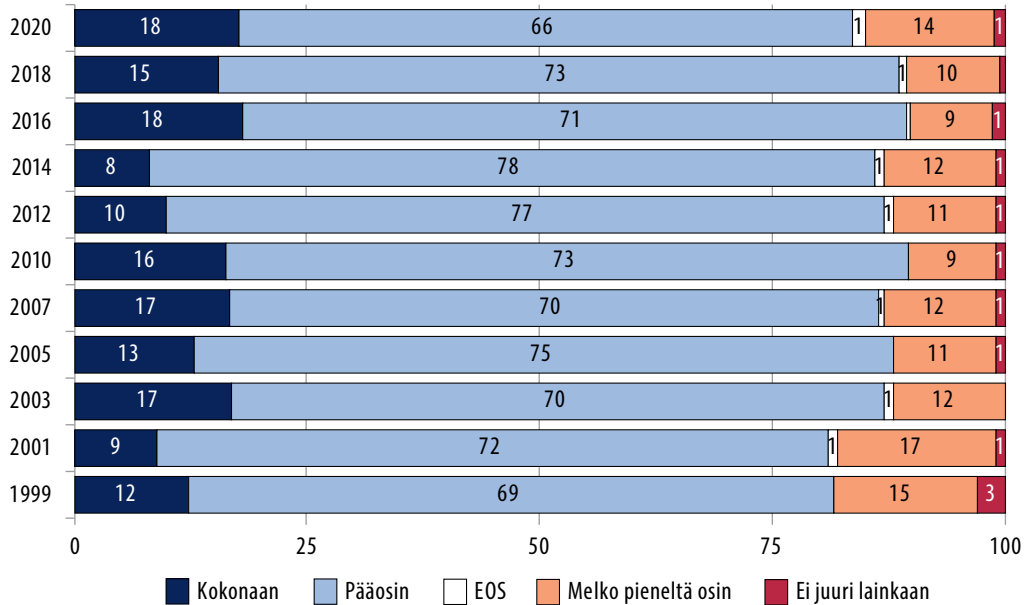
3. Poliisipalvelujen saatavuus ja poliisin näkyvyys

3.1. Poliisin kyky kantaa vastuu yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta

Haastateltuja pyydettiin arvioimaan, ”Missä määrin poliisi mielestänne pystyy kantamaan vastuun yleisen järjestyksen ja turvallisuuden takaamisesta Suomessa?” [Kokonaan; Pääosin; Melko pieneltä osin; Ei juuri lainkaan; En osaa sanoa] Kysymys oli koko haastattelun ensimmäinen sisältökysymys.

Vastaajista noin 84 % (2018: 88 %) katsoi, että poliisi kykenee kantamaan vastuun joko kokonaan tai pääosin. Noin 15 % (2018: 10 %) ajatteli, että poliisi kykenee kantamaan vastuun yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta vain melko pieneltä osin tai ei juuri lainkaan. Vastausjakauma on jonkin verran polarisoituneempi kuin 2010-luvun tutkimuksissa keskimäärin. Sekä kielteisten että kaikkein myönteisempien vastausten osuus oli nyt verrattain suuri; moodivastauksia (”pääosin”) oli puolestaan jonkin verran vähemmän kuin aiemmin.

Arvioiden jakaumat ovat käytännössä samoja riippumatta siitä, tarkastellaanko niitä vastaajia, jotka ovat poliiseja tai poliisin lähisukulaisia, vai muita kansalaisia. Kun aineisto rajataan niihin, jotka eivät ole poliiseja eivätkä poliisin lähisukulaisia, vastausjakauma on seuraava: noin 18 % (Kokonaan), 66 % (Pääosin), 14 % (Melko pieneltä osin), 1 % (Ei juuri lainkaan) ja 1 % (En osaa sanoa) (*n* (painotettu) = 3 979). Jos tarkastellaan poliisien ja heidän lähisukulaistensa osa-aineistoa, vastausjakauma on: noin 19 % (Kokonaan), 65 % (Pääosin), 14 % (Melko pieneltä osin), 1 % (Ei juuri lainkaan) ja 2 % (En osaa sanoa) (*n* (painotettu) = 331). Myönteisten vastausten sisällä, erityisesti poliisien ja heidän lähisukulaistensa osajoukossa, voidaan havaita siirtymä kohti jakauman myönteistä ääripäätä (”Kokonaan”).

Kuvio 3.1. Missä määrin poliisi mielestänne pystyy kantamaan vastuun yleisen järjestyksen ja turvallisuuden takaamisesta Suomessa? (%)

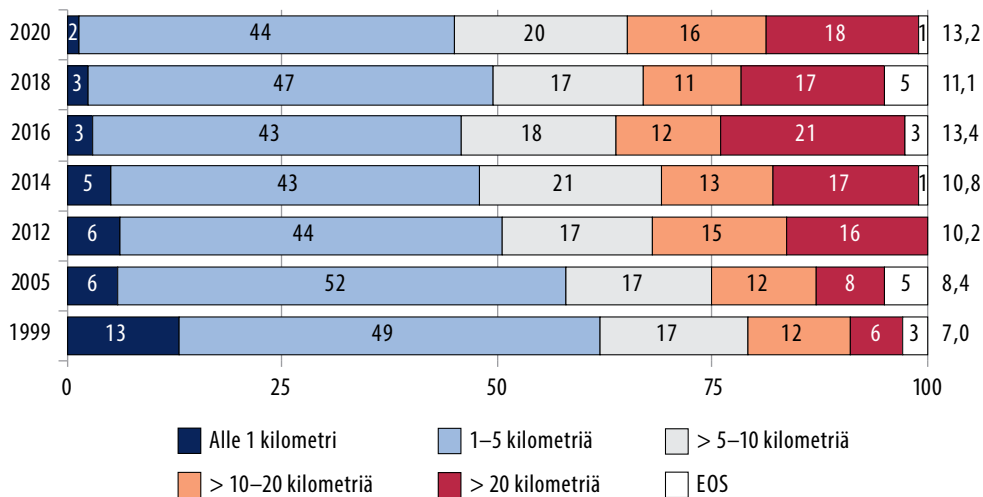
3.2. Etäisyys lähimmälle poliisiasemalle

Vastaajien arvio oman kodin ja lähimmän poliisiaseman välisestä etäisyydestä oli keskimäärin noin 13,2 kilometriä. Etäisyysarvioiden ajalliseen kehitykseen vaikuttavat useat eri tekijät. Tärkeimpiä näistä ovat kaupungistuminen sekä se, että poliisin organisaatio Suomessa on muuttunut.

Kaupungistumisen seurauksena keskimääräiset etäisyydet ovat yhteiskuntarakenteessa lyhentyneet. Helsingin metropolialueelle muuttaa yhä enemmän ihmisiä, ja toisaalta väestö vähenee kaikkein pisimpien välimatkojen alueilla niin Pohjois- kuin Itä-Suomessakin. Helsingin-Uudenmaan suuralueella keskimääräinen etäisyysarvio oli noin 11,6 kilometriä, kun se muualla maassa oli noin 14,0 kilometriä.

Tähän nähden vastakkaiseen suuntaan on kuitenkin pitkällä aikavälillä vaikuttanut se, että poliisin toimintaa on keskitetty ja poliisilaitosten määrä on vähentynyt. Tähän on vaikuttanut erityisesti kolmessa eri vaiheessa vuosina 2009–2014 toteutettu poliisin hallintorakennemuutos. Poliisilaitosten määrä väheni ensin vuonna 2009 yhteensä 90 poliisilaitoksesta 24 poliisilaitokseen ja sitten vuonna 2014 edelleen 11 poliisilaitokseen. Myös yksittäisiä poliisin toimipisteitä on lakkautettu.

Pitkällä aikavälillä muutokset ovat olleet kohtuullisen suuria. Vuonna 1999 noin 62 % tutkimuksessa haastatelluista henkilöistä arvioi etäisyyden olevan 5 kilometriä tai vähemmän. Vuoden 2020 tutkimuksessa näitä vastaajia on 46 %. Vuosituhannen vaihteessa etäisyyden arvioi yli 10 kilometriksi noin 18 % vastaajista (1999), kun vastaava osuus uusimmassa tutkimuksessa oli noin 34 % (2020). Muutos oli suhteellisen suuri poliisin hallintorakennemuutoksen ensimmäisen vaiheen taitekohdassa (hallintorakennemuutoksen ensimmäisen vaiheen implementaatio alkoi vuoden 2009 alusta lukien), mutta kehityksen voi nähdä alkaneen jo tätä aikaisemmin.

Kuvio 3.2. Kuinka pitkä matka on kotoanne lähimmälle poliisiasemalle? (%)*

* Jakauma- ja keskiarvolaskennan ulkopuolelle on jätetty kolme Helsingin-Uudenmaan suuralueelta saatua vastausta, joissa etäisyyden arvioitiin olevan 500 kilometriä. Nämä havaintoyksiköt vaikuttavat etäisyyden keskiarvoon, joka olisi 15,0 kilometriä, jos nämä kolme yksittäistä vastausta olisivat mukana laskelmassa.

3.3. Poliisin toimintavalmiusaikoja koskevat arviot

Vastaajilta kysyttiin poliisibarometritutkimuksessa myös poliisin toimintavalmiusaikoja koskeva kysymys, ”Jos olisitte kiireellisen poliisiavun tarpeessa, minkä ajan kuluttua yhteydenotosta uskoisitte poliisin olevan tapahtumapaikalla?” [0–5 minuuttia; 6–10 minuuttia; 11–20 minuuttia; 21–30 minuuttia; 31–60 minuuttia; Yli tunnin, mutta alle kaksi tuntia; Kaksi tuntia tai enemmän; En osaa sanoa]²¹

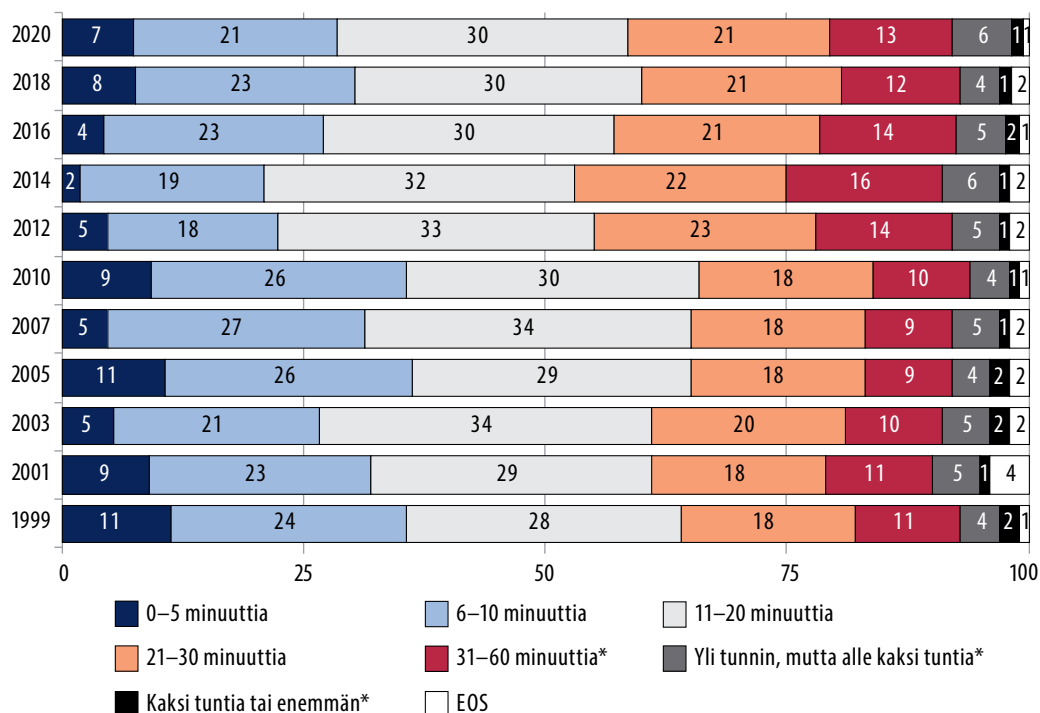
Kuten aiemmissa poliisibarometritutkimuksissa on todettu, vuoden 2010 jälkeen arvioissa tapahtui selvä tasomuutos. Niiden osuus, jotka vastasivat 0–10 minuuttia, vähentyi noin 35 prosentista (2010) noin 21–23 prosenttiin (2012–2014). Niiden osuus, jotka antoivat arvion 21 minuutista kahteen tuntiin tai pidempään aikaan, kasvoi noin 33 prosentista

(2010) noin 43–45 prosenttiin (2012–2014). Vuosina 2016–2020 tilanne on palautunut jonkin verran paremmalle tasolle, mutta ei yhtä hyväksi kuin vuosikymmenen alussa.

Viime vuosien aikana tapahtunut myönteinen muutos ei ole aiheutunut siitä, että vuosina 2016–2020 poliisit ja heidän lähisukulaisensa ovat olleet mukana vastaamassa haastattelututkimukseen, toisin kuin vuosina 2012–2014, jolloin heidät seulottiin aineiston ulkopuolelle (ks. luku 1.3.). Niiden haastateltujen henkilöiden jakauma, jotka eivät ole poliiseja tai poliisien lähisukulaisia, kuvataan kolmen viimeisimmän tutkimuskerran osalta Taulukossa 3.1.

Taulukko 3.1. Jos olisitte kiireellisen poliisiavun tarpeessa, minkä ajan kuluttua yhteydenotosta uskoisitte poliisin olevan tapahtumapaikalla? Muut kuin poliisit ja poliisien lähisukulaiset

	2016	2018	2020
0–5 minuuttia	5%	8 %	8 %
6–10 minuuttia	22 %	23 %	21 %
11–20 minuuttia	31 %	29 %	30 %
21–30 minuuttia	21 %	20 %	21 %
31–60 minuuttia	14 %	13 %	13 %
Yli tunnin, mutta alle kaksi tuntia	5 %	4 %	6 %
Kaksi tuntia tai enemmän	1 %	1 %	1 %
En osaa sanoa	1 %	2 %	1 %
<i>N</i> (painotettu)	3 909	3 904	3 979

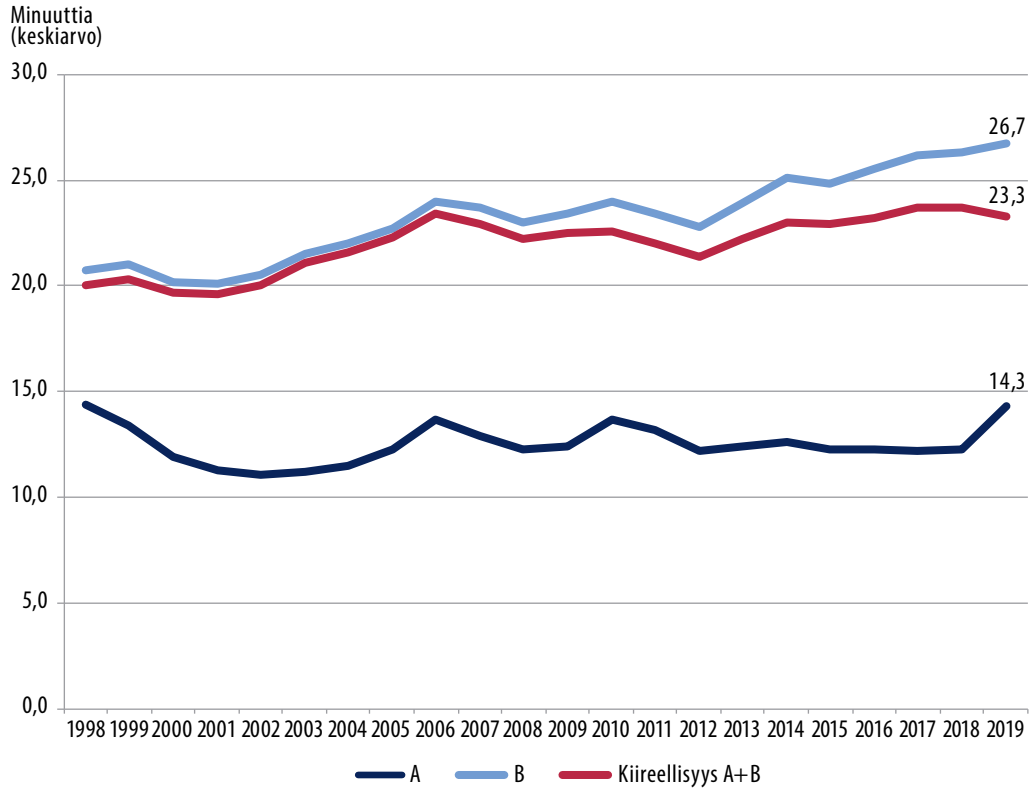

Kuvio 3.3. Jos olisitte kiireellisen poliisiavun tarpeessa, minkä ajan kuluttua yhteydenotosta uskoisitte poliisin olevan tapahtumapaikalla? (%)

* Ennen vuoden 2016 tutkimusta kolme viimeisintä sisällöllistä vastausvaihtoehtoa vastaavat neljä vaihtoehtoa olivat "Alle tunnin", "Yli tunnin", "Alle kaksi tuntia" ja "Yli kaksi tuntia". Näistä vanhoista jakaumista vastausvaihtoehdot "Yli tunnin" ja "Alle kaksi tuntia" on tässä tutkimuksessa yhdistetty toisiinsa siten, että niiden prosenttiosuudet on aiemmista jakaumista laskettu yhteen.

Haastattelututkimuksen rinnalla voidaan tarkastella Poliisin tulostietojärjestelmän (PolStat, 2020a) rekisteriperustaista kehityskuvaa toimintavalmiusajoista. Kaikkein kiireellisimmässä A-luokan tehtävissä, jotka hoidetaan aina heti, keskimääräiset toimintavalmiusajat ovat pysyneet alle 15 minuutin tasolla koko 2000-luvun ajan. Vuonna 2019 keskiarvo nousi sitä edeltävien vuosien 2012–2018 suhteellisen vakaalta tasolta (12,2–12,6 minuuttia) noin 14,3 minuuttiin. Toiseksi kiireellisimmän luokan tehtävissä (B-tehtävissä) keskimääräiset toimintavalmiusajat ovat nousseet pitkällä aikavälillä suhteellisen tasaisesti vuoden 1998 20,7 minuutista vuoden 2019 26,7 minuuttiin.

Yhdistetyssä tarkastelussa (sekä A- että B-tehtävät) toimintavalmiusaikojen vuosikeskiarvo on hieman laskenut vuodesta 2018 vuoteen 2019, vaikka toimintavalmiusajat sekä A- että B-tehtävaluokissa ovat kasvaneet. Tämän selittää se, että A-luokan tehtävien määrällinen osuus yhdistetyn luokan sisällä on kasvanut. A- ja B-tehtävien lisäksi poliisilla on myös kolmannen kategorian C-tehtäviä. (Kuvio 3.4.)

Kuvio 3.4. Poliisin toimintavalmiusajat A-, B- ja A+B-kiireellisyysluokkien tehtävissä 1998–2019 poliisin tulostietojärjestelmän mukaan

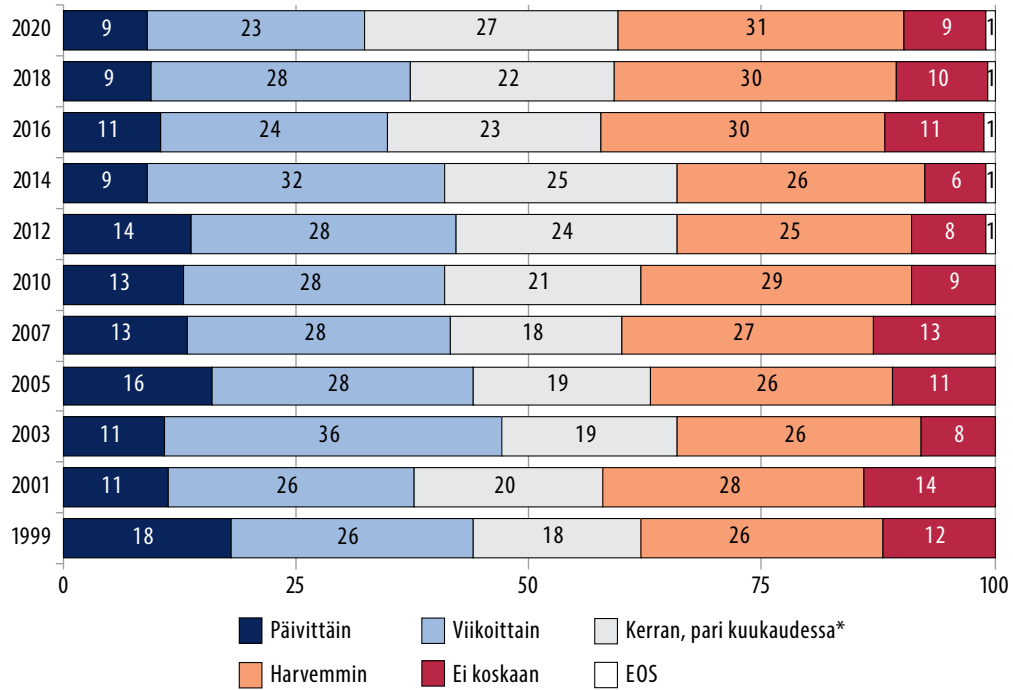
Aineistolähde: PolStat, 2020a

3.4. Poliisin partiointi lähiympäristössä

Haastattelussa kysyttiin myös, ”Kuinka usein olette nähnyt poliisin partioidan asuinalueellanne?” [Päivittäin; Viikoittain; Kerran, pari kuukaudessa; Harvemmin; En koskaan; En osaa sanoa]²²

Poliisin näkyvyys asuinalueilla on pitkällä aikavälillä vähentynyt. Tutkimukseen vastanneista henkilöistä noin 32 % (2018: 37 %) valitsi joko vaihtoehdon päivittäin tai viikoittain. Vuonna 2010 vastaava osuus oli 41 % ja vuonna 1999 44 %.

Noin 40 % vastaajista on nähnyt poliisin partioidan asuinalueellaan harvemmin kuin kerran tai pari kuukaudessa (2018: 40 %). Tämä osuus oli 38 % vuonna 2010 ja sama 38 % myös vuonna 1999.

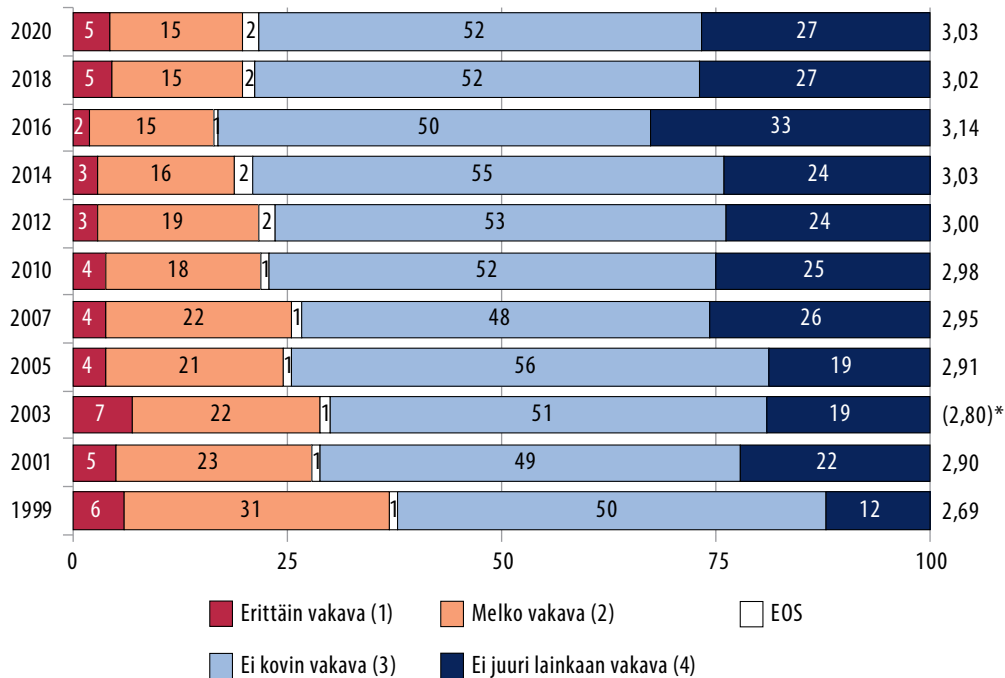
Kuvio 3.5. Kuinka usein olette nähnyt poliisin partioivan asuinalueellanne? (%)

* Ennen vuoden 2016 tutkimusta käytössä olleet vaihtoehdot "Kerran kuukaudessa" ja "Useamman kerran kuukaudessa" jätettiin pois vuodesta 2016 lukien. Näitä koskevat aiempien vuosien havainnot on yhdistetty tuloksissa vastausvaihtoehdoksi "Kerran, pari kuukaudessa", joka otettiin käyttöön vuoden 2016 tutkimuksessa.

4. Rikollisuuden kokemukset ja rikoksista ilmoittaminen

4.1. Rikollisuus lähiympäristössä

Haastateltavilta kysyttiin, "Kuinka vakavana ongelmana pidätte rikollisuutta lähiympäristössänne." Tilanne on uusimmassa tutkimuksessa sama kuin edellisessä tutkimuksessa vuonna 2018. Noin 79 % (2018: 79 %) tutkimuksessa haastatelluista henkilöistä katsoi, että rikollisuustilanne ei ole kovin vakava tai ei juuri lainkaan vakava heidän lähiympäristösään. Noin 20 % (2018: 20 %) piti lähiympäristönsä rikollisuustilannetta melko tai erittäin vakavana. Erittäin vakavana tilannetta piti noin 5 % (2018: 5 %) vastaajista.

Kuvio 4.1. Kuinka vakavana ongelmana pidätte rikollisuutta lähiympäristössä, onko se ... (%)

* Laskennallinen, ei havaittu keskiarvo. Luku on laskettu tähän raporttiin aiemmin raportoitujen jakaumatietojen perusteella. Käyhkön ja Hannosen (2015) mukaan vuodelta 2003 ei ole käytettävissä vertailukelpoista keskiarvoa, kuitenkin jakaumatiedot ovat täydellisinä käytettävissä.

Tilanne on kehittynyt pitkällä aikavälillä myönteiseen suuntaan. Merkittävin muutos tässä suhteessa tapahtui vuosituhaten ensimmäisen vuosikymmenen aikana. Kielteisten vastausten osuus vähentyi noin 37 prosentista (1999) noin 22 prosenttiin (2010). Sitten 2010-luvulla vastaava osuus on vähentynyt noin 20 prosenttiin (2020). Myönteisten vastausten osuus on kasvanut ensin noin 62 prosentista (1999) noin 77 prosenttiin (2010) ja edelleen noin 79 prosenttiin (2020). (Kuvio 4.1.)

4.2. Huoli eri rikosilmiöistä

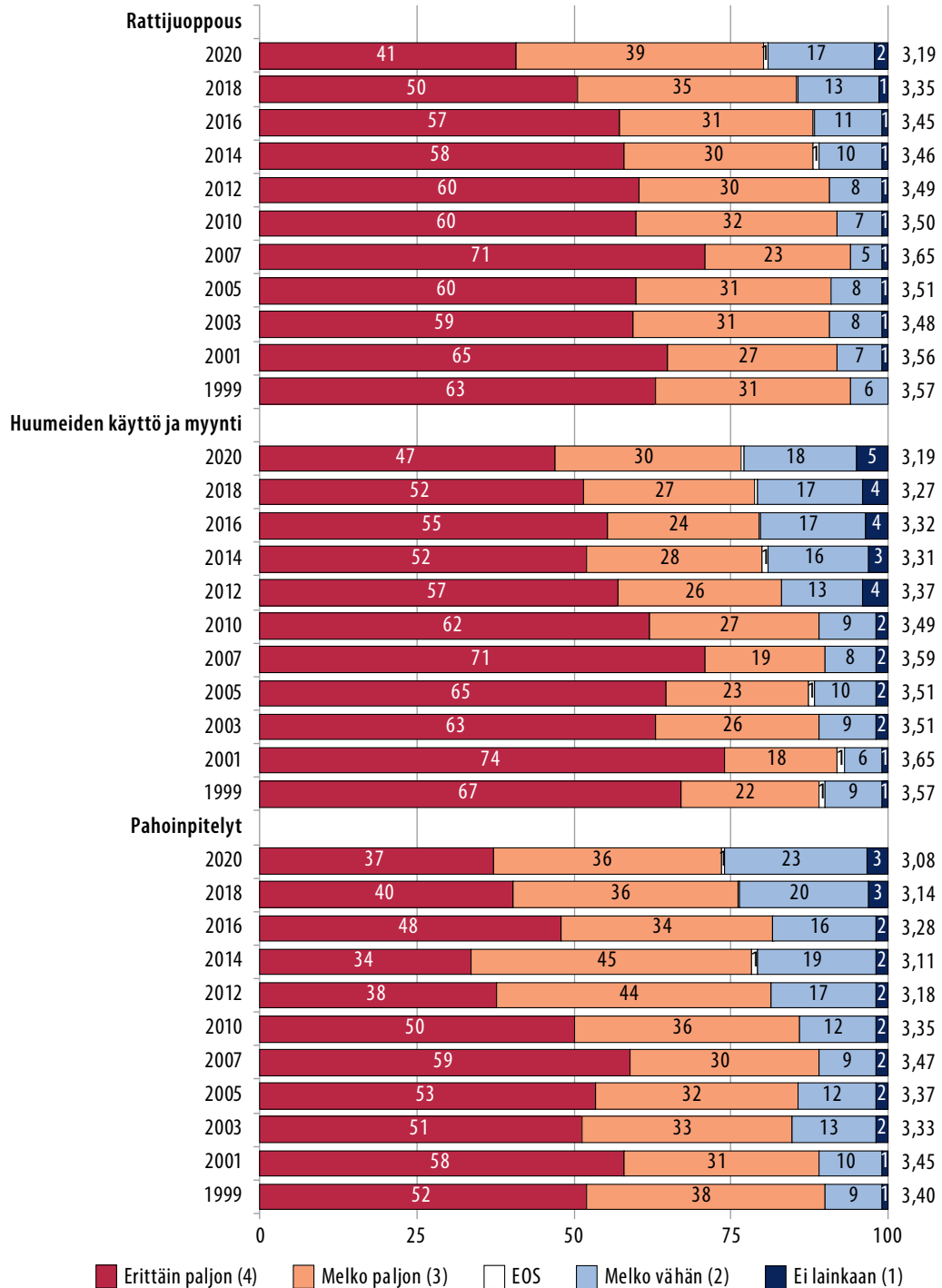
Tutkimuksessa haastatelluilta henkilöiltä kysyttiin, missä määrin eri rikosilmiöt huolestuttavat heitä. ”Missä määrin seuraavat asiat ja ilmiöt huolestuttavat Teitä ...?” [1 = Ei lainkaan; 2 = Melko vähän; 3 = Melko paljon; 4 = Erittäin paljon; En osaa sanoa] Arvioita pyydettiin yhteensä 15 eri ilmiöstä. Näitä olivat esimerkiksi rattijuoppous, pahoinpitelyt, terrorismi, viharikokset, seksuaalinen ahdistelu ja väkivalta sekä asuntomurrot.

Haastateltujen huoli eri rikosilmiöistä on vähentynyt kautta linjan viimeksi kuluneen kahden vuoden aikana. Tietoverkkorikollisuutta lukuun ottamatta huoli eri rikosilmiöistä on

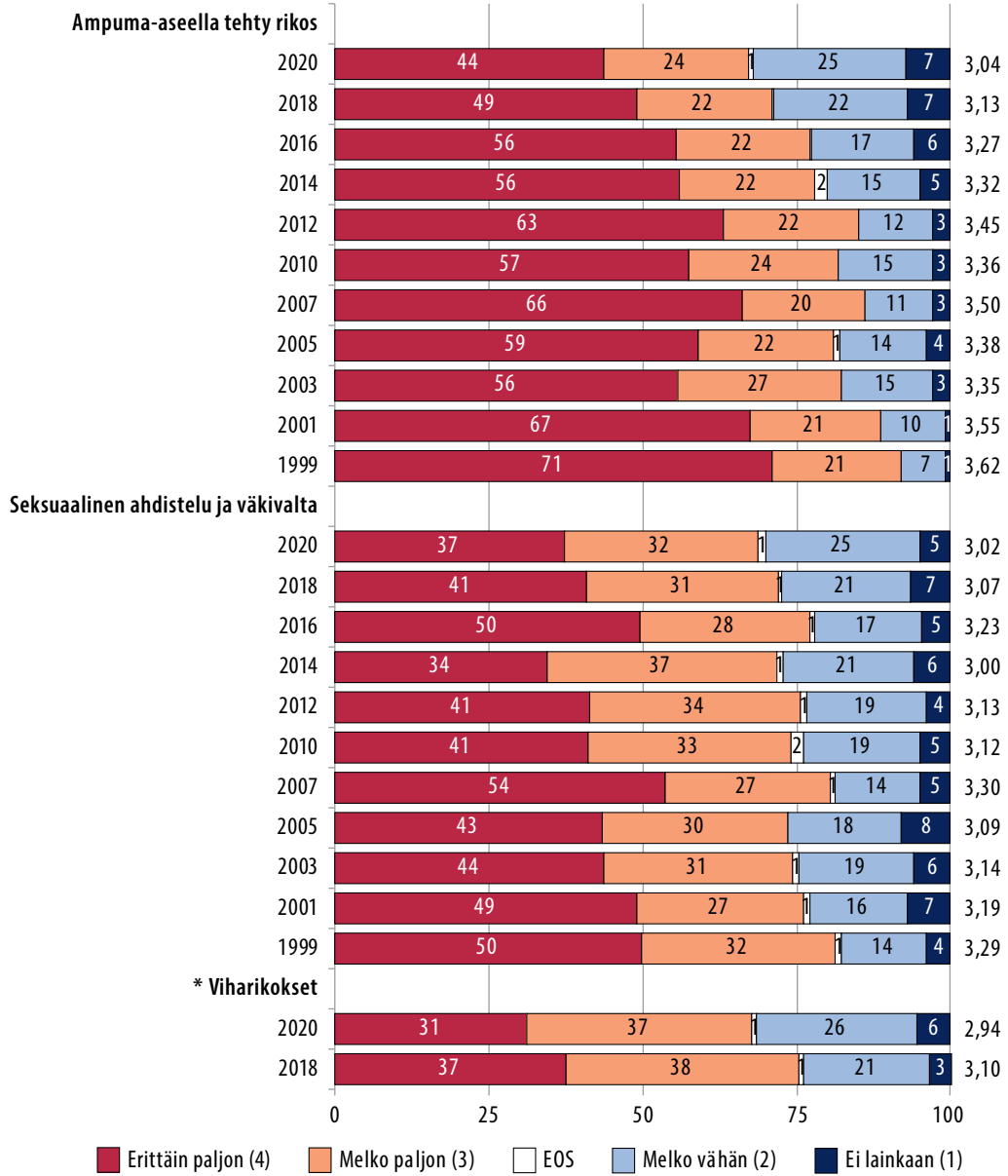
vähentynyt merkittävästi myös pitkällä aikavälillä – sekä 2010-luvulla että koko tutkimus-sarjan tutkimusjakson ajan.

Viharikosten ja terrorismin aiheuttamasta huolesta on tietoa vasta kahdelta viimeisim-mältä tutkimuskerralta. *Viharikoksilla* tarkoitetaan rikoksia, joissa rikoksen motiivina on uhrin etninen tausta, vammaisuus, seksuaalinen suuntautuminen tai muu vastaava piirre. Terrorismista on kaksi erillistä kysymystä, jotka koskevat terrorismia Suomessa ja terroris-mia ulkomailla omakohtaisena kokemuksena tai huolena, esimerkiksi vastaajan työ- tai lomamatkan aikana. Haastateltujen henkilöiden huoli myös näistä rikosilmiöistä on vähen-tynyt kahden viimeksi kuluneen vuoden aikana.

Rattijuoppous huolestutti haastateltuja tässä tutkimuksessa mainituista rikosilmiöistä eni-ten, yhteensä 80 % (2018: 85 %) vastaajista valitsi vaihtoehdon erittäin tai melko paljon. Myös huumeiden käyttö ja myynti, 77 % (2018: 79 %), pahoinpitelyt, 73 % (2018: 76 %), ampuma-aseella tehdyt rikokset, 68 % (2018: 71 %), seksuaalinen ahdistelu ja väkivalta, 69 % (2018: 72 %) sekä viharikokset, 68 % (2018: 75 %) huolestuttivat haastateltuja suh-teellisen paljon. Kuten aiemmassa poliisibarometritutkimuksessa on todettu, yhteistä lis-tan alkupään rikoslajeille on, että ne ovat henkeä ja terveyttä tai henkilökohtaista vapautta ja koskemattomuutta loukkaavia vakavia rikosilmiöitä. Kysytyistä rikosilmiöistä vähi-ten vastaajia huolestuttivat nuorison kerääntyminen keskustoihin ja julkisiin paikkoihin, 27 % (2018: 31 %), juopuneet julkisilla paikoilla, 31 % (2018: 38 %) sekä autovarkaudet, 41 % (2018: 47 %).

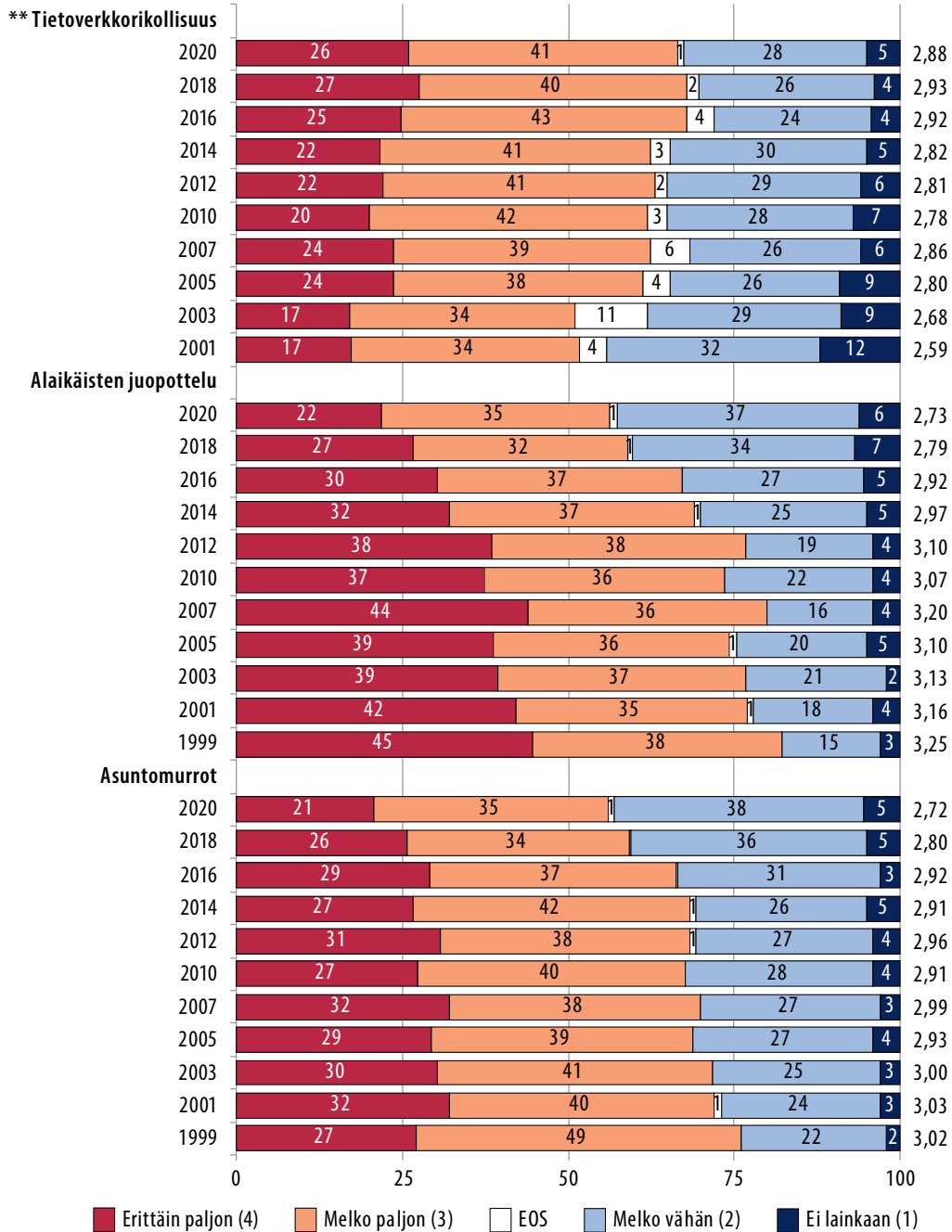

Kuvio 4.2a. Missä määrin seuraavat asiat ja ilmiöt huolestuttavat Teitä ...? (%)

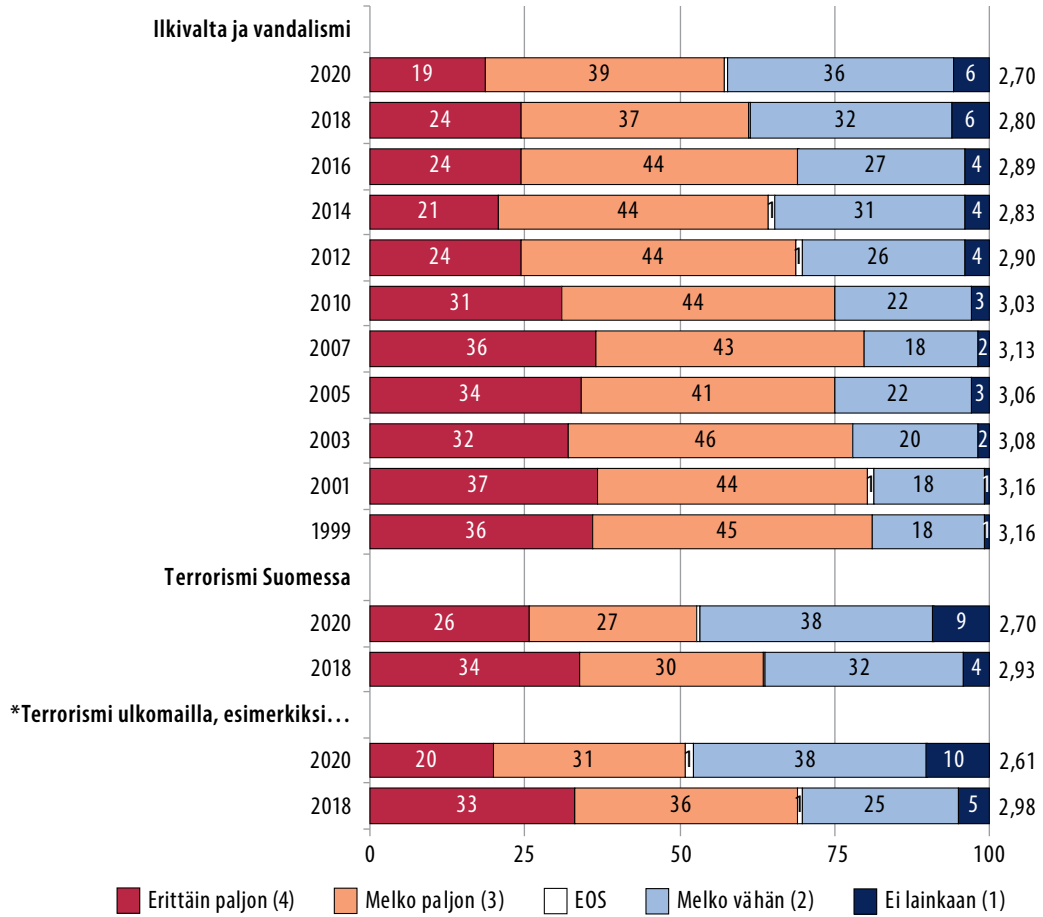
Kuvio 4.2b. Missä määrin seuraavat asiat ja ilmiöt huolestuttavat Teitä ...? (%)

* "Viharikokset (rikokset, joiden motiivina on uhrin etninen tausta, seksuaalinen suuntautuminen, vammaisuus tms.)"

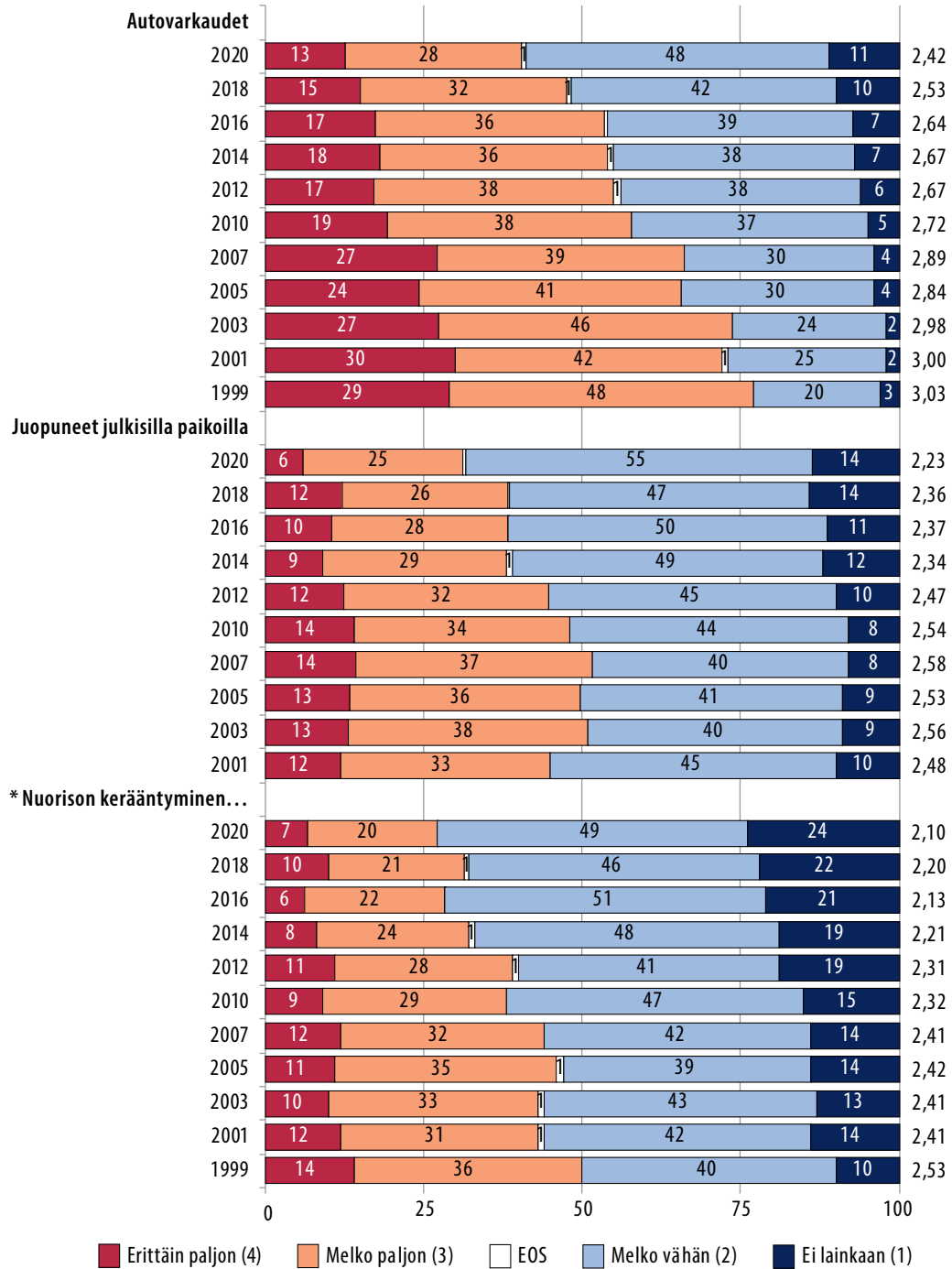
Kuvio 4.2c. Missä määrin seuraavat asiat ja ilmiöt huolestuttavat Teitä ...? (%)

** Vuoteen 2016 saakka: "Tietoturvallisuus Internetissä"

Kuvio 4.2d. Missä määrin seuraavat asiat ja ilmiöt huolestuttavat Teitä ...? (%)

* "Terrorismi ulkomailla, esimerkiksi työ- tai lomamatkanne aikana"

Kuvio 4.2e. Missä määrin seuraavat asiat ja ilmiöt huolestuttavat Teitä ...? (%)

* "Nuorison kerääntyminen keskustoihin ja julkisiin paikkoihin"

4.3. Rikoksen kohteeksi joutuminen

Tutkimukseen osallistuneilta henkilöiltä kysyttiin haastattelussa sarja kysymyksiä omakohtaisista rikollisuuskokemuksista. Jokaiselta kysyttiin, onko hän itse joutunut rikoksen kohteeksi tietyn aikavälin kuluessa ja onko hän ilmoittanut rikoksesta poliisille. Haastatelluilta kysyttiin myös, ovatko he toimineet asianomistajina tai todistajina rikosprosessissa, ja jos ovat, niin ovatko he rikosprosessin asianomistajina tai todistajina toimiessaan kokeneet uhkailua tai painostusta.

Rikoksen kohteeksi joutumisesta kysyttiin haastatelluilta rikoslajeittain, "Oletteko joutunut seuraavien rikosten uhriksi tai kohteeksi ...?" [1= Tänä vuonna (2020); 2 = Viime vuonna (2019); 3 = 2–4 vuotta sitten; 4 = Yli 4 vuotta sitten; 5 = Ei koskaan; En osaa sanoa] Vastausvaihtoehdoissa kiinnitettiin nyt ensimmäistä kertaa se kalenterivuosi, johon vastausasteikko ankkuroidaan. "Tänä vuonna" tarkoitti kyselyssä vuotta 2020, "viime vuonna" vuotta 2019. Muutoin kysymykset ja asteikko ovat ennallaan.

Ankkuroinnin muutos (täsmentyminen) saattaa vaikuttaa ensimmäisen ja toisen vastausvaihtoehdon keskinäiseen jakautumiseen, mutta vain vähän näiden ja kolmannen ja neljännen vastausvaihtoehdon keskinäiseen jakautumiseen, eikä lainkaan näiden ja viidennen vastausvaihtoehdon keskinäiseen jakautumiseen. Vaikutukset pitkän aikavälin seuranta- ja arviointitutkimukseen ovat todennäköisesti vähäisiä, koska aiempi asteikko on ollut ankkuroinniltaan epätasainen. Sen tulkinnoissa on ollut satunnaisuutta, joka nyt poistuu. Satunnaisuuden eliminoimisessa saattaa kuitenkin olla jonkin verran systemaattisuutta (asymmetrisyyttä), koska vain jakauman toisen laidan asteikko täsmentyy, toisen ei. Tämä on otettava huomioon tuloksia tulkittaessa.

Rikoslajeja, joita kysymys koski, oli yhteensä yhdeksän, muun muassa omaisuuden varastaminen, pahoinpitely ja aseellinen uhkaus. Identiteettivarkauksista kysyttiin tutkimuksessa nyt ensimmäisen kerran.

Rikoslajien keskinäinen yleisyysjärjestys oli sama kuin aiemmin. Yleisimpiä niistä rikoksista, joiden kohteeksi haastatellut olivat joutuneet, olivat omaisuuden varastaminen, omaisuuden vahingoittaminen sekä pahoinpitelyt. Noin 35 % (2018: 32 %) haastatelluista on joutunut omaisuuden varastamisen kohteeksi ainakin kerran elämässään. Haastatelluista noin 23 % (2018: 22 %) ilmoitti, että omaisuutta on joskus vahingoitettu ja 18 % (2018: 16 %), että on joskus joutunut pahoinpitelyn uhriksi. Harvinaisinta on ollut identiteettivarkauden kohteeksi joutuminen (noin 4 % on joutunut kohteeksi ainakin kerran elämässään, tarkemmin sanottuna noin 4,4 %), aseellisen uhkauksen kohteeksi joutuminen (7 %, 2018: 5 %) sekä asuntomurron tai sen yrityksen kohteeksi joutuminen (10 %, 2018: 9 %).

Rikollisuuskehitys on ollut Suomessa pitkällä aikavälillä pääosin myönteistä. Omaisuusrikkokset ovat pitkällä aikavälillä vähentyneet (Danielsson & Ellonen, 2019). Henkeen ja terveyteen kohdistuvista rikoksista ovat selvästi vähentyneet etenkin henkirikokset (tapot, murhat), joita poliisibarometritutkimuksessa ei tarkastella lainkaan (Lehti & Suonpää, 2019; Ylikangas, 1999).

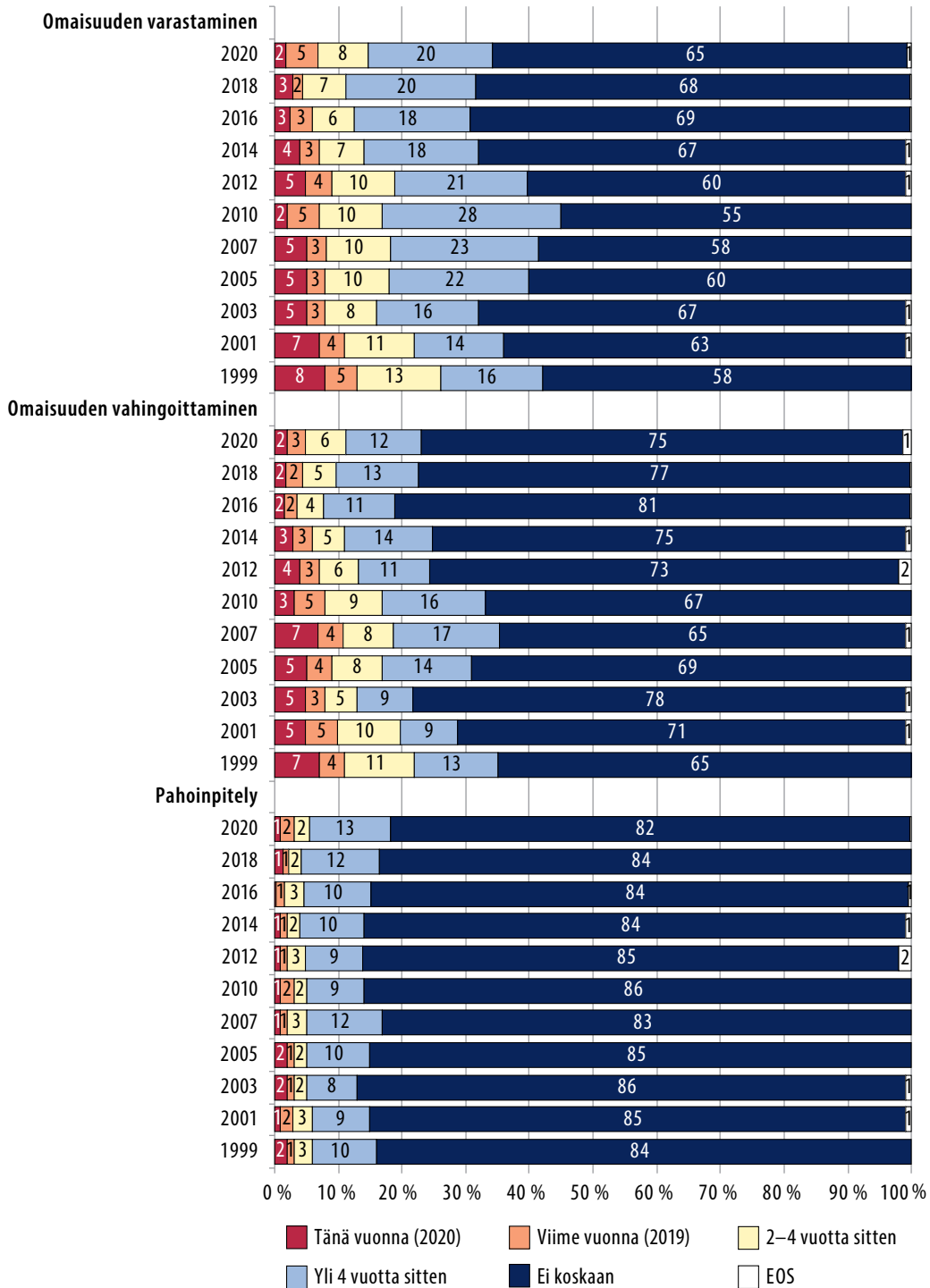
Poliisibarometritutkimusten perusteella näyttää siltä, että kehityksen suunta on ainakin hetkellisesti kääntynyt 2010-luvun loppupuolella. Käänteeseen havaitaan lähes kaikissa niissä rikoslajeissa, joita poliisibarometrissa tutkitaan. Vuonna 2014 pahoinpitelyn kohteeksi kertoi joskus elämänsä aikana joutuneensa noin 14 % vastaajista. Vuonna 2020 vastaava prosenttiosuus oli noin 18 %. Vuonna 2014 seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan kohteeksi kertoi joskus elämänsä aikana joutuneensa noin 8 % vastaajista. Vuonna 2020 osuus oli noin 12 %. Myös asuntomurtojen tai niiden yritysten määrä näyttää kääntyneen kasvuun. Vuonna 2014 asuntomurron tai sen yrityksen kohteeksi kertoi joskus elämänsä aikana joutuneensa noin 7 % vastaajista. Uusimmassa tutkimuksessa vastaava osuus oli noin 10 %. Käänteeseen havaitaan omaisuusrikoksissa yleisemminkin, lukuun ottamatta autovarkauksia tai niiden yrityksiä, jotka ovat edelleen tasaisesti vähentyneet. (Kuviot 4.3a.–4.3c.)

Luvussa 6.1. tarkastellaan vielä erikseen *neljän viimeksi kuluneen vuoden aikana koettuja rikoksia*. Poliisibarometritutkimusten aikasarjoja 2010-luvulta verrataan Tilastokeskuksen Rikos- ja pakkokeinotilastojen aikasarjoihin vastaavalta ajanjaksolta (viranomaisten tietoon tullut rikollisuus).

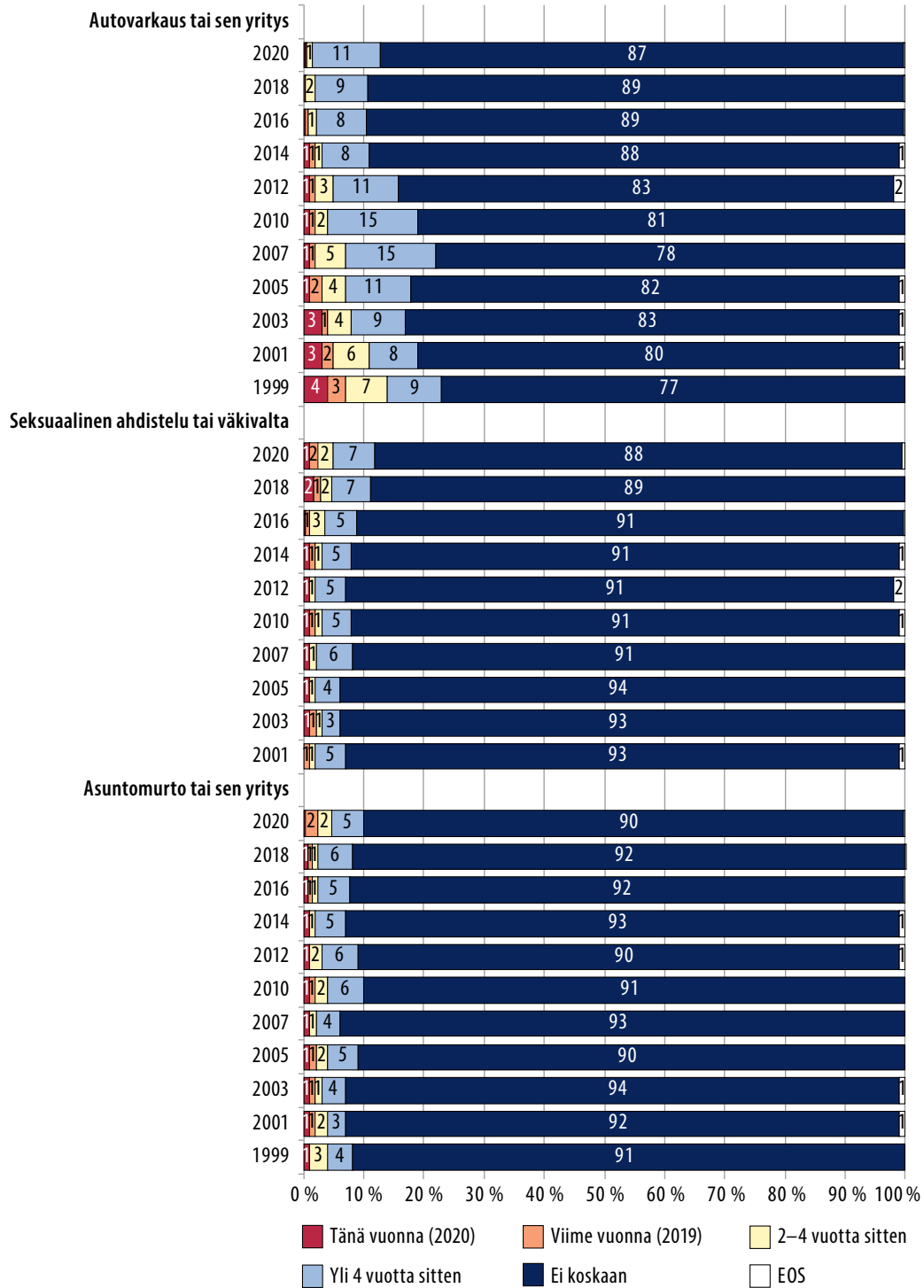
Käänteeseen, joka siis ajoittuu 2010-luvun loppupuolelle, ei aiheudu siitä, että vuosina 2012–2014 poliisit ja poliisin lähisukulaiset seulottiin aineiston ulkopuolelle, kun taas vuosina 2016–2020 he ovat olleet mukana vastaamassa kyselyyn (ks. tästä luku 1.3). Vuoden 2020 aineiston perusteella näyttää itse asiassa siltä, että poliisit ja poliisin lähisukulaiset joutuvat rikoksen kohteeksi *hieman harvemmin* kuin muut kansalaiset keskimäärin – näin oli seitsemässä rikoslajissa yhteensä yhdeksästä tutkitusta rikoslajista. Suuria eroja vastaajaryhmien välillä ei kuitenkaan kumpaankaan suuntaan ole.

Vain omaisuuden vahingoittamistapauksia on tapahtunut poliiseille ja poliisin lähisukulaisille tilastollisesti merkitsevällä tavalla enemmän kuin muille kansalaisille keskimäärin. Tältä osin eroa on etenkin vuonna 2019 tapahtuneissa vahingonteoissa, joita poliisit ja poliisien lähisukulaiset (noin 8,2 % poliiseista ja poliisien lähisukulaisista vastasi, että omaisuutta on vahingoitettu "Viime vuonna (2019)") näyttävät kokeneen muita kansalaisia selvästi enemmän (vastaava osuus muilla kuin poliiseilla ja poliisin lähisukulaisilla oli noin 2,4 %). Koska poliiseja ja poliisin lähisukulaisia on kuitenkin aineistossa niin vähän, tämäkään ero ei suuremmin vaikuta kokonaislukuihin: vuoden 2019 aikana omaisuutta oli vahingoitettu yhteensä noin 2,9 prosentilta tutkimuksessa haastatelluista henkilöistä (ml. poliisit ja poliisin lähisukulaiset sekä muut kansalaiset). Neljän viimeksi kuluneen vuoden

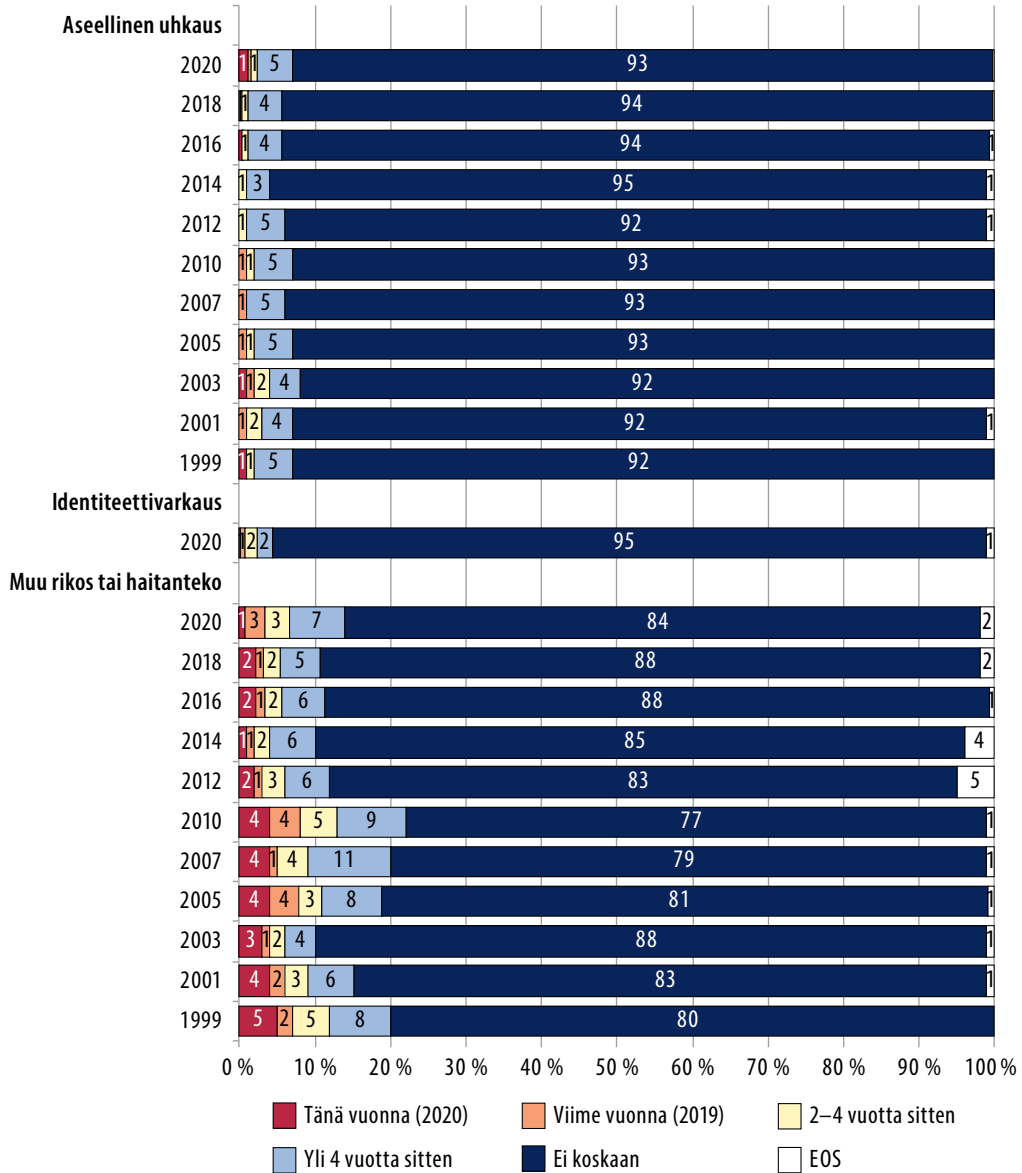
aikana omaisuutta oli vahingoitettu yhteensä noin 11,2 prosentilta kaikista haastatelluista henkilöistä. Ilman poliiseja ja poliisin lähisukulaisia tämä prosenttiosuus on noin 10,8 %.

Kuvio 4.3a. Oletteko joutunut seuraavien rikosten uhriksi tai kohteeksi ...? (%)

Kuvio 4.3b. Oletteko joutunut seuraavien rikosten uhriksi tai kohteeksi ...? (%)

Kuvio 4.3c. Oletteko joutunut seuraavien rikosten uhriksi tai kohteeksi ...? (%)

Joidenkin yksittäisten väestöryhmien näkökulmasta katsottuna yleisraportointi ei anna oikeaa kuvaa rikosilmion yleisyydestä: on toisin sanoen väestöryhmiä, joiden omat kokemukset eroavat merkittävästi yleisraportoinnin antamasta kokemuksesta. Näin on ainakin seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan tapauksien osalta. Ne kohdistuvat naisiin merkittävästi suuremmalla todennäköisyydellä kuin miehiin, ja naisten osajoukossa erityisesti nuoriin naisiin. Tämän muuttujan tapauksessa on – poikkeuksellisesti – mielekästä edetä ilmiön taustamuuttujakohtaiseen tarkasteluun (ks. myös Vuorensyrjä & Fagerlund, 2018).

Uusimmassa tutkimuksessa noin 4,9 % kaikista haastatelluista henkilöistä kertoi joutuneensa seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan kohteeksi *neljän viimeksi kuluneen vuoden aikana*. Jos aineisto rajataan naisiin, osuus on noin 6,3 %. Jos se rajataan alle 50-vuotiaisiin naisiin, osuus on noin 10,5 %, ja jos se rajataan alle 30-vuotiaisiin naisiin, osuus on noin 14,5 %. Suppeimmassa rajauksessa (alle 30-vuotiaat naiset) haastateltujen lukumäärä oli 125 henkilöä (painottamaton aineisto).

Seuraavassa tarkastellaan niiden naisten osuutta, jotka *eivät ole koskaan joutuneet seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan kohteeksi* ("Ei koskaan"). Osuutta tarkastellaan ikäryhmittäin siltä ajanjaksolta, jolta yhdenmukaisesti painotettu tieto on saatavilla (painokertoimet) eli 2010-luvun ajalta.

Uusimmassa aineistossa niitä nuoria naisia, jotka vastasivat, että eivät ole koskaan joutuneet seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan kohteeksi, oli kaikista tutkimuksessa haastatelluista nuorista naisista noin 78,4 %. Osuus on jonkin verran suurempi kuin vuonna 2018, mutta jonkin verran pienempi kuin 2010-luvun alkupuolella. (Taulukko 4.1.)

Tässä yhteydessä on hyvä toistaa se varaus, johon viitattiin edellisessä poliisibarometritutkimuksessa (Vuorensyrjä & Fagerlund, 2018). Ei tiedetä, onko kyse siitä, että 2010-luvun kuluessa on tapahtunut merkittävä muutos seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan määrässä, vai siitä, että tutkimuksissa haastateltujen henkilöiden tulkinnat määrällisesti samana tai lähes samana pysyneestä ilmiötodellisuudesta ovat muuttuneet. Kyse voi olla seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan lisääntymisestä suomalaisessa yhteiskunnassa, mutta kyse voi olla myös samansuuruisena pysyneen ilmiötodellisuuden tulkintoja koskevasta muutoksesta, tai molemmista (so., sekä ilmiötodellisuus että ilmiöitä koskevat tulkinnat ovat muuttuneet).

Ilmoittamisalttius itsessään, jos sitä tarkastellaan edellisestä kysymyksestä analyyttisesti erillisenä kohteena, näyttää poliisibarometritutkimusten perusteella pysyneen ennallaan tai lähes ennallaan: vuosina 2001–2020 keskimäärin noin 19 % niistä haastatelluista henkilöistä, jotka ovat mieltäneet joutuneensa seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan kohteeksi (joiden osalta edellä kuvattu *tulkinta* on ts. kiinnitetty), on ilmoittanut rikoksesta poliisille (ks. Kuvio 4.6c.). Vuonna 2020 tämä osuus oli noin 21 %.

Taulukko 4.1. Naiset seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan kohteena, ”Ei koskaan” vastanneiden osuudet*

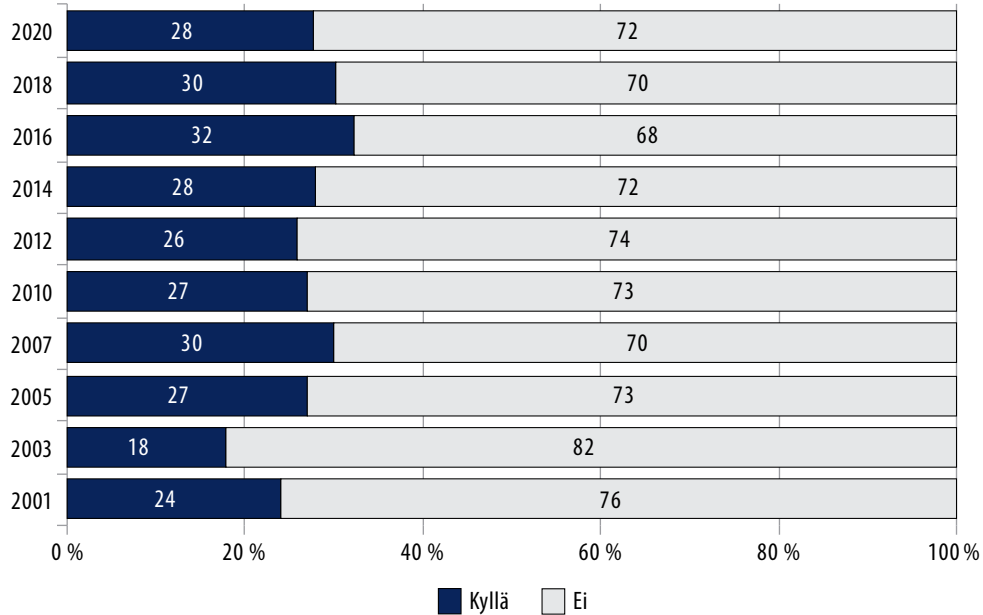
	Alle 30-vuotiaat naiset (n, painotettu)	Alle 50-vuotiaat naiset (n, painotettu)	Naiset yhteensä (n, painotettu)	N (painotettu)
2010	86,8 % (487)	85,4 % (1165)	86,3 % (2 103)	2 103
2012	79,9 % (485)	82,7 % (1 159)	84,7 % (2 125)	2 125
2014	81,7 % (494)	81,4 % (1 152)	86,4 % (2 140)	2 140
2016	76,6 % (488)	78,6 % (1 148)	83,6 % (2 147)	2 147
2018	76,4 % (458)	75,6 % (1 139)	81,1 % (2 156)	2 156
2020	78,4 % (516)	76,0 % (1 130)	81,1 % (2 158)	2 158

* ”Oletteko joutunut seuraavien rikosten uhriksi tai kohteeksi . . . Seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta” (”Ei koskaan”)

4.4. Todistajana tai asianomistajana rikosprosessissa

Todistajien ja asianomistajien riippumattomuus rikosprosessissa on oikeuden toteutumisen näkökulmasta välttämätöntä. Poliisibarometrin vastaajilta kysyttiin, ovatko he olleet rikosprosessissa mukana todistajina tai asianomistajina, minkä lisäksi heiltä kysyttiin, ”Oletteko kokenut uhkailua tai painostusta jonkun rikosprosessiin osallistuvan taholta? Jos olette niin kenen...?” [Vastaajan (rikoksesta epäilty); Vastaajan asiamies; Muu taho; En ole kokenut uhkailua tai painostusta]

Jälkimmäisen kysymyksen vastauksia analysoidaan vain niiden osalta, jotka ovat olleet rikosprosessissa mukana todistajina tai asianomistajina. Heitä oli uusimmassa aineistossa yhteensä 306 henkilöä (28 % kaikista haastatelluista). (Kuvio 4.4.)

Kuvio 4.4. Oletteko ollut todistajana tai asianomistajana (uhrin asemassa) rikosprosessissa? (%)

Kehitys on huolestuttava sekä pitkän aikavälin että aivan viime vuosien muutosten näkökulmasta. Noin 73 % niistä haastatelluista henkilöistä, jotka ovat toimineet todistajina tai asianomistajina rikosprosessissa, vastasivat, että *eivät ole kokeneet uhkailua tai painostusta lainkaan* (Taulukko 4.2.; Kuvio 4.5.). Osuus on pienempi kuin kertaakaan aiemmin poliisibarometritutkimuksen mittaushistorian aikana.

Painostaminen tai uhkailu näyttää lisääntyneen monelta eri taholta, mutta määrällisesti eniten se on lisääntynyt rikoksesta epäillyn henkilön taholta. Tällaisen painostuksen tai uhkailun kohteeksi ilmoitti joutuneensa 17 % (2018: 12 %) rikosprosessissa todistajina tai asianomistajina mukana olleista. Vastaajan asiamiehen uhkailun tai painostuksen kohteeksi oli joutunut 3 % tähän kysymykseen vastanneista henkilöistä (2018: 2 %). Jokin muu taho oli uhkaillut tai painostanut noin 6 %:a todistajina tai asianomistajina toimineista (2018: 4 %). (Taulukko 4.2.)

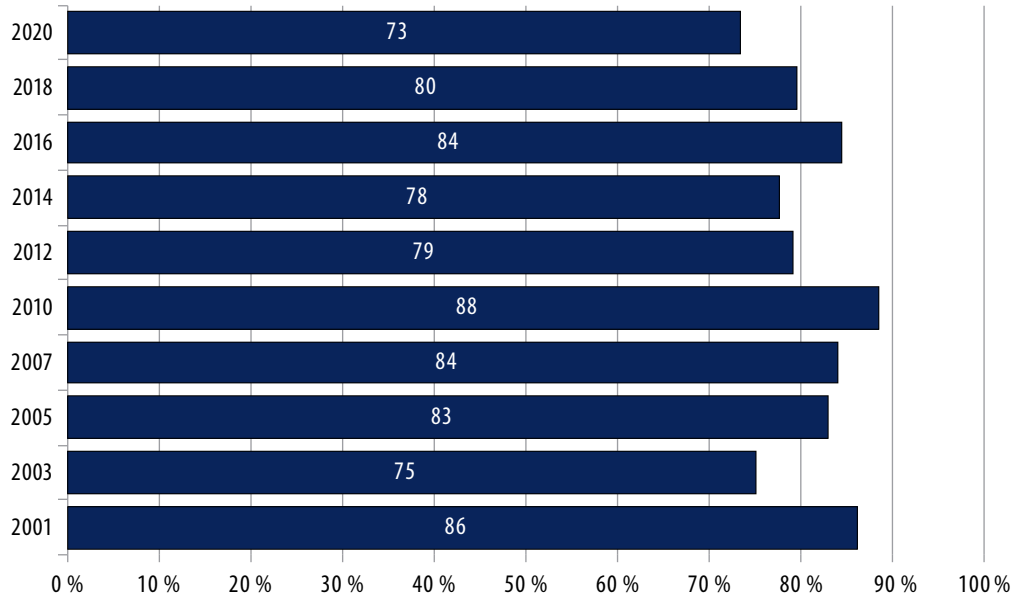
Taulukko 4.2. Oletteko kokenut uhkailua tai painostusta jonkun rikosprosessiin osallistuvan taholta? Jos olette niin kenen...?*, (%)**

	Vastaajan taholta (rikoksesta epäilty)	Vastaajan asiamiehen taholta	Muulta taholta	En ole kokenut uhkailua tai painostusta(a)
2001	11	1	2	86
2003	19	1	5	75
2005	14	1	5	83
2007	12	2	3	84
2010	10	0	2	88
2012	13	2	4	79
2014	15	0	7	78
2016	11	2	3	84
2018	12	2	4	80
2020	17	3	6	73

* Prosenttiosuudet niistä, jotka ovat olleet todistajina tai asianomistajina rikosprosessissa, ks. Kuvio 4.4.

** Taulukon prosenttiosuudet eivät välttämättä summaudu vaakarivillä sataan (100 %). Kolme ensimmäistä vastausvaihtoehtoa eivät ole toisensa poissulkevia, minkä lisäksi mukana oli myös "En osaa sanoa" -vaihtoehto. Ks. haastattelulomake, Liite 2, kysymys q5b.

(a) Ks. myös Kuvio 4.5.

Kuvio 4.5. Oletteko kokenut uhkailua tai painostusta jonkun rikosprosessiin osallistuvan taholta? [En ole kokenut uhkailua tai painostusta]* (%)

* Prosenttiosuudet niistä, jotka ovat olleet todistajina tai asianomistajina rikosprosessissa, ks. Kuvio 4.4.

4.5. Rikoksesta ilmoittaminen ja ilmoittamatta jättäminen

Haastatelluilta henkilöiltä kysyttiin rikoslajikohtaisesti, ”Ilmoititteko poliisille jouduttuanne viimeksi rikoksen kohteeksi?” [rikoslajit] [Kyllä, Ei] Prosenttiosuudet kuvioissa 4.6a.–4.6c. on laskettu vain niiden henkilöiden osajoukosta, jotka ovat olleet kyseisten rikosten kohteina.

Rikoksen kohteiksi joutuneiden lukumäärät olivat painottamattomassa aineistossa rikoslajikohtaisesti seuraavat: asuntomurto tai sen yritys (107), omaisuuden varastaminen (381), omaisuuden vahingoittaminen (263), pahoinpitely (190), autovarkaus tai sen yritys (129), aseellinen uhkaus (80), seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta (134), identiteettivarkaus (47), muu rikos tai haitanteko (161). Identiteettivarkauksia lukuun ottamatta havaintojen lukumäärät riittävät ilmoittamisalttiuden kohtuullisen luotettavaan analyysiin. Kuviot 4.6a.–4.6c. on laskettu painotetun aineiston avulla, vaikka havaintojen riittävyys tarkistettiin tässä painottamattomasta aineistosta.

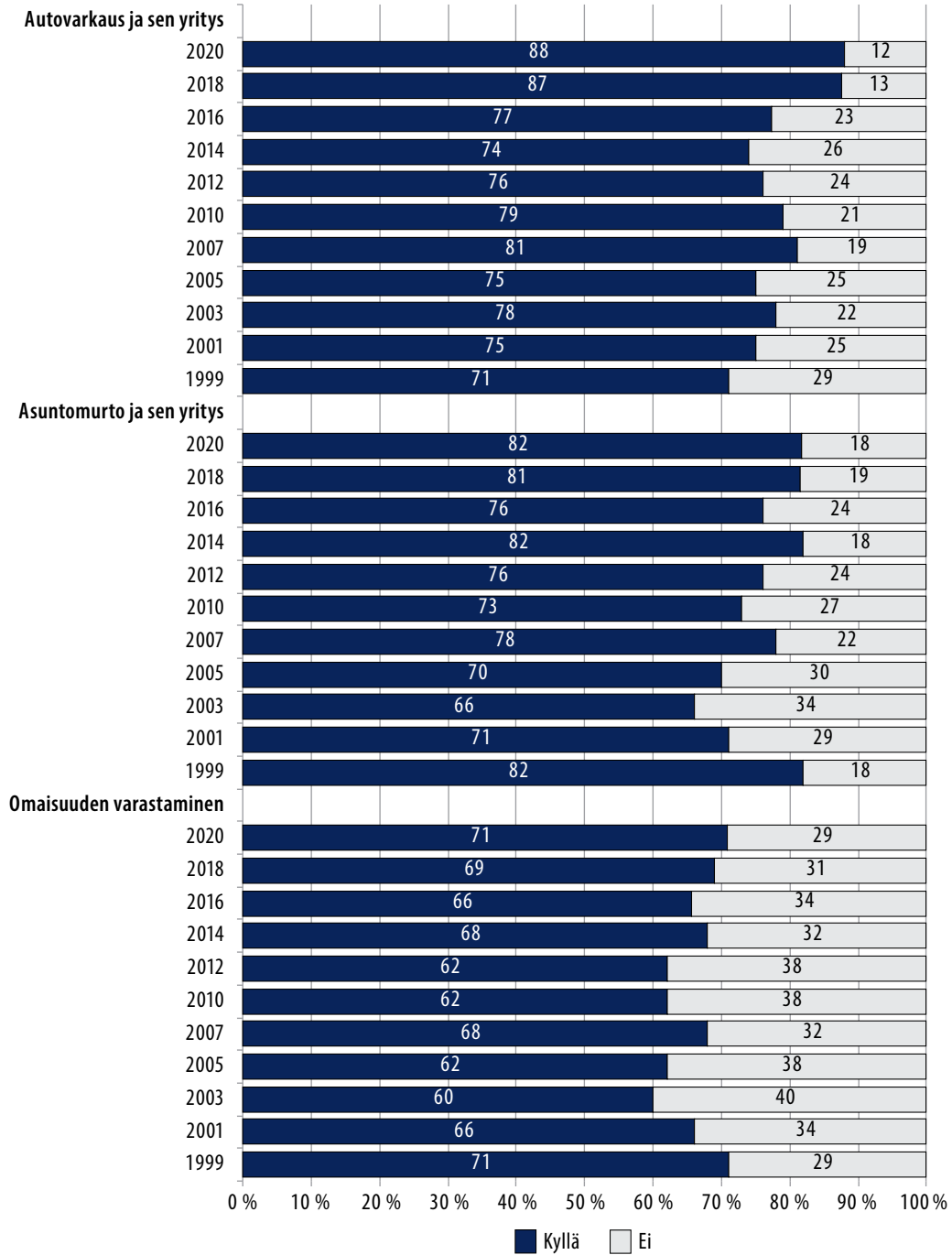
Merkittävä osa rikoksista ei koskaan tule poliisin tietoon, vaan jää piilorikollisuudeksi. Ilmoittamatta jättäminen vaihtelee rikoslajikohtaisesti. Ilmoittamisalttius on omaisuusrikoksissa, etenkin autovarkauksissa tai niiden yrityksissä sekä asuntomurroissa tai niiden

yrityksissä, merkittävästi suurempi kuin pahoinpitelyissä tai seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan tapauksissa. Omaisuusrikoksissa ilmoittamisalttius on kasvanut suhteellisen tasaisesti 2010-luvun kuluessa. Pahoinpitelyissä ja seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan tapauksissa vastaavanlaista selvää kehityssuuntaa ei voida havaita 2010-luvun ajalta.

Poliisille ilmoitettiin todennäköisimmin autovarkauksista tai niiden yrityksistä (88 %; 2018: 87 %), asuntomurroista tai niiden yrityksistä (82 %; 2018: 81 %) ja omaisuuden varastamistapauksista (71 %; 2018: 69 %). Autovarkauksissa ja asuntomurroissa tai niiden yrityksissä omaisuusarvot ovat tavallisesti suuria ja vakuutusehdot yleensä edellyttävät, että rikoksesta tehdään ilmoitus poliisille. Etenkin autovarkauksista tai niiden yrityksistä ilmoittaminen on lisääntynyt. Vuonna 1999 niistä ilmoitettiin poliisille noin 71 %, vuonna 2010 noin 79 % ja vuonna 2020 noin 88 %.

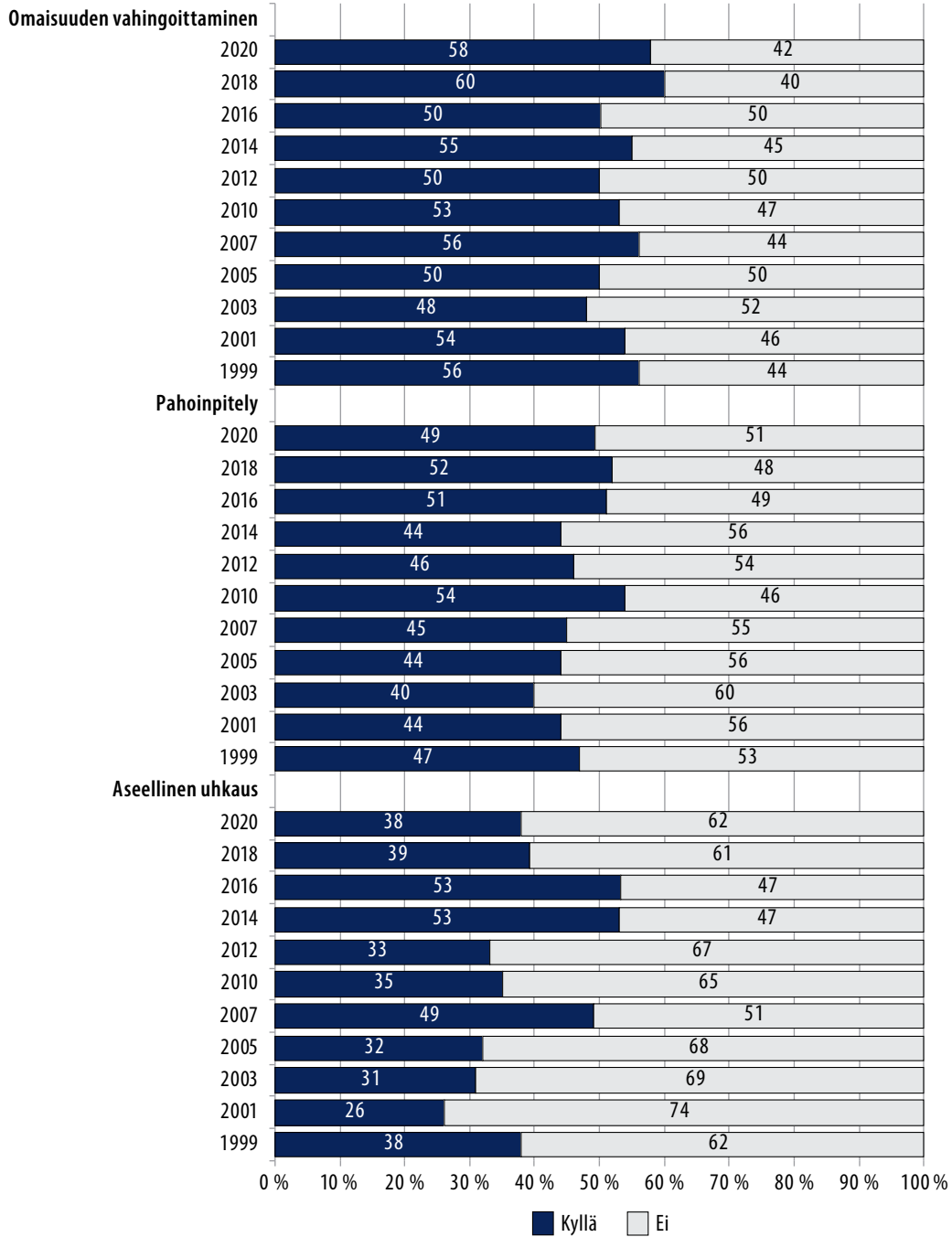
Ilmoittamisalttius oli tässä tutkituista rikoslajeista pienin seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan tapauksissa, joista noin 21 % ilmoitettiin poliisille. Aseellisista uhkauksista poliisille ilmoitettiin noin 38 % ja pahoinpitelyistä noin 49 %.

Tähän tutkimukseen ei sisällynyt avokysymyksiä, joissa haastatellut olisivat voineet oma-kohtaisesti kertoa kokemuksistaan. Edellisen poliisibarometritutkimuksen avovastausten perusteella kuitenkin tiedetään, että osa ”muiden rikosten tai haitantekojen” (Kuvio 4.6c.) rikoksista on vakavia. Muita rikoksia ja haitantekoja ovat muun muassa auton vahingoittamistapaukset, petokset, ilkivalta, perinnön kavallustapaukset, lähisuhdeväkivalta, vapaudenriistot, rasistiset rikokset, uhkailu jne. (Vuorensyrjä & Fagerlund, 2018).

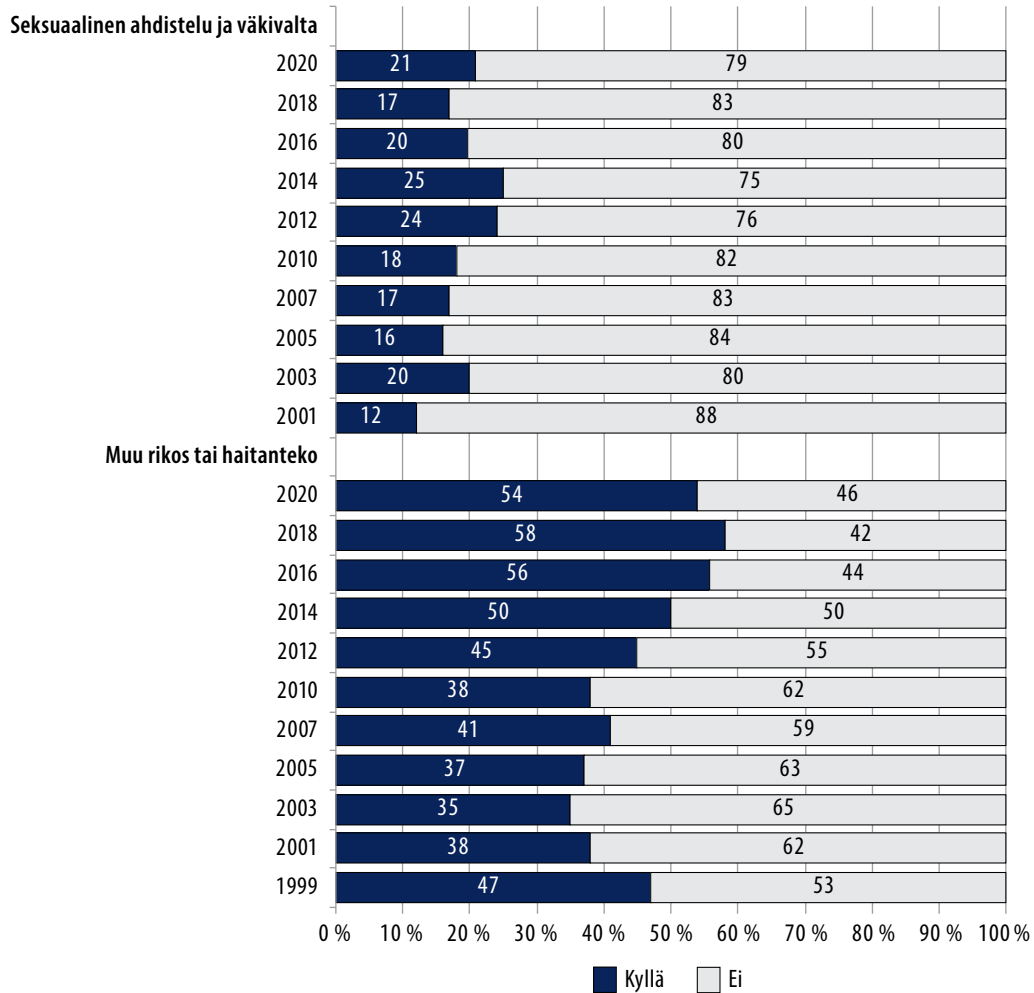
Kuvio 4.6a. Ilmoittitko poliisille jouduttuanne viimeksi rikoksen kohteeksi?*

* Prosenttiosuudet niistä, jotka ovat olleet kyseisten rikosten kohteena (autovarkaus tai sen yritys, asuntomurto tai sen yritys, omaisuuden varastaminen)

Kuvio 4.6b. Ilmoittitko poliisille jouduttuanne viimeksi rikoksen kohteeksi?* (%)

* Prosenttiosuudet niistä, jotka ovat olleet kyseisten rikosten kohteena (omaisuuden vahingoittaminen, pahoinpitely, aseellinen uhkaus)

Kuvio 4.6c. Ilmoittatko poliisille jouduttuunne viimeksi rikoksen kohteeksi?* (%)

* Prosenttiosuudet niistä, jotka ovat olleet kyseisten rikosten kohteena (seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta, muu rikos tai haitanteko)

4.6. Rikoksesta ilmoittamatta jättämisen syyt

Jos tutkimuksessa haastateltu henkilö vastasi, että oli jättänyt ilmoittamatta tapahtuneesta rikoksesta, häneltä kysyttiin jatkokysymyksenä rikoslajikohtaisesti, miksi hän oli jättänyt ilmoituksen tekemättä, "Mistä syystä ette ilmoittanut poliisille?" [Kuusi vaihtoehtoa, muun muassa: En ajatellut rikoksen olevan kyllin vakava; Pidin asiaa yksityisenä; Ajattelin poliisin olevan kykenemätön ratkaisemaan asian]

Prosenttiosuudet taulukkoihin 4.3.–4.6. on laskettu niistä, jotka ovat olleet tietyssä rikoslajissa rikoksen kohteena, mutta eivät ole ilmoittaneet rikoksesta. Rikoksen ilmoittamatta jättäneiden määrät olivat painottamattomassa aineistossa rikoslajikohtaisesti seuraavat: asuntomurto tai sen yritys (16), omaisuuden varastaminen (117), omaisuuden vahingoittaminen (114), pahoinpitely (95), autovarkaus tai sen yritys (18), aseellinen uhkaus (50), seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta (102), identiteettivarkaus (27) ja muu rikos tai haitanteko (81). Asuntomurroissa, autovarkauksissa, aseellisissa uhkauksissa, identiteettivarkauksissa sekä muissa rikoksissa ja haitanteoissa ilmoittamatta jättäneiden määrät ovat painottamattomassa aineistossa niin pieniä, että ilmoittamatta jättämisen syitä ei tässä erikseen analysoida. Taulukoiden 4.3.–4.6. prosenttiosuudet on laskettu painotetun aineiston avulla, vaikka havaintojen riittävyys tarkistettiin painottamattomasta aineistosta.

On huomattava, että havaintojen määrät rajautuvat näiden osa-aineistojen analyyseissa erittäin pieniksi, koska analyyseissa ovat mukana vain ne haastatellut, jotka ovat rikoslajikohtaisesti joutuneet jonkin rikoksen kohteeksi, mutta eivät ole ilmoittaneet rikoksesta poliisille. Prosenttiosuuksien vaihtelu eri tutkimusvuosien välillä on tästä syystä selvästi suurempaa kuin koko aineistoa analysoitaessa. Tuloksissa on merkittävää satunnaisvaihtelusta aiheutuvaa epävarmuutta.

Se, että haastateltu henkilö ei ajatellut rikoksen olevan kyllin vakava, oli tärkein syy jättää ilmoittamatta omaisuuden varastamisesta (40 % mainitsi tämän asian ilmoittamatta jättämisen syyksi mainitun rikoslajin yhteydessä) ja omaisuuden vahingoittamisesta (45 %). Tärkein syy jättää ilmoittamatta pahoinpitelystä (38 %) sekä seksuaalisesta ahdistelusta tai väkivallasta (40 %) oli se, että haastateltu piti asiaa yksityisenä.

Omaisuuden varastamisen tapauksissa ajateltiin usein myös, että poliisi olisi kykenemätön ratkaisemaan asian (33 %). Tällä tavoin ajattelevien osuus niistä, joilta oli varastettu omaisuutta, mutta jotka eivät olleet ilmoittaneet asiaa poliisille, oli nyt korkeammalla tasolla kuin koskaan aiemmin poliisibarometritutkimuksen mittaushistorian aikana.

Taulukko 4.3. Mistä syystä ette ilmoittanut poliisille (%)?*[Omaisuden varastaminen]

	En ajatellut rikoksen olevan kyllin vakava	Ajattelin poliisin olevan kykenevän ratkaisemaan asian	Ajattelin, ettei poliisi ole kiinnostunut asiasta	Ajattelin, ettei se ole poliisiasia	Pidin asiaa yksityisenä	Raportoin asiasta muille viranomaisille
1999	52	12	7	4	12	4
2001	61	10	4	3	7	2
2003	31	20	13	9	13	3
2005	58	12	4	6	7	1
2007	52	13	7	10	9	5
2010	57	8	2	7	4	0
2012	43	27	13	7	8	1
2014	44	32	17	12	9	4
2016	42	16	10	6	8	8
2018	54	16	6	10	13	3
2020	40	33	15	12	19	8

*Prosenttiosuudet niistä, jotka ovat olleet rikoksen kohteena, mutta eivät ilmoittaneet rikoksesta

Taulukko 4.4. Mistä syystä ette ilmoittanut poliisille (%)?*[Omaisuden vahingoittaminen]

	En ajatellut rikoksen olevan kyllin vakava	Ajattelin poliisin olevan kykenevän ratkaisemaan asian	Ajattelin, ettei poliisi ole kiinnostunut asiasta	Ajattelin, ettei se ole poliisiasia	Pidin asiaa yksityisenä	Raportoin asiasta muille viranomaisille
1999	64	12	3	6	8	4
2001	56	14	7	1	8	2
2003	44	16	12	11	8	5
2005	56	10	5	4	9	0
2007	60	7	8	6	9	3
2010	58	8	2	7	6	1
2012	45	21	14	7	11	4
2014	45	32	17	12	15	6
2016	51	21	15	7	6	9
2018	52	13	4	9	20	3
2020	45	18	12	9	18	1

*Prosenttiosuudet niistä, jotka ovat olleet rikoksen kohteena, mutta eivät ilmoittaneet rikoksesta

Taulukko 4.5. Mistä syystä ette ilmoittanut poliisille (%)?*[Pahoimpitely]

	En ajatellut rikoksen olevan kyllin vakava	Ajattelin poliisin olevan kykenevän ratkaisemaan asian	Ajattelin, ettei poliisi ole kiinnostunut asiasta	Ajattelin, ettei se ole poliisiasia	Pidin asiaa yksityisenä	Raportoin asiasta muille viranomaisille
1999	35	4	1	1	36	3
2001	35	5	0	5	37	5
2003	35	14	13	8	23	13
2005	37	5	2	11	22	2
2007	29	7	1	6	30	1
2010	34	7	5	14	17	2
2012	16	19	3	5	26	10
2014	28	21	13	5	41	3
2016	22	12	7	7	32	7
2018	35	12	6	10	27	6
2020	32	12	3	15	38	4

*Prosenttiosuudet niistä, jotka ovat olleet rikoksen kohteena, mutta eivät ilmoittaneet rikoksesta

Taulukko 4.6. Mistä syystä ette ilmoittanut poliisille (%)?*[Seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta]

	En ajatellut rikoksen olevan kyllin vakava	Ajattelin poliisin olevan kykenevän ratkaisemaan asian	Ajattelin, ettei poliisi ole kiinnostunut asiasta	Ajattelin, ettei se ole poliisiasia	Pidin asiaa yksityisenä	Raportoin asiasta muille viranomaisille
2001	45	7	1	2	31	2
2003	38	12	15	9	36	3
2005	27	9	4	8	18	4
2007	29	4	1	2	32	5
2010	25	6	3	6	10	0
2012	33	12	8	10	31	7
2014	31	17	8	24	46	4
2016	45	11	5	11	27	2
2018	24	5	13	15	33	5
2020	34	18	13	19	40	3

*Prosenttiosuudet niistä, jotka ovat olleet rikoksen kohteena, mutta eivät ilmoittaneet rikoksesta

5. Poliisin toimintaa koskevat arviot

5.1. Poliisikontaktit

Monet eri asiat vaikuttavat siihen, millä tavoin kansalaiset arvioivat poliisin toimintaa. Kansalaisten poliisikontaktien, ja myös sen, minkälaisesta kontaktista on ollut kyse, tiedetään yhtenä tekijänä vaikuttavan näihin arvioihin (esim. Wells, 2007; Murphy, 2009 tai; Dai & Jiang, 2016).

Haastatelluilta kysyttiin, "Oletteko ollut yhteydessä (kontakti poliisin kanssa) poliisiin viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana jossakin tällä kortilla mainituista asioista?" Tähän kysymykseen "kyllä" vastanneiden prosenttiosuudet kuvataan Taulukossa 5.1.

Lupa-asia oli poliisikontaktin selvästi yleisin syy (24 %), kuten aiemminkin. Harvinaisimpia kansalaisten poliisikontaktit olivat poliisin omien aktiivisten vierailujen yhteydessä esimerkiksi asukasyhdistysten tilaisuuksiin (1 %), poliisin yleisötilaisuuksissa (2 %) ja tietoverkossa (neuvonta, nettipoliisitoiminta tms.) (2 %). Verkkokontaktien osuus on kuitenkin jonkin verran kasvanut vuodesta 2018 vuoteen 2020.

Lupapalvelujen osalta aikasarjat eivät ole vertailukelpoisia. Tähän on useita eri syitä. Ajoilupien myöntäminen siirtyi vuoden 2016 alusta poliisilta liikenteen turvallisuusvirasto Traficomille. Ulkomaalaisluvat siirtyivät vuoden 2017 alusta lukien poliisilta maahanmuuttovirasto Migrille. Henkilökohtaiset poliisikontaktit ovat vähentyneet viime vuosina myös siitä syystä, että vuodesta 2014 alkaen passihakemuksen on voinut laittaa vireille poliisin sähköisessä asiointipalvelussa. Koska lupapalvelujen käyttäminen on poliisikontaktin yleisin syy, nämä seikat vaikuttavat myös poliisikontaktien määrään yleisesti ([10] "En ole ollut millään tavalla yhteydessä poliisiin" Taulukossa 5.1.). Tämä osuus on ollut pienempi vuosina 2018–2020 kuin aiemmin 2010-luvulla. Lupapalvelukontaktien väheneminen on voinut vaikuttaa myös sisällöllisiin arvioihin poliisin onnistumisesta asiakaspalvelutilanteissa (luku 5.2.).

Niitä, joilla ei ole ollut poliisikontakteja lainkaan viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana, on nyt noin neljä prosenttiyksikköä vähemmän (57 %) kuin vielä vuonna 2018 (61 %). Kaikki yksittäiset poliisikontaktien eri lajit ovat joko lisääntyneet tai ovat ennallaan vuoden 2018 tutkimukseen verrattuna. (Taulukko 5.1.)

Taulukko 5.1. Oletteko ollut yhteydessä (kontakti poliisin kanssa) poliisiin viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana joissakin seuraavassa mainituista asioista? [Kyllä] (%)

	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]*	[6]	[7]	[8]	[9]	[10]*
1999	10	7	5	11	20	NA	NA	NA	NA	55
2001	8	3	5	12	20	2	3	7	NA	53
2003	6	4	6	13	14	2	2	5	NA	56
2005	7	5	7	14	22	4	3	7	NA	53
2007	6	5	6	16	20	2	2	8	NA	53
2010	5	4	5	13	24	3	2	7	NA	52
2012	6	4	6	16	27	3	2	8	NA	45
2014	7	4	5	15	28	3	2	5	NA	46
2016	5	4	4	9	34	2	1	6	NA	44
2018	4	3	6	9	21	1	1	4	1	61
2020	5	4	6	9	24	2	1	5	2	57

[1] Rikoksen kohteena

[2] Rikoksen todistajana tai silminnäkijänä

[3] Järjestyshäiriön yhteydessä

[4] Liikennevalvonnan, -rikkomuksen tai onnettomuuden yhteydessä

[5] Lupa-asiassa*

[6] Poliisin yleisötilaisuudessa

[7] Poliisin vierailun yhteydessä esim. asukasyhdistyksen tilaisuuteen

[8] Tavatessanne poliisin virka-asioissa

[9] Tietoverkossa (neuvonta, nettipoliisitoiminta tms.)

[10] En ole ollut millään tavalla yhteydessä poliisiin*

* Lupapalvelujen [5] osalta aikasarjat eivät ole vertailukelpoisia, mikä vaikuttaa myös poliisikontakteihin yleensä [10], ks. tätä asiaa koskeva selitys tämän luvun tekstiosuudessa.

5.2. Poliisin onnistuminen asiakaspalvelutilanteissa

Poliisibarometrissa tutkittiin poliisin onnistumista asiakastilanteissa. Haastattelussa kysyttiin, "Kun viimeksi olitte yhteydessä poliisiin, niin mitkä tällä kertalla mainituista kohdista kuvaavat asiaanne hoitamista...?" Arvioita pyydettiin yhteensä yhdeksään eri väittämään, kuten "poliisi oli puolueeton Teitä ja asiaanne kohtaan," tai "poliisi antoi riittävästi tietoa asiaanne liittyen." [Kyllä; Ei; En osaa sanoa]

Taulukossa 5.2. kuvataan niiden henkilöiden osuuksia kaikista haastatelluista, jotka vastasivat annettuun väitteeseen "kyllä". Tarkastelussa ovat mukana ne haastatellut henkilöt, joilla on ollut poliisikontakteja viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana (464 henkilöä, painottamaton aineisto).

Arviot ovat olleet viime vuosien 2016–2020 aikana hyvin vakaita. Tämän ajanjakson arviot näyttävät olevan kuitenkin jonkin verran heikompia kuin arviot tätä aiemmin, etenkin 2000-luvun alkupuolella.

Parhaat arviot poliisi sai haastatteluissa siitä, että poliisin asennoituminen oli ymmärtäväistä ja asiallista (85 %, 2018: 86 %); siitä, että poliisi toimi viimeisimmässä tapaamisessa ammattitaitoisesti (83 %, 2018: 87 %); sekä siitä, että poliisi käsitteli haastatellun henkilön asian ripeästi (82 %, 2018: 83 %). Arviot olivat jonkin verran tätä heikompia, kun kysyttiin, selvittikö poliisi haastatellulle hänen tilanteensa ja mahdollisuutensa asiassa, johon noin 76 % haastatelluista vastasi "kyllä" (2018: 76 %).

Niistä, jotka olivat olleet yhteydessä poliisiin viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana, 42 oli poliiseja tai heidän lähisukulaisiaan, 422 muita vastaajia. Jos poliisit ja heidän lähisukulaisensa rajataan tarkastelun ulkopuolelle eli tarkastellaan vain mainitun 422 henkilön vastauksia, vastausjakaumat ovat samat tai lähes samat kuin kaikkien haastateltujen vastausjakaumat Taulukossa 5.2.: poliisin asennoituminen oli ymmärtäväistä ja asiallista (noin 84 %), poliisi käsitteli asiaa ripeästi (82 %), poliisi selvitti Teille tilanteenne ja mahdollisuutenne asiassanne (75 %), poliisi oli hienotunteinen Teitä ja asiaanne kohtaan (79 %), poliisi oli puolueeton Teitä ja asiaanne kohtaan (80 %), poliisi arvosti Teitä asiakkaana (78 %), poliisi antoi riittävästi tietoa asiaanne liittyen (78 %), poliisi toimi huolellisesti ja virheettömästi (80 %) ja poliisi toimi ammattitaitoisesti (83 %).

Taulukko 5.2. Kun viimeksi olitte yhteydessä poliisiin, niin mitkä seuraavista luonnehdinnoista kuvaavat asianne hoitamista? [Kyllä] (%)*

	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]	[7]	[8]	[9]
1999	92	87	82	90	94	80	84	86	88
2001	88	85	79	84	87	77	81	83	86
2003	93	88	85	91	90	89	88	91	92
2005	85	79	81	79	80	75	76	83	84
2007	89	81	74	79	83	77	80	80	83
2010	91	87	84	89	88	85	86	87	89
2012	89	85	77	81	83	75	77	84	86
2014	88	80	74	78	78	74	78	81	84
2016	85	81	75	79	81	77	75	79	81
2018	86	83	76	79	82	80	80	84	87
2020	85	82	76	80	80	78	79	81	83

* [Kyllä] vastanneet prosenttiosuutena niistä, joilla on ollut poliisikontakteja viimeisen 12 kuukauden aikana

[1] Poliisin asennoituminen oli ymmärtäväistä ja asiallista

[2] Poliisi käsitteli asiaa ripeästi

[3] Poliisi selvitti Teille tilanteenne ja mahdollisuutenne asiassanne

[4] Poliisi oli hienotunteinen Teitä ja asiaanne kohtaan

[5] Poliisi oli puolueeton Teitä ja asiaanne kohtaan

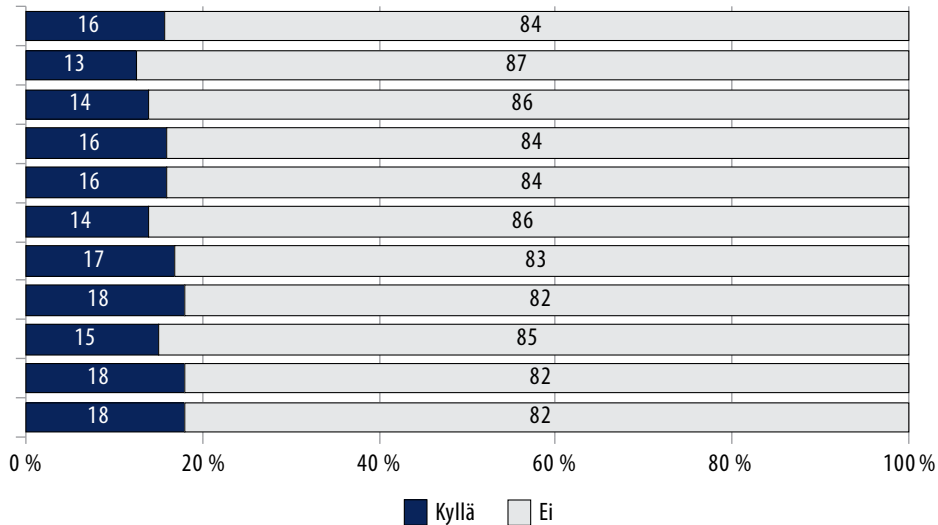
[6] Poliisi arvosti Teitä asiakkaana

[7] Poliisi antoi riittävästi tietoa asiaanne liittyen

[8] Poliisi toimi huolellisesti ja virheettömästi

[9] Poliisi toimi ammattitaitoisesti arvostettavalla tavalla

Poliisin asiakkaiden asiakaskokemuksia tutkittiin myös vastaajien tekemien rikos- ja häiriö-ilmoitusten asiayhteydessä. Haastattelussa kysyttiin ensin, "Oletteko tämän tai viime vuoden aikana tehnyt ilmoituksen poliisille havaitsemastanne häiriöstä tai epäkohdasta tai tehnyt rikosilmoituksen?" [Kyllä; Ei] (Kuvio 5.1.)

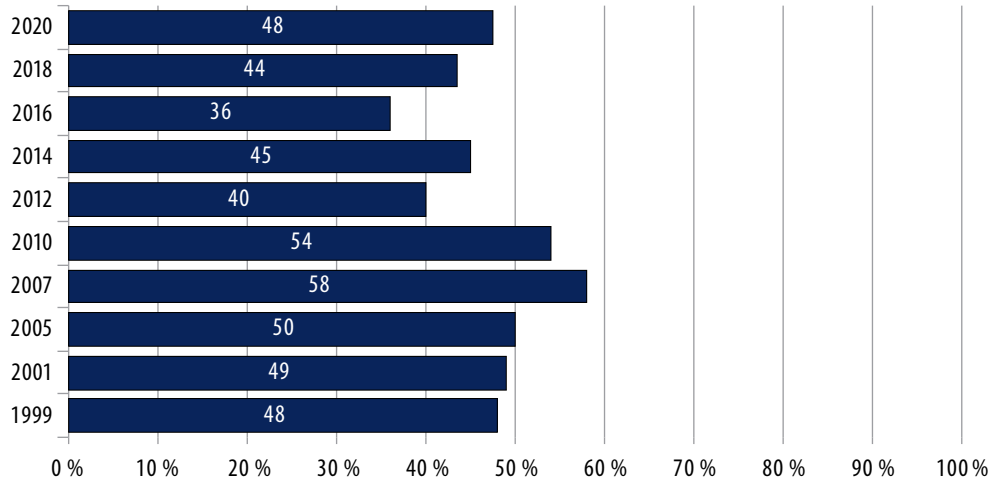
Kuvio 5.1. Oletteko tämän tai viime vuoden aikana tehnyt ilmoituksen poliisille havaitsemastanne häiriöstä tai epäkohdasta tai tehnyt rikosilmoituksen? (%)

Jos vastaus oli ”kyllä”, tämän jälkeen kysyttiin, ”Mitä tällä kertalla mainituista asioista koitte tapahtuneen viimeisimmässä asiointissanne...?”. Tutkimuskortilla oli neljä erilaista väitettä henkilön tekemän ilmoituksen vaikutuksista: ilmoittamanne epäkohta tai häiriö poistettiin melko välittömästi; koitte ilmoituksenne johtaneen lähialueenne turvallisuuden paranemiseen; tekemänne rikosilmoituksen perusteella aloitettiin esitutkinta ja; poliisi ei saapunut ilmoittamallenne tapahtumapaikalle. [Kyllä; Ei; En osaa sanoa]

Kuvioissa 5.2a.–5.2d. tarkastellaan niiden henkilöiden arvioita, jotka vastasivat, että ovat tämän tai viime vuoden aikana tehneet rikosilmoituksen tai ilmoituksen havaitsemastaan häiriöstä tai epäkohdasta. Heitä oli painottamattomassa aineistossa 173 kappaletta (vastaa vasti, 909 haastateltua ei ollut tehnyt ilmoitusta). Aineisto rajautuu pieneksi ja vaihtelua eri vuosien välillä on suhteellisen paljon. Päätelmissä on merkittävää epävarmuutta. Jakauksia tarkastellaan painotetun aineiston avulla, vaikka havaintojen riittävyys tarkistettiin tässä painottamattomasta aineistosta.

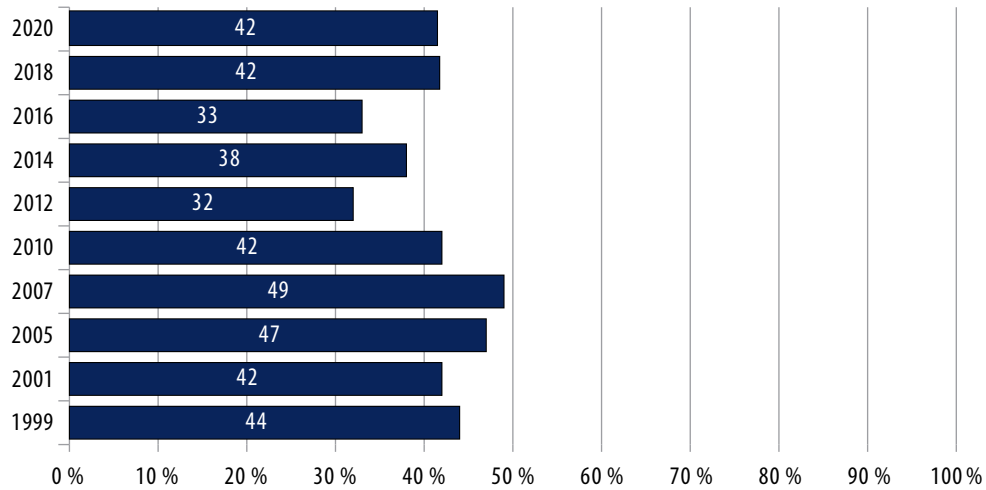
Näyttää siltä, että rikos- ja häiriöilmoitusten koettu vaikuttavuus on ainakin jonkin verran parantunut viime vuosien aikana, vuosien 2012–2016 jonkinlaisen aallonpohjan jälkeen. Noin 48 % (2018: 44 %; 2016: 36 %) rikos- tai häiriöilmoituksen tehneistä haastatelluista katsoi, että hänen ilmoittamansa epäkohta tai häiriö poistettiin melko välittömästi. Noin 42 % (2018: 42 %; 2016: 33 %) koki ilmoituksen johtaneen oman lähialueensa turvallisuuden paranemiseen, ja noin 35 % vastasi, että ilmoituksen perusteella aloitettiin esitutkinta (2018: 22 %; 2016: 22 %).²³

Ilmoittamanne epäkohta tai häiriö poistettiin melko välittömästi

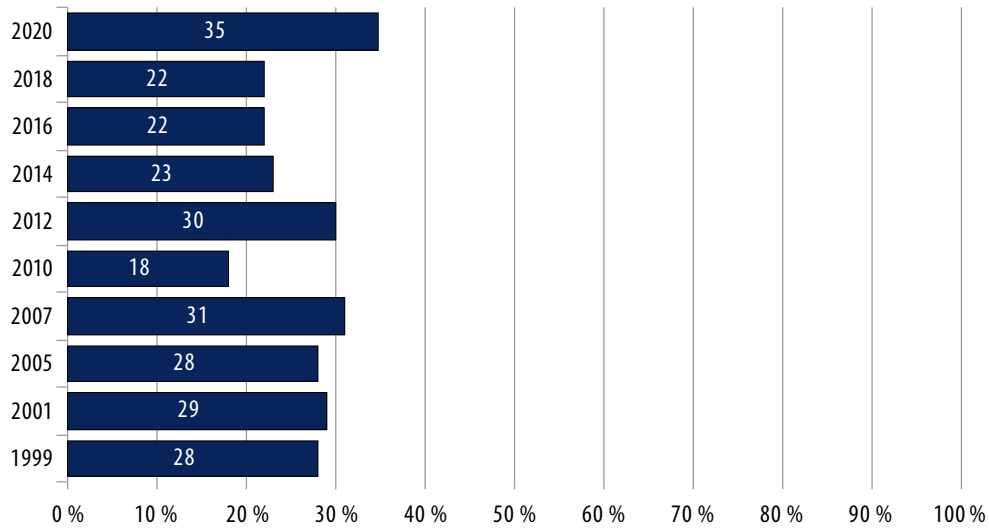
Kuvio 5.2a. Mitä tällä kortilla mainituista asioista koitte tapahtuneen viimeisimmässä asiointissanne...? Kyllä vastanneiden osuus (%)

Koite ilmoituksenne johtaneen lähialueenne turvallisuuden paranemiseen

Kuvio 5.2b. Mitä tällä kortilla mainituista asioista koitte tapahtuneen viimeisimmässä asiointissanne...? Kyllä vastanneiden osuus (%)

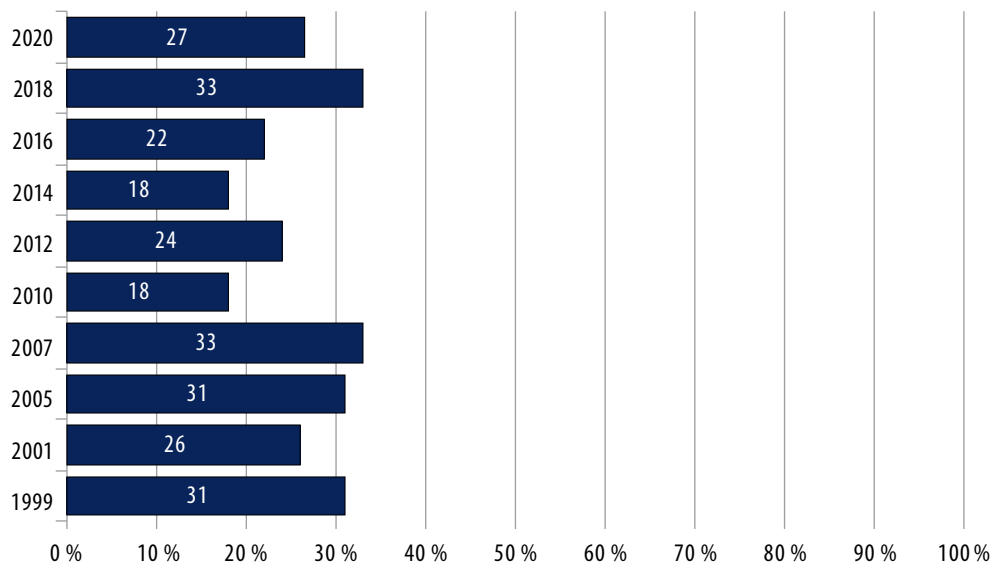
Tekemänne rikosilmoituksen perusteella aloitettiin esitutkinta*

Kuvio 5.2c. Mitä tällä kortilla mainituista asioista koitte tapahtuneen viimeisimmässä asiointissanne...? Kyllä vastanneiden osuus (%)

* Vuoteen 2018 saakka: "Tekemänne rikosilmoitus johti esitutkintaan"

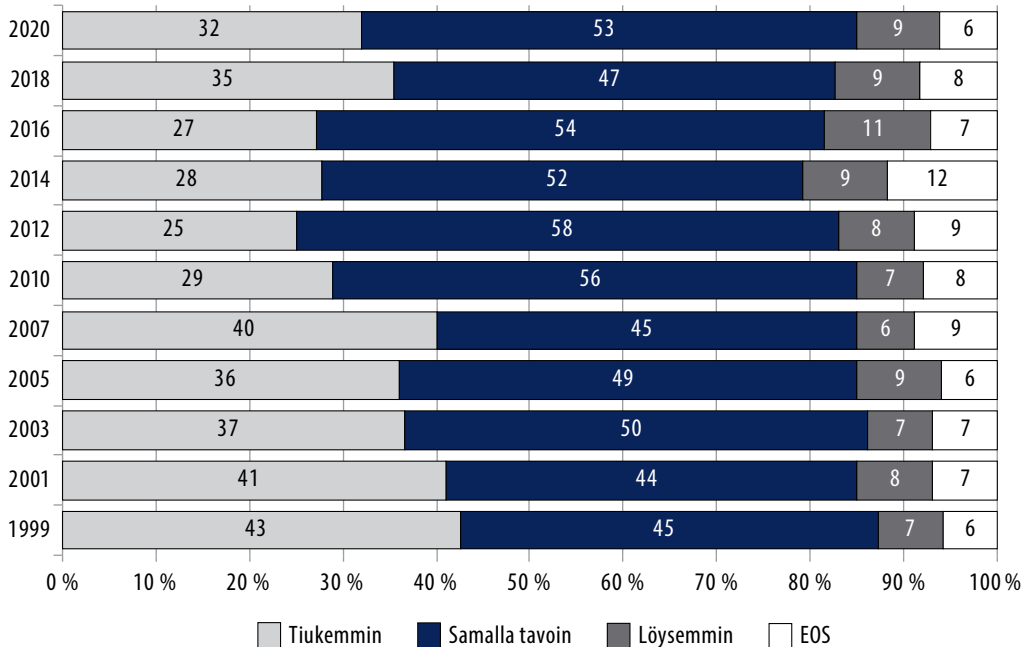
Poliisi ei saapunut ilmoittamallenne tapahtumapaikalle

Kuvio 5.2d. Mitä tällä kortilla mainituista asioista koitte tapahtuneen viimeisimmässä asiointissanne...? Kyllä vastanneiden osuus (%)

Poliisia koskeviin asiakaskokemuksiin, erityisesti kokemukseen poliisin oikeudenmukaisuudesta, kytkeytyy myös haastateltaville esitetty kysymys siitä, millä tavoin poliisi heidän käsityksensä mukaan suhtautuu ihmisiin, joiden kulttuuritausta on jokin muu kuin suomalainen kulttuuritausta. Suhtautuuko poliisi heihin ankarammin, samalla tavalla kuin henkilöihin, joiden kulttuuritausta on suomalainen, vai sallivammin? Vastaajilta kysyttiin: ”Arveletteko poliisin Suomessa suhtautuvan eri kulttuureista lähtöisin oleviin ihmisiin muihin suomalaisiin verrattuna...?” [Tiukemmin; Samalla tavoin; Löysemmin; En osaa sanoa]

Noin puolet (53 %) tutkimuksessa haastatelluista henkilöistä arvioi, että poliisi suhtautuu samalla tavalla sekä suomalaisiin että niihin henkilöihin, joiden kulttuuritausta on jokin muu kuin suomalainen. Tämä osuus on ollut 2010-luvulla ainakin jonkin verran suurempi kuin vielä 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen aikana (44–50%). Vastaavasti niiden haastateltujen osuus, jotka arvioivat poliisin suhtautuvan ankarammin niihin ihmisiin, joiden kulttuuritausta on jokin muu kuin suomalainen (32 %), on ollut 2010-luvulla ehkä jonkin verran pienempi kuin vielä 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä (36–41 %). Noin 9 % haastatelluista arvioi, että poliisi suhtautuu sallivammin niihin, joiden tausta on vieraasta kulttuuripiiristä. (Kuvio 5.3.)

Kuvio 5.3. Arveletteko poliisin Suomessa suhtautuvan eri kulttuureista lähtöisin oleviin ihmisiin muihin suomalaisiin verrattuna...? (%)

5.3. Poliisin tehtävien priorisointi ja poliisin onnistuminen operatiivisissa tehtävissään

Haastattelun alkupuolella vastaajia pyydettiin arvioimaan yhteensä 18 eri poliisitehtävän merkitystä: ”Miten tärkeänä pidätte seuraavia tehtäviä poliisin työssä?” [1 = Ei lainkaan tärkeä; 2 = Ei kovin tärkeä; 3 = Melko tärkeä; 4 = Erittäin tärkeä; En osaa sanoa] Tehtävinä mainittiin muun muassa kiireellisiin hälytyksiin vastaaminen, lähisuhdeväkivaltaan puuttuminen sekä asuntomurtojen selvittäminen.

Poliisin tehtäväkentän vähittäisen muutoksen vuoksi tätä kysymyssarjaa on täydennetty vuosien 2018 ja 2020 poliisibarometritutkimuksissa. Vuonna 2018 mukaan otettiin kolme uutta tehtäväkokonaisuutta: terrorismin, viharikosten sekä tietoverkkorikollisuuden torjunta ja selvittäminen. Viharikoksella tarkoitetaan yleisesti ottaen rikosta, jonka motiivina on uhrin etninen tausta, seksuaalinen suuntautuminen, vammaisuus tms.

Vuoden 2020 poliisibarometritutkimuksessa ”kotiväkivaltaa” koskenut kysymys vaihdettiin ”lähisuhdeväkivaltaa” koskeväksi kysymykseksi. Lähisuhdeväkivallan käsite on sekä päämerkitykseltään että sivumerkityksiltään erilainen kuin kotiväkivallan käsite, minkä lisäksi käsitteiden juridinen asema, ja niiden käyttö poliisin kenttätoiminnan arjessa, ovat erilaiset. Näistä syistä, vaikka käsitealat leikkaavat toisiaan, kotiväkivaltaan puuttumisen aiempaa aikasarjaa ei jatketa tässä tutkimuksessa lähisuhdeväkivaltaan puuttumisen aikasarjana.

Vuonna 2020 mukaan otettiin lisäksi kaksi uutta kysymystä poliisin viestintätehtävistä, yhtäältä poliisin kriisiviestinnästä ja toisaalta kansalaisten yleistä turvallisuusympäristöä koskevasta tiedottamistehtävästä (”Ajantasaisten tilannetietojen välittäminen kansalaisille osana poliisin kriisiviestintää”; ”Suuren yleisön pitäminen ajan tasalla suomalaisen yhteiskunnan tärkeimmistä turvallisuusuhista”).

Näihin samoihin 18 kysymykseen palattiin haastattelun loppupuolella. Haastatelluilta kysyttiin samasta 18 tehtävän sarjasta: ”Miten poliisi on mielestänne onnistunut seuraavissa tehtävissään?” [1 = Erittäin huonosti; 2 = Melko huonosti; 3 = Melko hyvin; 4 = Erittäin hyvin; En osaa sanoa]

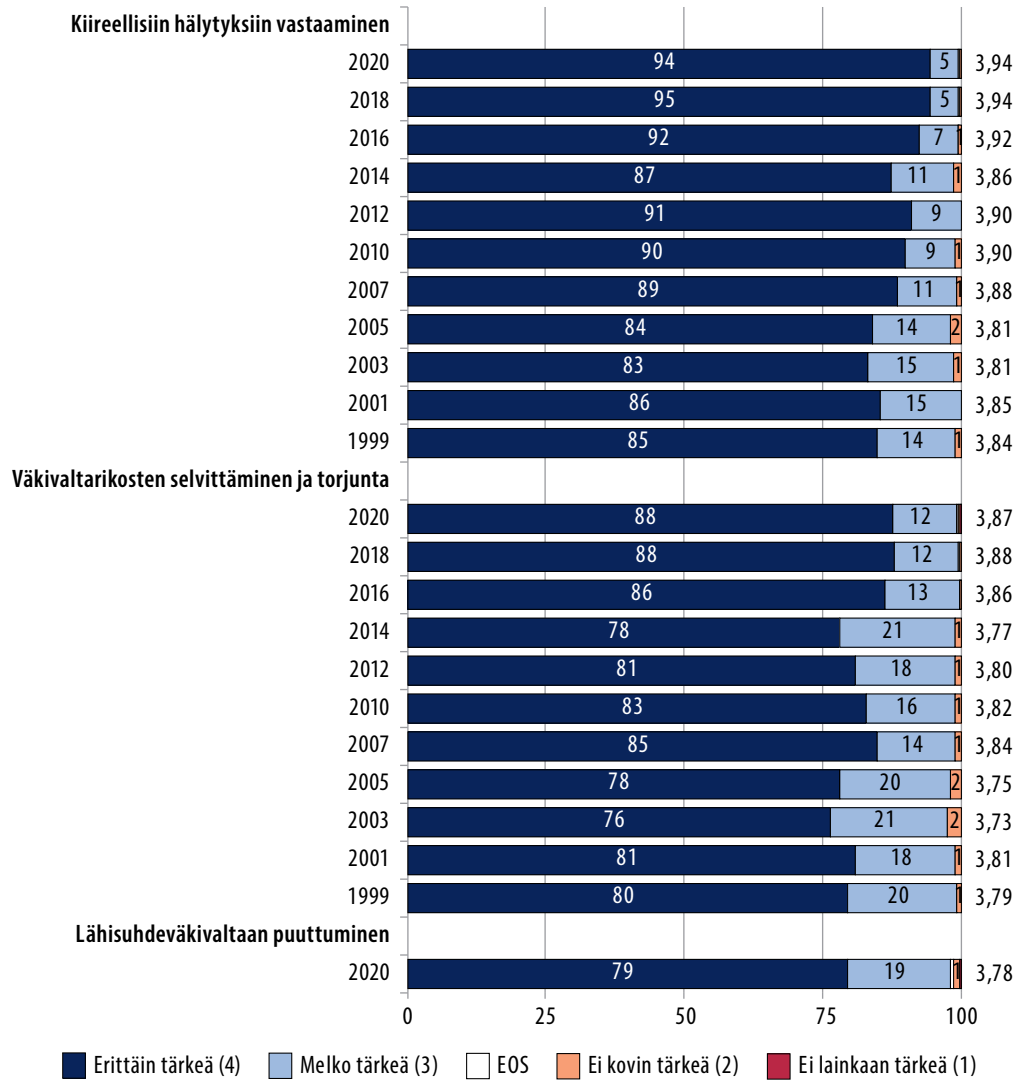
Koska kysymyssarjat koskivat samoja tehtäviä, tuloksista voidaan laatia niin sanottu *kuiluanalyysi*, jossa jokaisesta yksittäisestä tehtävästä tutkitaan, kuinka tärkeä se on haastatelluille henkilöille ja kuinka hyvin poliisi on siinä heidän mielestään onnistunut (ks. esim. Cheurbrakobkit & Bartsch, 2001; Käyhkö & Hannonen, 2015). Aiempien poliisibarometriin tapaan tässä tutkimuksessa hyödynnettiin tätä mahdollisuutta. Kuiluanalyysin tuloksiin palataan jakaumakuvausten jälkeen (ks. Kuviot 5.6a. ja 5.6b. sekä Taulukko 5.3.).

Haasteltujen arviot olivat johdonmukaisia. Heidän näkemyksensä mukaan tärkeimpiä poliisin eri tehtävistä ovat kiireellisiin hälytyksiin vastaaminen (noin 94 % katsoi, että tämä on erittäin tärkeää; vuonna 2018: 95 %), väkivaltarikosten selvittäminen ja torjunta (88 %; 2018: 88 %), lähisuuhdeväkivaltaan puuttuminen (79 %), terrorismin torjunta (81 %; 2018: 80 %) sekä huumausainerikosten paljastaminen ja selvittäminen (72 %; 2018: 76 %). Keskimääräistä vähemmän tärkeitä ovat puolestaan päihtyneiden huostaanotto (25 %; 2018: 32 %), autovarkauksien selvittäminen (38 %; 2018: 48 %), poliisin lupapalvelut (42 %; 2018: 43 %), liikennevalvonta (43 %; 2018: 54 %) sekä poliisin viestintätehtävät (47–50 %). Melko tai erittäin tärkeinä näitäkin tehtäviä piti kuitenkin noin 69–90 % vastaajista.

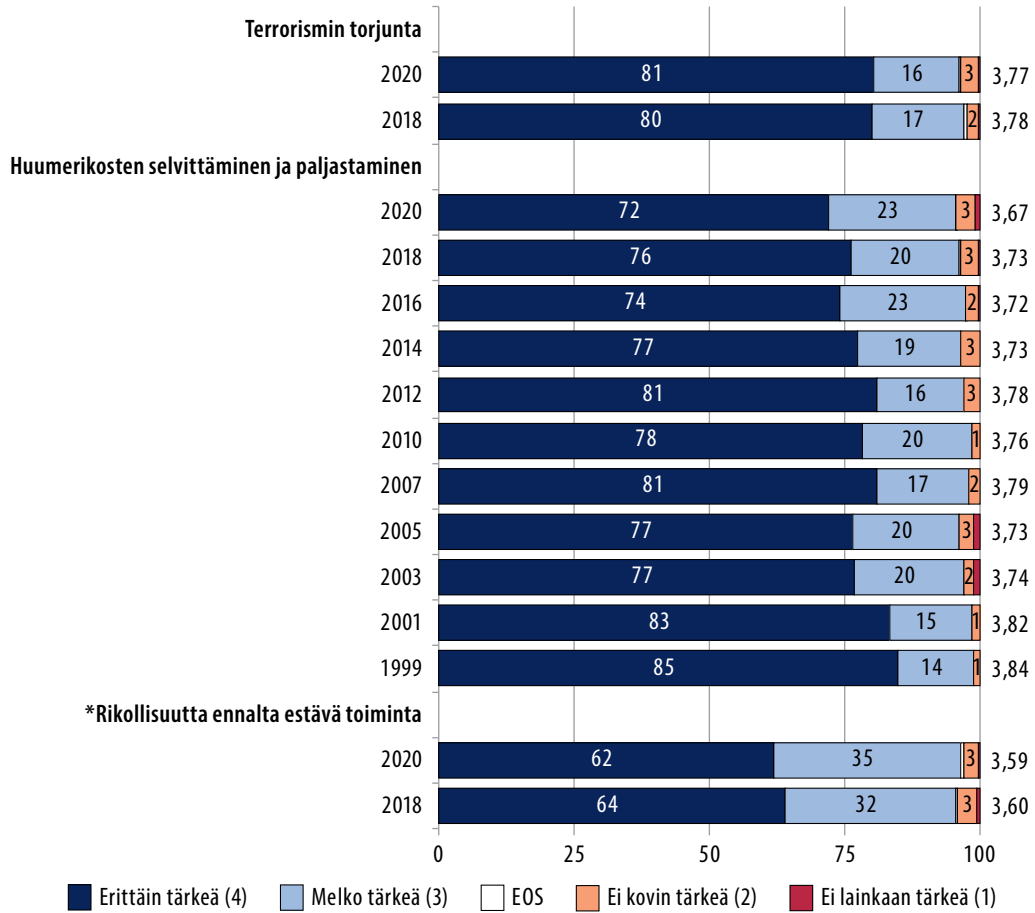
Tärkeintä haastateltujen näkemyksen mukaan on – ja tältä osin tämän tutkimuksen tulokset vastaavat kaikkien aikaisempien poliisibarometritutkimusten tuloksia – että henkeä ja terveyttä sekä henkilökohtaista vapautta ja koskemattomuutta loukkaava rikollisuus kytetään torjumaan. Kaikki neljä tärkeimmäksi arvioitua tehtävälajia kytkeytyvät tavalla tai toisella vakavan, kansalaisten henkeä tai terveyttä uhkaavan rikollisuuden torjuntaan.

Erikseen voidaan huomauttaa, että vuoden 2020 poliisibarometritutkimuksessa ei ollut yhtään sellaista haastateltua henkilöä, jonka arvion mukaan kiireellisiin hälytyksiin vastaamisen tehtävä ei olisi lainkaan tärkeä (”ei lainkaan tärkeä”). Noin 99,6 % haastatelluista arvioi, että kiireellisiin hälytyksiin vastaaminen on melko tai erittäin tärkeää. Tähän kysymykseen vastasivat kaikki 1082 haastateltua henkilöä eli puuttuvia tietoja ei ollut.

Tärkeimpien ja vähiten tärkeiden tehtävien keskinäinen ero on kasvanut vuodesta 2018 vuoteen 2020. Näin on siitä syystä, että keskimääräistä vähemmän tärkeiden tehtävien suhteellinen merkitys on jonkin verran vähentynyt. Tärkeimmiksi koettujen tehtävien merkitys on sen sijaan pysynyt käytännössä ennallaan. (Kuviot 5.4a.–5.4f.)

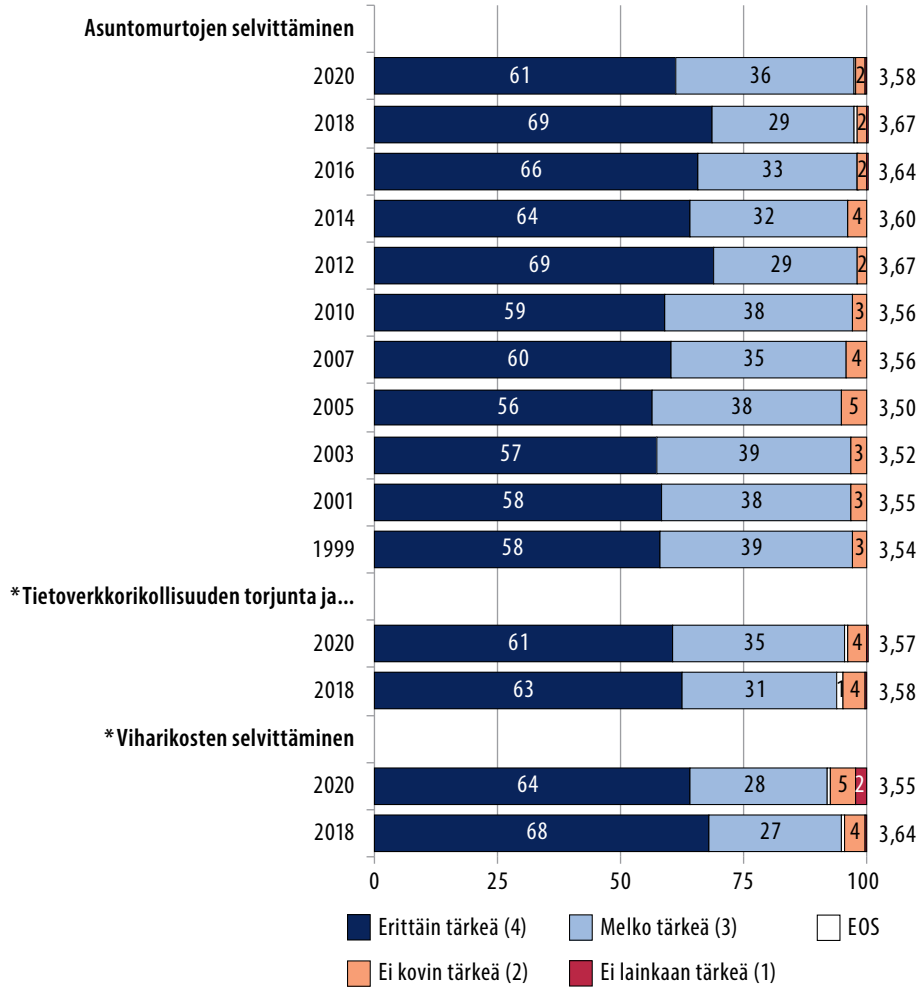

Kuvio 5.4a. Miten tärkeänä pidätte seuraavia tehtäviä poliisin työssä? (%)

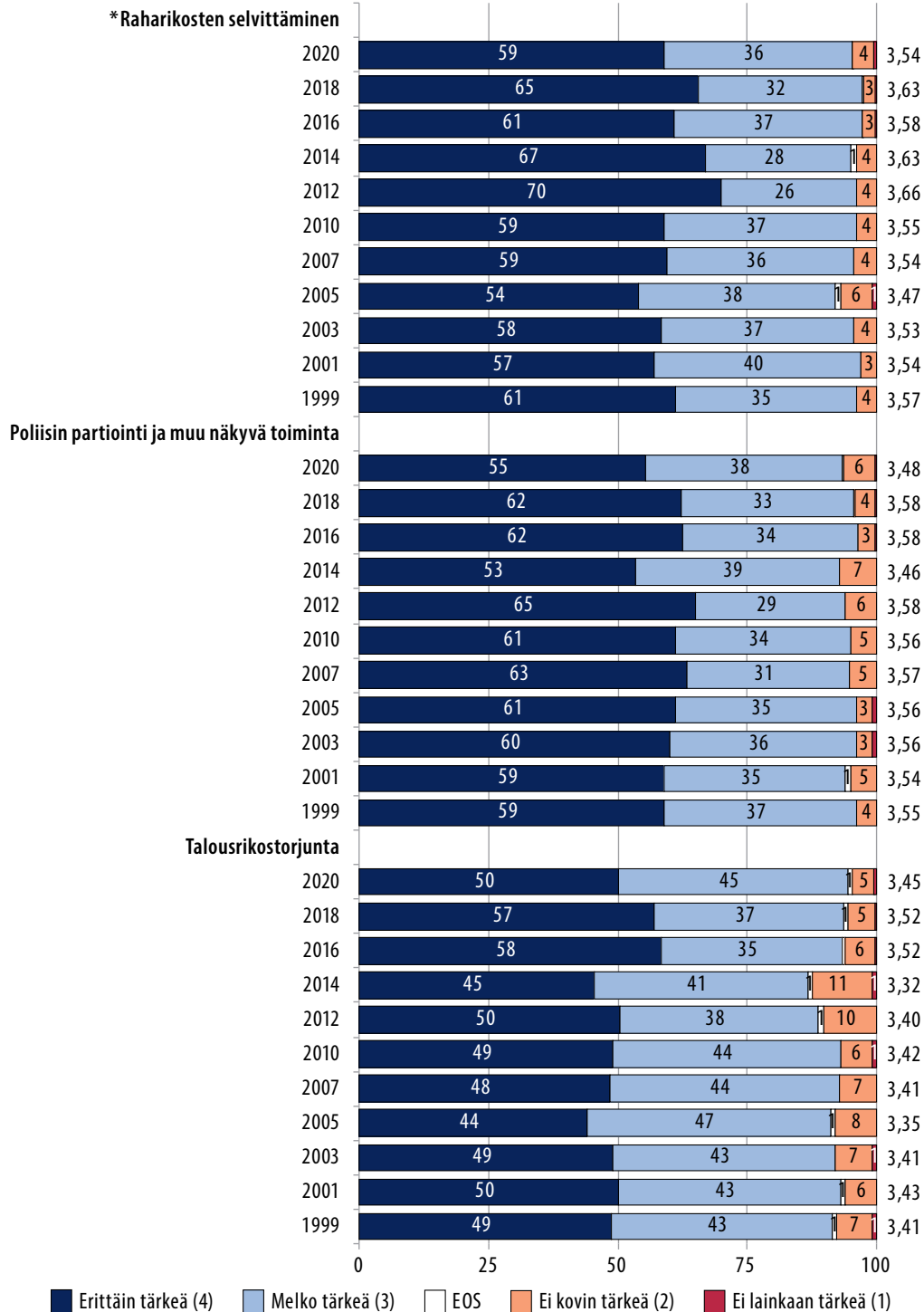
Kuvio 5.4b. Miten tärkeänä pidätte seuraavia tehtäviä poliisin työssä? (%)

* "Rikollisuutta ennalta estävä toiminta, esimerkiksi lähipoliisi- ja koulupoliisitoiminta"

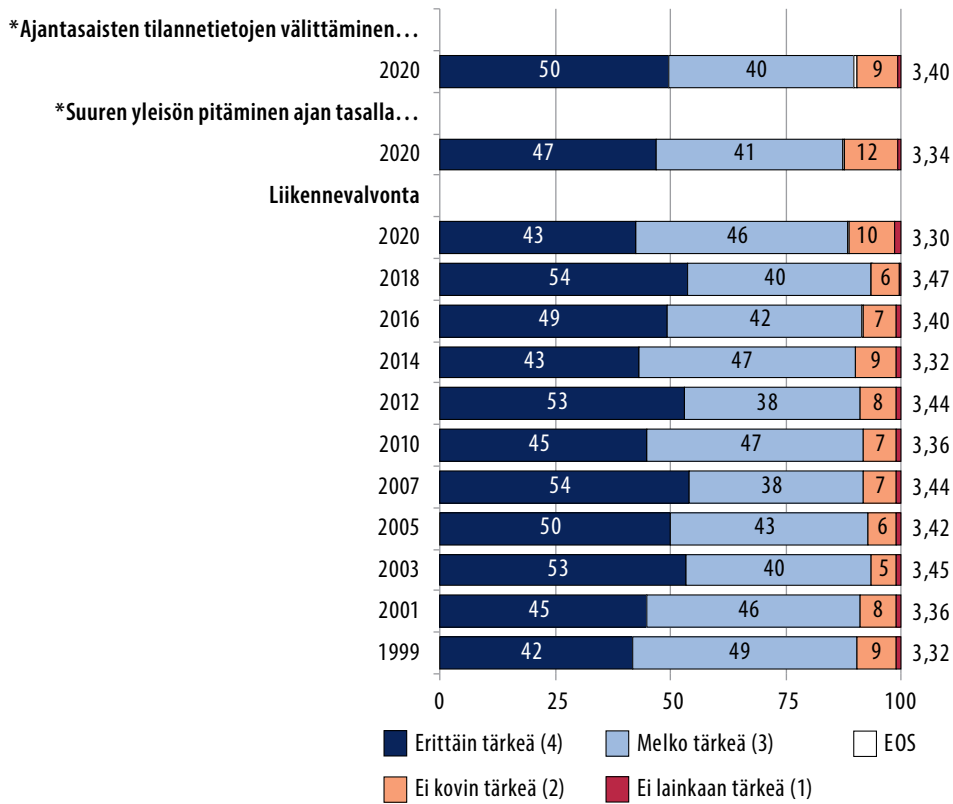
Kuvio 5.4c. Miten tärkeänä pidätte seuraavia tehtäviä poliisin työssä? (%)

* "Tietoverkkorikollisuuden torjunta ja selvittäminen (tietomurrot, petokset verkossa ym.); "Viharikosten selvittäminen (rikokset, joiden motiivina on uhrin etninen tausta, seksuaalinen suuntautuminen, vammaisuus tms.)"

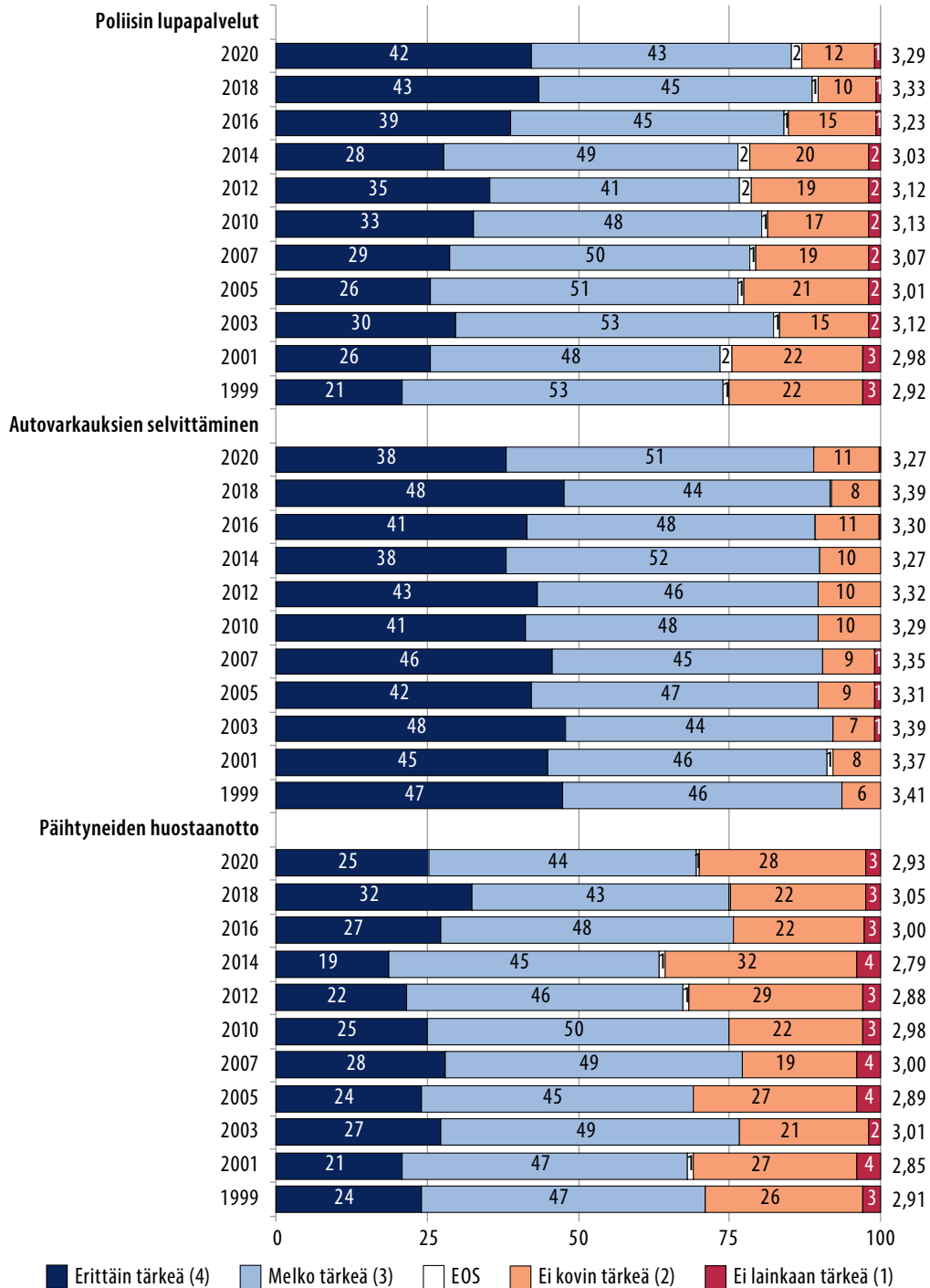
Kuvio 5.4d. Miten tärkeänä pidätte seuraavia tehtäviä poliisin työssä? (%)

* "Raharikosten selvittäminen (petokset, tunnuslukujen varastaminen yms.)"

Kuvio 5.4e. Miten tärkeänä pidätte seuraavia tehtäviä poliisin työssä? (%)

* "Suuren yleisön pitäminen ajan tasalla suomalaisen yhteiskunnan tärkeimmistä turvallisuusuhista"; "Ajantasaisten tilannetietojen välittäminen kansalaisille osana poliisin kriisiviestintää"

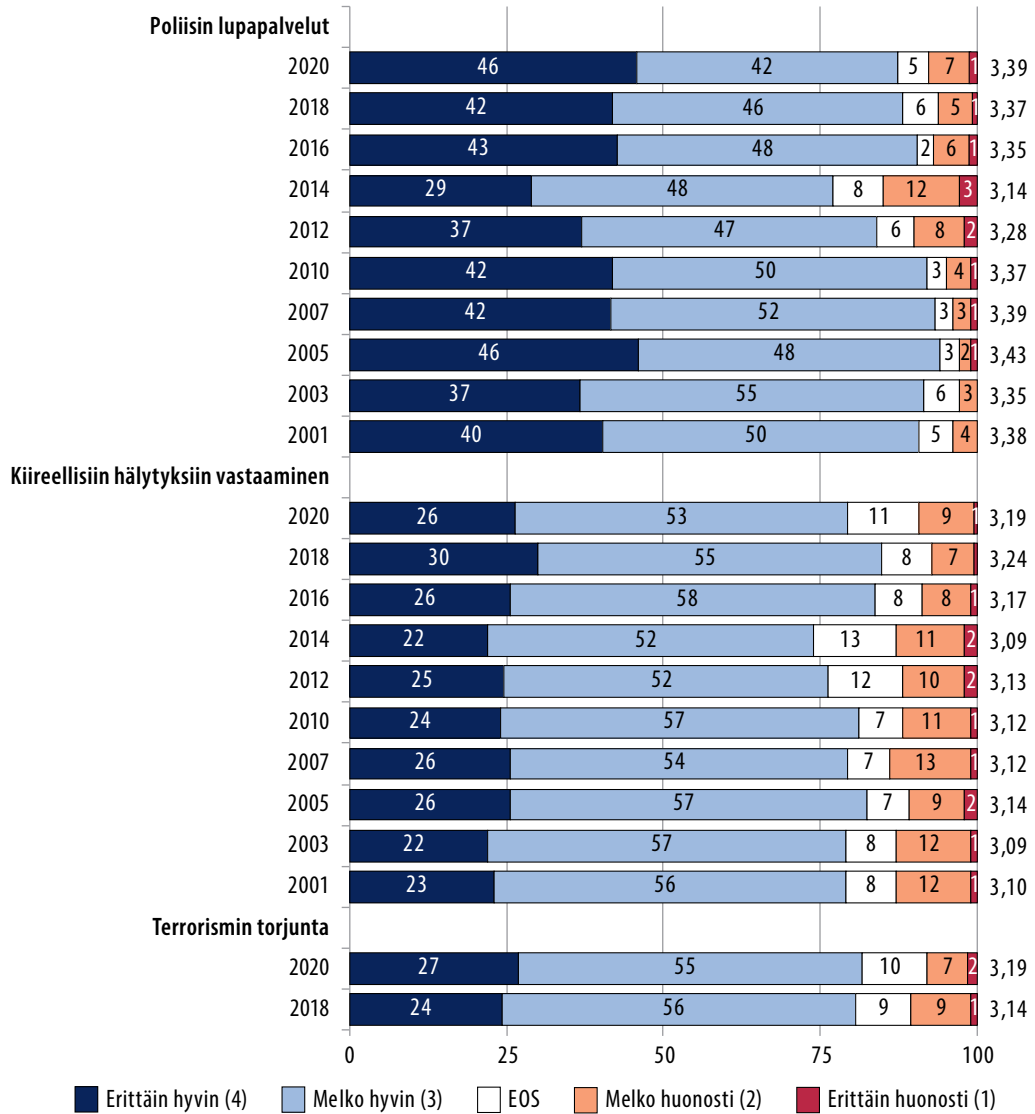

Kuvio 5.4f. Miten tärkeänä pidätte seuraavia tehtäviä poliisin työssä? (%)

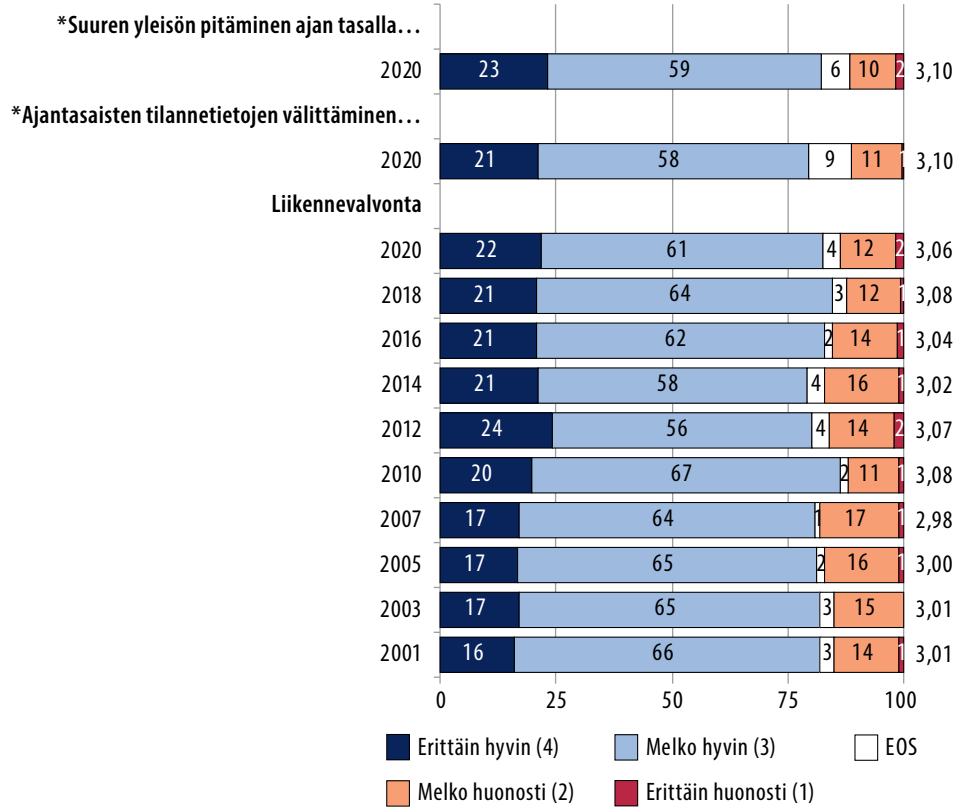
Edellä viitattiin kuiluanalyysiin. Kuiluanalyysi koostuu kahdesta osasta: siitä, kuinka tärkeitä poliisin eri operatiiviset tehtävät ovat, sekä siitä, kuinka hyvin poliisi on onnistunut näissä tehtävissä.

Haastateltavat arvioivat poliisin onnistuneen parhaiten lupapalveluissa (88 % melko tai erittäin hyvin; 2018: 88 %), kiireellisiin hälytyksiin vastaamisessa (79 %; 2018: 85 %) sekä terrorismin torjunnassa (82 %; 2018: 80 %). Myös viestinnässä (79–82 %) ja liikennevalvon-
nassa (83 %; 2018: 85 %) poliisin arvioitiin onnistuneen hyvin.

Poliisin onnistumista koskevat arviot näyttävät olevan keskimääräistä heikompia omaisuusrikosten selvittämisessä ja talousrikostorjunnassa: raharikosten selvittämisessä (petokset, tunnuslukujen varastaminen yms.) (61 %; 2018: 63 %), talousrikostorjunnassa (60 %; 2018: 60 %), tietoverkkorikollisuuden torjunnassa ja selvittämisessä (tietomurrot, petokset verkossa ym.) (58 %; 2018: 60 %), asuntomurtojen selvittämisessä (55 %; 2018: 65 %) sekä autovarkauksien selvittämisessä (50 %; 2018: 59 %). (Kuviot 5.5a.–5.5f.)

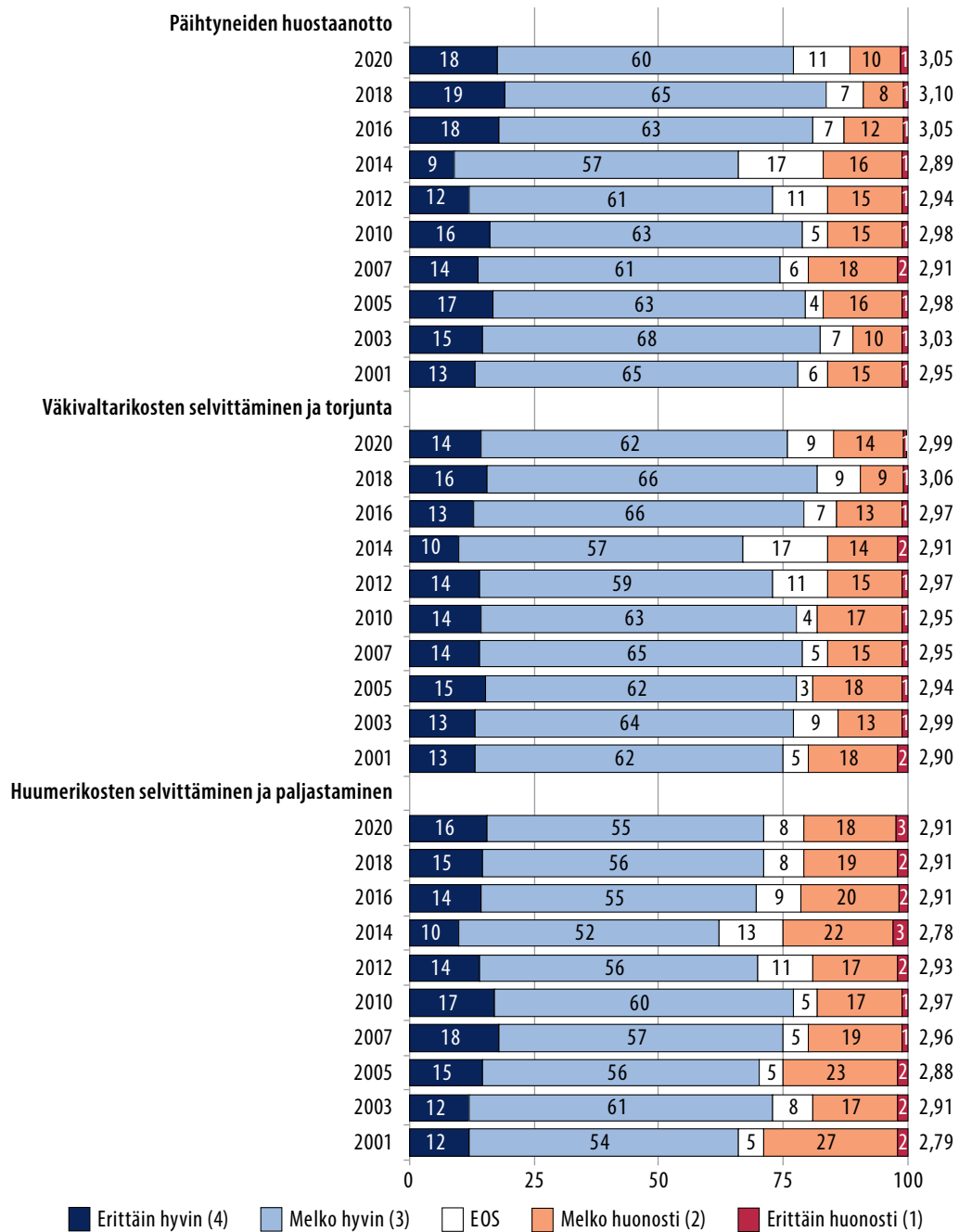

Kuvio 5.5a. Miten hyvin poliisi on mielestänne onnistunut seuraavissa tehtävissään? (%)

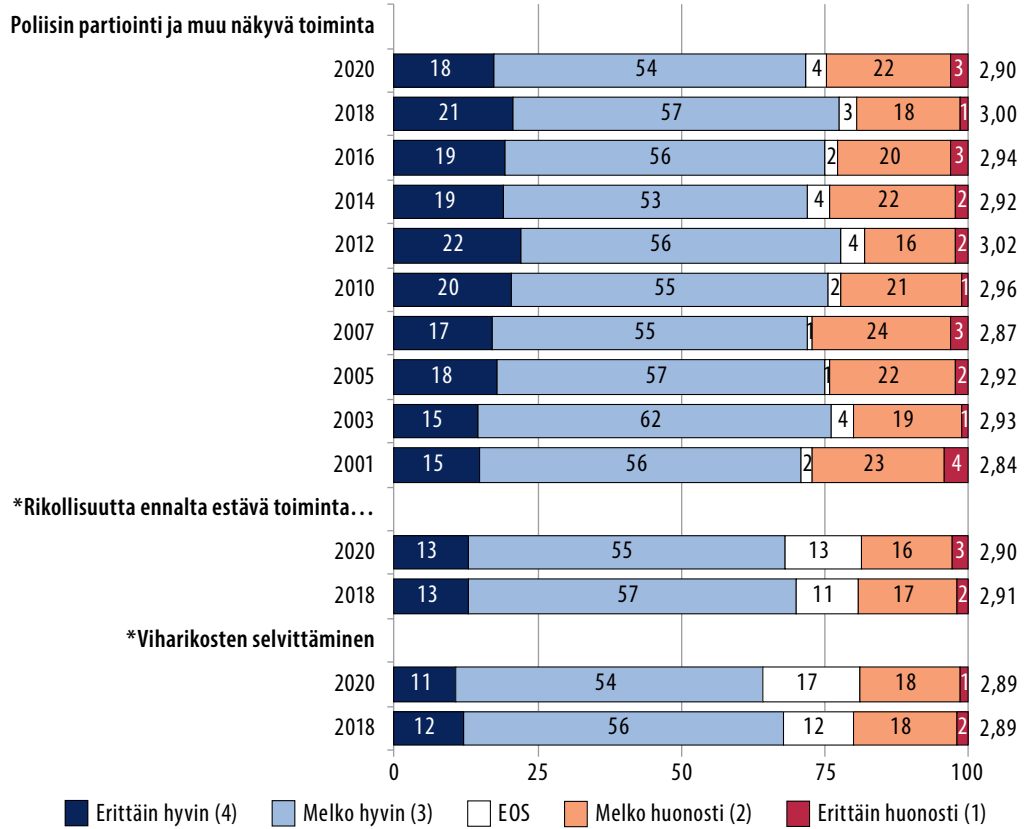

Kuvio 5.5b. Miten hyvin poliisi on mielestänne onnistunut seuraavissa tehtävissään? (%)

* "Suuren yleisön pitäminen ajan tasalla suomalaisen yhteiskunnan tärkeimmistä turvallisuusuhista"; "Ajantasaisten tilannetietojen välittäminen kansalaisille osana poliisin kriisiviestintää"

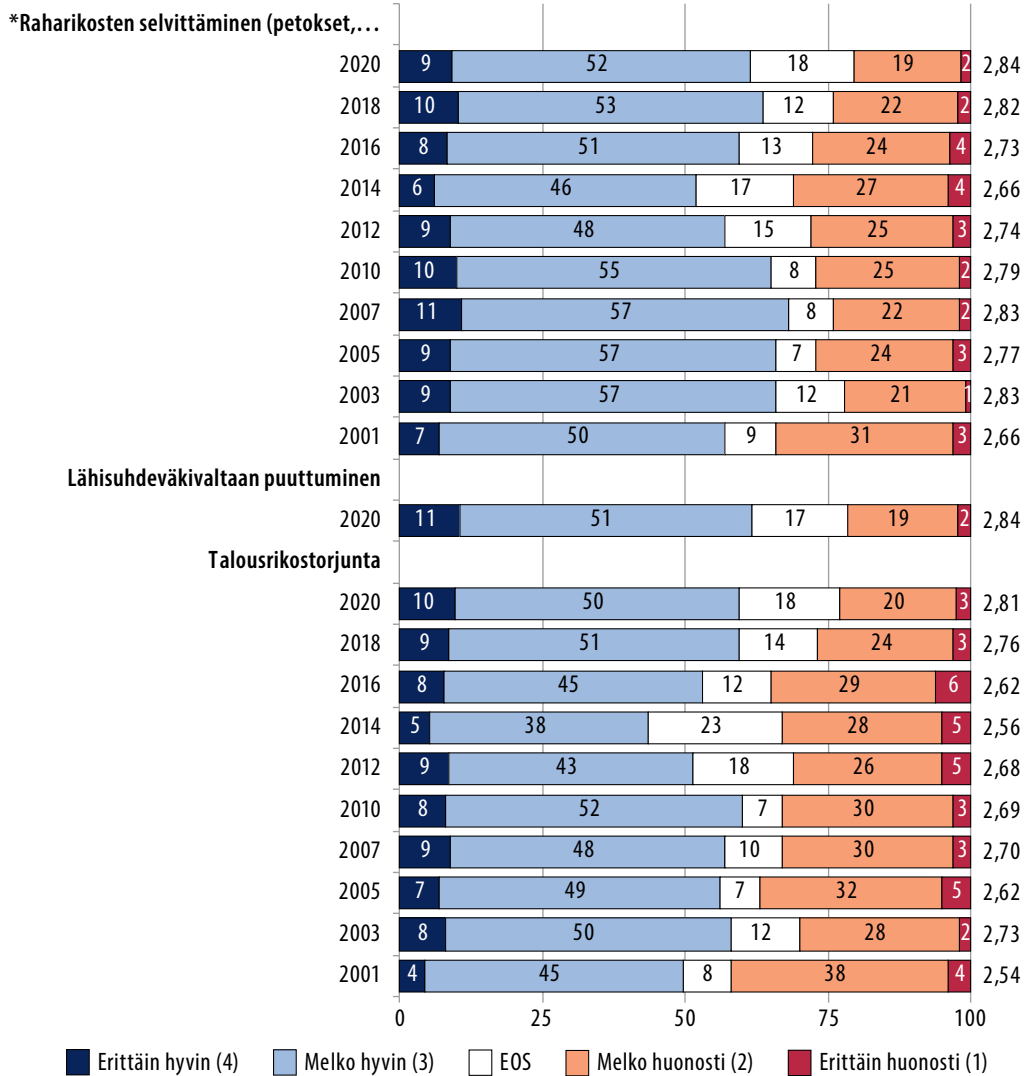

Kuvio 5.5c. Miten hyvin poliisi on mielestänne onnistunut seuraavissa tehtävissään? (%)

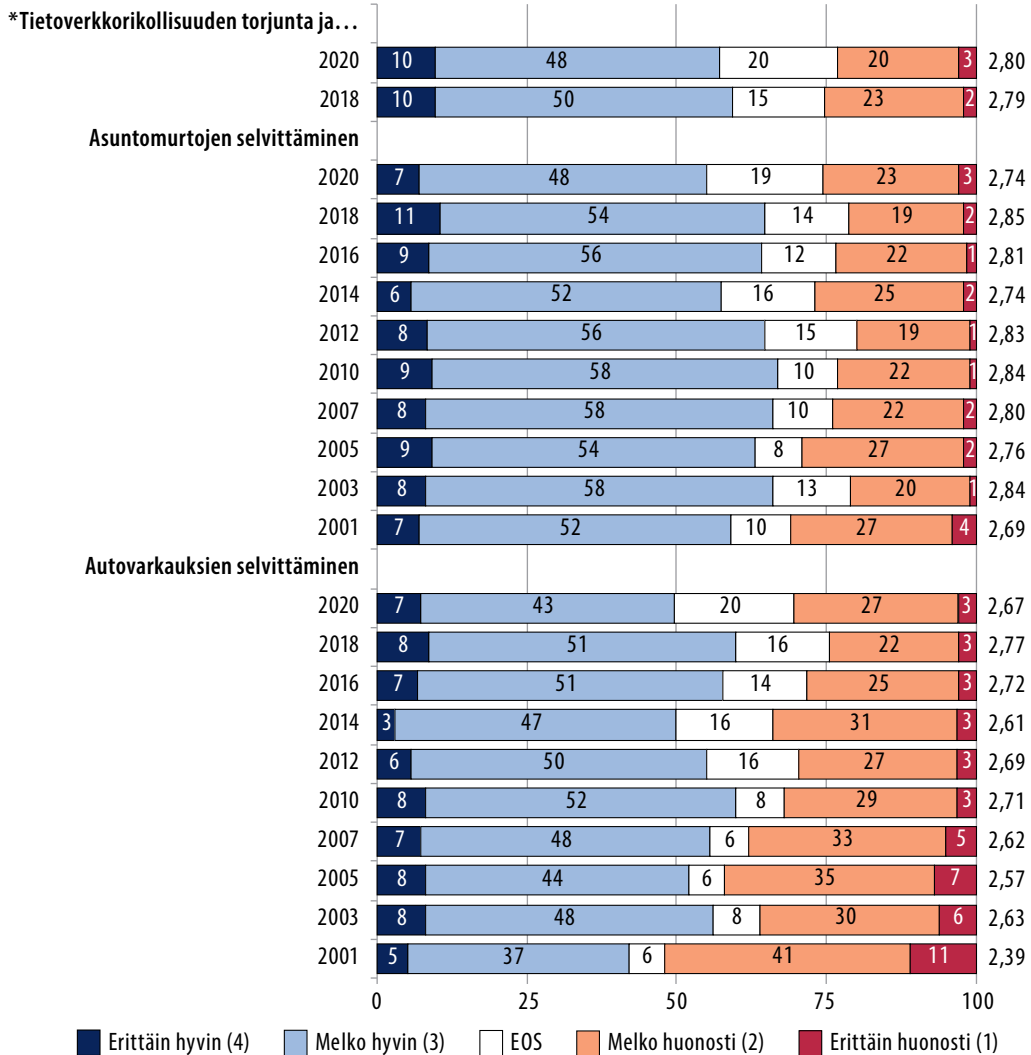
Kuvio 5.5d. Miten hyvin poliisi on mielestänne onnistunut seuraavissa tehtävissään? (%)

* "Rikollisuutta ennalta estävä toiminta, esimerkiksi lähipoliisi- ja koulupoliisitoiminta"; "Viharikosten selvittäminen (rikokset, joiden motiivina on uhrin etninen tausta, seksuaalinen suuntautuminen, vammaisuus tms.)"

Kuvio 5.5e. Miten hyvin poliisi on mielestänne onnistunut seuraavissa tehtävissään? (%)

* "Raharikosten selvittäminen (petokset, tunnuslukujen varastaminen yms.)"

Kuvio 5.5f. Miten hyvin poliisi on mielestänne onnistunut seuraavissa tehtävissään? (%)

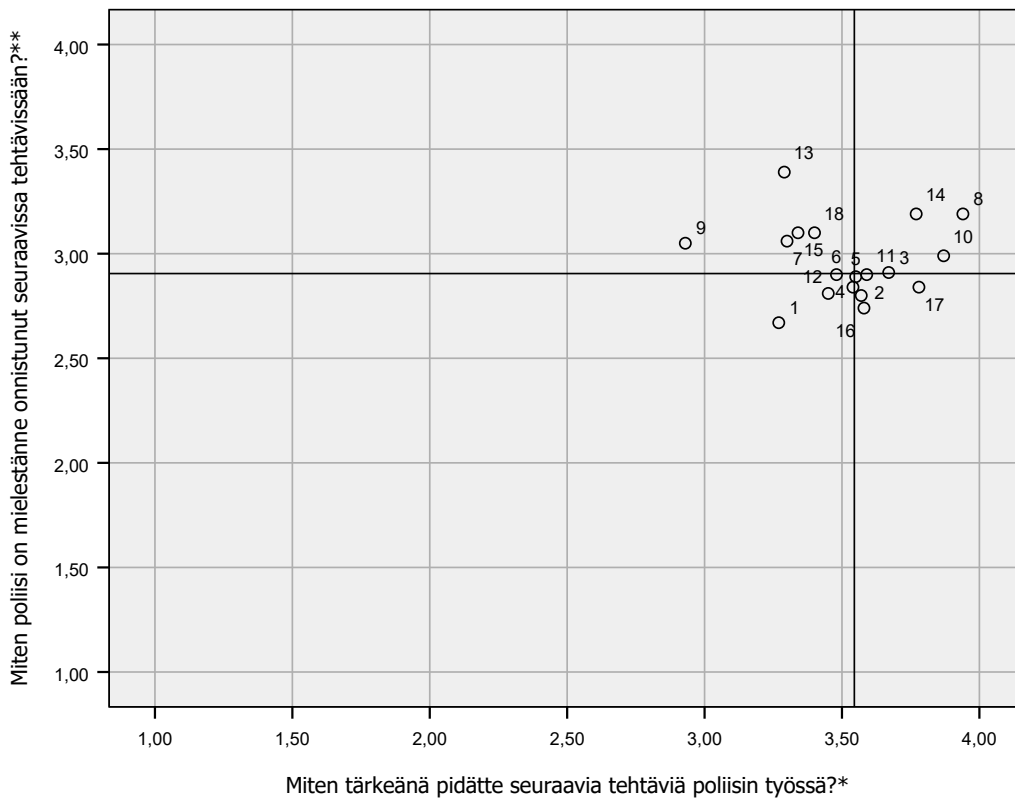
* "Tietoverkkorikollisuuden torjunta ja selvittäminen (tietomurrot, petokset verkossa ym.)"

Koordinaatistokuvioissa 5.6a. ja 5.6b. tutkitaan kahta edellä kuvattua asiaa yhdessä ja samassa analyysikehikossa: kuinka tärkeitä poliisin tehtävät haastateltujen arvioiden mukaan ovat (tehtäväkohtaiset keskiarvot vaaka-akselilla) ja kuinka hyvin poliisi on tehtävissään onnistunut (tehtäväkohtaiset keskiarvot pystyakselilla). Koordinaatipisteiden sisältö on avattu Taulukossa 5.3. Esimerkiksi kiireellisiin hälytyksiin vastaamista (koordinaatipiste numero 8) pidettiin keskimäärin erittäin tärkeänä (keskiarvo 3,94) ja poliisin koettiin onnistuneen näissä tehtävissä melko hyvin (keskiarvo 3,19).

Koordinaatistoon on piirretty myös keskiarvosarjojen mediaaniviivat.²⁴ Niiden avulla nähdään havainnollisesti, missä koordinaatipisteiden kasauma sijaitsee. Poliisin tehtäviä

pidettiin mediaanilukujen perusteella yleisesti ottaen melko tai erittäin tärkeinä (mediaani noin 3,55) ja poliisin nähtiin suorituneen tehtävistään melko hyvin (mediaani noin 2,91).

Koordinaattipisteiden kasauma on koko koordinaatistoon nähden tiivis. Kuvio 5.6a. osoittaa, missä pisteiden kasauma sijaitsee koordinaatistossa (täydet asteikot). Yksityiskohtaisemman tarkastelun helpottamiseksi sama kuvio on piirretty myös katkaistujen asteikkojen avulla siten, että asteikko alkaa alkuperäisen asteikon neutraalista keskikohdasta (2,50) (ks. Kuvio 5.6b.).²⁵

Kuvio 5.6a. Miten tärkeitä poliisin tehtävät ovat ja kuinka hyvin poliisi on niissä onnistunut? Annettujen arvioiden keskiarvoihin perustuva kuiluanalyysi ja keskiarvoaineiston mediaaniviivat

*Asteikko (1–4): 1 = Ei lainkaan tärkeä; 2 = Ei kovin tärkeä; 3 = Melko tärkeä; 4 = Erittäin tärkeä

** Asteikko (1–4): 1 = Erittäin huonosti; 2 = Melko huonosti; 3 = Melko hyvin; 4 = Erittäin hyvin

Taulukko 5.3. Poliisin tehtävät (koordinaatiston numerointi)

1	Autovarkauksien selvittäminen
2	Asuntomurtojen selvittäminen
3	Huumerikosten selvittäminen ja paljastaminen
4	Raharikosten selvittäminen (petokset, tunnuslukujen varastaminen yms.)
5	Viharikosten selvittäminen (rikokset, joiden motiivina on uhrin etninen tausta, seksuaalinen suuntautuminen, vammaisuus tms.)
6	Poliisin partiointi ja muu näkyvä toiminta
7	Liikennevalvonta
8	Kiireellisiin hälytyksiin vastaaminen
9	Päihtyneiden huostaanotto
10	Väkivaltarikosten selvittäminen ja torjunta
11	Rikollisuutta ennalta estävä toiminta, esimerkiksi lähipoliisi- ja koulupoliisitoiminta
12	Talousrikostorjunta
13	Poliisin lupapalvelut
14	Terrorismin torjunta
15	Suuren yleisön pitäminen ajan tasalla suomalaisen yhteiskunnan tärkeimmistä turvallisuushista
16	Tietoverkkorikollisuuden torjunta ja selvittäminen (tietomurrot, petokset verkossa ym.)
17	Lähisuhdeväkivaltaan puuttuminen
18	Ajantasaisten tilannetietojen välittäminen kansalaisille osana poliisin kriisiviestintää

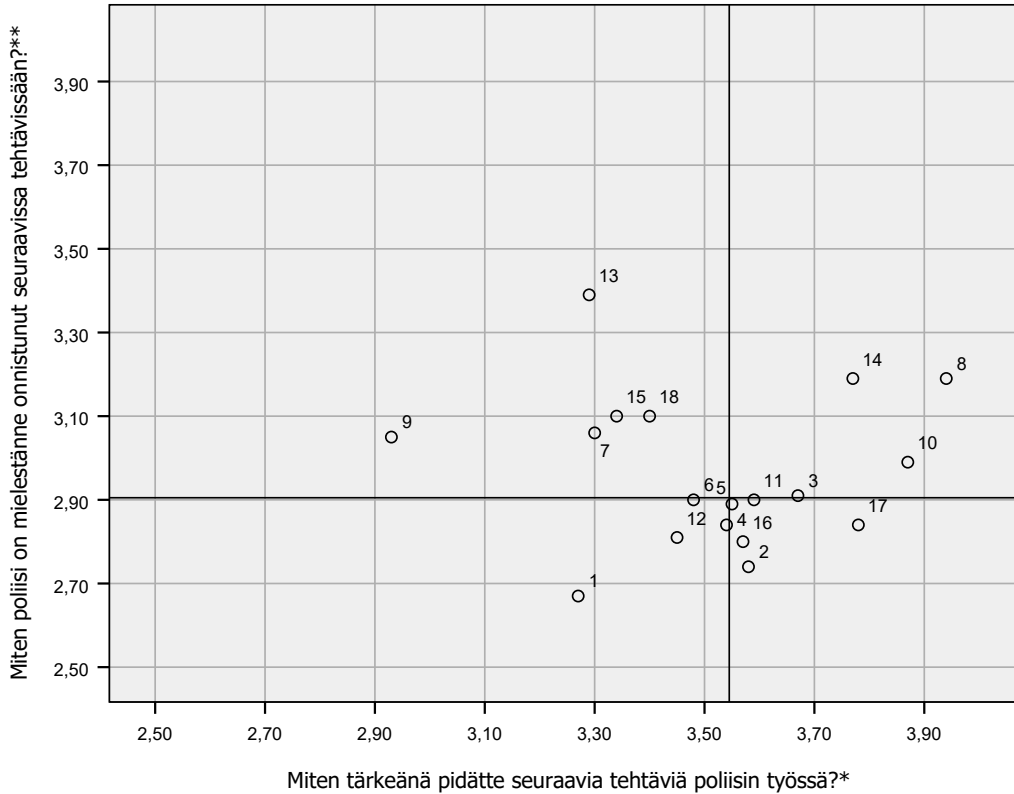
Koillinen lohko I: Mediaanilukujen avulla määritellyn neljän koordinaattilohkon koillisessa neljänneksessä on kolme niistä neljästä tehtäväalueesta, jotka ovat vastaajille kaikkein tärkeimpiä: kiireellisiin hälytyksiin vastaaminen (koordinaattipiste 8), väkivaltarikosten selvittäminen ja torjunta (10) ja terrorismin torjunta (14). Vastaajien arvioiden perusteella poliisi suoriutuu näistä tehtävistä suhteellisen hyvin. Lähisuhdeväkivaltaan puuttuminen (17) on sen sijaan kaakkoisessa lohossa II ja poikkeaa tässä suhteessa edellä mainituista kolmesta tehtävästä.

Kaakkoinen lohko II: Kaakkoinen lohko on asuntomurtojen selvittämistä (2) ja lähisuhdeväkivaltaan puuttumista (17) lukuun ottamatta käytännössä tyhjä. Ei toisin sanoen voida helposti määrittellä sellaisia tehtäviä, jotka vastaajat kokisivat suhteellisen tärkeiksi, mutta joista poliisi suoriutuisi heidän käsityksensä mukaan suhteellisen huonosti. Näihin kahteen tehtäväkokonaisuuteen on ehkä kuitenkin tämän perusteella syytä kiinnittää tarkemmin huomiota.

Tässä on otettava huomioon myös se, että sirontakuvion muista havainnoista jonkin verran poikkeavat viisi havaintoa (9 ja 13; sekä 7, 15 ja 18) siirtävät mediaanireferenssiivoja pois päin sekä lähisuhdeväkivaltaan puuttumisesta, asuntomurtojen selvittämisestä että koko muusta pisteparvesta, jonka (so. muun pisteparven) sisällä havaitaan kohtuullisen vahvaa positiivista lineaarista yhteisvaihtelua.²⁶ Etenkin päihtyneiden huostaanotto (9) ja poliisin lupapalvelut (13), mutta jossakin määrin myös liikennevalvonta (7) ja poliisin viestintätehtävät (15, 18) ovat tässä tarkastelussa niin sanottuja *outlier*-havaintoja. Jos keskiarvojen keskinäistä korrelaatiota tarkastellaan ilman näitä viittä poikkeavaa havaintoa, se on $r = 0,781$ ($R^2 = 0,610$). Näiltä osin (so., rajatusti) tehtävien priorisoinnin ja tehtävissä onnistumista koskevien arvioiden välillä vallitsee suhteellisen vahva positiivinen korrelaatio: poliisin arvioidaan onnistuneen operatiivisissa tehtävissään sitä paremmin mitä tärkeämpiä tehtävät ovat kansalaisille.

Lounainen lohko III: Lounaisesta lohkoista erottuvat etenkin autovarkauksien selvittäminen (1) ja talousrikostorjunta (12). Niiden arvioidaan olevan poliisin tehtävinä suhteelliselta kannalta katsottuna jonkin verran poliisin muita tehtäviä vähemmän tärkeitä, eikä poliisi ole haastateltujen henkilöiden arvioiden perusteella onnistunut niissä aivan yhtä hyvin kuin muissa tehtävissään.

Luoteinen lohko IV: Kuten edellä todettiin, luoteisesta lohkoista erottuvat päihtyneiden huostaanotto (9), poliisin lupapalvelut (13), liikennevalvonta (7) ja poliisin viestintätehtävät (15, 18). Poliisi suoriutuu näistä tehtävistä keskimääräistä paremmin, vaikka niitä ei pidetä suhteelliselta kannalta katsottuna aivan yhtä tärkeinä kuin muita poliisin tehtäviä.

Kuvio 5.6b. Miten tärkeitä poliisin tehtävät ovat ja kuinka hyvin poliisi on niissä onnistunut? Annettujen arvioiden keskiarvoihin perustuva kuiluanalyysi ja keskiarvoaineiston mediaaniviivat, katkaistut asteikot

*Asteikko (1–4): 1 = Ei lainkaan tärkeä; 2 = Ei kovin tärkeä; 3 = Melko tärkeä; 4 = Erittäin tärkeä

** Asteikko (1–4): 1 = Erittäin huonosti; 2 = Melko huonosti; 3 = Melko hyvin; 4 = Erittäin hyvin

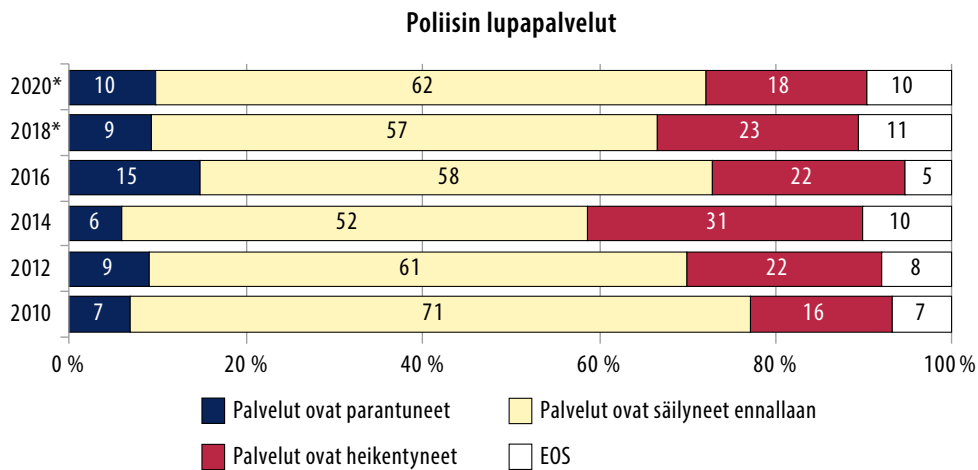
5.4. Poliisipalvelujen kehittymistä koskevat arviot

Haastattelussa kysyttiin, ”Miten arvioitte seuraavien poliisipalveluiden kehittyneen asuinseudullanne viimeisen vuoden aikana?” [Palvelut ovat heikentyneet; Palvelut ovat säilyneet ennallaan; Palvelut ovat parantuneet; En osaa sanoa] Arvioita pyydettiin poliisin lupapalveluista, valvonta- ja hälytyspalveluista sekä rikostutkinnan palveluista.

Poliisin lupapalvelujen osalta jakaumat eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia. Kuten edellä on todettu, osa poliisin lupapalveluista on siirtynyt liikenteen turvallisuusvirasto Traficom (ajoluvat, vuoden 2016 alusta lukien) ja maahanmuuttovirasto Migrin (ulko-maalaisluvut, vuoden 2017 alusta lukien) vastuulle.

Sekä lupapalvelujen että valvonta- ja hälytyspalvelujen osalta vastaajien arvioissa tapahtui merkittäviä muutoksia vuosien 2010–2014 välisenä aikana. Arviot, joiden mukaan palvelut ovat viimeksi kuluneen vuoden aikana heikentyneet, yleistyivät tämän ajanjakson kuluessa voimakkaasti.

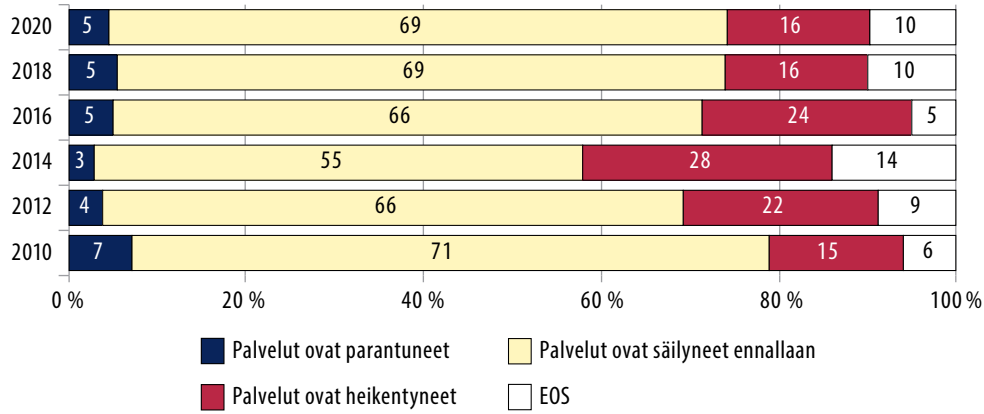
Tämän suuntaiset arviot eivät ole enää vuosien 2016–2020 aineistoissa yleistyneet, vaan ovat nyt jonkin verran harvinaisempia kuin vielä vuonna 2014. Silti yhä edelleen niiden haastateltujen henkilöiden osuudet, jotka arvioivat, että poliisipalvelut ovat viimeksi kuluneen vuoden aikana heikentyneet (2020: noin 12–18 %), ovat suurempia, kuin niiden haastateltujen osuudet, jotka katsoivat, että palvelut ovat parantuneet (2020: noin 3–10 %). Noin 62–69 % haastatelluista henkilöistä arvioi, että palvelut ovat viime vuosien aikana säilyneet ennallaan. (Kuviot 5.7a.–5.7c.)

Kuvio 5.7a. Miten arvioitte seuraavien poliisipalveluiden kehittyneen asuinseudullanne viimeisen vuoden aikana? [Lupapalvelut] (%)

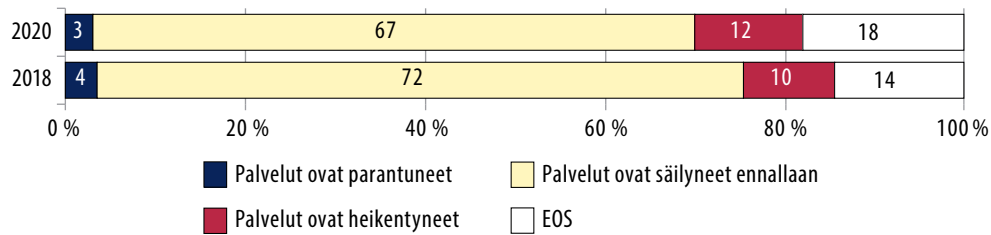
* Merkittävä osa poliisin lupapalveluista on siirtynyt muiden virastojen vastuulle, ajoluvat liikenteen turvallisuusvirasto Traficomin vastuulle vuoden 2016 alusta lukien ja ulkomaalaisluvat maahanmuuttoviraston Migrin vastuulle vuoden 2017 alusta lukien.

Järjestykseen ja turvallisuuteen liittyvät poliisin hälytys- ja valvontapalvelut

Kuvio 5.7b. Miten arvioitte seuraavien poliisipalveluiden kehittyneen asuinseudullanne viimeisen vuoden aikana? [Valvonta- ja hälytyspalvelut] (%)

Rikostutkinnan palvelut

Kuvio 5.7c. Miten arvioitte seuraavien poliisipalveluiden kehittyneen asuinseudullanne viimeisen vuoden aikana? [Rikostutkinnan palvelut] (%)

6. Tilanne- ja kehityskuva poliisibarometritutkimuksen ja muun tutkimuksen perusteella

Tässä luvussa tutkitaan lyhyesti, minkälainen rikollisuuden tilanne- ja kehityskuva on yhtäältä poliisibarometritutkimuksen ja toisaalta muun pitkän aikavälin seuranta- ja arviointitutkimuksen perusteella (6.1.), ja kuinka paljon kansalaiset luottavat poliisiin toimintaan yhtäältä poliisibarometritutkimuksen ja toisaalta muun pitkän aikavälin seuranta- ja arviointitutkimuksen perusteella (6.2.). Tarkastelun kohteena on Suomen tilanne, mutta analyysissä sivutaan myös kansainvälisen vertailututkimuksen tuloksia, sekä tilannetta Ruotsissa.

Poliisibarometritutkimuksen antama kuva on pääpiirteissään samanlainen kuin se kuva, joka muodostuu yhtäältä Tilastokeskuksen Rikos- ja pakkokeinotilaston (SVT, 2020) ja toisaalta Ruotsin kansallisen turvallisuustutkimuksen (NTU, 2019) perusteella. Näiden rinnalla viitataan myös Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksiin (KRT, Danielsson (toim.), 2019). KRT:n vertailukelpoinen aikasarja alkaa vuodesta 2012 (2012–2018), mutta sitä edeltäviä kansallisia uhritutkimuksia on tehty Suomessa 1980-luvulta saakka.

Viranomaisten tietoon tulleiden rikosten määriä kuvataan Tilastokeskuksen Rikos- ja pakkokeinotilaston mukaisina. Viranomaisten tietoon tulleen rikollisuuden pääluokista tarkastellaan omaisuusrikoksia, henkeen ja terveyteen kohdistuvia rikoksia sekä seksuaalirikoksia. Henkeen ja terveyteen kohdistuvista rikoksista tarkastellaan erikseen pahoinpitelyjä ja seksuaalirikoksista raiskauksia. Rikos- ja pakkokeinotilastosta käytetään vuosineljännesten mukaisia lukuja, jotka kuitenkin raportoidaan tässä tutkimuksessa vuosikohtaisina aikasarjoina.

Rikos- ja pakkokeinotilaston luvut kuvaavat viranomaisten tietoon tulleen rikollisuuden lukumääriä rikoslajeittain. Kaikki rikokset eivät tule viranomaisten tietoon. Osaa rikoksista ei tulkinnallisesti mielletä tai ei yksinkertaisesti tiedetä rikoksiksi. Osaa ei syystä tai toisesta

ilmoiteta poliisille eikä muille viranomaisille, vaikka ne mielletäisiin rikoksiksi, vaikka siis edellä mainittu tulkinta olisi kiinnitetty.

Lainsäädännön muutokset ja viranomaistoiminnan muutokset lain toimeenpanossa, ja näiden molempien käsittely julkisuudessa, hyvin todennäköisesti vaikuttavat edellä mainittuun tulkintaan ja tuovat rikoksia kansalaisten tietoisuuteen ja siten – heidän ajattelusaan – ilmoitusvelvollisuuksien ja ilmoitusmahdollisuuksien piiriin. Näin näyttää tapahtuneen Suomessa 2010-luvun kuluessa ainakin pahoinpitelyrikoksissa, kun alaikäisiin henkilöihin ja läheisiin kohdistuneista lievistä pahoinpitelyistä tuli vuonna 2011 yleisen syytteen alaisia rikoksia (Näsi & Danielsson, 2019, 39–40) sekä seksuaalisen ahdistelun tapauksissa, jotka kriminalisoitiin syyskuun alusta 2014 lukien (Niemi & Fagerlund, 2019, 89–90 ja *passim*). Myös viranomaisten kirjaamiskäytännöt voivat muuttua, ja tutkintatoiminnan tehostuminen ja suuntaaminen voivat rikoslajikohtaisesti vaikuttaa rikollisuuden paljastumiseen ja siten Rikos- ja pakkokeinotilaston lukuihin. (Danielsson, 2019, 6–7.)

Mahdollisuudet poliisitoiminnan merkittävään tehostamiseen ovat 2010-luvulla olleet rajalliset. Poliisihenkilöstön määrän merkittävä vähentyminen 2010-luvun alkupuolella on hyvin todennäköisesti *vähentänyt* ilmi tulleen rikollisuuden kokonaismäärää 2010-luvun kuluessa (omavaikutuksena, *ceteris paribus*).²⁷

Ruotsin osalta tässä tutkimuksessa raportoidut tulokset perustuvat Ruotsin uusimpaan käytettävissä olleeseen kansalliseen turvallisuustutkimukseen (*Nationella trygghetsundersökningen*, 2019, NTU). NTU on vuosittainen poikkileikkaustutkimus, jonka perusjoukko on Ruotsissa asuva 16–84 -vuotias väestö. Otantamenetelmänä on ositettu satunnaisotanta. Tutkimuksen otoskoko on erittäin suuri, koska tutkimuksessa tavoitellaan tutkimusaineiston alueellista edustavuutta. Vuoden 2019 tutkimuksessa se oli 200 000 henkilöä (brutto-otos tarkalleen 200 001 henkilöä, netto-otos 199 641 henkilöä). Vastaajia uusimassa tutkimuksessa oli neljän lähetyks- ja muistutuskierroksen jälkeen yhteensä noin 73 500 ja vastausprosentti oli siten vain noin 36,75 %. Tutkimuksen vastaukset kerätään kyselylomakkeilla ja käytössä ovat sekä verkkolomakkeet (verkkokysely) että paperilomakkeet (postitus). Tutkimuksessa on aiemmin käytetty puhelinhaastatteluja, mutta näistä on jouduttu luopumaan vuoden 2017 tutkimuksesta alkaen (jossa rikoskokemusten kohdevuosi oli 2016), koska aineistoa ei enää kyetty tyydyttävästi keräämään puhelinhaastattelujen avulla. Tutkimuksen toteuttaa Ruotsissa tutkimuslaitos Brå (Brottsförebyggande rådet), aineistonkeruun osalta yhdessä Ruotsin kansallisen tilastoviranomaisen SCB:n (Statistiska centralbyrån) kanssa.

Ruotsin kansallisen turvallisuustutkimuksen aikasarja katkeaa menetelmämuutoksen vuoksi rikoskokemusten kohdevuosien 2015 ja 2016 välillä (uutta menetelmää on käytetty vuoden 2017 tutkimuksesta alkaen, joka kohdistui vuoden 2016 aikana koettuihin rikoksiin). NTU on pyrkinyt tarkistamaan ja laskemaan uudelleen aiemmat aikasarjalaskelmasa

ja pyrkinyt näin tekemään niistä vertailukelpoisia suhteessa uusiin lukuihin. Täyttä vertailukelpoisuutta ei kuitenkaan ole, mikä on otettava huomioon aikasarjojen tulkinnassa.

Tilastokeskuksen Rikos- ja pakkokeinotilaston sekä Ruotsin kansallisen turvallisuustutkimuksen rinnalla tässä luvussa kuvataan poliisibarometritutkimusten tuloksia vuosilta 2010–2020. Näkökulma poliisibarometritutkimusten aineistoihin on tässä hieman eri kuin edellä luvussa 4. Koska poliisibarometritutkimuksissa havaintomäärä on pieni – vain noin tuhat henkilöä jokaisessa yksittäisessä poikkileikkausaineistossa – tässä kuvataan yksittäisistä poikkileikkausaineistoista *niiden haastateltujen henkilöiden osuuksia kaikista haastatelluista, jotka ovat kokeneet jonkin tietyn rikoksen (esimerkiksi pahoinpitelyn) neljän viimeksi kuluneen vuoden aikana.*

Tarkastellaan nyt esimerkkinä pahoinpitelyrikoksia kuvioissa 4.3a. ja 6.8. Kuvioista 4.3a. nähdään, että vuoden 2020 tutkimuksen perusteella pahoinpitelyrikoksen kohteeksi on neljän viimeksi kuluneen vuoden aikana joutunut noin 5 % kaikista tutkimuksessa haastatelluista henkilöistä. Tämä ei ole tarkka luku, koska se saadaan kuviota 4.3a. varten vastausasteikon kokonaislukuihin pyöristetyistä prosentiosuuksista (Tänä vuonna (2020): 1 %; Viime vuonna (2019): 2 %; 2–4 vuotta sitten: 2 %). Vuoden 2020 painotetussa aineistossa tarkempi luku on noin 5,55 % (239/4310), joka koostuu seuraavista tarkemmista prosentiosuuksista: 0,858 % + 2,227 % + 2,459 %.

Kuvioissa 6.2.–6.5., 6.8. ja 6.11. tarkastellaan tällä tavalla laskettujen tarkempien lukujen kehitystä 2010-luvulla. Samoihin kuvioihin on piirretty myös koko 2010-luvun vastaava – eri havaintovuosien havaintomäärillä painotettu – keskiarvo.

Poliisibarometritutkimuksista on aktuaalisia havaintoja vain parillisilta vuosilta. Parittomien vuosien arvosarjat on laskettu kuvioihin 6.2.–6.5. sekä 6.8. ja 6.11. aina vierekkäisten parillisten vuosien keskiarvoina.

Luvussa 6.2. käytetään European Social Survey (ESS) -hankkeen Suomen osa-aineistoja vuosilta 2010 ($N = 1878$) ja 2018 ($N = 1755$) sekä Ruotsin osa-aineistoa vuodelta 2016 ($N = 1551$) (ESS Rounds 5, 9 ja 8, tässä järjestyksessä).²⁸ ESS-aineistojen tiedonkeruu perustuu satunnaisotantaan. Otoksen on oltava vähintään 1500 havaintoyksikön kokoinen jokaisessa maassa ja otokset edustavat 15 vuotta täyttäneitä väestöä kussakin ESS-hankkeeseen osallistuvassa maassa tutkimukseen osallistuvan henkilön äidinkielestä, kansallisuudesta tai kansalaisuudesta riippumatta. Haastattelulomakkeet on käännetty kaksisuuntaisina käännöksinä tutkimukseen osallistuvien maiden kielille, jotta eri maista kerättyjen tietojen vastaavuus olisi mahdollisimman hyvä. Tiedonkeruu toteutetaan tietokoneavusteisina kasvokkaisina haastatteluina. Maakohaisia aineistoja painotetaan erillisillä painokertoimilla, jotta ne edustaisivat perusjoukkoa mahdollisimman hyvin. ESS-hanke

ohjeistaa käyttämään painoja kaikissa analyyseissa, ja niin on tehty myös tässä tutkimuksessa näitä aineistoja käytettäessä (ks. ESS, 2014).

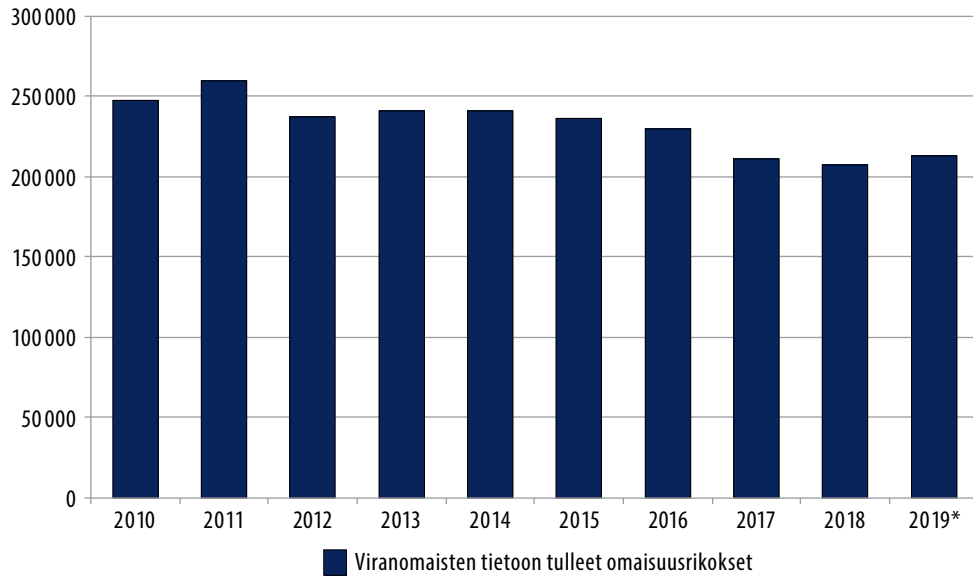
6.1. Rikollisuus poliisibarometritutkimuksen ja muun pitkän aikavälin seuranta- ja arviointitutkimuksen perusteella

Rikos- ja pakkokeinotilasto ja poliisibarometritutkimukset 2010–2020

Tilastokeskuksen Rikos- ja pakkokeinotilaston perusteella viranomaisten tietoon tulleiden omaisuusrikosten määrä on vähentynyt 2010-luvun kuluessa noin 250 000 rikoksesta noin 210 000 rikokseen. Omaisuusrikosten laajaan kokonaisuuteen sisältyvät varkauksien lisäksi myös esimerkiksi ryöstöt, kiristysrikokset, vahingontekorikokset, kavallukset, petokset, veropetokset, rahanpesurikokset, kirjanpitorikokset, väärennökset ja salakuljetusrikokset. Vuoden 2019 ennakkotietona saatu luku (213 220) on jonkin verran korkeampi kuin vuoden 2018 vastaava luku (206 961). Kasvu vuoden 2018 tasosta vuoden 2019 tasoon on noin 3 %. (Kuvio 6.1.)

Uusimman poliisibarometritutkimuksen perusteella omaisuusrikokset ovat yleisesti ottaen vähentyneet 2010-luvun kuluessa, mutta niiden määrä on kääntynyt kasvuun 2010-luvun loppupuolella. Näin on tapahtunut niin omaisuuden varastamisrikosten, omaisuuden vahingoittamisrikosten kuin asuntomurtojen ja niiden yritystenkin suhteen, kuitenkin autovarkauksia ja niiden yrityksiä lukuun ottamatta, jotka ovat edelleen myös 2010-luvun loppupuolella vähentyneet.

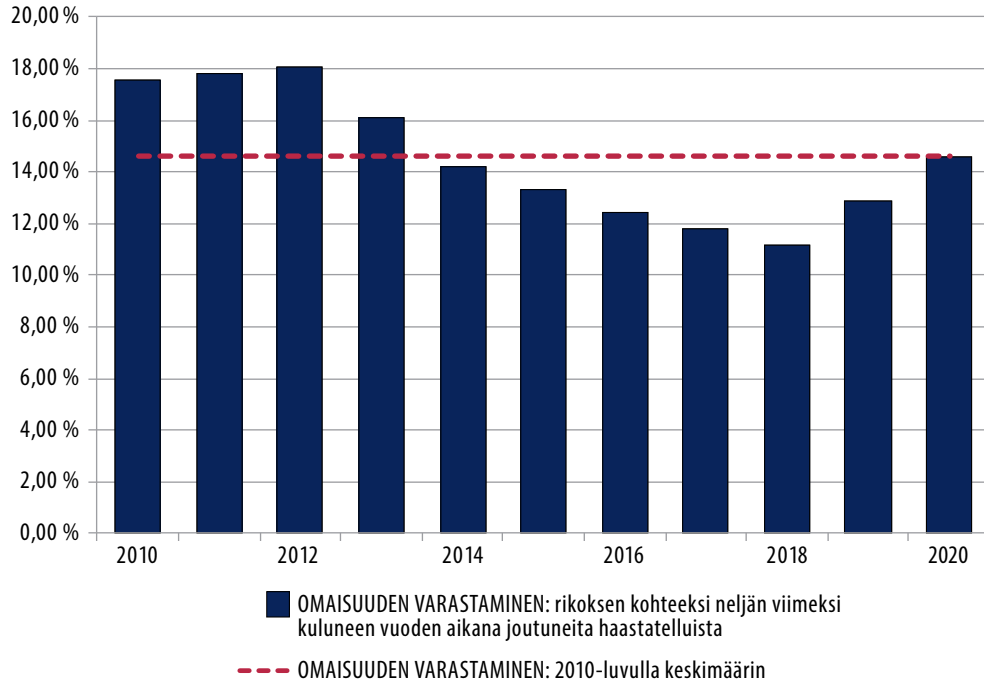
Kääntein ajankohdassa on rikoslajeittain eroja. Kuten todettua, autovarkauksien ja niiden yritysten väheneminen on jatkunut systemaattisesti koko 2010-luvun ajan, mitään käännettä ei toisin sanoen havaita (Kuvio 6.5.). Niiden haastateltujen henkilöiden osuus, joiden omaisuutta oli vahingoitettu viimeksi kuluneen neljän vuoden aikana, kääntyi kasvuun tutkimusvuoden 2018 tutkimuksessa (2016: noin 7,8 % kaikista haastatelluista henkilöistä; 2018: 9,6 %; 2020: 11,2 %) (Kuvio 6.3.). Niiden haastateltujen osuus, joilta oli varastettu omaisuutta viimeksi kuluneen neljän vuoden aikana, kääntyi kasvuun tutkimusvuoden 2020 tutkimuksessa (2018: 11,2 % haastatelluista; 2020: 14,6 %) (Kuvio 6.2.). Niiden haastateltujen osuus, joiden asuntoon oli murtauduttu tai yritetty murtautua viimeksi kuluneen neljän vuoden aikana, kääntyi voimakkaaseen kasvuun tutkimusvuoden 2020 tutkimuksessa (2018: noin 2,4 % kaikista haastatelluista henkilöistä; 2020: 4,8 %) (Kuvio 6.4.). Havaintoja asuntomurroista tai niiden yrityksistä neljän viimeksi kuluneen vuoden ajalta on nyt (2020) selvästi enemmän kuin vuosikymmenen alkupuolella tai 2010-luvulla keskimäärin (pitkän aikavälin kehityksestä ks. Danielsson & Ellonen, 2019). Havaintoja muista omaisuusrikoksista on edelleen vähemmän kuin 2010-luvun alussa tai 2010-luvulla keskimäärin.

Kuvio 6.1. Viranomaisten tietoon tulleet omaisuusrikokset (SVT, 2020)

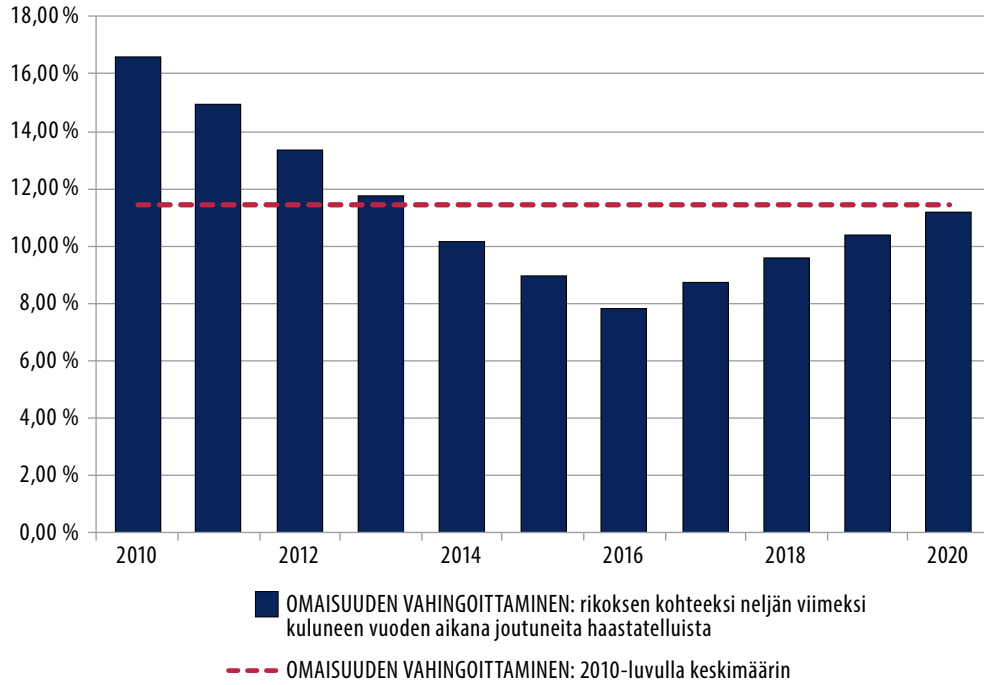
* Ennakkotieto: 213 220

SVT, 2020: Tilastokeskuksen Rikos- ja pakkokeinotilaston neljännesvuosittaiset rikostilastot

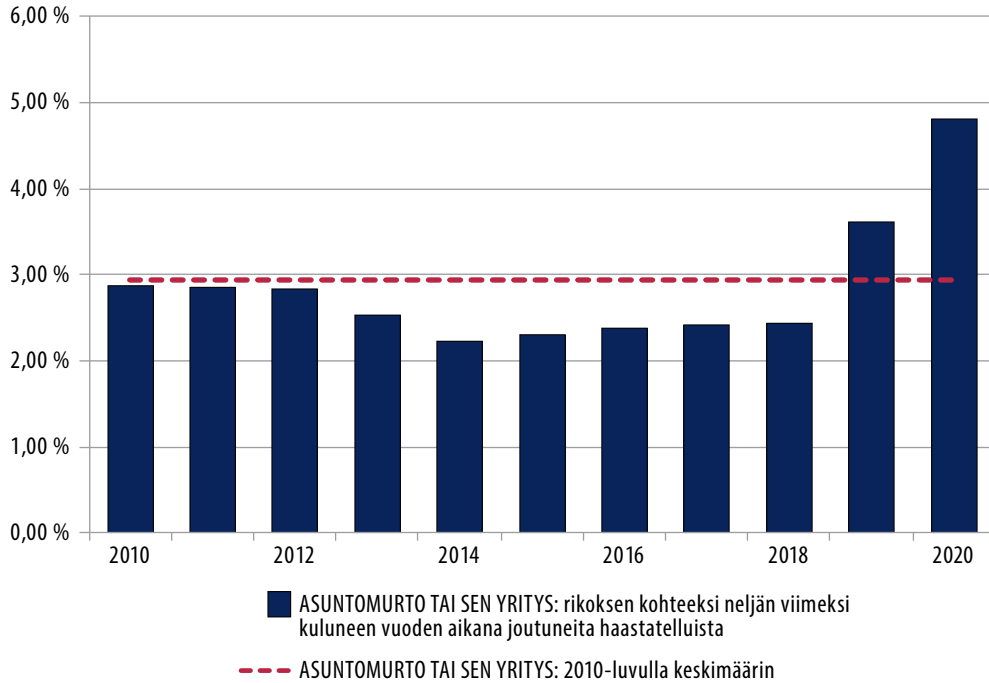
Kuvio 6.2. Poliisibarometri (2010–2020): omaisuuden varastaminen, rikoksen kohteeksi neljän viimeksi kuluneen vuoden aikana joutuneita kaikista haastatelluista**

** "Oletteko joutunut seuraavien rikosten uhriksi tai kohteeksi ...?" [1= Tänä vuonna (2020); 2 = Viime vuonna (2019); 3 = 2–4 vuotta sitten; 4 = Yli 4 vuotta sitten; 5 = Ei koskaan; En osaa sanoa]. Neljän viimeksi kuluneen vuoden aikana rikoksen kohteeksi joutuneita kaikista haastatelluista (%). Kuviossa parillisten vuosien havainnot ovat haastatteluaineistoihin (POLBA 2010–2020) perustuvia estimaatteja, parittomien vuosien sarja on laskettu vierekkäisten havaintovuosien estimaattien keskiarvoina.

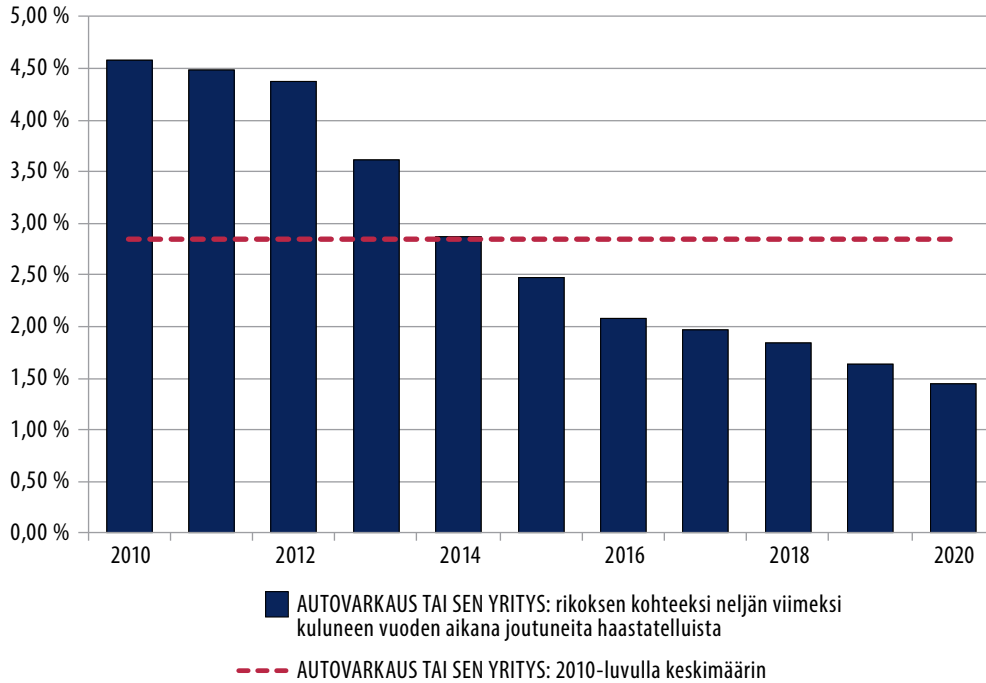
Kuvio 6.3. Poliisibarometri (2010–2020): omaisuuden vahingoittaminen, rikoksen kohteeksi neljän viimeksi kuluneen vuoden aikana joutuneita kaikista haastatelluista**

** Ks. selite Kuviossa 6.2.

Kuvio 6.4. Poliisibarometri (2010–2020): asuntomurto tai sen yritys, rikoksen kohteeksi neljän viimeksi kuluneen vuoden aikana joutuneita kaikista haastatelluista**

** Ks. selite Kuviossa 6.2.

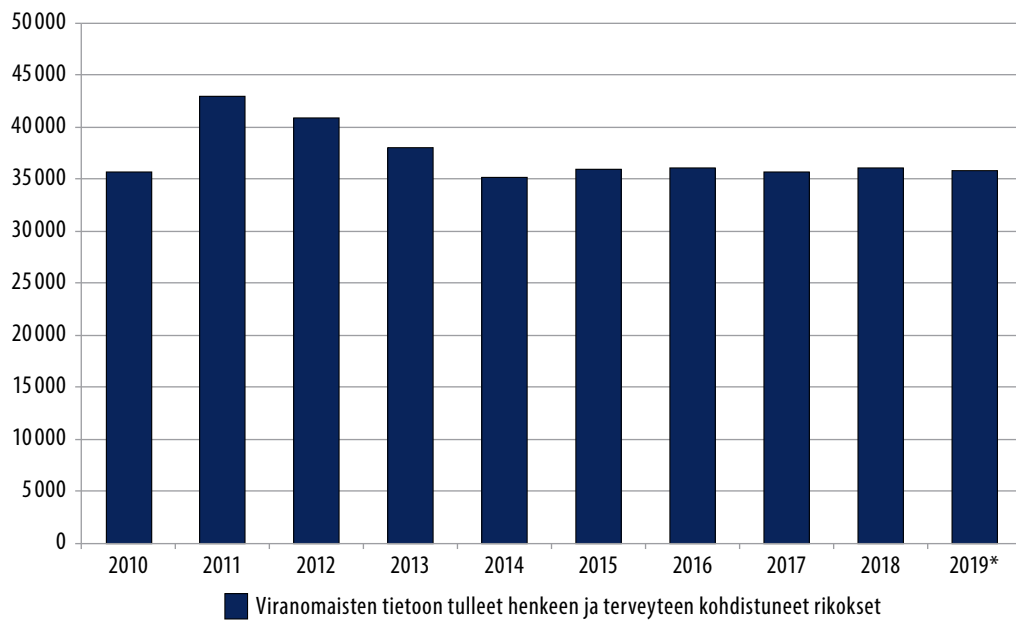
Kuvio 6.5. Poliisibarometri (2010–2020): rikoksen kohteeksi neljän viimeksi kuluneen vuoden aikana joutuneita kaikista haastatelluista**

** Ks. selite Kuviossa 6.2.

Henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten kokonaisuuteen sisältyvät muiden muassa murhat ja tapot ja niiden yritykset, kuolemantuottamukset sekä pahoinpitelyrikokset. Valtaosa on pahoinpitelyrikoksia. Tilastokeskuksen Rikos- ja pakkokeinotilaston vuoden 2019 ennakkotiedoissa henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten kokonaismäärä oli 35 818, joista 33 509 oli pahoinpitelyrikoksia.

Rikos- ja pakkokeinotilaston perusteella viranomaisten tietoon tulleiden henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten määrä on pysynyt 2010-luvun kuluessa suunnilleen samalla noin 36 000 rikoksen tasolla, vuosien 2011–2012 poikkeamaa lukuun ottamatta. Syynä tähän poikkeamaan oli viranomaisten tietoon tulleiden pahoinpitelyjen määrä, joka kasvoi vuoden 2011 alussa voimaan tulleen lainmuutoksen vuoksi. Tässä muutoksessa sekä alaikäisiin henkilöihin että läheisiin kohdistuneet lievät pahoinpitelyt tulivat yleisen syytteen alaisiksi (ks. Näsi & Danielsson, 2019). Vuosina 2011–2012 viranomaisten tietoon tuli noin 41 000–43 000 henkeen ja terveyteen kohdistunutta rikosta vuosittain, vuosina 2015–2019 jokaisena yksittäisenä vuonna noin 36 000 (ks. Kuviot 6.6. ja 6.7.). Tämä hetkel-liseksi jäänyt muutos havaitaan myös poliisibarometritutkimusten aikasarjassa tutkimusvuoden 2012 poikkeamana (Kuvio 6.8.).

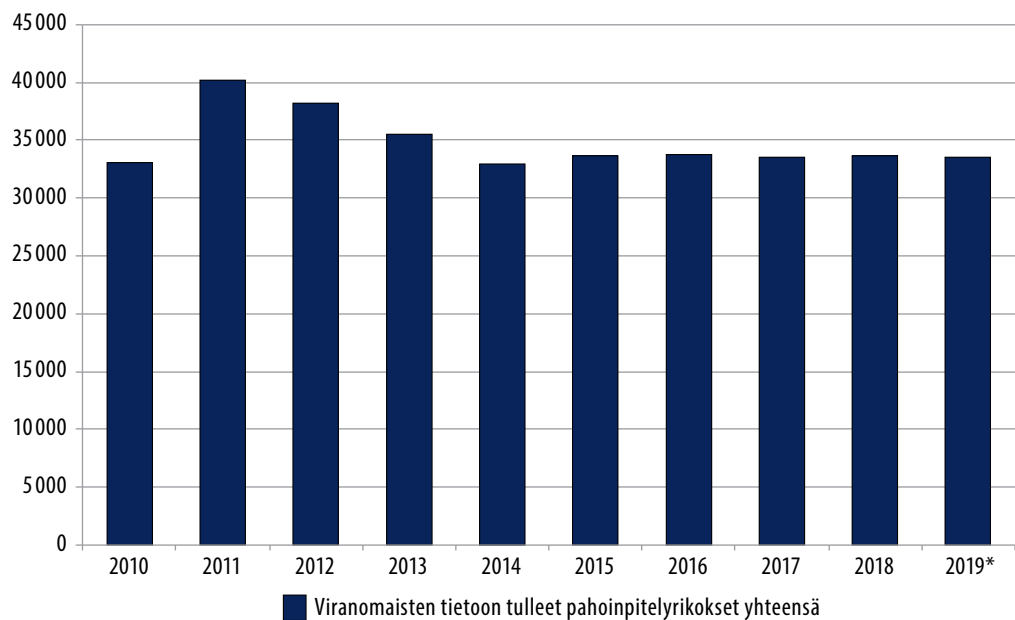
Poliisibarometritutkimusten perusteella pahoinpitelyjen määrä on pysynyt pitkään samalla tai lähes samalla tasolla. Uusimmassa poliisibarometritutkimuksessa pahoinpitelyn kohteeksi joutuneiden osuus kaikista haastatelluista henkilöistä oli kuitenkin jonkin verran suurempi kuin 2010-luvulla keskimäärin. Niiden osuus, jotka ovat joutuneet pahoinpitelyn kohteeksi viimeksi kuluneen neljän vuoden aikana, oli nyt noin 5,6 % kaikista haastatelluista (2018: 4,2 %) (Kuvio 6.8.).

Kuvio 6.6. Viranomaisten tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset (SVT, 2020)

* Ennakkotieto: 35 818

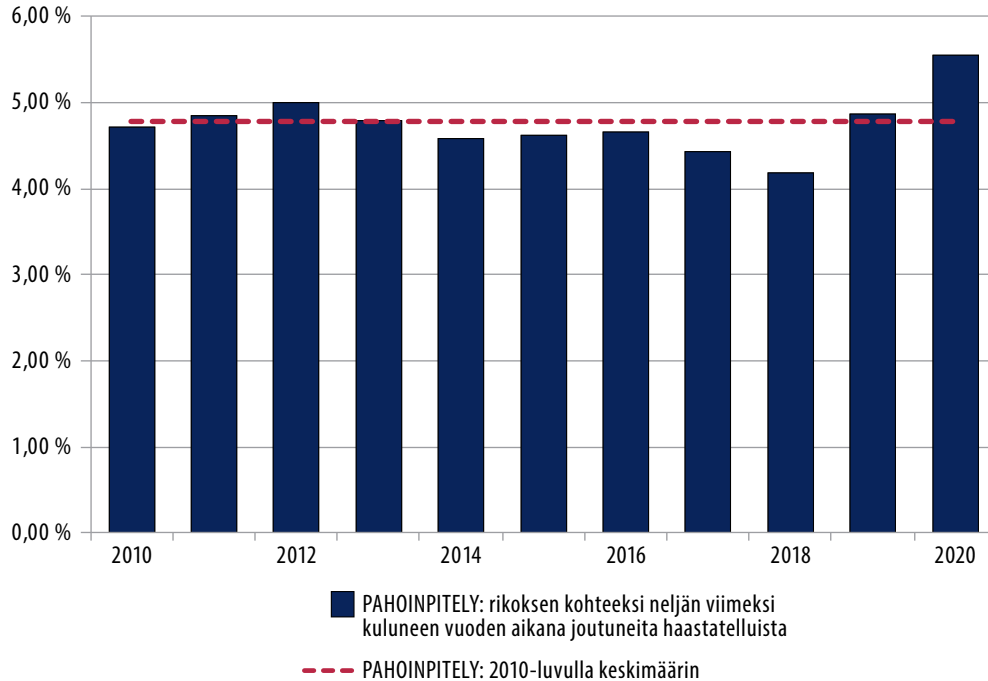
SVT, 2020: Tilastokeskuksen Rikos- ja pakkokeinotilaston neljännesvuosittaiset rikostilastot

Kuvio 6.7. Viranomaisten tietoon tulleet pahoinpitelyrikokset yhteensä (SVT, 2020)*

* Ennakkotieto: 33 509

SVT, 2020: Tilastokeskuksen Rikos- ja pakkokeinotilaston neljännesvuosittaiset rikostilastot

Kuvio 6.8. Poliisibarometri (2010–2020): pahoinpitely, rikoksen kohteeksi neljän viimeksi kuluneen vuoden aikana joutuneita kaikista haastatelluista**

** Ks. selite Kuviossa 6.2.

Tilastokeskuksen Rikos- ja pakkokeinotilaston perusteella viranomaisten tietoon tulleiden seksuaalirikosten määrä on kasvanut 2010-luvun kuluessa. Havainto koskee seksuaalirikollisuuden sisällä myös vakavinta rikollisuutta. Tilastokeskuksen vuotta 2019 koskevissa ennakkotiedoissa oli 4356 viranomaisten tietoon tullutta seksuaalirikosta, joista 1455 raiskauksia (raiskaus, törkeä raiskaus), 1796 lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä, törkeää hyväksikäyttöä tai raiskausta (lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö, törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö, törkeä lapsenraiskaus) sekä 1105 muuta seksuaalirikosta (muut seksuaalirikokset). Vuonna 2015 seksuaalirikoksia tuli viranomaisten tietoon yhteensä 2955 kappaletta, joista raiskauksia 1043. Vuonna 2010 seksuaalirikoksia tuli viranomaisten tietoon yhteensä 2417 kappaletta, joista raiskauksia 818. Raiskauksia koskevassa laskennassa ovat mukana myös raiskausten yritykset (Niemi & Fagerlund, 2019; PolStat, 2020b). Poliisin tulostietojärjestelmän tietojen perusteella raiskausten yrityksiä kaikista raiskauksiksi luokitelluista tapauksista on 2010-luvulla ollut keskimäärin noin 11,4 %; vuoden 2019 uusimmissa luvuissa raiskausten yritysten osuus kaikista raiskauksiksi luokitelluista tapauksista oli noin 7,2 % (PolStat, 2020b). (Kuviot 6.9. ja 6.10.)

Ilmoittamisalttius on seksuaalirikoksissa suhteellisen pieni. Merkittävä osa seksuaalirikoksista ei toisin sanoen tule viranomaisten tietoon. Poliisibarometritutkimuksissa on

kysytty vuosina 2001–2020 yhteensä 10 237 haastattelussa, onko haastateltu henkilö joutunut seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan kohteeksi. Heistä 904 henkilöä (8,8 %) on joskus elämässään joutunut seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan kohteeksi; 9265 (90,5 %) ei ole koskaan joutunut tämän lajisen rikoksen kohteeksi; 68 (0,7 %) henkilöä ei ole osannut tai halunnut vastata tähän kysymykseen. Rikoksen kohteeksi joutuneista 904 henkilöstä yhteensä 174 henkilöä (19,2 %) on tehnyt tapauksesta rikosilmoituksen, 730 henkilöä (noin 80,8 %) on jättänyt tapauksen ilmoittamatta (kaikissa tämän tekstikappaleen henkilöluku- ja prosenttiosuustiedoissa on käytetty painottamattomia aineistoja; ilmoittaneiden ja ilmoittamatta jättäneiden prosenttiosuuksista painotetuissa aineistoissa vuosina 2001–2020 ks. tarkemmin Kuvio 4.6c.).

Poliisibarometrin antama kuva 2010-luvun kehityksestä on samansuuntainen kuin Tilastokeskuksen Rikos- ja pakkokeinotilaston antama kuva. Niiden haastateltujen osuus kaikista haastatelluista henkilöistä, jotka kertovat joutuneensa seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan kohteeksi viimeksi kuluneen neljän vuoden aikana, kääntyi kasvuun tutkimusvuoden 2016 tutkimuksessa (2014: 2,4 % kaikista haastatelluista henkilöistä; 2016: 3,6 %; 2018: 4,6 %; 2020: 4,9 %). (Kuvio 6.11.)

Näissä luvuissa on merkittävää epävarmuutta, koska niiden haastateltujen henkilöiden absoluuttiset määrät, jotka kertovat joutuneensa seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan kohteeksi, ovat etenkin varhaisempina tutkimusvuosina olleet niin pieniä. Vuoden 2014 aineistossa seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan kohteeksi neljän viimeksi kuluneen vuoden kuluessa joutuneita oli vain 29 henkilöä, ja joskus elämänsä aikana seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan kohteeksi joutuneita yhteensä 79 henkilöä (painottamaton aineisto, jossa $N = 1015$), vuoden 2016 aineistossa vastaavat luvut olivat 31 ja 79 ($N = 1007$), vuoden 2018 aineistossa 56 ja 132 ($N = 1096$) ja vuoden 2020 aineistossa 54 ja 134 ($N = 1082$), yhteensä näiden vuosien aineistoissa siis 170 ja 424 henkilöä kaikkiaan 4 200 haastatellusta henkilöstä. Merkittävästä tilastollisesta epävarmuudesta huolimatta näillä tiedoilla on todennäköisesti oma signaaliarvonsa. Poliisibarometritutkimusten antama kuva on samanlainen kuin viranomaisten tietoon tulleen rikollisuuden kehityskuva Tilastokeskuksen Rikos- ja pakkokeinotilastossa. Se näyttää olevan myös samansuuntainen kuin Ruotsia koskevien havaintojen antama kuva Ruotsin tilanteesta (ks. seuraava jakso).

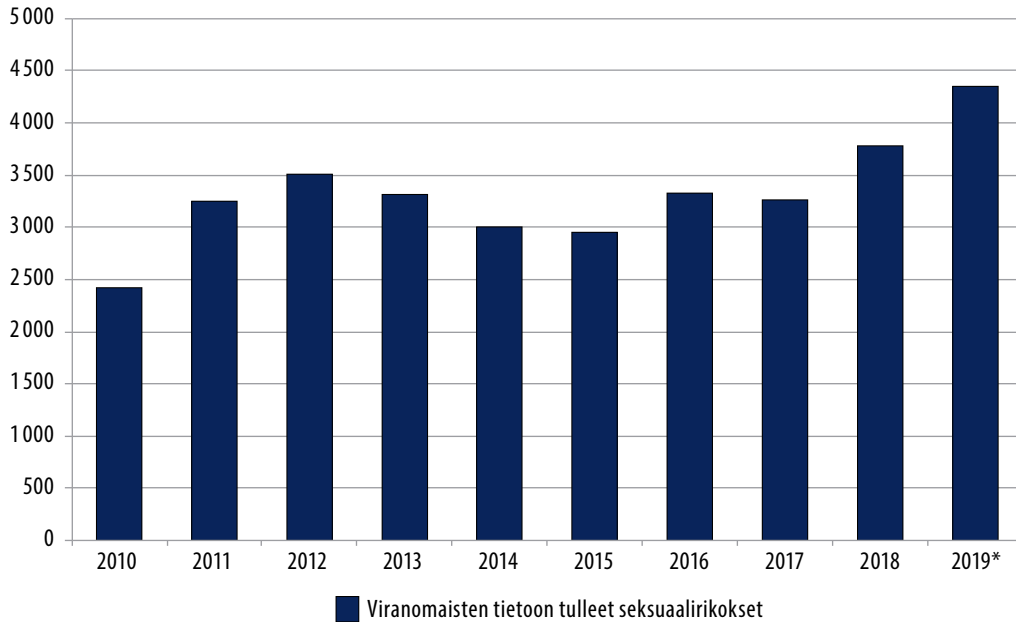
Niemen ja Fagerlundin (2019, 71) tulkinta raiskausrikollisuuden viimeaikaisesta kehityksestä painottaa ilmoittamisalttiudessa ja poliisin tutkinnan tehokkuudessa tapahtuneita muutoksia. Tulkinta perustuu uhritutkimusten tuloksiin (puoliso- ja ex-puolisoraiskausrikokset naisuhritutkimuksissa; raiskausrikokset KRT-kyselytutkimuksissa). Heidän tulkintansa mukaan, vaikka viranomaisten tietoon tullut rikollisuus on raiskausrikosten osalta kasvanut, väestön kokema raiskausrikollisuus on todellisuudessa pysynyt ennallaan tai lähes ennallaan: ”Tilastoitu rikollisuus on kasvanut voimakkaasti samalla kun väestön kokema raiskausrikollisuus on vuotta 2016 lukuun ottamatta pysynyt vakaana. Tilanne oli

vakaa jo edellisillä vuosikymmenillä kansallisten uhritutkimusten sekä myös vuosien 1997 ja 2005 naisuhritutkimusten perusteella (...). Tilastoidun rikollisuuden kasvu heijastaa pitkälti muita tekijöitä kuin väestön kokemaa seksuaalista väkivaltaa. Tärkeitä tekijöitä lienevät ainakin ilmoitusalttius sekä poliisin tutkintatoiminnan tehostuminen.”

On mahdollista, että Niemen ja Fagerlundin (2019) kuvaama myönteinen tulkinta 2010-luvun kehityksestä pitää paikkansa, mutta mitään varmuutta tästä ei ole, koska on myös vahvaa vastakkaista empiiristä näyttöä. Poliisibarometritutkimusten, Tilastokeskuksen Rikos- ja pakkokeinotilaston sekä Ruotsin kansallisten turvallisuustutkimusten perusteella muutoksen mittakaava on 2010-luvun kuluessa ollut suuri.

Ilmiö on joka tapauksessa vakava. Ilmiöalueen jatkuva seuranta- ja arviointitutkimus sekä tieteelliset erillistutkimukset ovat jatkossakin tärkeitä.

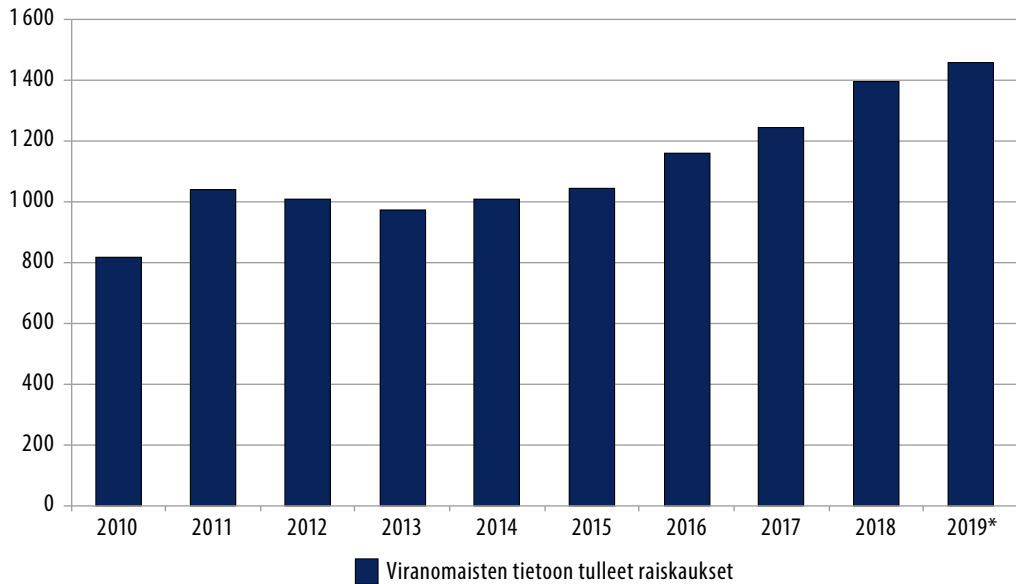
Edellisestä keskustelusta kokonaan riippumatta voitaneen todeta, että tässä luvussa esitetyt arviot hyvin todennäköisesti aliarvioivat todellista rikollisuustilannetta. Näin on etenkin pahoinpitelyjen ja seksuaalirikollisuuden osalta. Merkittävä osa sekä pahoinpitelyistä että seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan tapauksista jää ilmoittamatta poliisille tai muille viranomaisille, mutta hyvin todennäköisesti osa jää raportoimatta myös tutkimushaastattelijalle kenttähaastatteluihin perustuvissa tutkimuksissa. Pahoinpitelystä tai seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan tapauksesta on todennäköisesti hyvin vaikeata kertoa tutkimushaastattelijalle kasvokkaisessa haastattelussa, vaikka haastattelija olisi erittäin ammattitaitoinen (vaikka ts. haastateltavan kokemus tutkimushaastattelijan ammattitaidosta ja hänen luotettavuudestaan olisi erittäin hyvä).

Kuvio 6.9. Viranomaisten tietoon tulleet seksuaalirikokset (SVT, 2020)

* Ennakkotieto: 4 356

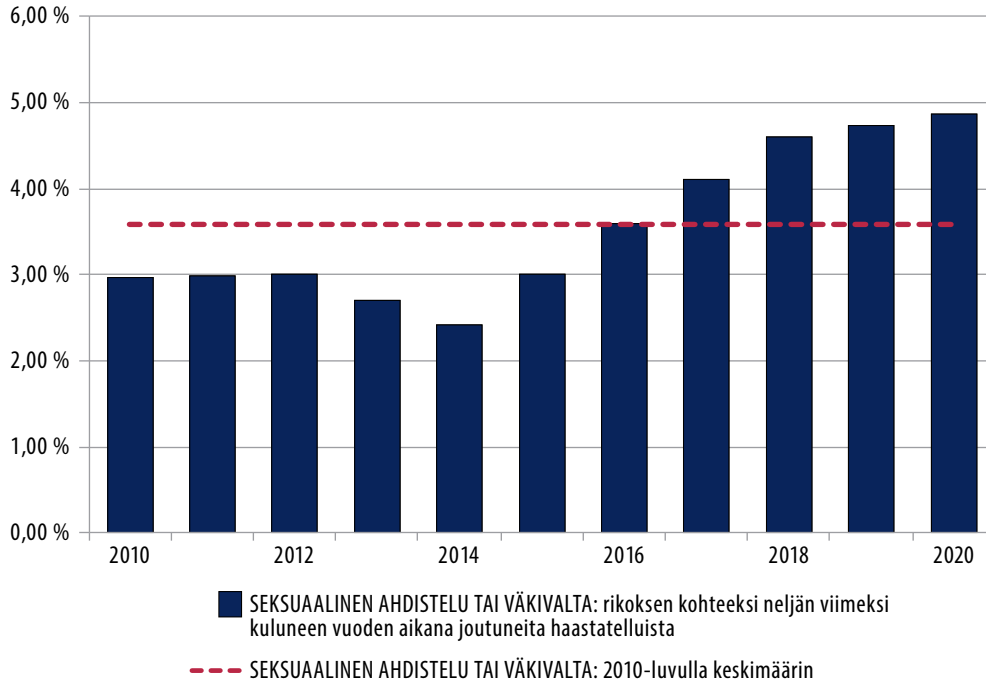
SVT, 2020: Tilastokeskuksen Rikos- ja pakkokeinotilaston neljännesvuosittaiset rikostilastot

Kuvio 6.10. Viranomaisten tietoon tulleet raiskaukset (SVT, 2020)

* Ennakkotieto: 1 455

SVT, 2020: Tilastokeskuksen Rikos- ja pakkokeinotilaston neljännesvuosittaiset rikostilastot

Kuvio 6.11. Poliisibarometri (2010–2020): seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta, rikoksen kohteeksi neljän viimeksi kuluneen vuoden aikana joutuneita kaikista haastatelluista**

** Ks. selite Kuviossa 6.2.

Ruotsalaisten joutuminen rikosten kohteiksi vuonna 2018 Ruotsin kansallisen turvallisuustutkimuksen 2019 mukaan

Ruotsin kansallisessa turvallisuustutkimuksessa (NTU, 2019) kyselytutkimuksen paperi- tai verkkolomakkeeseen vastanneelta henkilöltä kysyttiin, missä määrin hän on huolestunut rikollisuudesta yhteiskunnassa,

”I vilken utsträckning är du orolig över brottsligheten i samhället?” [I stor utsträckning; I viss utsträckning; Inte alls; Vet inte]

Ruotsissa tähän kysymykseen vastanneista henkilöistä noin 92 % oli joko suuressa määrin (43 %) tai jossakin määrin (49 %) huolestunut rikollisuudesta yhteiskunnassa. Noin 8 % vastasi, ettei ole lainkaan huolestunut rikollisuudesta yhteiskunnassa. (NTU, 2019, 116–117.) Ruotsalaisten huoli rikollisuudesta on kasvanut 2010-luvun loppupuolella, verrattuna vuosikymmenen alkupuolen tilanteeseen (NTU, 2019, 118).

Selvästi eniten ruotsalaisia vastaajia on huolestuttanut heidän läheistensä mahdollinen joutuminen rikoksen kohteeksi.

”Har det hänt under det senaste året att du oroar dig för att någon närstående till dig ska drabbas av brott?” [Mycket ofta; Ganska ofta; Ganska sällan; Mycket sällan; Aldrig]

Vuoden 2019 tutkimuksessa noin 35 % vastaajista valitsi vaihtoehdon erittäin usein tai melko usein (NTU, 2019, 120–121). Samoin kriteerein mitattuna (usein tai melko usein) ruotsalaisia ovat huolestuttaneet seuraavaksi eniten petoksen kohteeksi joutuminen Internetissä (28%),²⁹ auton varastamisen tai autoon kohdistuneen vahingon kohteeksi joutuminen (25 %),³⁰ asuntomurron kohteeksi joutuminen (24 %),³¹ ryöstön kohteeksi joutuminen (17 %),³² raiskauksen tai muun seksuaalisen pahoinpitelyn kohteeksi joutuminen (12 %, naisista 21 %; 20–24 -vuotiaista naisista 28 %)³³ sekä pahoinpitelyn kohteeksi joutuminen (10 %).³⁴

Ruotsin kansallisessa turvallisuustutkimuksessa ruotsalaisilta kysyttiin yksityiskohtaisella tarkkuudella kysymyksiä rikoksen kohteeksi joutumisesta tutkimusvuotta edeltäneen vuoden 2018 aikana. Pahoinpitelyn kohteeksi joutumisesta (2018) kysyttiin:

”Har någon med avsikt slagit, sparkat eller på annat sätt utsatt dig för fysiskt våld, så att du skadades eller så att det gjorde ont, under förra året (2018)?”

Noin 3,5 % tutkimukseen vastanneista henkilöistä vastasi joutuneensa pahoinpitelyn kohteeksi (NTU, 2019, 43). Vastaajilta kysyttiin myös *vakavaa pahoinpitelyä* koskeva tarkennus:

”Ledde händelsen eller någon av händelserna till att du fick sådana skador att du besökte läkare, sjuksköterska eller tandläkare?”

Noin 0,7 % tutkimukseen vastanneista henkilöistä oli joutunut tällä tavoin määritellyn vakavan pahoinpitelyn kohteeksi (henkilö sai pahoinpitelytapauksesta sellaisia vammoja, joiden vuoksi hän joutui käymään lääkärissä, tai terveyden- tai sairaanhoitajan vastaanotolla, tai hammaslääkärissä, NTU, 2019, 49).

Seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan kohteeksi joutumisesta (2018) kysyttiin aluksi sisällöllisesti kattava, laaja kysymys:

”Ofredade, tvingade eller angrep någon dig sexuellt under förra året (2018)? Det kan till exempel handla om sexuella kränkande kommentarer i tal eller skrift eller att någon tafsar på dig, tvingar dig till en sexuell handling eller våldtagit dig. Det kan ha hänt hemma, i skolan, på arbetsplatsen, på internet eller på annan plats.”

Noin 6,0 % tutkimukseen vastanneista henkilöistä oli joutunut tällä tavoin määritellyn seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan kohteeksi. Kaikista naisvastaajista kohteeksi oli joutunut noin 9,9 % ja 20–24 -vuotiaista naisvastaajista noin 34,4 % (NTU, 2019, 55–57).

Vastaajilta kysyttiin myös seuraava *vakavaa seksuaalirikollisuutta* koskeva tarkennus:³⁵

”Innebar händelsen eller någon av händelserna att någon tvingade eller försökte tvinga dig till en sexuell handling genom att hota, hålla fast eller göra dig illa på något sätt?”

Tällä tavoin määritellyn vakavan seksuaalirikoksen kohteeksi oli joutunut noin 1,1 % kaikista vastaajista, noin 1,7 % kaikista naisvastaajista ja noin 5,9 % 16–24 vuotiaista naisvastaajista (joku pakotti tai yritti pakottaa henkilön seksuaaliseen tekoon uhkaamalla häntä, tai pitämällä häntä kiinni, tai vahingoittamalla häntä jotenkin muutoin, NTU, 2019, 63–64).

Omaisuusrikoksista kysyttiin sekä henkilöön itseensä kohdistuneina tekoina että hänen kotitalouteensa kohdistuneina tekoina. Henkilökohtaisesti ryöstön tai ryöstöyrityksen kohteeksi (2018) oli joutunut noin 1,4 % vastaajista,³⁶ taskuvarkauden kohteeksi (2018) oli joutunut noin 2,8 %, ³⁷ kaupankäyntipetoksen kohteeksi (2018) oli joutunut noin 5,1 %³⁸ ja maksu- tai luottokorttipetoksen kohteeksi (2018) oli joutunut noin 5,4 % kaikista vastaajista.³⁹

Asuntomurroista ja autovarkauksista kysyttiin vastaajan kotitalouteen kohdistuneina rikoksina. Vuoden 2018 aikana tapahtuneista asuntomurroista kysyttiin:

”Bröt sig någon in i din bostad i syfte att stjäla något under förra året (2018)?”

Noin 1,8 % vastaajista kertoi kotitalouteen kohdistuneesta asuntomurrosta vuoden 2018 aikana (NTU, 2019, 99).

Autovarkauksista kysyttiin:

”Fick du eller någon annan i hushållet en bil stulen under förra året (2018)?”

Noin 1,0 % vastaajista kertoi kotitalouteen kohdistuneesta autovarkauksesta vuoden 2018 aikana (NTU, 2019, 100).

Taulukossa 6.1. kuvataan rikoksen kohteeksi joutuneiden osuuksissa 2010-luvulla tapahtuneita ajallisia muutoksia Ruotsissa muutamien keskeisten rikoslajien osalta. *Ruotsin kansallisessa turvallisuustutkimuksessa tapahtui merkittävä menetelmämuutos kohdevuotta 2015 koskevasta tutkimuksesta kohdevuotta 2016 koskevaan tutkimukseen,*

eivätkä aikasarjat ole vertailukelpoisia yli tämän muutoskauden. NTU-hankkeessa on laskettu aiemmat aikasarjatiedot uudelleen, jotta uudet ja vanhat tiedot olisivat vertailukelpoisia keskenään. Vertailukelpoisuudessa on joka tapauksessa merkittävää epävarmuutta ja aikasarjoja on varmintä tarkastella kahtena toisistaan erillisenä jaksena (kohdevuodet 2010–2015; 2016–2018). (NTU, 2019, 22–23.)

Taulukko 6.1. Rikoksen kohteeksi joutuminen rikoslajeittain 2010–2018 Ruotsissa Ruotsin kansallisen turvallisuustutkimuksen 2019 mukaan*

Rikoksen kohteeksi joutuneita rikoslajeittain, tutkimukseen vastanneista henkilöistä	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016(a)	2017(a)	2018(a)
Pahoinpitelyn kohteeksi joutuneita	2,8 %	3,0 %	2,3 %	2,7 %	2,4 %	2,3 %	3,1 %	3,3 %	3,5 %
Vakavan pahoinpitelyn kohteeksi joutuneita	NA	NA	NA	NA	NA	NA	0,7 %	0,7 %	0,7 %
Seksaalirikoksen kohteeksi joutuneita	1,5 % naiset 2,4 %	1,4 % naiset 2,2 %	1,7 % naiset 2,7 %	2,6 % naiset 4,7 %	2,0 % naiset 3,4 %	3,4 % naiset 5,8 %	4,7 % naiset 8,0 %	6,4 % naiset 10,7 %	6,0 % naiset 9,9 %
Vakavan seksuaalirikoksen kohteeksi joutuneita	NA	NA	NA	NA	NA	NA	0,8 % naiset 1,3 %	1,0 % naiset 1,7 %	1,1 % naiset 1,7 %
Ryöstön tai ryöstöyrityksen kohteeksi joutuneita	0,8 %	0,9 %	0,6 %	0,6 %	0,6 %	0,7 %	1,1 %	1,3 %	1,4 %
Maksu- tai luottokortti-petoksen kohteeksi joutuneita	NA	NA	NA	NA	NA	NA	4,9 %	5,1 %	5,4 %
Asuntomurron kohteeksi joutuneita (kotitaloudet)	NA	NA	NA	NA	NA	NA	1,8 %	1,8 %	1,8 %

(a) Menetelmämuutos kohdevuoden 2015 tutkimuksesta kohdevuoden 2016 tutkimukseen, NTU on laskenut aiemmat aikasarjatiedot uudelleen, jotta uudet ja vanhat tiedot olisivat vertailukelpoisia keskenään. Vertailukelpoisuudessa on silti merkittävää epävarmuutta yli menetelmämuutoksen (2010–2015; 2016–2018). (Ks. NTU, 2019, 22–23.)

* Taulukon tiedot: NTU, 2019.

6.2. Luottamus poliisiin poliisibarometritutkimuksen ja muun pitkän aikavälin seuranta- ja arviointitutkimuksen perusteella

European Social Survey 2018

European Social Survey (ESS) -hankkeessa tutkitaan säännöllisesti eurooppalaisten luottamusta yhteiskunnallisiin instituutioihin. Viimeisin käytettävissä oleva Suomen osa-aineisto on vuodelta 2018. Luottamusta koskeva kysymys esitettiin haastateltaville Osgood-asteikollisena arviointipyyntönä:

”Käytä tätä korttia ja kerro asteikolla nolasta kymmeneen, kuinka paljon henkilökohtaisesti luotat seuraavaksi luettelemiini tahoihin. Nolla tarkoittaa sitä, että et luota ollenkaan kyseiseen tahoon ja 10 sitä, että luotat erittäin vahvasti kyseiseen tahoon: [Instituutio]” [0–10; En osaa sanoa; Kieltäydyn vastaamasta]

Vastaajilta pyydettiin arvioita siitä, kuinka paljon he luottavat eduskuntaan, oikeusjärjestelmään, poliisiin, poliitikkoihin, poliittisiin puolueisiin, Euroopan parlamenttiin ja Yhdistyneisiin Kansakuntiin (YK).

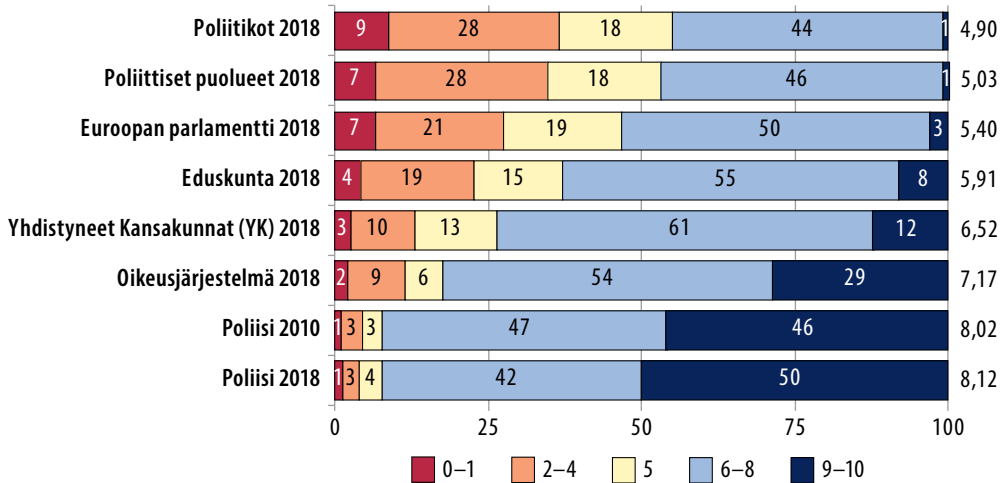
Poliisia ja oikeusjärjestelmää koskevat tulokset ovat ESS-tutkimuksissa suunnilleen samalla tasolla kuin poliisibarometritutkimuksissa. Jos tarkastellaan niiden vastauksien osuuksia, jotka asettuvat asteikon neutraalin keskikohdan myönteiselle puolelle (ESS-tutkimuksessa Osgood-asteikollisen muuttujan muuttujanarvot 6–10), oli tämä osuus poliisia koskevissa arvioissa vuoden 2018 ESS-tutkimuksessa noin 92 %. Vastausten keskiarvo oli noin 8,1. Vuoden 2010 ESS-tutkimuksessa vastaava osuus oli poliisia koskevissa arvioissa noin 93 % ja keskiarvo noin 8,0. Oikeusjärjestelmää koskevaan luottamusarvioon vastasi ESS-tutkimuksessa myönteisesti noin 83 % (Osgood: 6–10) vastaajista ja keskiarvo oli noin 7,17. (Kuvio 6.12.)

Uusimmassa poliisibarometritutkimuksessa poliisin toimintaan vastasi luottavansa melko paljon tai erittäin paljon noin 91 % kaikista tutkimuksessa haastatelluista henkilöistä. Oikeuslaitoksen toimintaan vastasi luottavansa melko paljon tai erittäin paljon noin 78 % haastatelluista.

Poliisibarometritutkimusten tulokset ovat pitkällä aikavälillä olleet vakaita. Vuosien 2001–2020 aikana tutkimussarjassa haastatelluista 10 237 henkilöstä noin 93,6 % on vastannut luottavansa poliisin toimintaan melko tai erittäin paljon.

Luottamusta koskevilla tuloksilla on myös hyvä kriteerivaliditeetti. Luottamus poliisin toimintaan kytkeytyy käsitteellisesti poliisin legitimizeettiin, ja poliisin legitimizeetti itsessään

on sekä poliisibarometritutkimusten (2018, 2020) että ESS-tutkimuksen 2010 perusteella Suomessa vahva.

Kuvio 6.12. "Kuinka paljon henkilökohtaisesti luotat seuraavaksi luettelemiini tahoihin: [Instituutio]" [0–10]*; ESS-tutkimuksen tuloksia 2018 ja 2010 Suomen osa-aineistosta**

European Social Survey (ESS) Round 5, Round 9 (2010; 2018); Suomen osa-aineisto, painotetut aineistot (2018, design weight, 2010 analyysipainot) Sekä jakaumat että keskiarvot raportoidaan tässä ilman En osaa sanoa -vastauksia. EOS-vastauksia oli eniten Euroopan parlamenttia (3,9 %) ja Yhdistyneitä Kansakuntia (YK) (3,2 %) koskevissa kysymyksissä, vähiten poliisia koskevassa kysymyksessä (0,3 %).

* "Nolla tarkoittaa sitä, että et luota ollenkaan kyseiseen tahoon ja 10 sitä, että luot erittäin vahvasti kyseiseen tahoon [0–10]"

** Poliisin osalta mukana ovat myös vuoden 2010 ESS-tutkimuksen tulokset

Kansainvälinen vertailututkimus luottamuksen ja legitimitetin aihealueilta, mutta myös rinnakkaisilta aihealueilta, antaa niin ikään kriteerivaliditeetin tukea luottamusta koskeville päätelmille. Vallankäytön laillisuusperiaatteen (*the rule of law*) kansainvälisissä vertailututkimuksissa Suomi erottuu myönteisesti muista maailman maista, yhdessä muiden pienten ja sisäisesti yhtenäisten maiden kanssa.

Perustuslaillisessa liberaalissa demokratiassa luottamus ja legitimitetti ovat käsitteellisesti kytköksissä toisiinsa, ja julkista valtaa käyttävän toimijan legitimitetti on teoreettisesti sidoksissa vallankäytön laillisuusperiaatteeseen. Maailmanpankin uusimmassa *rule of law* -indeksissä vuodelta 2018 vallankäytön laillisuusperiaatteen indeksiluku laskettiin yhteensä 209 eri maalle. Suomelle laskettu indeksiluku oli tässä tarkastelussa korkein. Muita korkean indeksiluvun maita olivat Norja (2. suurin indeksiluku), Sveitsi, Ruotsi, Uusi-Seelanti, Itävalta, Singapore, Tanska, Hollanti ja Luxemburg (10. suurin indeksiluku), tässä järjestyksessä. Listan loppupään maita luonnehtivat sisällissodat tai muut vakavat sisäiset konfliktit. Niistä moni on autokratioita ja osa on anarkistisessa tilassa. Näitä maita olivat pienimmästä indeksiluvusta kymmenenneksi pienimpään indeksilukuun Venezuela

(pienin indeksiluku), Somalia, Syyria, Etelä-Sudan, Jemen, Libya, Kongon demokraattinen tasavalta, Irak, Keski-Afrikan tasavalta sekä Afganistan (10. pienin indeksiluku), tässä järjestyksessä. (Ks. World Bank, 2003; 2020.)

World Justice Projectin (WJP) uusimmassa *rule of law* -indeksivertailussa oli mukana yhteensä 128 maata. Suomen sijoitus tässä vertailussa oli kolmas (3.), Tanskan (1.) ja Norjan (2.) jälkeen, ennen Ruotsia (4.). Muita korkean indeksiluvun maita olivat Hollanti (5.), Saksa, Uusi-Seelanti, Itävalta, Kanada ja Viro (10.), tässä järjestyksessä. Venezuelan (128.) indeksiluku oli myös tällä listalla pienin. Muita pienen indeksiluvun maita olivat Kamputsea (127.), Kongon demokraattinen tasavalta, Egypti ja Kamerun (124.), tässä järjestyksessä. (Ks. WJP, 2020a; 2020b.)

Sananvapaus on yksi keskeisistä perustuslaillisen liberaalin demokratian vapausoikeuksista ja samalla elimellinen osa vallankäytön laillisuusperiaatteen laajaa määritelmää.⁴⁰ Lehdistönvapaus on puolestaan osa sananvapauden laajempaa käsitettä ja ilmiöalaa. Vuoden 2019 lehdistönvapausindeksissä (RSF, 2019) Suomi oli 180 maan vertailussa toinen (2.) Norjan (1.) jälkeen, ennen Ruotsia (3.). Muita korkean indeksiluvun maita olivat Hollanti (4.), Tanska, Sveitsi, Uusi-Seelanti, Jamaika, Belgia ja Costa Rica (10.) sekä Viro, joka oli listan yhdestoista (11.). Indeksiluvut olivat pienimpiä Turkmenistanissa (180.), Pohjois-Koreassa, Eritreassa, Kiinassa, Vietnamissa, Sudanissa, Syyriassa, Djiboutissa, Saudi-Arabiassa ja Laosissa (171.).

Ruotsalaisten luottamus oikeusjärjestelmään ja sen eri toimijoihin

Ruotsin kansallisen turvallisuustutkimuksen 2019 mukaan

Ruotsin kansallisessa turvallisuustutkimuksessa tutkitaan ruotsalaisten luottamusta oikeusjärjestelmän eri toimijoihin. Luottamuksesta poliisin, syyttäjälaitoksen, tuomioistuinelaitoksen ja vankeinhoitolaitoksen toimintaan kysyttiin:

”Hur stort eller litet förtroende har du för polisens/åklagarnas/ domstolarnas/kriminalvårdens sätt att bedriva sitt arbete?” [Mycket stort; Ganska stort; Varken stort eller litet; Ganska litet; Mycket litet; Ingen åsikt/vet inte].

Lisäksi tutkittiin luottamusta oikeusjärjestelmään kokonaisuutena:

”Om du tänker dig rättsväsendet som en helhet. Hur stort eller litet förtroende har du för rättsväsendet?” [Mycket stort; Ganska stort; Varken stort eller litet; Ganska litet; Mycket litet; Ingen åsikt/vet inte].

Ruotsin kansallisen turvallisuustutkimuksen (NTU, 2019) tutkijat huomauttavat, että poliisin ja koko oikeusjärjestelmän luottamusjakaumat vastasivat läheisesti toisiaan. Syy tähän on hyvin todennäköisesti se, että poliisi on kansalaisille arkisempi ja tutumpi toimija kuin

oikeusjärjestelmän muut viranomaiset. Poliisin toimintaa koskevien arvioiden jakaumassa on En osaa sanoa -vastauksia (EOS) merkittävästi vähemmän kuin oikeusjärjestelmän muita viranomaisia koskevissa arvioissa. Toisin sanoen, monet vastaajat arvioivat koko oikeusjärjestelmän toimintaa poliisin toimintaa koskevien arvioiden näkökulmasta. (Taulukko 6.2.)

Taulukko 6.2. Luottamus oikeusjärjestelmän eri viranomaisten toimintaan Ruotsin kansallisen turvallisuustutkimuksen 2019 mukaan

	Melko tai erittäin suuri	Ei suuri eikä vähäinen	Melko tai erittäin vähäinen	En osaa sanoa (EOS)
Poliisi	52 %	25 %	20 %	3 %
Syyttäjälaitos	39 %	26 %	18 %	17 %
Tuomioistuinlaitos	38 %	25 %	23%	14 %
Vankeinhoitolaitos	33 %	30 %	17 %	20 %
Oikeusjärjestelmä kokonaisuutena	48 %	25 %	22 %	4 %

Aineistolähde: NTU, 2019, 171.

Ruotsin kansallisen turvallisuustutkimuksen kyselyssä luottamusta koskevien kysymysten vastausasteikko on erilainen kuin se vastausasteikko, jota poliisibarometritutkimuksen haastatteluissa käytetään. Näyttää joka tapauksessa siltä, että Ruotsissa poliisin toimintaan luotetaan vähemmän kuin Suomessa. Noin 20 % ruotsalaisista vastaajista valitsi NTU:n (2019) kyselytutkimuksessa vaihtoehdon, jonka mukaan hänen luottamuksensa poliisin toimintaan on melko tai erittäin vähäinen. Suomessa noin 8 % haastatelluista vastasi poliisibarometritutkimuksessa (2020), että luottaa poliisin toimintaan melko tai erittäin vähän. Ruotsissa noin 77 % kyselytutkimuksen vastaajista valitsi vaihtoehdon, jonka mukaan hänen luottamuksensa poliisiin on erittäin suuri, melko suuri, tai valitsi vastausasteikolta neutraalin vaihtoehdon ("Ei suuri eikä vähäinen"). Suomen poliisibarometritutkimuksessa noin 91 % haastatelluista vastasi, että luottaa poliisin toimintaan melko paljon tai erittäin paljon.

Tämän tutkimuksen käyttöön saatiin Ruotsin ESS-aineisto vuodelta 2016. Sen perusteella ruotsalaiset luottavat poliisiin vähemmän kuin suomalaiset. Ruotsin aineiston jakaumassa vuodelta 2016, joka vastaa laskentatavaltaan Kuvion 6.12. Suomen jakaumaa vuodelta 2018 (luottamus poliisiin 2018), vastauksia asteikon neutraalin keskikohdan myönteisellä puolella oli noin 75,8 % (Osgood: 6–10) (Ruotsin ESS-aineisto 2016, ESS Round 8, painotettu aineisto, design weights × post-stratification weights), neutraaleja arvioita oli noin 9,1 % (Osgood: 5) ja arvioita asteikon keskikohdan kielteisellä puolella oli noin 15,1 % (Osgood: 0–4).

Ruotsissa luottamus poliisiin on ollut pitkään samalla tasolla. Ainoa merkittävä poikkeus havaittiin 2010-luvun puolivälissä, vuoden 2015 tutkimuksen jälkeen, kun luottamus poliisiin alkoi nopeasti vähentyä. Vuoden 2015 tutkimuksessa noin 50 % Ruotsin kansallisen turvallisuustutkimukseen osallistuneista henkilöistä vastasi, että luottamus poliisin toimintaan on suuri tai melko suuri. Taso oli hieman korkeampi kuin vuoden 2010 tutkimuksessa (noin 48 %), mutta se alkoi tämän jälkeen laskea, niin että vuoden 2016 tutkimuksessa se oli noin 47 % ja vuoden 2017 tutkimuksessa noin 42 %. Sen jälkeen taso palautui käytännössä ennalleen. Se oli 49 % vuoden 2018 tutkimuksessa ja 52 % uusimmassa, vuoden 2019 tutkimuksessa. (Ks. NTU, 2019.)

7. Päätelmät ja keskustelu

Rikollisuus on pitkällä aikavälillä vähentynyt Suomessa. Kansalaisten luottamus Suomen turvallisuusviranomaisiin on vakaa.

Poliisibarometritutkimus 2020 osoittaa omalta osaltaan, että nämä kaksi myönteistä asiointilaa eivät ole mitenkään välttämättömiä. On merkkejä siitä, että rikollisuus on aivan viime vuosien aikana jonkin verran lisääntynyt, asuntomurtojen ja seksuaalirikosten osalta ehkä merkittävästikin. Kansalaisten arviot poliisin vaikuttavuudesta ja samalla luottamus poliisin toimintaan ovat jonkin verran heikommalla tasolla kuin edellisessä tutkimuksessa vuonna 2018.

On mahdollista, ehkä todennäköistäkin, että nämä poliisibarometritutkimuksessa nyt havaitut kielteiset muutokset ovat satunnaisia – satunnaista vaihtelua – eivät niinkään uusi, pitkän aikavälin tuleva kehityssuunta. Kyseessä voi olla satunnaisuudesta aiheutuva tutkimushankekohtainen poikkeama.

On kuitenkin tärkeätä seurata ja arvioida näitä ilmiöitä useamman eri tutkimusaineiston ja tutkimussarjan avulla. Tämän tutkimuksen näkökulmasta katsottuna erityistä mielenkiintoa on tulevilla Rikos- ja pakkokeinotilaston julkistuksilla (Tilastokeskus), Kansallisen rikosuhritutkimuksen tulevilla tutkimustuloksilla (KRIMO), ESS-tutkimushankkeen Suomen osa-aineiston seuraavilla tutkimustuloksilla (European Social Survey) sekä Helsingin turvallisuustutkimuksen lähiaikoina julkaistavilla uusilla tutkimustuloksilla (Helsingin kaupungin tietokeskus).

On niin ikään tärkeätä suhteuttaa 2010-luvun loppupuolen kehitystä koskevat tulokset pitkän aikavälin kehityskuvaan. Henkirikollisuus, rikollisuuden kaikkein vakavimpana ilmentymänä, on vähentynyt merkittävästi pitkällä aikavälillä niin Suomessa kuin muuallakin maailmassa (Ylikangas, 1999; Pinker, 2011). On myös niin, että omaisuusrikosten rikoslajikohtaiset määrät ovat edelleen vuosikymmenen alun tasolla tai sen alapuolella, asuntomurtoja tai niiden yrityksiä lukuun ottamatta, joiden voidaan arvioida lisääntyneen. Pahoinpitelyjen määrä on käytännössä ennallaan, tai jonkin verran korkeammalla tasolla kuin 2010-luvulla keskimäärin. Näyttää siltä, että seksuaalirikollisuus yleisesti,

ja myös raiskaukset osana seksuaalirikollisuutta, ovat lisääntyneet suhteellisen paljon 2010-luvun kuluessa. Ilmiö on vakava ja ansaitsee huomiota niin tutkimuksessa kuin toimintapolitiikassakin.

Luottamuksen ja legitimitietin osalta voidaan todeta, että suomalaiset luottavat edelleen poliisiin. Noin 91 % tässä tutkimuksessa haastatelluista henkilöistä vastasi, että luottaa poliisin toimintaan melko tai erittäin paljon. Poliisin toimintaa pidetään yleisesti oikeudenmukaisena ja kansalaiset tavallisesti kokevat, että poliisi kohtelee heitä kunnioittavasti. Sekä poliisin legitimitietin että yleisen poliittisen legitimitietin osalta Suomen tilanne on hyvä, etenkin kun asiaa ajatellaan kansainvälisen vertailututkimuksen näkökulmasta.

On hyvä muistaa, että lähes puolet kaikista maailman ihmisistä elää edelleen maissa, joiden valtiomuoto on jokin muu kuin perustuslaillinen liberaali demokratia (POLITY IV data).⁴¹ Monet maailman maista ovat edelleen autokratioita. On myös useita maita, jotka ovat sodan tai sisäisten konfliktien vuoksi anarkistisessa tilassa, niin että poliittisia oikeuksia ei ole, eikä perustavia vapaus- ja ihmisoikeuksia suojata käytännössä lainkaan.

Lähteet ja tutkimuskirjallisuus

LÄHTEET

- ESS Round 5: European Social Survey Round 5 Data* (2010). Data file edition 3.4. NSD - Norwegian Centre for Research Data, Norway – Data Archive and distributor of ESS data for ESS ERIC. doi:10.21338/NSD-ESS5-2010.
- ESS Round 8: European Social Survey Round 8 Data* (2016). Data file edition 2.1. NSD - Norwegian Centre for Research Data, Norway – Data Archive and distributor of ESS data for ESS ERIC. doi:10.21338/NSD-ESS8-2016.
- ESS Round 9: European Social Survey Round 9 Data* (2018). Data file edition 1.2. NSD - Norwegian Centre for Research Data, Norway – Data Archive and distributor of ESS data for ESS ERIC. doi:10.21338/NSD-ESS9-2018.
- NTU, 2019. *Nationella trygghetsundersökningen 2019. Om utsatthet, otrygghet och förtroende*. Rapport 2019:11. Stockholm: Brå.
- Poliisibarometri 2003* [elektroninen aineisto]. FSD2050, versio 1.1 (2006-12-05). Espoo: Suomen Gallup [aineistonkeruu], 2003. Helsinki: Sisäasiainministeriö. Poliisiosasto [tuottaja]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [jakaja], 2006.
- Poliisibarometri 2005* [elektroninen aineisto]. FSD2224, versio 1.0 (2006-10-23). Helsinki: Taloustutkimus [aineistonkeruu], 2005. Helsinki: Sisäasiainministeriö. Poliisiosasto [tuottaja]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [jakaja], 2006.
- Poliisibarometri 2007* [elektroninen aineisto]. FSD2357, versio 2.0 (2013-03-26). Helsinki: Taloustutkimus [aineistonkeruu], 2007. Helsinki: Sisäasiainministeriö. Poliisiosasto [tuottaja], 2007. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [jakaja], 2013.
- Poliisibarometri 2010* [elektroninen aineisto]. FSD2708, versio 1.0 (2012-03-07). Helsinki: Sisäasiainministeriö. Poliisiosasto [tuottaja], 2010. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [jakaja], 2012.
- Poliisibarometri 2012* [elektroninen aineisto]. FSD2838, versio 1.0 (2013-06-04). Helsinki: Sisäasiainministeriö. Poliisiosasto [tuottaja], 2012. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [jakaja], 2013.
- Poliisibarometri 2014* [elektroninen aineisto]. FSD3000, versio 1.0 (2015-02-18). Helsinki: Otantatutkimus Oy [aineistonkeruu], 2014. Helsinki: Sisäministeriö. Poliisiosasto [tuottaja], 2014. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [jakaja], 2015.
- Poliisibarometri 2016* [elektroninen aineisto]. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.
- Poliisibarometri 2018* [elektroninen aineisto]. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.
- Poliisibarometri 2020* [elektroninen aineisto]. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.
- Poliisin turvallisuusbarometri 1999* [elektroninen aineisto]. FSD2052, versio 1.0 (2005-06-02). Helsinki: Taloustutkimus [aineistonkeruu], 1999. Helsinki: Sisäasiainministeriö. Poliisiosasto [tuottaja]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [jakaja], 2005.
- Poliisin turvallisuusbarometri 2001* [elektroninen aineisto]. FSD2053, versio 1.0 (2005-04-05). Helsinki: Taloustutkimus [aineistonkeruu], 2001. Helsinki: Sisäasiainministeriö. Poliisiosasto [tuottaja]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [jakaja], 2005.
- PolStat, 2020a. *Poliisin tulostietojärjestelmä 20.3.2020, toimintavalmiusajat kansalaisten näkökulmasta A-, B- ja A+B -tehtävissä 1998–2019*. Henkilökohtainen tiedonanto, 20.3.2020, Juha Helenius.
- PolStat, 2020b. *Poliisin tulostietojärjestelmä 8.5.2020. Poliisin tietoon tulleet raikausrikkokset 2010–2019*. Henkilökohtainen tiedonanto, 8.5.2020, Vesa Leppänen.
- SVT, 2020. Suomen virallinen tilasto (SVT): *Rikos- ja pakkokeinotilasto* [verkkojulkaisu]. ISSN=2342-9151. Helsinki: Tilastokeskus. Verkkosijainti: <http://www.stat.fi/til/rpk/> (17.2.2020.)

TUTKIMUSKIRJALLISUUS

- Cheurbrakobkit, S. & Bartsch, R.A. 2001. Police Performance: A Model for Assessing Citizens' Satisfaction and the Importance of Police Attributes. *Police Quarterly*, Vol. 4, Iss. 4, pp. 449–468.
- Dai, M. & Jiang, X. 2016. A Comparative Study of Satisfaction with the Police in the United States and Australia. *Australian & New Zealand Journal of Criminology*, Vol. 49, Iss. 1, pp. 30–54.
- Danielsson, P. 2019. Rikollisuuden rakenne ja kehitys. Teoksessa Danielsson, P. (toim.), *Rikollisuustilanne 2018. Rikollisuuskehitys tilastojen ja tutkimusten valossa*. Helsingin yliopisto, Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti, Helsinki, ss. 3–7.
- Danielsson, P. (toim.) 2019. *Rikollisuustilanne 2018. Rikollisuuskehitys tilastojen ja tutkimusten valossa*. Helsingin yliopisto, Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti, Helsinki.
- Danielsson, P. & Ellonen, N. 2019. Omaisuusrikokset. Teoksessa Danielsson, P. (toim.), *Rikollisuustilanne 2018. Rikollisuuskehitys tilastojen ja tutkimusten valossa*. Helsingin yliopisto, Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti, Helsinki, ss. 95–12.
- ESS, 2014. *Weighting European Social Survey Data*. Verkkosijainti: https://www.europeansocialsurvey.org/docs/methodology/ESS_weighting_data_1.pdf (15.4.2020.)
- Hough, M., Jackson, J. & Bradford, B., 2013. Legitimacy, Trust and Compliance: An Empirical Test of Procedural Justice Theory Using the European Social Survey. In Tankebe, J. & Liebling, A. (eds.), *Legitimacy and Criminal Justice: An International Exploration*. Yale University Press, New Haven.
- Jackson, J., Bradford, B., Hough, M., Kuha, J., Stares, S., Widdop, S., Fitzgerald, R., Yordanova, M. & Galev, T. 2011. Developing European Indicators of Trust in Justice. *European Journal of Criminology*, Vol. 8, Iss. 4, pp. 267–285.
- Jackson, J., Kuha, J., Hough, M., Bradford, B., Hohl, K. & Gerber, M. 2013. *Trust and legitimacy across Europe: a FIDUCIA report on comparative public attitudes towards legal authority*. FIDUCIA, LSE, London.
- Keskinen, V. & Laihininen, E. 2015. *Kaikesta huolimatta turvallista. Helsingin turvallisuustutkimus 2015*. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki.
- Käyhkö, E. & (TNS Gallup Oy), 2004. *Poliisibarometri 2003, Poliisitoiminnan kansalaisarviointi. Haastattelututkimus*. Sisäasiainministeriön julkaisu 17/2004. Sisäasiainministeriö, Helsinki.
- Käyhkö, E. & Aho, P. (Taloustutkimus Oy), 2006. *Poliisibarometri 2005*. Poliisin ylijohdon julkaisusarja 3/2006. Sisäasiainministeriö, Helsinki.
- Käyhkö, E. & Aho, P. (Taloustutkimus Oy), 2010. *Poliisibarometri 2010, Kansalaisten näkemyksiä ja kokemuksia poliisitoiminnasta ja sisäisen turvallisuuden tilasta*. Sisäasiainministeriö julkaisuja 29/2010. Sisäasiainministeriö, Helsinki.
- Käyhkö, E. & Hannonen, R. (Otantatutkimus), 2015. *Poliisibarometri 2014, Kansalaisten käsitykset poliisin toiminnasta ja sisäisen turvallisuuden tilasta*. Sisäministeriö julkaisu 4/2015. Sisäministeriö, Helsinki.
- Käyhkö, E., Juntunen A. & (Taloustutkimus Oy), 2008. *Poliisibarometri 2007. Tekstiraportti*. Poliisin ylijohdon julkaisusarja 4/2008. Sisäasiainministeriö, Helsinki.
- Käyhkö, E., Marttila, J. (Taloustutkimus Oy) & Heikura, P. (Taloustutkimus Oy), 2012. *Poliisibarometri 2012, Kansalaisten käsitykset poliisin toiminnasta ja sisäisen turvallisuuden tilasta*. Sisäasiainministeriö julkaisuja 47/2012. Sisäasiainministeriö, Helsinki.
- Kääriäinen, J. 2008. Why Do the Finns Trust the Police? *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, Vol. 9, Iss. 2, pp. 141–159.
- Lehti, M. & Suonpää, K. 2019. Henkirikokset. Teoksessa Danielsson, P. (toim.), *Rikollisuustilanne 2018. Rikollisuuskehitys tilastojen ja tutkimusten valossa*. Helsingin yliopisto, Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti, Helsinki, ss. 9–36.
- Marshall, Monty G., Gurr, Ted R. & Jagers, Keith (2017). *POLITY™ IV PROJECT. Political Regime Characteristics and Transitions, 1800–2016 Dataset Users' Manual*. Verkkosijainti: <http://www.systemicpeace.org/inscr/p4manualv2016.pdf> . (14.12.2017.)
- Murphy, K. 2009. Public Satisfaction with Police: The Importance of Procedural Justice and Police Performance in Police-Citizen Encounters. *The Australian and New Zealand Journal of Criminology*, Vol. 42, Iss. 2, pp. 159–178.
- Niemi, H. & Fagerlund, M. 2019. Seksuaalirikokset. Teoksessa Danielsson, P. (toim.), *Rikollisuustilanne 2018. Rikollisuuskehitys tilastojen ja tutkimusten valossa*. Helsingin yliopisto, Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti, Helsinki, ss. 65–94.
- Näsi, M. & Danielsson, P. 2019. Pahoinpitely- ja ryöstörikokset. Teoksessa Danielsson, P. (toim.), *Rikollisuustilanne 2018. Rikollisuuskehitys tilastojen ja tutkimusten valossa*. Helsingin yliopisto, Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti, Helsinki, ss. 37–64.
- Pelastustoimi.fi, 2020. *Sopimuspalokunnat*. Verkkosijainti: <https://www.pelastustoimi.fi/pelastustoimi/sopimuspalokunnat> (7.4.2020.)

- Pinker, S. 2011. *The Better Angels of Our Nature. A History of Violence and Humanity*. First published in 2011. Published in Penguin Books 2012. Penguin, London.
- Poliisin turvallisuusbarometri 1999*, 2000. *Haastattelututkimuksen tuloksia*. Poliisiosaston julkaisu 3/2000. Sisäasiainministeriö, Helsinki.
- Poliisin turvallisuusbarometri 2001*, 2002. Poliisiosaston julkaisu 2/2002. Sisäasiainministeriö, Helsinki.
- Roser, M. 2020. *Democracy*. Verkkosijainti: <https://ourworldindata.org/democracy#> (15.5.2020.)
- RSF, 2019. *World Press Freedom Index*. Verkkosijainti: <https://rsf.org/en/ranking/2019> (7.4.2020.)
- Tamanaha, B.Z. 2004. *On the Rule of Law. History, Politics, Theory*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Tietoarkisto, 2020. *Tunnisteellisuus ja anonymisointi*. Verkkosijainti: <https://www.fsd.tuni.fi/aineistonhallinta/fi/tunnisteellisuus-ja-anonymisointi.html>. (16.4.2020.)
- Tyler, T.R. 1990/2006. *Why people obey the law?* Princeton University Press, Princeton.
- Tyler, T.R., Goff, P.A. & MacCoun, R.J. 2015. The Impact of Psychological Science on Policing in the United States: Procedural Justice, Legitimacy, and Effective Law Enforcement. *Psychological Science in the Public Interest*, Vol. 16, Iss. 3, pp. 75–109.
- Vuorensyrjä, M. & Fagerlund, M. 2016. *Poliisibarometri 2016. Kansalaisten käsitykset poliisin toiminnasta ja sisäisen turvallisuuden tilasta*. Sisäministeriö, Helsinki.
- Vuorensyrjä, M. & Fagerlund, M. 2018. *Poliisibarometri 2018. Kansalaisten käsitykset poliisin toiminnasta ja sisäisen turvallisuuden tilasta*. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.
- Vuorensyrjä, M. 2014a. Labor Productivity and Productivity Pressure in the Finnish Police Force. *European Journal of Policing Studies*, Vol. 2, Iss. 2, pp. 193–223.
- Vuorensyrjä, M. 2014b. Organizational Reform in a Hierarchical Frontline Organization. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, Vol. 37, Iss. 4, pp. 858–874.
- Vuorensyrjä, M. 2018. Police Management Reform, Labor Productivity, and Citizens' Evaluation of Police Services. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, Vol. 41, Iss. 6, pp. 749–765.
- Vuorensyrjä, M. 2019. A Decentralized Cooperative Solution to the Iterated Pacifist's Dilemma Game: Notes in the Margin of Pinker's Theory of Leviathan. *Constitutional Political Economy*, Vol. 30, Iss. 2, pp. 235–260.
- Vuorensyrjä, M., Hoffren, M. & Laitinen, K. 2016. Tuottavuuspaine julkisen sektorin työvoimaintensiivisessä palvelutuotannossa. Poliisihallinnon henkilöstön näkökulma. *Hallinnon tutkimus*, Vol. 35, Iss. 2, pp. 147–163.
- Wells, W. 2007. Type of Contact and Evaluations of Police Officers: The Effects of Procedural Justice Across Three Types of Police–Citizen Contacts. *Journal of Criminal Justice*, Vol. 35, Iss. 6, pp. 612–621.
- WJP, 2020a. *World Justice Project Rule of Law Index. Global*. Verkkosijainti: <https://www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/global/2020/> (7.4.2020.)
- WJP, 2020b. *World Justice Project Rule of Law Index. Finland*. Verkkosijainti: <https://www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/country/2020/Finland> (7.4.2020.)
- World Bank 2003. *Legal and Judicial Reform: Strategic Directions*. World Bank, Washington, D.C.
- World Bank 2020. *The Worldwide Governance Indicators (WGI) project, Rule of Law index, estimate*. Verkkosijainti: <https://databank.worldbank.org/source/worldwide-governance-indicators/> (7.4.2020.)
- Ylikangas, H. 1999. *Väkivallasta sanan valtaan. Suomalaista menneisyyttä keskiajalta nykypäiviin*. WSOY, Porvoo.

Liite A: Poliisibarometritutkimus 2020, tietosuojaseloste

POLIISIBAROMETRI 2020 -AINEISTON TIETOSUOJASELOSTE

Tämä tutkimusprojekti noudattaa tutkimukseen luovutettujen henkilötietojen käsittelyssä Euroopan Unionin yleistä tietosuoja-asetusta (2016/679) ja Suomen tietosuojalakia (2018/1050).

1. Rekisterinpitäjä

Poliisiammattikorkeakoulu
PL 123 (Vaajakatu 2)
33721 Tampere
poliisiammattikorkeakoulu(at)poliisi.fi

2. Yhteyshenkilöt Poliisibarometri 2020 -rekisteriä koskevissa tietosuoja-asioissa

Matti Vuorensyrjä	Kimmo Lehtimäki
Erikoissuunnittelija, projektipäällikkö	Lakimies
matti.vuorensyrja(at)poliisi.fi	kimmo.lehtimaki(at)poliisi.fi

3. Rekisteröity

Henkilö, joka on vastannut Poliisibarometri 2020 -tutkimuksen haastattelukysymyksiin.

4. Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus ja tutkimuksen tavoitteet

Poliisibarometri 2020 on tieteellinen tutkimus, jossa selvitetään kansalaisten näkemyksiä poliisitoiminnasta ja sisäisen turvallisuuden tilasta Suomessa. Tavoitteena on saada mahdollisimman todenmukainen kuva siitä, mitä kansalaiset ajattelevat poliisista ja poliisin onnistumisesta omilla tehtävissään, ja mitä he ajattelevat omasta turvallisuudestaan ja Suomen turvallisuustilanteesta tällä hetkellä. Haastattelu toteutetaan sisäministeriön toimeksiannosta ja sen toteutuksesta vastaa Poliisiammattikorkeakoulu.

5. Tutkimuksessa kerättävät henkilötiedot ja vastaajan suostumus tutkimukseen tietojen keräämisen laillisuusperusteena

Tutkimuksessa kerätään *taustatietoja*, kuten esimerkiksi haastateltavan henkilön ikä, sekä *sisällöllisiä* tietoja, kuten esimerkiksi haastateltavan arvio siitä, kuinka vakava ongelma rikollisuus on hänen omassa lähiympäristössään.

Tutkimuksessa ei kerätä *suoran tunnistamisen mahdollistavia henkilötietoja*. Siinä kuitenkin kerätään *epäsuoran tunnistamisen mahdollistavia henkilötietoja*. Näitä ovat haastateltavan henkilön sukupuoli; ikä; koulutus; pääasiallinen työmarkkina-asema; vuositulot; suuruusalue, jolla haastateltava asuu; sekä se, onko vastaaja poliisi tai poliisissa työskentelevän henkilön perheenjäsen tai lähisukulainen.

Tutkimuksessa käsitellään vain niitä tietoja, jotka annat siihen haastattelussa oman suostumuksesi perusteella.

6. Tutkimuksen vapaaehtoisuus

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Koko haastattelu, kuten myös kaikki yksittäiset kysymykset haastattelun sisällä ovat täysin vapaaehtoisia ja voit itse harkita, haluatko antaa kysytyjä tietoja tutkimuskäyttöön vai et. Voit myös halutessasi keskeyttää tutkimukseen osallistumisen (haastattelun) missä tahansa vaiheessa.

Omien tietojen tarkistamista ja niiden poistamista tutkimusaineistosta ei ole mahdollista taata vastaajalle sen jälkeen kun aineisto on kerätty, koska tutkimuksessa ei kerätä suoran tunnistamisen mahdollistavia henkilötietoja. Henkilön omaa tietokokonaisuutta ei voida välttämättä erottaa muista tietokokonaisuuksista.

7. Tietojen kerääminen, anonymisointi ja arkistointi

Tiedot kerätään henkilökohtaisissa, kasvokkaisissa haastatteluissa (Taloustutkimus Oy). Tiedot siirretään tiedonkeruun päätyttyä Taloustutkimuksesta Poliisiammattikorkeakouluun ja poistetaan Taloustutkimuksen määrittämän määräajan kuluttua Taloustutkimuksen omasta tietojärjestelmästä. Projektin kahden päätutkijan käyttämät aineistokopiot säilytetään Poliisiammattikorkeakoulun käyttämässä teknisesti suojatussa hallinnon alan sisäisessä tietoverkossa.

Poliisiammattikorkeakoulu *anonymisoi* aineiston heti kun on saanut sen Taloustutkimuksesta. Tavoitteena on varmistaa, että aineisto on anonymi. Kun aineisto on anonymi, siitä on erittäin vaikeata tai jopa mahdotonta tunnistaa ketään yksittäistä henkilöä.

Tutkimuksen päätyttyä aineisto siirretään ja se arkistoidaan pysyvästi Yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon (www.fsd.uta.fi; seuraavassa Tietoaarkisto), joka on Suomessa toimiva tieteellisten tutkimusaineistojen arkistointiviranomainen. Saatuaan aineiston, Tietoaarkisto arvioi, kuinka hyvin vastaajien anonymiteetti on suojattu tutkimusaineistossa, ja oman arvionsa perusteella muokkaa aineiston sellaiseksi, että se soveltuu pitkäaikaissäilytykseen ja tieteellisen tutkimuksen ja opetuksen jatkokäyttöön. Aineistoa voidaan tämän jälkeen käyttää tieteellisessä jatkotutkimuksessa ja opetuksessa. Tutkimusaineiston jatkokäyttöä valvoo arkistointiviranomainen (Tietoaarkisto).

8. Arvio tutkimuksen keskeisistä riskeistä henkilötietosuojan kannalta

Tutkimuksesta on tehty tutkimussuunnitelman osana erillinen riskiarvio. Keskeisiin ennakoitavissa oleviin riskeihin on varauduttu tietojen keruun, siirtämisen, säilyttämisen ja jatkokäytön ratkaisuisissa.

9. Valvonta

Tutkimusprojektia ohjaa ja valvoo erillinen sisäministeriön johtama ohjausryhmä, jonka puheenjohtaja on sisäministeriöstä.

Tutkimusaineiston käyttöä tieteellisessä jatkotutkimuksessa valvoo Tietoarkisto.

10. Oikeus saattaa asia tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi

Jos katsot, että Poliisiammattikorkeakoulu käsittelee henkilötietojasi lainvastaisesti, sinulla on oikeus saattaa asia tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi.

Tietosuojavaltuutetun yhteystiedot:

Tietosuojavaltuutetun toimisto, PL 800 (Ratapihantie 9, 6. kerros), 00521 Helsinki

029 566 6700 (vaihde), 029 566 6735 (telekopio)

tietosuoja(at)om.fi

Liite B: Poliisibarometritutkimus 2020, haastattelulomake

Poliisibarometri 2020

Poliisiammattikorkeakoulu tekee sisäministeriön toimeksiannosta tutkimuksen, jossa selvitetään kansalaisten näkemyksiä poliisitoiminnasta ja sisäisen turvallisuuden tilasta.

Sekä koko haastattelu että jokainen sen yksittäisistä kysymyksistä ovat vastaajalle vapaaehtoisia.

Tutkimusaineiston keruusta vastaa Taloustutkimus Oy. Poliisiammattikorkeakoulu anonymisoi tutkimusaineiston heti kun aineisto on siirretty Taloustutkimuksesta Poliisiammattikorkeakouluun. Kun aineisto on anonymisoitu, yksittäistä henkilöä on erittäin vaikeata tai jopa mahdotonta tunnistaa aineistosta.

Tutkimuksen päätyttyä tutkimusaineisto siirretään Poliisiammattikorkeakoulusta Yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon, jonne aineisto arkistoidaan. Tietoaarkisto tarkistaa, että aineisto on anonymisoitu asianmukaisesti, ja muokkaa aineiston sellaiseksi, että se soveltuu pitkäaikaissäilytykseen ja tieteellisen tutkimuksen ja opetuksen jatkokäyttöön.

Tietojen käsittelyä kuvataan tarkemmin tutkimuksen tietosuojaselosteessa, jonka saat haastattelijalta.

Tietoaarkisto löytyy osoitteesta www.fsd.uta.fi.

q1. Missä määrin poliisi mielestänne pystyy kantamaan vastuun yleisen järjestyksen ja turvallisuuden takaamisesta Suomessa?

- 1 = Kokonaan
- 2 = Pääosin
- 3 = Melko pieneltä osin
- 4 = Ei juuri lainkaan
- 5 = En osaa sanoa

q2. Miten tärkeänä pidätte seuraavia tehtäviä poliisin työssä?

	1 Erittäin tärkeä	2 Melko tärkeä	3 Ei kovin tärkeä	4 Ei lainkaan tärkeä	En osaa sanoa
Autovarkauksien selvittäminen	☐	☐	☐	☐	☐
Asuntomurtojen selvittäminen	☐	☐	☐	☐	☐
Huumerikosten selvittäminen ja paljastaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Raharikosten selvittäminen (petokset, tunnuslukujen varastaminen yms.)	☐	☐	☐	☐	☐
Viharikosten selvittäminen (rikokset, joiden motiivina on uhrin etninen tausta, seksuaalinen suuntautuminen, vammaisuus tms.)	☐	☐	☐	☐	☐
Poliisin partiointi ja muu näkyvä toiminta	☐	☐	☐	☐	☐
Liikennevalvonta	☐	☐	☐	☐	☐
Kiireellisiin hälytyksiin vastaaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Päihtyneiden huostaanotto	☐	☐	☐	☐	☐
Väkivaltarikosten selvittäminen ja torjunta	☐	☐	☐	☐	☐
Rikollisuutta ennalta estävä toiminta, esimerkiksi lähipoliisi- ja koulupoliisitoiminta	☐	☐	☐	☐	☐
Talousrikostorjunta	☐	☐	☐	☐	☐
Poliisin lupapalvelut	☐	☐	☐	☐	☐
Terrorismin torjunta	☐	☐	☐	☐	☐
Suuren yleisön pitäminen ajan tasalla suomalaisen yhteiskunnan tärkeimmistä turvallisuushista	☐	☐	☐	☐	☐
Tietoverkkorikollisuuden torjunta ja selvittäminen (tietomurrot, petokset verkossa ym.)	☐	☐	☐	☐	☐
Lähisuhdeväkivaltaan puuttuminen	☐	☐	☐	☐	☐
Ajantasaisten tilannetietojen välittäminen kansalaisille osana poliisin kriisiviestintää	☐	☐	☐	☐	☐

q3. Kuinka vakavana ongelmana pidätte rikollisuutta lähiympäristössänne, onko se ...?

- 1 = Erittäin vakava
 2 = Melko vakava
 3 = Ei kovin vakava
 4 = Ei lainkaan vakava ongelma
 5 = En osaa sanoa

q4. Missä määrin seuraavat asiat ja ilmiöt huolestuttavat Teitä ...?

	1 Erittäin paljon	2 Melko paljon	3 Melko vähän	4 Ei lainkaan	En osaa sanoa
Pahoinpitelyt	☐	☐	☐	☐	☐
Seksuaalinen ahdistelu ja väkivalta	☐	☐	☐	☐	☐
Asuntomurrot	☐	☐	☐	☐	☐
Autovarkaudet	☐	☐	☐	☐	☐
Ilkivalta ja vandalismi	☐	☐	☐	☐	☐
Huumeiden käyttö ja myynti	☐	☐	☐	☐	☐
Alaikäisten juopottelu	☐	☐	☐	☐	☐
Nuorison kerääntyminen keskustoihin ja julkisiin paikkoihin	☐	☐	☐	☐	☐
Ampuma-aseella tehty rikos	☐	☐	☐	☐	☐
Rattijuoppous	☐	☐	☐	☐	☐
Juopuneet julkisilla paikoilla	☐	☐	☐	☐	☐
Tietoverkkorikollisuus	☐	☐	☐	☐	☐
Terrorismi Suomessa	☐	☐	☐	☐	☐
Terrorismi ulkomailla, esimerkiksi työ- tai lomamatkanne aikana	☐	☐	☐	☐	☐
Viharikokset (rikokset, joiden motiivina on uhrin etninen tausta, seksuaalinen suuntautuminen, vammaisuus tms.)	☐	☐	☐	☐	☐

q5a. Oletteko ollut todistajana tai asianomistajana (uhrin asemassa) rikosprosessissa?

- 1 = Kyllä
 2 = Ei

q5b. Oletteko kokenut uhkailua tai painostusta jonkun rikosprosessiin osallistuvan taholta? Jos olette niin kenen?

- 1 = Vastaajan (rikoksesta epäilty)
 2 = Vastaajan asiamies
 3 = Muu taho
 4 = En ole kokenut uhkailua/painostusta
 5 = En osaa sanoa

q6. Oletteko joutunut seuraavien rikosten uhriksi tai kohteeksi ...?

	Tänä vuonna (2020)	Viime vuonna (2019)	2–4 vuotta sitten	yli 4 vuotta sitten	Ei koskaan	En osaa sanoa
Asuntomurto tai sen yritys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Omaisuu den varastaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Omaisuu den vahingoittaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pahoinpitely	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Autovarkaus tai sen yritys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Aseellinen uhkaus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Identiteettivarkaus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muu rikos tai haitanteko	☐	☐	☐	☐	☐	☐

q7a. Ilmoititko poliisille jouduttuunne viimeksi rikoksen kohteeksi (rikokset q6)?

	Kyllä	Ei
Asuntopurto tai sen yritys	☐	☐
Omaisuu den varastaminen	☐	☐
Omaisuu den vahingoittaminen	☐	☐
Pahoinpitely	☐	☐
Autovarkaus tai sen yritys	☐	☐
Aseellinen uhkaus	☐	☐
Seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta	☐	☐
Identiteettivarkaus	☐	☐
Muu rikos tai haitanteko	☐	☐

q7b. Mistä syystä ette ilmoittanut poliisille (rikokset q6)?

	1 En ajatellut rikoksen olevan kyllin vakava	2 Ajattelin poliisin olevan kykenevän ratkaisemaan asian	3 Ajattelin, ettei poliisi ole kiinnostunut asiasta	4 Ajattelin, ettei se ole poliisiasia	5 Pidin asiaa yksityisenä	6 Raportoin asiasta muulle viranomaiselle	En osaa sanoa
Asuntopurrosta tai sen yrityksestä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Omaisuu den varastamisesta	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Omaisuu den vahingoittamisesta	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pahoinpitelystä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Autovarkaudesta tai sen yrityksestä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Aseellisesta uhkauksesta	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Seksuaalisesta ahdistelusta tai väkivallasta	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Identiteettivarkaudesta	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muusta rikoksesta tai haitanteosta	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

q8. Jos olisitte kiireellisen poliisiavun tarpeessa, minkä ajan kuluttua yhteydenotosta uskoisitte poliisin olevan tapahtumapaikalla?

- 1 = 0–5 min
- 2 = 6–10 min
- 3 = 11–20 min
- 4 = 21–30 min
- 5 = 31–60 min
- 6 = yli tunnin, mutta alle kaksi tuntia
- 7 = kaksi tuntia tai enemmän
- 8 = en osaa sanoa

q9. Kuinka usein olette nähnyt poliisin partioivan asuinalueellanne?

- 1 = Päivittäin
- 2 = Viikoittain
- 3 = Kerran, pari kuukaudessa
- 4 = Harvemmin
- 5 = En koskaan
- 6 = En osaa sanoa

**q10. Kuinka pitkä matka on kotoanne lähimmälle poliisiasemalle?
(Arvioikaa matka puolen kilometrin tarkkuudella.)****q11a. Oletteko ollut yhteydessä (kontakti poliisin kanssa) poliisiin viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana jossakin tällä kortilla mainituista asioista?**

- 1 = Rikoksen kohteena
- 2 = Rikoksen todistajana tai silminnäkijänä
- 3 = Järjestyshäiriön yhteydessä
- 4 = Liikennevalvonnan, -rikkomuksen tai onnettomuuden yhteydessä
- 5 = Lupa-asiassa
- 6 = Poliisin yleisötilaisuudessa
- 7 = Poliisin vierailun yhteydessä esim. asukasyhdistyksen tilaisuuteen
- 8 = Tavatessanne poliisin virka-asioissa
- 9 = Tietoverkossa (neuvonta, nettipoliisitoiminta tms.)
- 10 = En ole ollut millään tavalla yhteydessä poliisiin
- 11 = En osaa sanoa

q11b. Kun viimeksi olitte yhteydessä poliisiin, niin mitkä tällä kortilla mainituista kohdista kuvaavat asiaanne hoitamista...?

	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
1 Oliko poliisin asennoituminen ymmärtäväistä ja asiallista	☐	☐	☐
2 Käsittelikö poliisi asiaanne ripeästi	☐	☐	☐
3 Selvittikö poliisi Teille tilanteenne ja mahdollisuutenne asiassanne	☐	☐	☐
4 Oliko poliisi hienotunteinen Teitä ja asiaanne kohtaan	☐	☐	☐
5 Oliko poliisi mielestänne puolueeton Teitä ja asiaanne kohtaan	☐	☐	☐
6 Tunsitteko, että poliisi arvosti Teitä asiakkaana	☐	☐	☐
7 Antoiko poliisi riittävästi tietoa asiaanne liittyen	☐	☐	☐
8 Toimiko poliisi mielestänne huolellisesti ja virheettömästi	☐	☐	☐
9 Toimiko poliisi ammattitaitoisesti arvostettavalla tavalla	☐	☐	☐

q12a. Oletteko tämän tai viime vuoden aikana tehnyt ilmoituksen poliisille havaitsemastanne häiriöstä tai epäkohdasta tai tehnyt rikosilmoituksen?

- 1 = Kyllä
 2 = Ei

q12b. Mitä tällä kortilla mainituista asioista koitte tapahtuneen viimeisimmässä asioidenne...?

	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
1 Ilmoittamanne epäkohta tai häiriö poistettiin melko välittömästi	☐	☐	☐
2 Koitte ilmoituksenne johtaneen lähialueenne turvallisuuden paranemiseen	☐	☐	☐
3 Tekemänne rikosilmoituksen perusteella aloitettiin esitutkinta	☐	☐	☐
4 Poliisi ei saapunut ilmoittamallenne tapahtumapaikalle	☐	☐	☐

q13. Arveletteko poliisin Suomessa suhtautuvan eri kulttuureista lähtöisin oleviin ihmisiin muihin suomalaisiin verrattuna...?

- 1 = Tiukemmin
 2 = Samalla tavoin
 3 = Löysemmin
 4 = En osaa sanoa

q14. Miten hyvin poliisi on mielestänne onnistunut seuraavissa tehtävissään?

	1 Erittäin hyvin	2 Melko hyvin	3 Melko huonosti	4 Erittäin huonosti	En osaa sanoa
Autovarkauksien selvittäminen	☐	☐	☐	☐	☐
Asuntomurtojen selvittäminen	☐	☐	☐	☐	☐
Huumerikosten selvittäminen ja paljastaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Raharikosten selvittäminen (petokset, tunnuslukujen varastaminen yms.)	☐	☐	☐	☐	☐
Viharikosten selvittäminen (rikokset, joiden motiivina on uhrin etninen tausta, seksuaalinen suuntautuminen, vammaisuus tms.)	☐	☐	☐	☐	☐
Poliisin partiointi ja muu näkyvä toiminta	☐	☐	☐	☐	☐
Liikennevalvonta	☐	☐	☐	☐	☐
Kiireellisiin hälytyksiin vastaaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Päihtyneiden huostaanotto	☐	☐	☐	☐	☐
Väkivaltarikosten selvittäminen ja torjunta	☐	☐	☐	☐	☐
Rikollisuutta ennalta estävä toiminta, esimerkiksi lähipoliisi- ja koulupoliisitoiminta	☐	☐	☐	☐	☐
Talousrikostorjunta	☐	☐	☐	☐	☐
Poliisin lupapalvelut	☐	☐	☐	☐	☐
Terrorismin torjunta	☐	☐	☐	☐	☐
Suuren yleisön pitäminen ajan tasalla suomalaisen yhteiskunnan tärkeimmistä turvallisuusuhista	☐	☐	☐	☐	☐
Tietoverkkorikollisuuden torjunta ja selvittäminen (tietomurrot, petokset verkossa ym.)	☐	☐	☐	☐	☐
Lähisuhdeväkivaltaan puuttuminen	☐	☐	☐	☐	☐
Ajantasaisten tilannetietojen välittäminen kansalaisille osana poliisin kriisiviestintää	☐	☐	☐	☐	☐

q15. Miten arvioitte seuraavien poliisipalveluiden kehittyneen asuinseudullanne viimeisen vuoden aikana?

	1 Palvelut ovat heikentyneet	2 Palvelut ovat säilyneet ennallaan	3 Palvelut ovat parantuneet	En osaa sanoa
Poliisin lupapalvelut	☐	☐	☐	☐
Järjestykseen ja turvallisuuteen liittyvät poliisin hälytys- ja valvontapalvelut	☐	☐	☐	☐
Rikostutkinnan palvelut	☐	☐	☐	☐

q16. Missä määrin luotatte seuraavien viranomaisten tai tahojen toimintaan ...?

	1 Erittäin paljon	2 Melko paljon	3 Melko vähän	4 Erittäin vähän	En osaa sanoa
Poliisi	☐	☐	☐	☐	☐
Pelastustoimi	☐	☐	☐	☐	☐
Hätäkeskusten toiminta	☐	☐	☐	☐	☐
Yksityiset vartiointiliikkeet	☐	☐	☐	☐	☐
Rajavartiolaitos	☐	☐	☐	☐	☐
Tulli	☐	☐	☐	☐	☐
Puolustusvoimat	☐	☐	☐	☐	☐
Oikeuslaitos/tuomioistuimet	☐	☐	☐	☐	☐

q17. Kuulemanne tai omien kokemustenne perusteella ...

Kuinka hyvin poliisi mielestänne onnistuu ehkäisemään väkivaltarikollisuutta tai väkivallalla uhkailua Suomessa? _____ (0–10)

Kuinka hyvin poliisi mielestänne onnistuu saamaan murtovargaat kiinni Suomessa? _____ (0–10)

Valitkaa vastauksenne kortilta, jossa 0 tarkoittaa erittäin huonosti ja 10 erittäin hyvin.

ERITTÄIN HUONOSTI 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ERITTÄIN HYVIN

(88 = EN OSAA SANOA)

q18. Seuraavaksi muutama kysymys tilanteista, joissa poliisi käsittelee sellaisia rikoksia kuten murtovarkaudet ja pahoinpitelyt.

q18a. Kuulemanne tai omien kokemustenne perusteella, kuinka usein Suomen poliisi yleisesti ottaen kohtelee ihmisiä kunnioittavasti:

- 1 = Ei lainkaan usein
- 2 = Ei kovin usein
- 3 = Usein
- 4 = Erittäin usein?
- (8 = En osaa sanoa)

q18b. Kuinka usein suunnilleen poliisi tekee oikeudenmukaisia ja puolueettomia päätöksiä tilanteissa, joita se hoitaa:

- 1 = Ei lainkaan usein
- 2 = Ei kovin usein
- 3 = Usein
- 4 = Erittäin usein?
- (8 = En osaa sanoa)

q18c. Kuinka usein sanoisitte Suomen poliisin yleensä perustelevan päätöksiään ja toimenpiteitään tilanteissa joissa he ovat ihmisten kanssa tekemisissä, jos heiltä sitä pyydetään:

- 1 = Ei lainkaan usein
- 2 = Ei kovin usein
- 3 = Usein
- 4 = Erittäin usein?
- 5 = Kukaan ei koskaan pyydä poliisia perustelevaan päätöksiään taitoimenpiteitään
- (8 = En osaa sanoa)

q19. Seuraavat kysymykset koskevat sitä, mitä velvollisuuksia Teillä mielestänne on Suomen poliisia kohtaan. Käyttäkää korttia, jossa 0 tarkoittaa Ei lainkaan velvollisuuteni ja 10 Täysin velvollisuuteni.

Missä määrin teillä mielestänne on velvollisuus...

Tukea poliisin tekemiä päätöksiä silloinkin, kun olette niistä eri mieltä? _____ (0–10)

Noudattaa poliisin käskyjä, vaikka ette ymmärtäisi tai hyväksyisi niiden perusteita? _____ (0–10)

Noudattaa poliisin käskyjä, vaikka ette pitäisi tavasta, jolla poliisi teitä kohtelee? _____ (0–10)

EI LAINKAAN VELVOLLISUUTENI 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 TÄYSIN MINUN VELVOLLISUUTENI

(88 = en osaa sanoa)

q20. Missä määrin olette samaa tai eri mieltä seuraavien Suomen poliisia koskevien väittämien kanssa?

	1 Täysin samaa mieltä	2 Samaa mieltä	3 Ei samaa eikä eri mieltä	4 Eri mieltä	5 Täysin eri mieltä	(8 En osaa sanoa)
Yleisesti ottaen poliisilla on sama käsitys oikeasta ja väärästä kuin minulla	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Poliisi puolustaa arvoja, jotka ovat tärkeitä kaltaisilleni ihmisille	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Yleisesti ottaen hyväksyn tavan, jolla poliisi tavallisesti toimii	☐	☐	☐	☐	☐	☐

q21. Korruptio

Kyselyn tämä osa koskee korruption esiintymistä ja piirteitä yhteiskunnassa.

q21a. Miten todennäköisenä pidätte, että

	1 Erittäin todennäköisenä	2 Melko todennäköisenä	3 Melko epätodennäköisenä	4 Erittäin epätodennäköisenä	5 En osaa sanoa
Kansalaiset, yritykset tai muut tahot yrittävät korruptoida tai häiritä poliisin toimintaa epäeettisellä tavalla?	☐	☐	☐	☐	☐
Poliisin sisällä esiintyy korruptiota tai epäeettistä toimintaa kuten esim. sisäisiä varkauksia, petoksia tai omaisuuden väärinkäyttöä?	☐	☐	☐	☐	☐

q21b. Kertokaa mitä mieltä olette seuraavista korruptioon liittyvistä väittämistä.

	1 Täysin samaa mieltä	2 Melko samaa mieltä	3 Melko eri mieltä	4 Täysin eri mieltä	5 En osaa sanoa
Korruptio on merkittävä ongelma Suomessa	☐	☐	☐	☐	☐
Suomessa on korruptiota kunnallis- ja paikallistason toimielimissä	☐	☐	☐	☐	☐
Suomessa on korruptiota alueellisen tason toimielimissä	☐	☐	☐	☐	☐
Suomessa on korruptiota kansallisen tason toimielimissä	☐	☐	☐	☐	☐
Euroopan unionin toimielimissä on korruptiota	☐	☐	☐	☐	☐

q21c. Kuinka vakavana ongelmana pidätte seuraavia ilmiöitä Suomessa?

	1 Erittäin vakavana	2 Melko vakavana	3 Melko vähäisenä	4 Erittäin vähäisenä	5 En osaa sanoa
Korruptio julkisissa hankinnoissa	☐	☐	☐	☐	☐
Kaksoisrooleista aiheutuvat jääviysongelmat julkishallinnossa	☐	☐	☐	☐	☐
Sukulaisten tai ystävien suosinta virkavalinnoissa	☐	☐	☐	☐	☐
Epävirallinen päätöksenteko hyvä-veli verkostoissa	☐	☐	☐	☐	☐
Korruptio maankäytössä ja rakennusalalla	☐	☐	☐	☐	☐
Korruptio terveydenhuollossa	☐	☐	☐	☐	☐
Väärinkäytökset järjestö- ja yhdistystoiminnassa	☐	☐	☐	☐	☐
Avoimuuden puute lakien valmistelussa	☐	☐	☐	☐	☐
Vaali- tai puoluerahoituksen käyttäminen yksityisen edun tavoitteluun	☐	☐	☐	☐	☐
Ottelumanipulaatio ja vedonlyöntiskandaalit	☐	☐	☐	☐	☐

q21d. Oletteko itse havainnut korruptiota omassa työssänne tai vapaa-ajallanne?

- 1 = Kyllä
- 2 = En

Taustamuuttujat

b1. Vastaajan sukupuoli

1 = Nainen

2 = Mies

b2. Vastaajan ikä

1 = –29

2 = 30–49

3 = 50–64

4 = 65–

b3. Vastaajan pääasiallinen työmarkkina-asema

1 = Työllinen (palkkatyötä tekevät, yrittäjät jne.)

2 = Työtön

3 = Työvoiman ulkopuolella (päätoimiset opiskelijat, eläkeläiset, vanhempainvapaalla olevat jne.)

4 = En osaa sanoa/en halua sanoa

b4. Vastaajan korkein suoritettu tutkinto

1 = Peruskoulun päättötutkinto tai keski-, kansa- tai kansalaiskoulututkinto

2 = Ylioppilastutkinto, ammattikoulututkinto tai opistotason tutkinto

3 = Ammattikorkeakoulu-, ylempi ammattikorkeakoulu- tai yliopistotason tutkinto

4 = En osaa sanoa/en halua sanoa

b5. Vastaajan tulot. Mihin näistä tuloiluokista kuulutte, kun Teidän henkilökohtaiset tulonne vuodessa lasketaan yhteen verolja vähentämättä?

1 = Alle 10 001 euroa/vuosi

2 = 10 001–25 000 euroa/vuosi

3 = 25 001–50 000 euroa/vuosi

4 = Yli 50 000 euroa/vuosi

5 = En osaa sanoa/en halua sanoa

b6. Suuralue

1 = Helsinki-Uusimaa

2 = Etelä-Suomi

3 = Länsi-Suomi

4 = Pohjois- ja Itä-Suomi

b7. Oletteko Te itse tai joku muu perheestänne tai lähisukulaisistanne poliisin palveluksessa?

1 = Kyllä

2 = Ei

LOPPUVIITTEET

- 1 Tutkimuksen kohdejoukko koostuu sekä Suomessa asuvista Suomen kansalaisista että sellaisista muiden maiden kansalaisista, jotka ovat haastatteluhetkellä Suomessa ja valikoituvat sattumalta tutkimuksen otokseen. Tutkimuksen tekstissä käytetään ”kansalaisten” tai ”kansalaisarvioiden” termejä. Niitä käytetään yleisesti, niin että ne viittaavat kaikkiin haastateltuihin henkilöihin. Haastatellun henkilön suhde poliisiin on arvioinnin teko hetkellä oikeutta ja turvaa saavan henkilön suhde, joka äidinkielestä, kansallisuudesta tai Suomen kansalaisuudesta riippumatta vastaa kansalaisuuden politiikanteoreettista merkitystä. Henkilö saa hänelle kuuluvan oikeus- ja valtiojärjestyksen suojan, yhdenvertaisena muihin samassa asemassa oleviin henkilöihin nähden.
- 2 *Legitimitetill*ä tarkoitetaan tässä tutkimuksessa kansalaisten kokemusta siitä oikeutuksesta, joka instituutiolla (tässä tapauksessa poliisilla) julkista valtaa käyttävänä toimijana heidän näkemyksensä mukaan on.
- 3 Målgruppen i undersökningen består av både finska medborgare som bor i Finland och sådana utländska medborgare som vid intervju tillfället befinner sig i Finland och slumpvis väljs ut till undersökningens urval. I undersökningens text används termerna ”medborgarna” eller ”medborgarnas bedömning”. Dessa används allmänt så att de hänvisar till alla de intervjuade personerna. Den intervjuade personens förhållande till polisen är vid bedömnings tillfället en person som omfattas av rättigheter och skydd och som oberoende av modersmål, nationalitet eller finskt medborgarskap motsvarar medborgarskapets politisk-teoretiska innebörd. Personen får skydd som hen har rätt till enligt rätts- och statssystem, likställd med andra personer i samma ställning.
- 4 I denna studie avser *legitimitet* medborgarnas upplevelser av den behörighet som institutionerna (i detta fall polisen) som utövare av offentlig makt har enligt dem.
- 5 The target group of the study consists not only of Finnish citizens, but also of other nationals who are resident in the country and who happen to be selected to the sample of the study. The terms ”citizens” or ”citizens’ assessments” are used frequently in the text. They are used as universal concepts in the sense that they refer to all interviewees of the study. When providing the interviewers with their assessments, the interviewees – in their relationship with the police – are recipients of legal protection and security who fulfill the definition of citizenship, from the viewpoint of political theory, regardless of their native language, nationality, or formal Finnish citizenship status. Such a person obtains the legal and constitutional protection to which he or she is entitled, on an equal basis with other persons in the same position.
- 6 In this study, *legitimacy* refers to the justification that an institution (in this case, the police) has as an agent that exercises public authority, as evaluated by the citizens.
- 7 Ks. loppuviite 1.
- 8 Esim. European Social Survey Rounds 5; 9 (2010; 2018), Suomen osa-aineistot; Helsingin turvallisuustutkimus, Keskinen & Laihinen, 2015.
- 9 Eurooppalaisten maiden maakohtaiset tulokset ESS-hankkeessa; Ruotsin tulokset Ruotsin kansallisissa turvallisuustutkimuksissa, NTU, 2019; ks. myös esim. Kääriäinen, 2008.
- 10 Marshall ym., 2017; RSF, 2019; WJP, 2020a; 2020b; World Bank, 2003; 2020. Kriteerivaliditeetti on muutoinkin vahva. Tämän tutkimuksen luottamusmittarin tulokset ovat yhtäpitäviä suhteessa ESS-hankkeen luottamusmittarin antamiin tuloksiin, mutta myös sen legitimitetmittarin tuloksiin, joka kehitettiin alun perin ESS-hankkeessa 2010 ja jota on myöhemmin sovellettu myös poliisibarometritutkimuksessa (ks. Jackson ym., 2011; 2013; Hough ym., 2013; Vuorensyrjä & Fagerlund, 2018; tämä tutkimus).
- 11 Koko tutkimussarjan raportoinnista ks. Poliisin turvallisuusbarometri 1999 (2000); Poliisin turvallisuusbarometri 2001 (2002); Käyhkö, E. & (TNS Gallup Oy), (2004); Käyhkö, E. & Aho, P. (Taloustutkimus Oy), (2006); Käyhkö, E., Juntunen A. & (Taloustutkimus Oy), (2008); Käyhkö, E. & Aho, P. (Taloustutkimus Oy), (2010); Käyhkö, E., Marttila, J. (Taloustutkimus Oy) & Heikura, P. (Taloustutkimus Oy), (2012); Käyhkö, E. & Hannonen, R. (Otantatutkimus), (2015); Vuorensyrjä & Fagerlund, 2016; 2018. Lähteistä ks. vastaavat arkistoidut aineistot Poliisin turvallisuusbarometri 1999, ..., Poliisibarometri 2020.
- 12 Kysymyksessä puhutaan ”pelastustoimesta”, eikä siinä erotella toisistaan ammattipalokuntia ja sopimuspalokuntia, koska haastatellut henkilöt eivät välttämättä osaa tehdä tätä eroa. Sopimuspalokuntien merkitys on Suomessa joka tapauksessa suuri. Kun vapaaehtoinen palokunta eli palokuntatoimintaa varten perustettu yhdistys (VPK) tekee sopimuksen oman alueensa pelastusviranomaisen kanssa, siitä tulee sopimuspalokunta. Sopimuspalokunnat huolehtivat merkittävästä osasta Suomen kaikkia pelastustehtäviä. Sopimuspalokuntien toiminta-alue kattaa alueellisesti noin 90 % Suomen pinta-alasta ja tällä alueella asuu noin 46 % väestöstä. Ks. tarkemmin Pelastustoimi.fi, 2020, *Sopimuspalokunnat*. Verkkosijainti: <https://www.pelastustoimi.fi/pelastustoimi/sopimuspalokunnat> (7.4.2020.)
- 13 Joissakin tapauksissa asteikon suunta käännetään keskiarvojen laskentaa varten. Kuvion selite kertoo aina sen, mikä asteikon suunta on ollut keskiarvoja laskettaessa.

14 Sekä kysymyssarjan soveltamiseen poliisibarometritutkimuksessa että suomen-, ruotsin- ja englanninkielisten kysymyssarjojen käyttöön näitä tutkimuksia varten on pyydetty ja saatu lupa ESS-tutkimushankkeen kansallisilta ja kansainvälisiltä vastuuhenkilöiltä.

15 Korruptiota koskevia ESS-tutkimushankkeen kysymyksiä (*perceived legitimacy of the police, police legality*) ei sisällytetty poliisibarometritutkimukseen, koska poliisibarometrissa on pitkään seurattu kansalaisten arvioita korruptiosta vakiintuneiden kysymysten avulla. Lisäksi tähän nyt toteutettuun tutkimukseen sisältyi laaja oma kysymyssarjansa korruptiosta, joka perustuu erilliseen korruptiota tutkivaan KORSI-projektiin ja joka raportoidaan erikseen. Poliisitoiminnan vaikuttavuutta (*police effectiveness*) koskevista ESS-hankkeen tutkimuskysymyksistä jätettiin pois yksi kysymys, joka on kuvattu poliisibarometritutkimuksessa ESS-tutkimusta konkreettisemmalla tavalla ja joka on siten vastaajalle ESS-tutkimuksen lähes vastaavaa kysymystä selvempi. ESS-tutkimuksessa 2010 kysyttiin: "Jos kotinne lähellä tapahtuisi väkivaltarikos ja joku soittaisi poliisille, kuinka hitaasti tai nopeasti luulisitte heidän saapuvan tapahtumapaikalle?" [Osgood-asteikko: 0 = Erittäin hitaasti, ..., 10 = Erittäin nopeasti] Poliisibarometritutkimuksissa 2018 ja 2020 on kysytty: "Jos olisitte kiireellisen poliisiavun tarpeessa, minkä ajan kuluttua yhteydenotosta uskoisitte poliisiin olevan tapahtumapaikalla?" [1 = 0-5 min, ..., 7 = kaksi tuntia tai enemmän].

16 "Trust in police procedural fairness".

17 "Trust in police effectiveness".

18 "Felt obligation to obey the police".

19 "Moral alignment with the police".

20 Ks. Tamanaha, 2004.

21 Luokittelua muutettiin aiemmista tutkimuksista vuoden 2016 tutkimukseen, koska aiempien tutkimusten luokittelu ei tyhjentänyt kaikkien mahdollisten vastausten asteikkoa. Ennen vuoden 2016 tutkimusta tämän tutkimuksen kolmea viimeisintä sisällöllistä vastausvaihtoehtoa vastaavat neljä vaihtoehtoa olivat "Alle tunnin", "Yli tunnin", "Alle kaksi tuntia" ja "Yli kaksi tuntia". Näistä vastausvaihtoehdot "Yli tunnin" ja "Alle kaksi tuntia" on yhdistetty toisiinsa siten, että niiden prosentiosuudet on aiemmista jakaumista laskettu yhteen, käytännössä uuteen luokkaan "Yli tunnin, mutta alle kaksi tuntia". Uudessa luokittelussa myös ne haastatellut, jotka vastasivat "tunnin", tai "kaksi tuntia", on voitu sijoittaa vastausasteikolle.

22 Luokittelua muutettiin aiemmista tutkimuksista vuoden 2016 tutkimukseen, koska aiempien tutkimusten luokittelu ei ollut käsitteellisesti selvä. Aiempia vastausvaihtoja luonnehti looginen päällekkäisyys: [Päivittäin; Viikoittain; Useamman kerran kuukaudessa; Kerran kuukaudessa; Harvemmin; Ei koskaan; En osaa sanoa].

23 Noin 27 % katsoi, että poliisi ei saapunut tapahtumapaikalle lainkaan (2018: 33 %; 2016: 22 %). Väite on normatiivisesti toisen suuntainen (kielteinen) kuin muut kysymykset tässä sarjassa (myönteisiä). On mahdollista, että tämän kysymyksen kohdalla kaikki haastatellut henkilöt eivät ole ymmärtäneet, että kysymyksen normatiivinen suunta tässä vaihtuu ja että validin arvion esittäminen edellyttää joissakin tapauksissa loogisesti hieman hankalaa kaksoiskieltoa: osa haastateltavista ei toisin sanoen ole ehkä ilmaissut ajatuksiaan validisti sellaisissa tapauksissa, joissa tarkoituksena olisi ollut vastata, että ei pidä paikkaansa, että poliisi ei saapunut tapahtumapaikalle lainkaan.

24 Mediaani on keskiluku, joka tarkoittaa havaintoyksikköjen saamien arvojen mukaan järjestetyn havaintoyksikköjen sarjan keskimmäisen havaintoyksikön saamaa havaintoarvoa. Tässä nimenomaisessa tapauksessa (poliisiin 18 tehtävää) mediaani on havaitun keskiarvosarjan keskimmäisin arvo. Se piirtyy kahden koordinaattipisteen väliin (kahden keskiarvon keskiarvona), koska analysoitavana on parillinen määrä havaintoyksiköitä.

25 Koordinaattipisteillä on merkitys ja ne voidaan ymmärtää myös tulo-operaation (\times) näkökulmasta katsottuna. Jos jokaiselle haastatellulle henkilölle i lasketaan esimerkiksi kiireellisten hälytystehtävien osalta tehtäväkohtaista merkitystä (tärkeyttä) koskevan arvion ja poliisiin onnistumista koskevan arvion tulo (sanotaan $V.8$), on näiden henkilökohtaisten (havaintoyksikkökohtaisten) tulojen keskiarvo yli kaikkien haastateltujen henkilöiden $V.8 \approx 12.57$, mikä on määritelmällisesti sama kuin koordinaatistoon piirretyn koordinaattipisteen kahden eri osatekijän keskinäinen tulo $V.8 \approx 3,94 \times 3,19$. Näin saadulla tulokäsitteellä on sisällöllinen mielensä ja merkityksensä. Sen arvot vaihtelevat "ei lainkaan tärkeiden" tehtävien "erittäin huonosta" hoitamisesta "erittäin tärkeiden" tehtävien "erittäin hyvään" hoitamiseen ($V.k = 1, \dots, 16$) ja kuvastavat – ainakin auttavasti – kansalaisten tehtäväkohtaisesta poliisipalvelusta k keskimäärin saamaa kokonaishyötyä $V(V.k)$. Tämä tarkoittaa, että tehtäväkohtaisen koordinaattipisteen alapuolelle jäävällä *alueella* on Kuvioissa 5.6a ja 5.6b oma sisällöllinen tulokintansa. Se on $V.k$.

26 Poikkeavien arvojen vaikutus mediaanilukuihin, joita tässä käytetään koordinaattilohkojen määrittämiseen, on kuitenkin suhteellisen pieni, verrattuna vaikutukseen, joka poikkeavilla arvoilla (ja vastaavasti niiden sulkemisella tarkastelun ulkopuolelle) olisi keskiarvolukuihin.

27 Poliisien määrä väheni noin 6,7 % vuoden 2008 tasosta vuoden 2015 tasoon. Poliisihallinnon henkilöstön kokonaismäärä väheni tämän ajanjakson kuluessa vielä jonkin verran tätä enemmän, noin 7,5 %. Muutos on erittäin suuri, koska poliisi on työvoimaintensiivinen toimiala, eikä työtä voida poliisin etulinjan työtehtävissä merkittävässä määrin korvata koneilla ja laitteilla. Näin on erityisesti valvonta- ja hälytystoiminnan sekä rikostorjunnan perustehtävien osalta yksittäisenä poikkeuksena tähän sääntöön voidaan mainita automaattinen kameravalvonta liikennevalvonnassa, jonka vaikutus tuottavuuteen on ollut merkittävä; myös lupavalvonnassa lupapalvelujen

laajamittainen digitalisaatio ja tuottavuuden merkittävä parantaminen on onnistunut 2000-luvun kahden ensimmäisen vuosikymmenen aikana). Kehitys on 2010-luvun kuluessa heijastunut paitsi tarpeisiin priorisoida poliisipalveluja poliisitoiminnan ydinalueille myös poliisihenkilöstön jaksamiseen. (Vuorensyrjä, 2014a; 2014b; 2018; Vuorensyrjä ym., 2016.)

28 ESS Round 9: European Social Survey Round 9 Data (2018). Data file edition 1.2. NSD - Norwegian Centre for Research Data, Norway – Data Archive and distributor of ESS data for ESS ERIC. doi:10.21338/NSD-ESS9-2018. ESS Round 8: European Social Survey Round 8 Data (2016). Data file edition 2.1. NSD - Norwegian Centre for Research Data, Norway – Data Archive and distributor of ESS data for ESS ERIC. doi:10.21338/NSD-ESS8-2016. ESS Round 5: European Social Survey Round 5 Data (2010). Data file edition 3.4. NSD - Norwegian Centre for Research Data, Norway – Data Archive and distributor of ESS data for ESS ERIC. doi:10.21338/NSD-ESS5-2010.

29 "Har det hänt under det senaste året att du oroar dig för att du ska bli utsatt för bedrägeri om du köper varor eller tjänster på internet?" (28 % erittäin usein tai melko usein; NTU, 2019, 137).

30 "Har det hänt under det senaste året att du oroar dig för att din/er bil ska bli stulen eller utsatt för skadegörelse?" (25 % erittäin usein tai melko usein; NTU, 2019, 141).

31 "Har det hänt under det senaste året att du oroar dig för att du ska drabbas av inbrott i din bostad?" (24 % erittäin usein tai melko usein; NTU, 2019, 141).

32 "Har det hänt under det senaste året att du oroar dig för att du ska bli rånad?" (17 % erittäin usein tai melko usein; NTU, 2019, 133–134).

33 "Har det hänt under det senaste året att du oroar dig för att du ska bli våldtagen eller på annat sätt sexuellt angripen?" (12 % erittäin usein tai melko usein; naisista 21 %; 20–24 -vuotiaista naisista 28 %; NTU, 2019, 129–131).

34 "Har det hänt under det senaste året att du oroar dig för att du ska bli misshandlad?" (10 % erittäin usein tai melko usein; NTU, 2019, 125).

35 Toisena tarkennuksena kysyttiin vielä: "Innebar händelsen eller någon av händelserna att någon utnyttjade dig sexuellt då du sov eller var så påverkad att du inte kunde försvara dig?" Tällä tavoin tarkennetun rikoksen kohteeksi oli joutunut 0,7 % kaikista vastaajista; 1,1 % naisista; ja 5,3 % 16–24 -vuotiaista naisista (NTU, 2019, 65–66).

36 "Rånade eller försökte någon råna dig genom att använda hot eller våld under förra året (2018)?" (1,4 %; NTU, 2019, 68).

37 "Blev du bestulen på pengar eller andra värdesaker som du burit på dig i fickan eller i en väska (så kallad fickstöld) under förra året (2018)?" (2,8 %; NTU, 2019, 73).

38 "Har någon på ett brottsligt sätt lurat dig som privatperson på pengar då du har köpt eller sålt något under förra året (2018)?" (5,1 %; NTU, 2019, 77).

39 "Har någon på ett brottsligt sätt använt ditt kontonummer, kontokort/kontokortsuppgifter eller dina personuppgifter för att komma över pengar eller andra värdesaker under förra året (2018)?" (5,4 %; NTU, 2019, 82).

40 Vallankäytön laillisuusperiaatteen laajasta määritelmästä ks. Tamanaha, 2004. Yksilöiden vapausoikeuksista osana laajaa määritelmää, erityisesti oikeudesta osallistua yhteisiä sääntöjä koskevaan päätöksentekoon, ja tämän päätöksentekoprosessin yhteydessä yhteisistä säännöistä käytävään keskusteluun, ks. Vuorensyrjä, 2019.

41 Ks. Roser, 2020; ks. myös Marshall ym., 2017.

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Sisäministeriö PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Inrikesministeriet PB 26, 00023 Statsrådet

www.intermin.fi